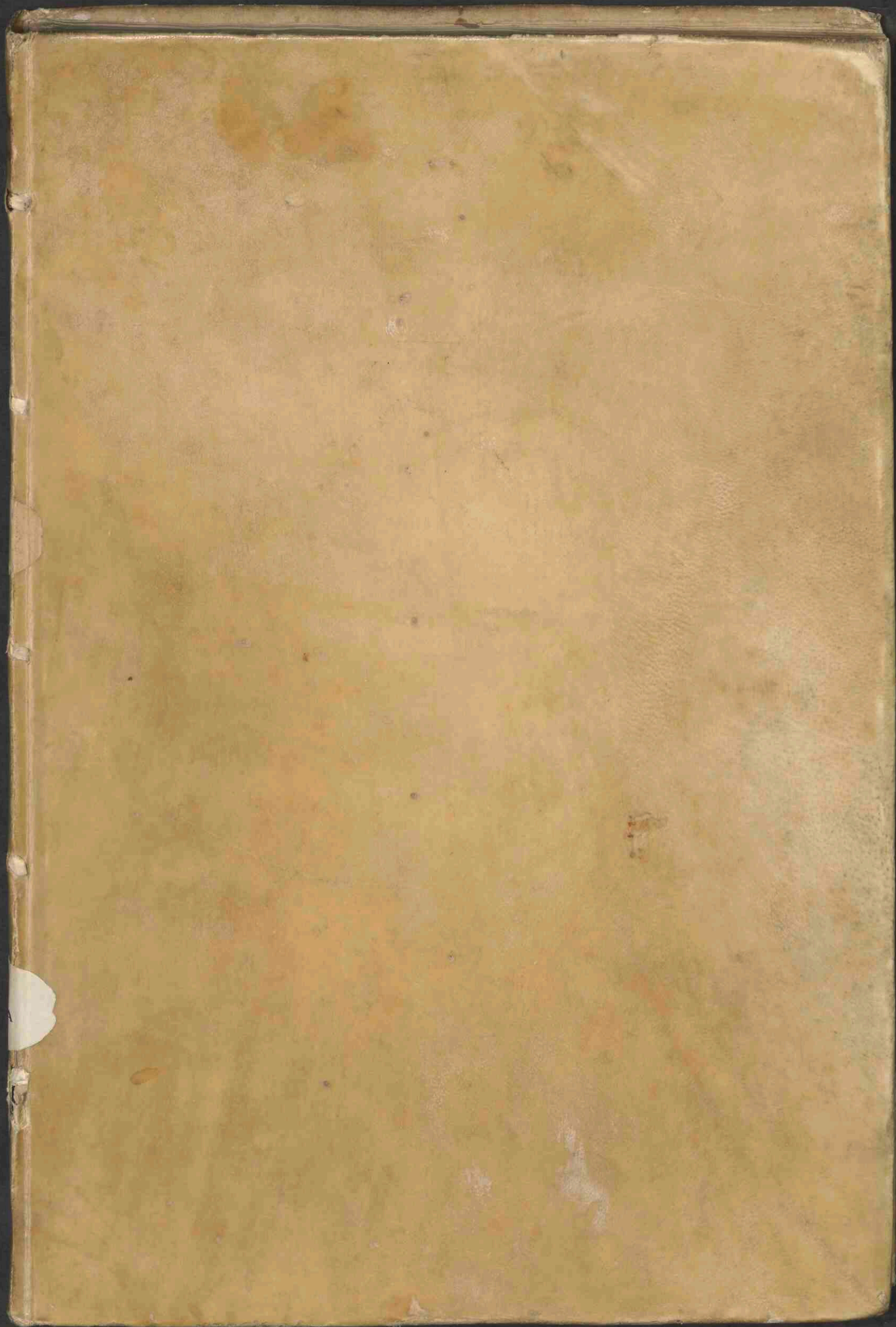


Iunij Iuuenalis Aquinatis Satyra prima [-decimasexta].

<https://hdl.handle.net/1874/461388>



Dit boek is gescand in het kader van het Incunabelen project.

Een incunabel of wiegendruk is een boek of geschrift dat gedrukt is vóór 1 januari 1501. Gezien de bijzondere aard van deze vroege gedrukte werken is besloten deze uitgebreid te beschrijven en te digitaliseren.

Meer informatie over de collectie is beschikbaar op:

<https://repertorium.library.uu.nl/collectie/incunabelen/>

Bij deze boeken wordt ook de volledige buitenkant gescand en een scan gemaakt van het geopende boek. De hierna volgende scans zijn (in volgorde waarop ze getoond worden):

- het midden van het geopende boek*
 - de rug van het boek
 - de kopsnede
 - de frontsnede
 - de staartsnede
 - het achterplat

*Een deel van de banden in deze collectie bevatten meerdere titels, het is dus mogelijk dat de pagina's in deze overzichtsscan horen bij een andere titel.

This book has been digitized as part of the Incunabula project.

An incunable or incunabulum is a book, pamphlet, or broadside that was printed before January 1st 1501. Due to their special nature a project has been started to better describe and then digitize these early printed works in our collection.

More information on this collection is available here:
<https://repertorium.library.uu.nl/collectie/incunabelen/>

The digitized version of these books includes scans of the outside of the book and a scan of the open book. The scans after this notice are (in the order in which they are shown):

- the open book (opened approximately in the middle)*
 - the spine
 - the head edge
 - the fore edge
 - the bottom edge
 - the back board

*Some of the bindings in this collection contain multiple titles, therefore it is possible that this scan shows pages which belong to a different title.

Natali pro Catullo: qui fracto naufragio enatauerat uota se persoluturum diis pollicetur: mox in satyrā exit: reprehendens captatores: quod uota solent nūcupare non p amico: quod haberet liberos: ut Catullus: sed pro orbo aliquo: cuius hereditate captant propriis nobis insectat Neuiū & Istrū: quo rū uterque testamentorū captationibus erat locupletatus. Gorgone: maura operinuit deprauatus usus: ut Hesperides & Gorgones eadem cēserēt: cū tñ gorgones alia sint duae. s. q. in insulas gorgonas habitant: bidui nauigatione distantes a cōtinenti cōtra Atlātē mōtē ad fines mauritaniae: ut Xenophon scribit: in his fuit Medusa: q. ut alii Perseus: ut Eumenis scribit auctore Hygino Minerua interfecit. Hesperides uero hortos habuisse dicunt ad Lixon Lybiae malis aureis: ubi Pli. nihil restare scribit preter oleastros. Maurā. i. Medusa: q. olim tenuit fines mauritaniae. Virg. Aegidaeque horrifera turbae palladis arma. Funē: nā uictima funibus ducebatur humeris gestata non litabatur: ut scribit Pli. Maturus: exigebatur ad hoc ut demississet caudā ad nodos usque suffragiū. Hispulla: hispullē mulierē pingue suorum tēporū notat: ut Mar. Spatula lem mamofam: huius ante meminit Hispulla tragædo gaudet. Clitūni: hunc i phaliscis eē scribit Pli. cuius aqua potabones reddit cādidos. inde eligebant uictimae mactādaē Ioui capitolino. Syl. ad Meuania fluuiū eē scribit in Vmbria: Et sedet ingēte pascēs Meuania tauū dona Ioui. Virg. Hinc albos clitūne greges & maxima taurus uictima. Poetica. i. q. ta describit Homerus in Vlyxe. & Virg. in Aenea. Pars dira q. dē: sed cognita multis. i. in quā calamitatē multi nauigātes inciderūt: ut. s. abiicerēt bona. Tabella: q. seruati erāt ex ualitudine genus morbi tabella pingebatur: quā dicabāt in tēplo Aesculapii q. euaserāt naufragiū tabella picta casum exponebāt i tēplo Neptuni sed aucta superstitione aegyptia: in quā antea ē inuectus. Tabellae naufragiorū i fidiis phano pēdebāt. Decidere: dicunt debitores cū aliquibus rebus datis cū creditore paciscunt: & satisfaciūt: quo uerbo usus ē Mar. idem uidebatur agere Catullus rebus eiectis. Imitatus castora: castor idē fiber ponticus dicit: animal est cauda piscium cetera specie lutrae tantum morsus: ut dēribus arbores non secus ac ferro incidat a uenatoribus petitur ob inguen: ex quo fit medicamentum castoreū: id amputat piculo urgere: ut ita se a uenatoribus redimat: q. scribit Pli. Tenebris moecenatibus: nā Moecenas mollitie uestitū notatus ē: & ob id appellatus. Ma lacinus ab Hor. ut i priā satyra diximus

Continuis: quia sunt talis quoque tedia uitae Magna uoluptates commendat rarior usus. Iunii Iuuenalis Aquinatis Satyra duodecima.

Natali coruine die mihi dulcior haec lux. Quia festus promissa deis animalia cespes Expectat: niueam reginae cedimus agnam. Paruellus dabitur pugnanti gorgone maura. Sed procul extensum petulans quatit hostia funem Tarpeio seruata ioui: frontemque corruscant: Quippe ferox uittulus templis maturus: et arae: Sparingendusque mero: quē iam pudet ubera matris. Ducere: qui uexat nascenti robora cornu. Sires ampla domi: similisque affectibus esset: Pinguior hispula traheretur taurus: et ipsa Molle piger: nec finitima nutritus in herba: Lata: sed ostendens clitumni pascua sanguis Iret: et a grandi ceruix ferienda ministro Obreditum trepidantis adhuc: horrendaque passim Nuper: et incolumem sese mirantis amici. Nam praeter pelagi casus: et fulguris ictum Euasi densae coelum abscondere tenebrae Nube una: subitusque antenas impulit ignis: Cum se quisque illo percussus crederet: et mox Attonitus nullum conferri posse putaret Naufragium uellis ardentibus omnia fiunt Talia tam grauius si quando poetica surgit Tempestas: genus ecce aliud discriminis audi: Et miserere iterum: quāquam sint cetera sortis Eiusdem: pars dira quidem: sed cognita multis Et quam uotiuā testantur phana tabella Plurima: pictores quis nescit ab ipse pasci: Accidit: et nostro similis fortuna catullo: Cum plenus fluctu medius foret alueus: et iam Alternum puppis latus euerterentibus undis Arboris incerto: nullam prudentia cani Rectoris conferret opem decidere iactu Coepit cum uentis imitatus castora qui se Einuchum ipse facit cupiens euadere damna. Testiculi adeo medicatum intelligit inguen. Fundite quae mea sunt dicebat cūcta Catullus Praecipitare uolens etiam pulcherrima uestem Purpuream teneris quoque moecenatibus aptam Atque alias quarum generosi graminis ipsum Infecit natura pecus: sed et egregius fons

Et beticus aer: Fide. & alii boetios quosdā fontes eē dixerūt: totū locū peruerentes. Ego hoc dici intel ligo de ueste ex lana betica: hoc ē hispana. nam in pecudibus beticis uellus ē rutilum: ex quo nullo alio adhibito colore tēbant uestes. In de lacerna betica apud Mar. ita loquit: Nō ē lana mihi mēdax: nec mutor aeno: sic placeat tyriae me mea tinxit ouis. Iuuenalis rōem naturālē addit quare talis illic fiat lana: ex potu. s. illarū aquarū: & tēperie coeli. Lances: grādiōra uasa erāt escaia quae cērenis libris argēti aliquādo factae sunt. Drusillanus rotūdus lance habuit quinquagenariā cū seruus esset Claudii im-

Vrbibus occultis: et beticus adiuvat aer Ille nec argentum dubitabat mittere lances Parthenio factas: urnae cratera capacem. Et dignum sitiente pholo: uel coniuge fusci Adde et bascaudas: et mille escaria multum Calati biberat quo callidus emptor olynthi. Sed quis nunc alius: qua mundi parte: quis audet Argentum praeferre caput: rebusque salutem: Non propter uitam faciunt patrimonia quidam Sed uitio caci propter patrimonia uiuunt. Iactatur rerum utilium pars maxima: sed nec Damna leuant: tunc aduersus lugentibus: illic Decidit ut malum ferro summitteret: at se Explicat angustum: discriminis ultima quando Praesidia afferimus: nauem factura minorem. I nunc: et uentis animam committe dolato Confusus ligno digitis a morte remotus Quattuor: aut septem: si sit latissima taxa: Mox cum reticulis: et pane: et uentre lagenae. Aspice sumendas in tempestate secures. Sed postquam iacuit planum mare: tēpora postquā Prospera uectoris fatumque ualentius euro. Et pelago: postquam parcae meliora benigna Pensa manu ducunt hilares: et staminis albi Lanificae modica non multo fortior aura Ventus adest: inopi miserabilis arte cucurrit Vestibus extensis: et quod superauerat unum Velo prora suo: iam deficientibus austris Spes uitae cum sole redit: tum gratus iulo. Atque nouercali sodes praelata lauino Conspicitur sublimis apex: cui candida nomen.

borē. Ite igitur pueri exitū tempestatis: in qua extremo periculo laborauerat Catullus scribit: Sedata in quit tēpestate Catullus uestem extēdit p. uelo: & alterū minus uelū: quod superfuerat in prora extēdit atque ita flante aura ad portum delatus est. Vectoris Catulli: postq. parce meliora: idēst posteaquam foelicitas ē restituta Catullo: ut in fatis erat. Inopi arti: idēst inopi praesidio. s. uestibus extensis. Velo suo: quod in ea seruatur ad differentiam ueli maioris: quod solet eē in medio nauis: & amissum erat. Lauino: nouercali post trigessimū annum: ex quo Aeneas tenuerat Lauinum. Ascanius mortuo patre relicto Lauino matri uel nouercae. Nam id quoque ambigit Liuius: Albamque condidit ab Alba porca: huius meminit Dionysius & ut dicit Varro de re rustica: qui tradit scrofam peperisse triginta porcos in portentum: & simulachra eorum fuisse posita in publicum: de hoc alibi plura diximus.

D.

CALDERINI

Commentar.

in

ARTI ALI

X. fo.

60

RARIORA

Cm

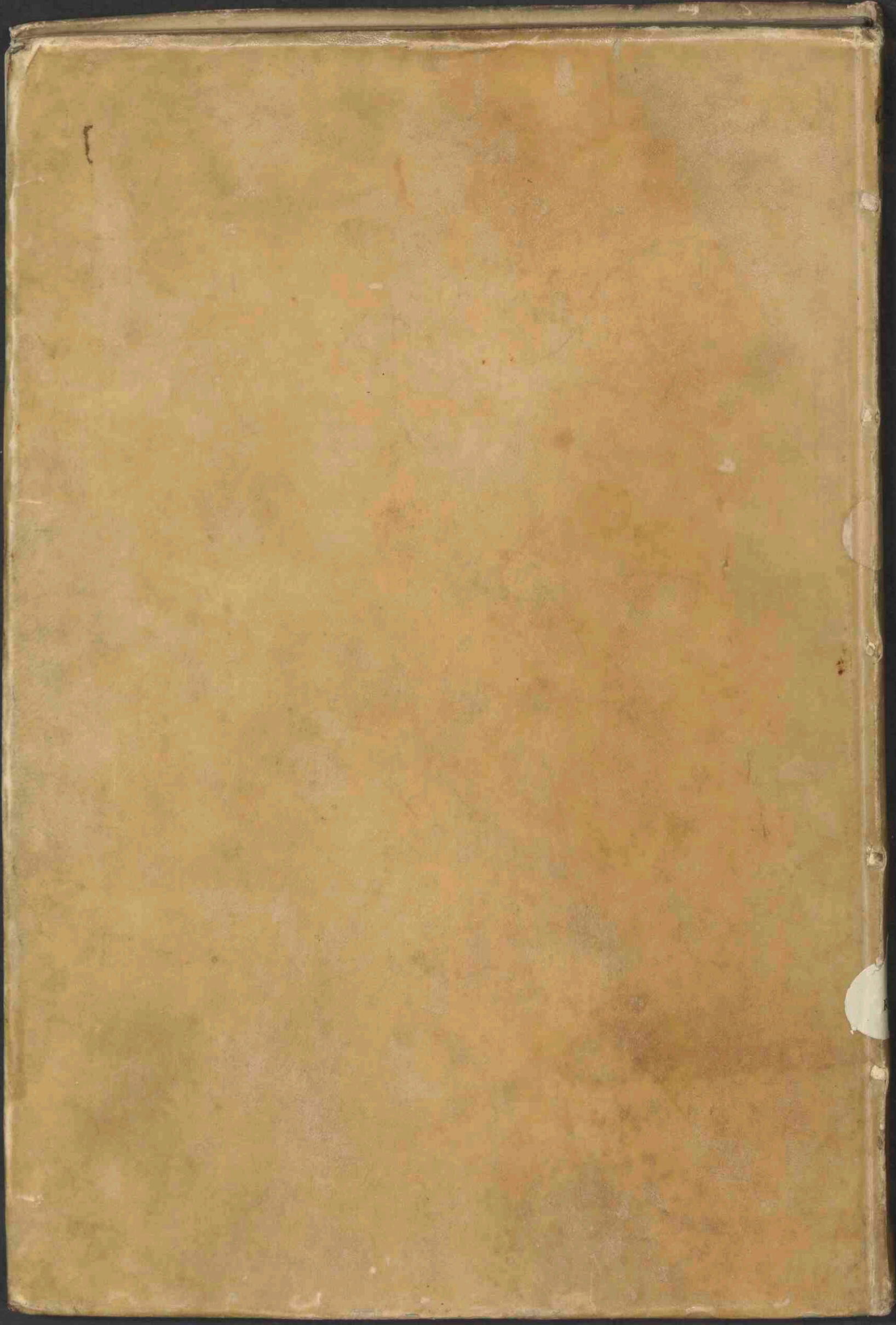
Cm



Cm

Cm





Litterae Latinae

Folio. n°. 60.

476. **Juvenalis, Decimus Junius, Satirae.** Venetië, Bapt. de Tortis 22 Juli 1483. 2o.

X. 2o. 601

Typen 1*, 2. — HC* 9695. — Pr. 4620.

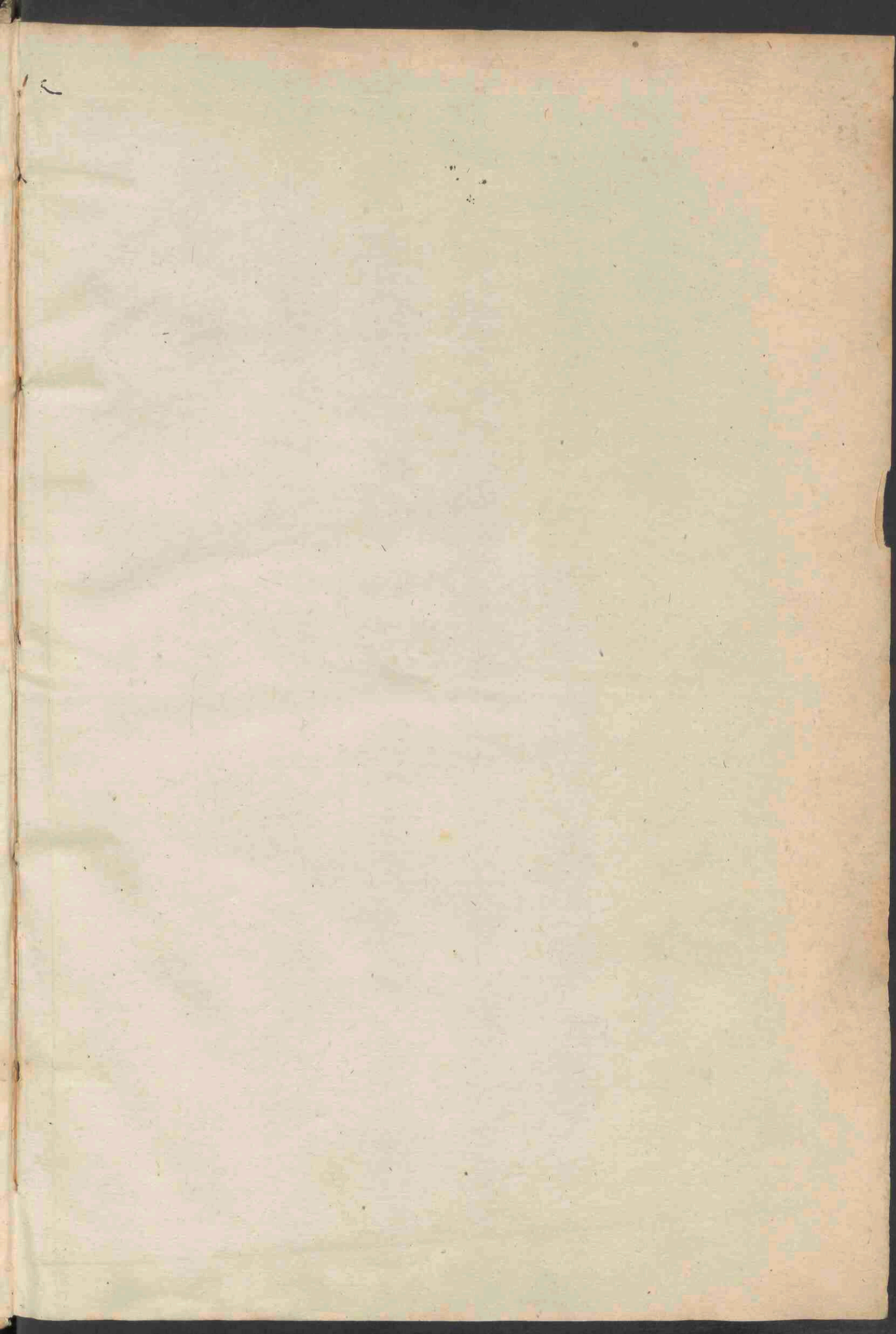
Op bl. 1a: „Ex libris Everardi Pollionis Ultrajectini”. Zie over hem de aantek. bij nr. 49. — Samengeb. met no. 570.

570. **Persius Flaccus, Aulus, Satirae cum commentario Barth. Fontii.** Venetië, Renaldus van Nijmegen 24 Dec. 1482. 2o.

X. 2o. 602

Typen 4, 5. — HC* 12722. — Pr. 4444.

Samengeb. met nr. 476. — In den catalogus van 1670.



Ms. 520. III

N^o 250. m.



Ex Libris Exerarii Polliomis
Ultracensis.

33

N 134 C



Ex Donatione E. Polliomis.

DOMITIVS Iuliano Medici salutem & si multa de prudentia; humanitate; uirtute tua: olī mihi saepe afferebant Iuliane; tamen cum superiore anno istic essem ea oīa ita in te prospexi; & admiratus sum: ut ad eam fidem & obseruantia immortalē; quam in Laurentium fratrem contuli; & locaui: tu quoque magna ex parte impuleris. Nam cum me & mea oīa Laurentio; domūque uestrae traderem: iter cetera ornamenta: quae egregia & amplissima habetis; & parta a maioribus uestris; & a uobis nō mō conseruata: sed aucta: illud in primis laude singulari dignum arbitratus sum: q̄ duo fratres cum domestica gloria: tum ciuitatis honoribus florētissimi: tāta cōcordia uiuitis: tam mutua pietate: tanta uirtutum omnium similitudine: ut quum tu maiori nam tu Laurentio: diuini ingenii: summāque sapientiae uiro cedas: ista insigni pietatis laude ad praecipuam gloriam cōtendas: efficiasque: ut nemo Laurentium colat: qui te non plurimum obseruet: quod mihi profecto accidit. Nam quum ei laborem omnem: industriam: denique meipsum dicatum esse debere statuerim: hoc studium meum & consilium ei probare non posse uideor: nisi fidei ī te argumentum aliquod extiterit. Id ut fiat: hoc anno elaboraui diligenter: Nam Iuue. satyras noua cōmentatione tuo nomine explicare conatus sum: in quibus interpretandis non ignoras: q̄ multi bonarum artium studiosi operam posuerint: & tamen aliquando ingenue sint professi se multa nō affecutos eē: uel carminis obscuritate: uel temporum ignoratione. Equidem q̄ sine arrogantia dictum ueli: multa in his graecorum latinorūque auctoritate confirmata me explicasse contēderim: quae uel alii grauioribus studiis occupati neglexerunt: uel multi nostrarum litterarum studiosi scire magnopere expectabant. Atque id sane non in iis tantum: quae quotidianis disputationibus quaeri solebant: sed ubi etiam pleraque pro apertis & expositis in hominum opinionem recepta fuerant: quum uel historiae in uolucro adhuc laterent: uel figurata elocutione remotiora essent: ut illud: Dimidio magicā resonant ubi memnone chorda: Qui lacedaemonium pythymate lubricat orbem: Quantum lauscia bibebat p̄ populo faciens: Et tota sonat ulmea coena suburra: Quae custos gallicus urbis. Vtque a Lucifero. aliaque permulta: in quibus quid effecerim: qua ratione ab aliorum interpretatione discesserim: eorum sit iudiciū: qui cōmentarios nostros in manus aliquando fument. De his uero locis: quae iam diu in disceptatione uersantur. Vt sceropiam baptāe solliciti lassare cocyton. Cābre repetita: Trāslatus subito ad marfos ita me disputasse arbitror: ut labor noster: & ea ignoratibus utilis futurus sit & iis qui eadem habent cognita admodum probari possit: quāuis quidam: quem toto opere Fidentinum iure appellauimus autorem & magistro Brotheo grammatico nostro cum suis ineptis coniungere tentauerit. In quo mecum ob id certe unum praclare actum ē: quod uterque eum se praestitit: ut alterum odisse: alterum etiam stultum esse: Nemo qui uel hanc uel illa legat: ignoret. Hic est ille offensus est: ut contumeliis: calumniis: cauillationibus non aliter me insectetur: quam si ī eo omnis uita & dignitatis rationes positas haberet. Huius aliquot epistolis haecenus respondi: qd̄ in fine huius operis leges: rursusque actu aui hominis ignorantiam in recognitione Plinii: quem ducentis & septuagintaquinque locis ab eo deprauatum fuisse altera lucubratione facile coniciamus. Quae uero de cōmentariis Mar. nobis obiecit: ita diluimus: ut isdem locis grauioribus eum criminibus reuagamus: quod & hac de qua dixi epistola meditatur & altera actioe absoluius. Vnum illud a bonis doctis uiris uehementer petimus: ut ne mihi: neu ue Brotheo fidem habeant: nisi & Mar. carmen prius legerint: & quid scripserimus ex cōmentariis nostris cognouerit. Solet enim Brotheus calumniis agere: alia inuertere: alia falso recitare: Nam quum ei pellis leonis haecenus non pfuerit: nunc demum uulpinam insuere meditatur: Nam omnia tentat: ne homo quinquagenarius ab eo: qui nondum uigesimalium nonum compleuit annum discere uideatur. Sed de Brotheo & Fidentino haecenus. Tu quum omnia legeris: melius de his statues. Itaque hos cōmentarios tibi tradimus: & dicamus in Laurentium obseruantiae in te domūque uestram egregiae uoluntatis & fidei meae testes sempiternos. Eo at̄ celerius emittuntur: qd̄ Marcus Aurelius senatus Veneti scriba uir doctissimus eloquētissimusque mecum iam pridē p̄ litteras egit: ut tandē aliquando hos aederem: quos uehementer legere cuperet: Est enim his studiis eruditissimus: & quum fides: morum grauitas: aliaque ornamenta quotidie ī eo spectentur doctrina maxime eminet. Marsilium uicinum nostrum aliq̄do ad hos legēdos adhibebis: si a philosophis suis discedere potest: ī quibus locū obtinet honestissimū. Vale.

IVVENALIS Vita ex antiquorum monumentis.

IVNIVS Iuuenalis libertini locupletis incertum alumnus an filius. Ad mediā fere ætatem declinauit animi magis causa quam scholæ; aut foro præpararet. Deinde paucorum uersuum satyra nō absurde composita in Paridem Paromimum: poetamque eius semestribus militiosis tumentem: genus scripturæ industriosè excoluit. Et tamen bene diu: ne modico quidem auditorio quicquā cōmittere ausus est. Mox magna frequentia: tantoque successu bis aut ter auditus est: ut ea quæ prima fecerat: infeciret nouis scripturis. Quod non dant proceres dabit histrio: tu camerinos; Et bareas: tu nobilium magna atria curas. Præfectos pelopea facit: Philomela tribunos. Erat tamen in delitiis aulæ histrio. Multique fautorum eius quotidie prouehantur. Venit ergo Iuuenalis ī suspicionē: quasi tempora figurate notasset: ac statim per honorem militiæ quāquam octogenarius urbe sūmōtus est. Missusque ad præfecturam cohortis tendentis ī extremam ægypti partem. Id supplicii genus placuit: ut leui atque ioculari delicto par esset. Verum ītra breuissimum tempus angore & tædio periiit. Temporibus Domitiani floruit: ad Neruæque tempora peruenit: qđ quoniam eius carmen plane indicat: Multaque præterea testimonia: a nobis non est longa disputatione confirmandum.

In fine operis defensio aduersus Brotheum grammaticum calumniatorem commētariorū Martialis cū recriminatione.

Opus totum in sedecim satyras diuiditur: Neque iis assentior: qui in libros distribuunt: sed iā de Satyra dicamus.

SATIRARVM Genera duo agnoscimus: alterum antiquus tam a græcis quā latinis usurpatum; recentius alterum: quod ab antiquiore defluxit: quod latini tantum excoluerunt: prius illud solatuarietate carminum constat: personisque introductis: comœdiæ par: Sed maiore lasciuit licentia: talibusque & iocis absoluitur. nam introducti Satyridii siluestres procaces iocularia & lasciuia inter se iactant: hi sunt Satyrus canus: satyrus impubis: satyrus adulescens. Silenus pater atque id genus personæ fictæ: quod Pollux apud græcos docet: in hoc poematis genere Aeschylus & græci præterea multi uersari sūt: apud nos Pacuuius: Ennius: Varro: qui eo stilo satyras menippeas conscripsit. Satyris igitur introductis satyra nomen accepit: quam appellationem hæc recentior: quæ a priore manauit: & a latinis tantum usurpata est seruauit: ac ex licentia illa ueteri satyrorū: in apertā hominum reprehensionem & obiurgationem exiuit: mutato carminis colore & numeris. nam i ex ametros assurgit: cum prior intra iambicos & eius generis uersus contineretur. Hinc Lucilius: qui si eius studiosis credimus: non modō cum eiusdem operis autoribus: sed cum omnibus poetis certat: quāuis non sine suspitione æmulationis lutulentus fluere ab Oratio dicatur. Mirum est in eo libertas & acerbitas: qua Mutium Scaeuolam sui temporis ciuem romanum ita infectatus est: ut eū secus se dicatur a Perseo una cum Lupo Oratius tesor: Perseus indignatione ita euehitur: ut uix sensum absoluat uerborum: quæ ira confundit Iuue. Lucillii acerbicatem puritate horatiana: quam maxime adamauit: & imitatus est calore Persei addito ita temperauit: ut quæ singula i illis laudabantur. uni uersa probentur i hoc uno. Scio festum Diomedem: & qui ab eo satyræ expositionē singulis ferme uerbis mutuatus est Porphyriū huius appellationis causas alias attulisse: sed a satyris olim introductis satyram dici uero similis est. i. poema stilo heroicum: libertate simplex: figuris intercisum: tū periphraſis: quæ uelandæ reprehensionī adhibetur: frequenter occurrit: historiæ suorum temporū cognitione plurima. nam quæ antiquiora sunt non inseruntur: nisi in præsentium inuidiam personis: nisi aut uiuant: aut illustres sint non parcat. Hoc genere sedecim satyræ a Iuue. conscriptæ sunt. Quarum prima dum poeta ex diuturno erūpens silentio suam accusat patientiam: qua recitantes poetas audiuerat: cum & ipse quoque possit scribere: & nihil magis scribendum sit quam satyra. Causasque demonstrat ardore quodam & rebus congestis potiusq̃ dispositis in obscuritatem pene cōfuditur. Non liber confutare illorum opinionem: qui poetam se indoctum fateri putant. nam ritu potius hoc est explodendum: quam refellendum rationibus: quibus res apertissima non indiget. Hic i quam primum se audiendis poetis iam fessum esse ostendit: & cum tantum temporis audiendis alienis carminibus consumpserit: Se quoque reponere oportere ait: hoc est scribendo reparare & refarcire. Nam hæc duæ uoces: Reponere scilicet & impune: cum in uarias significationes accipiantur: a Iuuenale usurpatæ sunt: non secus quam ab Oratio: Reponere: reficere: & refarcire est: quod fuit de tractum. Iuue. Meliora ac plura reponit. Persicus orbis lautissimus. Virgilius hæc rapta pro uirginitate reponit. Papinius: qui damna dolens aliena rpono in foelix lachrymas scilicet meas: quas re paro & renouo. Martialis: Qui amissum somnum in urbe: in prouincia reparabat: Ingenti fruor i proboque somno: Et totum mihi nunc repono: Quicqd terdenos uigilaui per annos: Surgentē focus excipit: Quāuis quidā Martialis sensus nulla habita ratione repono pro scribo tradiderit: cū dormiens nihil minus agat: quam scribat: inde reponere poetæ dicuntur: cum auditas fabulas scribunt. nam ita tempus audiendo consumptum reponunt. i. reparant & refarciunt. Oratius. Scriptor honoratū si forte reponis Achilem. Scriptum iam scilicet ab Homero. alibi: Fabula quæ posci uult & spectata reponi. Porphyrio uero eum locum aliter interpretatus nouum morem confinxit. Impune sine poena dicitur: quæ autem sine poena fiunt: passim aguntur: qua ratione Oratius impune pro passim usurpauit in arte poetica. Ne spissæ risum tollant impune coronæ. i. passim. alibi: sed mente recepta: Opturem patulas impune legentibus aures. Nam interrogando uersus legitur: & cum Oratius ostendat sibi magnam esse molestiam a poetis: cum scribo inquit habeo eorum rationem & timo ne offendam genus irritabile uatum. Cum mens recepta est. i. cum uolo relaxare animum: possum ne fugere: quo minus audiam recitantes: cum & aures meæ patulæ sint: & illi impune. i. passim legant. i. ubique occurrentes: & uolentes audiri: inde alibi scribimus: indocti doctique poemata passim. Legetur ita mea quidem sententia satyræ initiū hoc pacto.

ERo ne semper auditor: scilicet alienorum carminum: de qua molestia & temporis iactura con-
queritur Mar. Tū alibi: tum eo loco: Auditur toto saepe poeta die. Ora. Hic spōsū uocat: hicaui
ditū scripta relictis oībus officiis. Nūq̄ ne reponā: nōne aliq̄do scribendo resartia hoc tempus quod
aliis audiendis consūpsi: Ita. n. poeta reponere dicūtur apud Ora. ut antea est dictū. Ergo ille: hoc ē
alius recitauerit mihi togatas comœdias: quas scripsit. Impune: passim: cū noluit repetere: Et ego non
reponā. nā ut ante est dictū: Impune legere: et impune recitare dicebant poetæ: cū passim id agerēt.

IVNII IVVENALIS Aquinatis Satyra prima.

SEMPER EGO AUDITOR TAN-
tum? nunquam ne reponam?
Vexatus totiens rauci theseide codri.

Impune ergo mihi recitauerit ille togatas?
Hic elegos? impune diem consumpserit ingens
Telephus: aut summi plena iam margine libri.
Scriptus et intergo nec dum finitus orestes:
Nota magis nulli domus est sua: quam mihi lucus
Martis: et æoliis uicinum rupibus antrum
Vulcani: quid agant uenti: quas torqueat umbras
Aeacus: unde alius furtiua deueat aurum
Pellicula: quantas iaculetur monychus orno.

Hic elegos: rpetere: Recitauerit et ego nō
reponā: denique repetere: Et ego nō repo
nā usque ad nota magis: ut p̄ indignatio
nem legas. Scriptus in tergo: ex usu an
tiquorū hoc ait: q̄ in pugillaribus mē-
branis scribebant: ita ut scripta possent
deleri tāq̄ ex tabulis. Pugilares mēbra-
ni apud Mar. hoc distichon habēt: Esse
puta cæras: licet hæc mēbrana uocetur:
Delebis quotiens scripta nouare uoles.
Qui iteriore pagina nō contēti in tergo
scribebāt: dānabant tāq̄ loquaces & mī
nimi. Mar. scribit i aduersa dicens epi-
grāmata charta: Et dolet aduerso quod
facit illa deo. Nota magis dum hæc uer-
ba parū recte accipiunt a nonnullis: to-
tius pene satyræ sēsus deprauatus ē. nā
ita accipiūt: q̄ si luue. dicat se operā de
disse his fabulis cognoscendis. Inde illa
deliramēta astruunt: q̄. f. fateat ætatē
consūpsisse in fabulis & inani discipli-

na. ego uero hæc uerba accipio referenda ad multitudinē recitantiū: quos audierat de his fabulis:
quæ subsequunt ut dicat: Nulli magis domus nota ē sua quā lucus martis mihi. & pinde sit: ac si di-
ceret: Nulli sapius aut a pluribus poetis hæc fabulæ recitatæ fuerūt q̄ mihi. Rauci codri: eiufdē no-
minis ē poeta apud Mart. Illic tamen semp legi Cordū i antiqs codicibus: hic paup fuit quod idcat
alibi luue. & Mar. Plus credit nemo quam tota cordus in urbe: Cum sit tam pauper quomodo ce-
cus amat. Eundem appellat alpha penulatorum. Quod composuerit historiam de Theseo: nusquā
extat testimonium nisi deprauato uersu Mar. ubi ait Marsum scripsisse amazonidem. nam nōnul-
li illi supponūt Cordum: q̄ amazonidem scripserit idest tumultum amazonum cum Theseo. The-
seus monumentis Plutharchi & Diodori satis notus est: unum illud addam ex Pausania scriptore
græco præstantissimo Corynetum: qui proprio nomine Periphitus: uel ut ille scribit Periphanes di-
cebatur a Theseo interfectum Vulcani filium fuisse: quod fortasse ambigebatur: ubi Oui. eum uul-
caniam prolem appellauit. Home. quoque theseidā scripsit: ut Pluthar. tradit. Rauci: rettulit ad as-
siduam recitationem. Togatas: comœdias: i quibus insignem laudem affecutus est Aphræneus ma-
iore laude futurus: nisi in his amores in pueros esset fassus. Prætextæ item comœdiæ attellanicae ta-
bernariæ dicebantur & Rhynthonicae a Rhynthone actore: quo pro loquaci utitur Columella & Var-
ro his uerbis. Quis contra nunc Rhynthon non dicit sua nihil interesse: utrum his piscibus stagnum
habeat plenum: an ranis. Fidentinus plagiaris præceptoris sui fraudem & prauitatem secutus:
cum hoc a scriptis meis acceptum ad suas nugas transferret: quas multa pecunia curauit imprimen-
das: ut huius interpretationis laudem nobis præriperet: Furtum plane prodiit per ignorantiam. nā
Varronis uerba cum publice profiterer Iuuenalē: non dictaui auditoribus: nec Fidentinus cū nusq̄
mea legisset in suis nugis recitauit: modeste quidem ut fortasse uideri uoluit. Ego uero imperite fa-
ctum sentio & per ignorantiam. Quæ de repono & impune diximus: multos & fortasse mouebunt:
qui ueteri quadam opinione imbuti sunt: sed unum illud petimus: ut ne tam multorum cōsensum
quam linguæ ingenuitatem accipiant: & antiquorum usum: quis obsecro uos probare possit: q̄ Tor-
rellius: q̄ eum secuti tradiderunt. Impune: idest sine effectu esset exponendum: Quid cōmune ha-
bent hæc uerba Apuleium afferunt: non tam antiquorum usus imitatore: quam suorum uerborū
opificem: apud quem si de eo esset disceptatio. Impune aliter intelligi facile demonstrari posset: sed
Apuleium amittimus. Non enim quod ipse: sed quid Hora. & Iuuenalis dicant audiuius. Tele-
phus: poetæ tragicos omnes sui temporis notat: qualis fuit Bassus i quem Martialis: Colchida quid
scribis: quid scribis amice Thyestem. Quid tibi cum Niobe basse uel andromade. Telephum uero
tragœdiam ante scripserat actius: unde illi sunt uersus. Nam si a me regnum atque opes fortuna er-
ripere quiuit: & uirtutem non quiuit. Telephi historia ab Eustachio & Diodoro satis perscripta est.

Lucus martis: hoc est historia de origine urbis. nam in luco martis ad albam: ut Trogius & Dionysi-
us Halycarnassæus scribunt Rheia ilia peperit Romulum & Remum urbis conditores. Lucus itē mar-
tis Athenis areopagus dictus. Lucus p̄terea martis i pōto: ubi erat uellus aureū: ut scri. Diodorus: sed
Fidentinus cū hoc ex scriptis nostris accipiat: negat Lucum martis dici in ponto ignorans nullum
esse templum sine luco: & uersum Mar. Custodē scythici fuisse luci: idest luci pōtici ad ædē Martis.

Subduximus manū ferulæ. i. sub pedagogo triuiali grāmaticen didicimus: ubi metu uerberū sub ducebamus & subtrahebamus manum. nam pedagogi triuiales ferula uerberabāt pueros. Columella: Ferulæque minaces. Martia. Tristesque ferulæ sceptrā pedagogorū. Ingenui tamen ualabāt pel libus anguillarū: autor Pli. hoc ait: cū quotidie ab oībus fabulæ recitētur: doctique & idosti scribāt poemata: nos quoque idonei possumus uideri ad scribendū: satisque didicisse & grāmaticen & rhetoricen. Et nos dedimus consilium Syllæ. i. rhetoricen didicimus: ex cuius præceptis & exercitatio ne ficto themate declamauius: in gra uissimis quoque & difficillimis causis: qualis fuit declamatio cū suauissimus Syllæ: ut deponeret dictaturā in genere de liberatiuo uersantes: hunc declamādi morem testat Quintilia. ipse alibi: Ut pueris placeas & declamatio fias. Persius: Ten cirratorū cētum dictata fuisse: Pro nihilo pēdas. Fidētinus uero cum præceptore suo: quæ portēta: quæ deliramenta: quæ somnia hic narrant. Aruspices mihi consulere uident: nō lūe. interpretari. Quid. n. aiūt malum poetam suauissime Syllæ: ut deponeret dictaturam. Scribit ne hoc Cicero? quo utūtur autore: an Capitolinus: an Mālius? Quid præterea illud ad Satyræ ordinē & sensum. Nonne tradit Appianus Syllam sponte nullo cogente dictaturam deposuisse: Hæc erat declamatio & fictum thema stulti homines. At Cæsar dicebat Syllam deposuisse dictaturā: quia nescisset litteras. Quid hoc ad sensum Iuuenalis: an propterea eū peruerit: Vox ea erat Cæsaris: qui iperij cupidus Syllam obiurgabat: q̄ i animum inducere potuisset: ut dictaturā deponeret. Addidit tamē ex scriptis nris Fidēti. aiūt poetā declamasse ad mediā ætatē: q̄ male pbāt. Credo eū uoluisse scribere: q̄ iuitus pbo. Priuatus ut altū dormiret: hæc erat rō suasionis i declamatōe. Priuatus: deposito. ipio. Dormiret altū: alludit ad historiā. nā ut Plinius scri. Pedicularē morbu: i quē icidit Sylla sōno dissimulabat: ne adiret. Vxorē ducat spado: reuocata lege iulia a Domitiano i adulteros mœche mœchis nubebāt: ne supplicio afficerēt. Mar. Quod nubis. pclina cōcubino: ne lex iulia te notare possit. Nō nubis. pclina: sed fateris. alibi sæpe idē. Inter adulteros at erāt spadones & eunuchi. Mart. Cur rātum eunuchos hēat tua Gellia quæris Pāniche: uult futui Gellia nō parere. alibi: At prius o mores & spado mœchus erat. alibi: Cū sene cōmunē uexat spado Didimus Eglen: his ergo nubebāt mulieres: quæ illos hēbant adulteros. Mart. Nubit lictoria glido: Turpior uxor erit q̄ mō mœcha fuit. Repræhensio igit ē i libidinē mulierū: & irrisio legis iuliæ: cui p fraudē diuerticulū iuentū ē. nā cū sit reuocata ad pudoris sanctitatē tuēdā: mulieres ipudenter spadonibus: qbus oblectatæ fuerāt nubebant: cū & ipsi spadones teneri mollesque essent. Neuia: nomē meretricū ē apd Mar. & p quacūque iprudēti muliere ponit: quæ i uenationē pugnaque descēdit theatralē tpibus Domi. ille. n. nō uirorū mō: sed mulierū pugnas edidit & uenationes i teatro: i qbus illustres quoque mulieres operā scanicā pstitērūt. Mar. de feris occisā mulieribus illic: Hæc iā foeminea uidius acta manu. Nuda māmā: habitū ipudice & incumbētis in uulnus feræ ostēdit. Patricios oēs: nō i Anthiochū iperitū tōsorē: cuius meminit. Mar. ls. n. diues non fuit: nō i Licinū: nō i tōsorē neronis: sed i cinnamū: q muneribus mulieris ad equestre censū p uenerat: de hoc alibi. Quot uillas possideat nūc. Quo tōdēte grauis iuueni mihi barba sonabat ut cū nūc dicat nō potes itelligere nisi tōsorē huius tpis. ls demū dānatus i Siciliā exulauit. Inde illud Mar. Qui tōsor fueras tōta norissimus urbe. Et post hoc domiæ mūere factus eques: Sicanias urbes ætneque rēgna peristi. Fidētinus hūc locū accipiēs ex nris scriptis ne subripuisse uidere exponēdo āplificat: & ait factus diues mūere domiæ. i. Romæ ubi lucratus ē arte tōsoria. O lepidū caput: uide i q̄s tenebras te cōiecerit pceptor tuus: cur audes discedere a meis uestigiis: nullā excusatōem afferē potes erroris tui: nisi q̄ nōdū iterptatōem meā huius uerbi audieras: nā uersū tātū Mar. i seruera nō ad didi expositōem q̄ expectar noluisti: ut una cū aliis nobis edere mūere domiæ stolidissimæ mūeribus mulieribus itelligit q̄ rōne multi locupletabāt & fiebāt eqtes: ut Gabinia achillā fecit ex pugile eqtē Mar. Castora de poluce gabinia fecit achillā. Crispinus: quattuor crispinos fuisse historia tradit: primū q̄ eques dignitate senatoria Claudio ipante pfectus ptorii cōsularibus isignibus donatus sub Nerone crimie coniurationis exactus i Sardinia accepto iussæ mortis nuncio semet interfecit. Tacitus auctor: Alterum neronis priuignum: qui puer adhuc patris imperio submersus est. Trāquil. scribit. Tertiū qui temporibus Othonis cū duobus cēturionibus tumultu militari necatus ē. Plutar. & Tacitus scribūt. Quartum qui ex seruili conditiōe ægyptius Domitiani indulgentia ad equestre cē-

F rontonis platani conuulsaque marmora clamant
S emper et assiduo ruptæ lectore columnæ
E xpectes eadem a summo minimoque poeta.
E t nos ergo manum ferulæ subduximus: et nos
C onsilium dedimus syllæ: priuatus ut altum
D ormiret: stulta est clamentia cum tot ubique
V atibus occurras peritura parcere carthæ.
C um tamen hoc potius libeat decurrere campo.
P er quem magnus equos auruncæ flexit alumnis
S i uacat et placidi rationem admittitis edam.
C um tener uxorem ducat spado: neuia tuscum
F igat aprum: et nuda teneat uenabula mamma.
P atritios omnes opibus cum prouocet unus.
Q uo tōdente grauis iuueni mihi barba sonabat.
C um pars niliacæ plebis: cum uerna canopi.
C rispini tyrias humero reuocante lacernas

fū puenit: ad eū Mart. Sic placitū uideas sēper Crispie tonārē: Nec te Rōa mīus q̄ tua mēphis amet. Hūc alibi lacerat ppetua ferme satyra: Nūc cōquerit q̄ ex seruo ad equestria īsignia fuerit puectus. Pars nīliacae plebis: hoc ē seruus ex plābe: nā ī aēgypto ī plābe tātū erāt serui. Mart. Non de plābe domus: nec auare uerna Catastae. Trāq̄llus ī Vespasiao. Quidā ē plābe luibus orbatus: Is fuit Alexādri nus: ut tradit Tacitus. Lacernas tyrias: purpureis uestibz oblectatū eē Crispinū tradit Mar. Nescit cui dederit Tyriā Crispinus abollā: Dū mutat cultus īduif que nouos: ea sup īduebat rogā. Trāq̄l

V entilet aestiuum digitis sudantibus aurum.
N ec sufferre queat maioris pondera gemmae.
D ifficile est satyram non scribere: nā quis iniquae
T āpatiens urbis: tam ferreus ut teneat se
C ausidici noua cū ueniat lectica mathonis
P lena ipso: et post hunc magni delator amici.
E t cito rapturus de nobilitate comessa
Q uod supest: quē massa timet: quē mūere palpat
C aruset a trepido thymele summissa latino.
C um te sum moueāt qui testamenta merentur.

dedit negociū aedilibz ne paterē ī foro circoue quēq̄ cōsistere nisi positis lacer nis rogatū. Aestiuū aug: qd delirat hoc loco Fidērius cū pceptore suo nescio qd ridiculū de ueste aurea afferēs: n̄ ne luue. iā dixit ī tyrias uestes Crispini an supīduerat artalicas. O iēptum hoīem: lu. describit īsignia equestria ī Crispio: ut discas: qd ex pcepto tuo n̄ potuisti Nō. n. mouet q̄ uestes hēat Crispius: sed qd equestris cēsus fit & dignitatis: q̄ designat uestibz purpureis & ānulo. Aestiuū aug: leuē bratteā & filū aureū ut ita dixerī intelligo: nā res subtiliores & leuiore aēstiuas solemus appellā. In ānulis at ut scribit. Plini. Alii pōdera & magnitudinem auri ostētabāt: Alii plu

res q̄ unū gestare labor erat: Alii pgrādes gēmas subtilissis bratteis & filis: qbz p ānulis utebat īserētes earū p̄cio gloriabāt. Hoc ānuloq̄ genus luxuriosi hoīs erat & ditissimi: q̄lē lu. uult ostendere Crispi num fuisse Plinius de annulis: Alii pondera eoz ostentāt: alii plures quā unum gesta labor est. Alii bratteas inserūt leuiore materia: & ppter casū gēmag totā sollicitudinē putant. Nec sufferre queat: plane describit ānulū quē dixi leuiore bratteā cū ait aēstiuū aurum prāgrandē uero gēmā hoc uer su maioris pondera gēmae. Ventilet hoc ad mollitiē Crispini rettulit: qui manus incedēdo: ita lan guentes pendere sinebat & moueri ut quasi ei labor esse uideret & sudor gestare ānulū & ppterea uētilare. Causidici noua: hinc grauiore scribēda satyrā cām ordif ob delatores. f. quos Domitia nus tantope fouebat: ut ne hi quidē qui ei amicissimi uidebātur tuti a criminationibus essent. Cum autē ī eo & quāstus esset: & gratia īperatoris pararetur multi pauperes causidici a forensibus causis ad delationes se conferebant: ut Pompeius Flacco: qui iisdem tēporibus accusabat: ut alibi notatur a luue. Sāuior illo pōpeius tenui iugulos aperire susurro. Eundē fuisse causidicū Plī. docet qui epi stola ei consulit: ut creatus tribunus abstineat actione cārum. Hos oēs sub persona Mathonis notat quem pauperē et diuitē factū uideri uult delationum quāstu pauperē fuisse indicat Mart. Parua ro gas magnos: sed non dāt hāc quoque magni: Vt leuius pudeat iā matho: parua roga. luue. alibi. Ma tho deficit. Noua nuper cōparata delationibus cū antea esset pauper. Plena ipso: ī qua gesta solus tanq̄ luxuriosus & delicatus. Post hūc: ex historia suorum tēporū hoc ait. Nā Domitianus arētinum clementē cū leui delatione serui: quis prius amicū intimū capitis esset condēnaturus: nihil prius ei dixit: quā cōspecto delatorē iuxta lecticā: nā una gestabat ita ait: Vis hūc neq̄ssimū seruū cras audia mus: atque ita dānauit Cōqueritur igit luue. aures p̄cipis adeo patere delatoribus: ut ne eius qdē aicissimi tuti sint. ut expōas. Delator magni amici. Magni. i. īpatorii: nā magna amicitia īpatoris di cis alibi luu. In quorū facie miserā magnaeque sedebat pallor amicitiae. Nōne igit poeta scribēda est satyra: cū plerique causidici delatiōibus locupletē: & tot sint delatores: ut si alii defuerit iuxta lecti cā seruus sit delator: q̄ uel aicissimū īpatori leui delatiōe pōt tolle: ut ille Arētinū clemētē. Quod supest nā multos iā p̄cios: & sēatores nobiles ī exiliū eiecerat & trucidauerat Dōiciāus: auctores Eu sebius & Trāq̄l. Quē n̄ certū aliq̄ designat delatorē: sed simpliciter delatorē: hoc ē delatores ēt ipi delatorē timēt apud Dōicianū: ut Bebius Massa: hūc delatorē fuisse tpibus Dōiciani scribit Tacitus ī nece Pisōis: Aderat igit Bebius Massa q̄ nosceret. Iā tū. i. tpibus Vespasiani optio cuique exitiosus: suis. f. delatiōibus: & ī cās maloz quā mox. i. deiceps tpibus Dōitiāi: tulius saepe rediturus eius dē me mit Plī. ad tacitū scribēs. Carus tpibus Dōitiāi: hūc delatorē fuisse oñdit Plī. his uerbis: Nisi forte q̄ n̄ fui reus fuissē: si Dōitiāus sub quo hāc acciderūt diutius uixisset. nā ī scrinio eius dataa Caro ī me libellus iūerū ē. Mēdose acer p a caro ī aliis codicibus repio. At qm fidētinus cū pceptore hoc lo co dānat: ne deprauare codicē Plī. nec usq̄ extare cāz fuisse delatorē: audiat Mart. Ecce reū carus te detulit: ad sit agellus. Nec aliter cōuēirer: nā ut pposui oñdit luue. delatorē ēt delatores ipos timere apd p̄cipē: q̄ eos admodū āplectebat. De eodē caro marti. O cui uirgīeo flauescēt cōtigit auro. Dic ubi palladiū sit tibi care decus. Thymele priā fuit quā saltationē scānicā īstituit. Plutarchi uero in terpres uerbo grāco thymelē nerōis p saltatiōe reddidit: eius dē noīs uxor Latini: q̄ mīmus fuit Dōi ti auctore Trāq̄l. nā eius iocis & pāniculi & thymeles oblectabat īpator. Mar. Qua thymelē spectas: derisorēque latinū: illa frōre p̄cor carmīa n̄a legas. a latio aut ait t̄ieri delatorē: ut oñdat ne mīmū qdē īpatoris: quis ei iocōdissimus sit delatiōibus turū eē: sed oportere eū clā mittere thymelē uxore ad eum placandū. Summissa: ego non intelligo supposita ad libidinē. quā. n. forma erat in thymele minima ut expereretur: Sed summissa. i. clam missa ad delatorem placandū iocis: nolebat. n. uideri

latinus timere apud iperatore. Munere palpat: muneribus conciliat. nā palpare tractare est & lenire Absoluta iā ēa luue. cā satyrā scribendā: quā erat ppter fauorē principis in delatores eos repressit Titus eodē i initio iperii Domitianus: sed postea eodē ita excitauit: ut hāc de eo Trāquillus scribat: bona uiuorum & mortuorū usquequaque quolibet & accusatore & crimine corripiebant. Satis erat obijci quaecūque factū dictūque aduersus maiestatem pīcipis. Sūmoueāt: te sibi cedere cogāt.

Qui testamēta: alia indignationis causa: q̄ turpi quāstu & uetularū consuetudinē multi diuites fiebant: nā cum illis decrepitis & pruriētibus officiū prāstitisset: hāredes postea scribebant: Martialis i Caridemū: qui amissas opes ita uolebat reparare: Nunc sectari anus o quantū cogit aēgestas pluri: prāterea Martialis epigramata uetulis pruriētibus: & futuri cupientibus illudunt. Hunc totū locū ad Othonē refferri pridicū ē: q̄ scilicet ille paulicā anum decrepitam insinuatū sit Nerōi: In oēs dicis qui eo quāstu locupletabatur ut diximus: & merebatur testamēta: quā de Othone non possunt intelligi: non enim fuit illius anus hāres. Prāterea ait nūc. i. aetate nostra. Aram lugdunensē: ex historia hoc dicis. nā Gal ligula certamina oratorū in gallia istituit ad lugdinū ea lege: ut uicti uictorū laudes cōponerēt: & qui maxime displicuissent spōgia lingua ue scripta abstergerent. nisi maluissent aut ferulis obiurgari: aut in p̄ximū fluuiū mergi. Oratores igitur illic dicturi palebant propositum supplicii timēres. Nō tamē inquit luue. pallidiores erāt his qui sanguine ex hauriuntur: dum prurientibus uetulis operā prāstant: dixit aut aram: quoniā lugdinū cū oppidum esset Augusti: &

duā arā: altera erat eximiae dignitatis: de qua nunc loquitur: nā illic titulus erat inscriptus quinquaginta gentium: & singulis statua una erat locata: hāc ex Tranquillo & Strabone. Addit eusebius lugdinum cōditū fuisse Trebatio. Proculius uir optimus: cuius meminit Hor. qui eques romanus tātā pietatis in fratres fuit: ut bona cum his iteq̄ equa portiōe diuideret cū bellis ciuilibus attriti pauperes essent. Hic pro optio uiro & minime mēulato ponitur. Gilo: pro mēulato: maro & Titus apud martiale. Spoliator pupilli: in oēs spoliatores pupillorū hoc dicit: & numerus singularis pro plurali ponitur: in hoc notat Irus quidā ficto noīe. Quot pupillos circumscripserit Irus: quis hoc cōmode possit uidēri dictū in eos qui uiduas habentes liberos ad ulteriorū blāditiis spoliabāt in quo carpit Galla a Mar. cū placeat phileros tota tibi dote redēptus. Tris pateris natos Galla p̄re fame. Atque hoc cū supioribus cōuenit: quā de uetulis dixit. Spoliator pupilli dū matrē. s. uiduā exhaurit bonis.

Prostātis. nā paupertate cogit turpitudine corpis quāstū facere. Marius: mariū Priscū itelligi planū ē: qui cū Aphricā puincia spoliasset: accusatus Romā ab Aphris uarias habuit sententias: tandē Cornutus. vii. milia nummum: quā puincialibus eripuerat: arario iſerēda cēfuit: cū Aphris restitui debuissent spoliatis: quod luue. cōqueritur publicā detestās auaritiā: & iudicioz iniquitatē. alibi: Cū tenues nup Marius discixerit aphros: hāc exēplis Plī. Diis iratis: aduerso iudicio. Ab octaua: statim post octauā quā palestritarū erat: nā ante nonā mēsa destinātā cōenare hoīs luxuriosi & dissoluti hēbant. Victrix puincia: quā Mariū dānasti. Ploras: tibi nō restituta pecunia. Inani iudicio: iane iudiciū appellat: quod nihil aphris p̄fuit. nā in arariū deriuata ē pecunia. Lucerna uenusina: lucubrationē horatiana. Nā Hor. Lucillio tersior & magis purus ad notādos hoīm mores p̄cipuus: ut scribit Fabius: Venusiā daunioḡ coloniā i apulia p̄iā hūit. Sed qd magis herculeias: ex sēu quo orsus est fatyrā: qd. s. docti & idocti fabulosa quottidie scriberēt q̄si respirās. Nōne inqt satyra scribenda ē potius cū tot sint causae quā fabulosa. Diomedes: fabulas scriptas de sociis Diomedis: q̄ i aues conuersi sūt: quā Diomedes dicunt. Fabrūque uolantē: uerbū grēcū expressit. Nā Dædalus fabrū significat & ingeniosū. Cū leno accipiat: Domitianus legē tulit: qua prohibuit mulieres relictas hāreditates & legata capere: auctor Trā. Nam adulteri prāteritis sēpe liberis mōechis sui bona relinquebant. Inuenta inquit luue. fraus ē legi: nā ex quo p̄ legē mōechae suoḡ adulterorū bona cape non possunt mariti: tāq̄ earū lenones pecunia corrupti eas ab aliis attrectari pmittūt: iā eruditi ad dissimulandā consciām: itruentes. s. lacunar cū mōechus accedit: aut stertētes i mensa: si forte tūc igredit cū tamen uigilēt. Si capiendi ius nullū uxori: Si legis in codicibus antiq̄s nō sit: hoc est quoniam sublatū est ius uxoribus capiēdi hāreditates & legata mortuorū p̄ legē Domitiani: Maritus tanq̄ leno

N octibus in cælum quos euehit optima summi
N unc uia processus uetulae uessica beatae
V nciolam proculius habet. sed gillo deuncem.
P artes quisque suas ad mensuram inguinis hares
A ccipiat sane mercedem sanguinis: et sic
P alleat ut nudis pressit qui calcibus anguem.
A ut lugdunensem rhetor dicturus ad aram.
Q uid referam quanta siccum iecur ardeat ira
C um populū gregibus cōitū prāmit hic spoliator.
P upilli prostantis at hic damnatus inani
I udicio: quid enim saluis infamia nummis:
E xul ab octaua marius bibit: et fruitur diis
I ratis: at tu uictrix prouincia ploras.
H ac ego non credam uenusina digna lucerna
H ac ego non agitem: sed quid magis herculeias
A ut diomedes aut mugitum labyrinthi:
E t mare percussum puero: fabrumque uolantem:
C um leno accipiat mōechi bona: si capiendi

excogitauit quō pacto uiuētes spoliēt adulteros: nā corruptus pecunia & muneribus se cōscriū eē dissimulat. Alienas opiniones & fabulas hoc loco ego quoque dissimulabo: ne si cepto refellere: aut aliq ex pte pbare uidear: aut nō satis habere fidei huic sentētiā quā aptissima ē. Cū fas eē putet: eū nō tat q puer educatus iter aurigas: & ipse auriga aliquādo: tādē ad tātā puenerat dignitatē: ut cohorti prātoriae prāficere. Tigillinū itelligere nō placet: quis nō ignorē illū neroni fuisse gratissimū: nō enī poetā tpibus uiuebat: quod ex Plutarcho & Tacito scimus: ut eius cā ad satyras scribendas ipelli

I us nullum uxori: doctus spectare lacunar:
D octus et ad calicem uigilanti stertere naso:
C ū fas esse putet curam sperare cohortis.
Q ui bona donauit prāsepibus et caret omni.
M aiorum censu dum peruolat axe citato
F lamineam: puer automedon nam lora tenebat
I pse lacernata cum se iactaret amica:
N onne libet medio cæras implere capaces.
Q uadriuio cum iam sexta ceruice feratur:
H inc atque patens: ac nuda pene cathedra:
E t multum referens de me mecoenate supino
S ignator falso? qui se lautum atque beatum.
E xiguus tabulis: et gemma fecerat uda:

posse uideat: nā de homie sui tpis loqē cū dicat: Cū fas eē putet. s. nūc. Præterea uiuos tātū notat obscurioribus qdē uerbis: & ābagibus: qd exitu satyræ plane fatef. Expiat qd cōcedat illos: & cætera: qm iā. s. cōperat de uiuis scribere. Sed mutato consilio de mortuis scripturū pollicet: nec Othonē intelliges: ex q dixi de cā: Corneliū uero Fuscū mea q dē snia notat: nā is tpib; Dōitiāi: & poetā pfectus cohortis prātoriae fuit: qd scribit Trāgillus. Idē olī flagitiosissimus: & susceptis Vespasiāi tpibus ardētē bello ciuili facē ptulit: ut scribit. Tacitus. Idē tpibus Neronis aurigauit: ut picipi q eodē studeo tenebat: placeret. nā Nero ut Tacitus scribit: suā aurigatiōis ifamiā leuiorē uideri posse putauit: si plures fœdasset: itaque nobiliū familiarū posteros egestate uenales ī scēnā deduxit: fuisse nobilē Fuscū scribit Tacitus

his uerbis: pcurator aderat Cornelius fuscus ingēs ætate claris natalibus post nerōis tpa sēatorio ordie deposito se ī ociū getis cupiditate cōtulit. Demū tpibus Dōitiāi cohorti prātoriae pfectus bellū aduersus dacos gessit: ubi occubuit. Clarus epitaphio Martia. Ille sacri lateris custos martisque togat: & cætera: & luue. alibi: Et q uulturibus seruabat uiscera daci Fuscus marmorea meditar: plia uilla: hoc ē q in ūbra sēper erat uersatus: & molli aurigatiōe: eodē crimie alibi damasippū ficto nomie notat. Donauit psepibus: cōsūpsit ī eqsalēdis ad aurigationē. Caret cēsu maiōrū: nā egestate uenalis quis nobilis neroni se aurigā pstitit. Curā cohortis pfecturā cohortis prātoriae. Puer: cū esset olī puer fuscus iā tenebat lora: tractabat habēas equorū auriga nerōis. Automedon. i. auriga. Nā automedō achillis auriga fuit. hic simpliciter p auriga. Ipse: Fuscus: cū alii nobiles suos aurigas hēre soleant.

Cū se iactaret amica lacernata. i. dū nero Sporū suū comitaret: quē p figillaria & uarios secessus ī pudēter comitatus ē. Nota ē historia Tranqlli. q. d. nō ī certaminibus lacris: sed ī molli & obsceno uitæ genere Fuscus neroni aurigādī opā prāstitit: Flaminia: uia strauit flaminus cōsul post uictoriā partā de liguribus a Roma p Tusciā Ariminū usque Strabo. Capaces cæras: ingēres pugillares. iā sexta ceruice: eū notat: q tpibus suis signatis falso testamētis factus erat diues: hūc alii īterpretes modo icognitū fatent modo Tigillinū esse affirmāt: a qbus oibus ut diffētiā Pli. auctoritate adducor: q luue. tpibus Regulū sic taxat: Aspice Regulū: q ex paupe & tenui ad tātas opes p flagitia processit: ut ipse mihi dixerit: cum cōsuleret q cito sexcenties sestertiū īpleturus esset. Inuenisse extra duplicata: qbus portēdi millies & ducēties hitug: & hēbit si mō ut cæpit aliēa testamēta: qd ē improbissimū genus: falsis his quorū sunt illa dictauerit. Hūc laudat Mar. assentando cum diues & potens esse: ut etiā Pli. faref: & inqt diues & potēs. nec me fugit hūc regulū esse. Pli. & hoc loco: & alibi modo testamētōrū captatorem ostendit: mō omnium bipedū neqssimū appellat. Quali impudentia est Fidentinus qui cū hunc locū ex scriptis nostris didicisset iuitus cōfictas a se fabulas in huius loci expositionē hac una nra opinione emendare uellet: & p inuidiā noluit hanc unam āplecti. & per ignorantia reliquas narrat tanq probet: cū tamen fieri nō possit: ut ulla prāter hāc uera sit. Puduit quiqua genarium discipulum ab homine: qui uix uigessimū annum natus est discere: quod per omnem uitā non potuerat: sed nebulonem prātereamus de quo uerba nusquam facerem: nisi me prācepto ris recordatio moneret. Scio enim quos habuerit fidentinus fraudis & uersutiae magistros ac impulsores. Sexta ceruice: latine hexaphorum dixit. i. lectica a sex seruis gestata. Nuda: Nudū litus dicimus quod habitatoribus non occupatur: & nudam cathedram hoc loco: in qua solus gestabatur ille quod erat luxuriosus: ut ante dixit plena ipso. Supino. i. molli delicato: ut ego suspicor. nā mecoenatem mollem fuisse legimus uestium prāsertim elegantia: & Hora. eum malacinum appellat qd mollē significat. Porphyrio ita īterpretatur. nā μαλακός mollē significat. Vnde malacinus alibi luuenalis. Teneris quoque mecoenatibus aptam idest tenero & molli Mecoenati. Qui supino p supbo exponūt & elato: nullū habēt autorē: licet qdā Persii uersum male īterpretati latio: quod honore supinus supbū exposuerint: cum plane illic luxuriosū significet & mollem. Mecoenatem supbū appellatū nūq legimus: Mar. supinum p molli dixit nusquam delitiæ supiniores: idest molliores. Fidentipus prāceptoris consilio usus hunc locum a me acceptum & non percipit: & inuertit.

Matrona potens: ueneficia accusat: quæ ita passim fiebant: ut iam uiri ab uxoribus & uxores a uiris tollerentur: Galla septem necauit: Funera post septem nupsit tibi galla uirorum Picentina: sequi uult pro galla uiros. Venenū uino misceri tibi lūue, maxie in usu erat. Mart. Diceris hac cælebs factus quæter eē lagoena. i. ueneficio lagoene idito. Veneficia oli coeruit senatus multis mulieribus dānatis: ut ē apud Lūuiū copiose scriptū: Rursus eruperūt fraude Agrippinæ quæ claudiū uirū uenenato boleto sustulit: uel certe uenēo cibo delectabili ifuso: ut Tacitus tradit: docēte Locusta quæ iam ueneficii conuicta fuerat: eadem magistra Britānicus: a Nerōe est necatus educta ex Iulii Polliōis custodia apud quem ob idē scelus seruabatur. Locusta: hoc est ipa matrona tāq̃ Locusta magistra. Melior peritior aliis. Per famā: quoniam non arguebantur: nam scilentiū quoddam fieri putatur his locis: inque rubeta uenenata rana cadauera efferebantur: ut est adud Plinium. Gyaros: insula ex cycladibus una locus exilii grauissimi.

Argentū uetus: id est archætypa pocula anaglypha: ea erant excisa in asperitate: ut scribit Plinius & exculpta: ut in cisa animalium effigies eminerēt. Hic ait Stantem extra pcula. Adulter prætextatus suorum temporum turpitudinem ex hoc notat: quod uxores a uiris coactæ pueros molles in adulteria aliciebant: ut his depræhensis uiri abuterentur. Martia. Subdola famosæ moneo fugæ retia mœchæ: Leuior o cōchis galie citheriacis alibi: Vxorem nolo thelessinam ducere: quare mœcha est: sed pueris dat Thelessina: uolo. Quē igitur patitur dormire: id est silere: & non perturbari in satyram. Corruptor: senex qui corrumpit nūrum: nam cum ea iunior sit facilius potest allicere pueros quam uxor. Auaræ: quæ pecuniam pudori præfert. Turpes sponsæ: nā pueri uiris nubebant: ut alibi reprehendit.

Et adulter prætextatus: puer qui in adulterium allicitur: ut pædicetur. Non enim mouetur lūueualis. q̃ puer in prætexta adulter sit: sed q̃ fraus illi sit excogitata. Cluuienus: ego nomen mali poetæ eorum temporū intelligo: Solent enim satyri sui temporis homines breuiter & urbaniter notare. ut Martialis. Picentē: Basum: Ligurinum Iuuenalis. Hispul-

lam: & alios: quod etiam comici ueteres stylo prope satyri faciebant: ut legere est apud Aristophanē Cluuienum: Cherilum fuisse: aut aliquem notum poetam quis scribit aut somniat. Discursus: uerbum est temporum Iuuenalis: quo Martialis: usus est pro concursatione eorum qui discurrendo aliquid captabant. Martialis: Discursus uarios uagumque mane. Alea: tempora sua notat quibus & Domitia. & alii effuse alea oblectati sunt. de Domi. Tranquillus Claudius ita amauit ut de ea librū composuerit. Ex quo deucalion nō promittit se deducturum satyram a temporibus deucalionis de hominum uitis ad ætatem usque suam: ut nonnulli suspicati sunt. Id enim esset infiniti prope operis præstare: & polliceri arrogantis poetæ: non enim mouet. Iuuenalis. antiquorum uitis: sed suorum temporum: sed hic sensus est cum uitia omnia quæ inualuerunt inter mortales a tempore Deucalionis: ex quo reparatum est humanum genus: quorum scilicet timor: ira & reliqui affectus sint farago & argumentum nostri libelli. i. satyrici stilli: in quo uolumus uersari quando uberius argumentum datum est ac si dicat quando plura uitia fuerunt carpenda nunquā tanta satyræ facultas & argumentū oblatū est. Nostri libelli: nō exponas huius satyræ q̃ nūc scribimus: nā uitia oīa ab initio orbis nō insectatur: sed nostri libelli. i. generis & poematis satyrici: in quo nos poetæ satyri uersari solemus. Et q̃do uberior copia uitiorū. i. q̃do fuit minus argumentū satyræ. i. q̃do fuerunt plura uitia: quorū reprehensione satyræ argumentum constat. Dispensatore: dispēfator seruus erat q̃ curā hēbat rei domesticæ. Plī. seruus eius nomine rotūdus dispensator. Tacitus dispēfator argius e prioribus seruis

O ccurit matrona potens: quæ molle calenum
P orrectura uiro miscet scitiente rubetam.
I. stituitque rudes melior locusta propinquas
P er famam et populum nigros efferre maritos.
X inde aliquid breuibz gyaris et carcere dignum:
S i uis esse aliquid: probitas laudatur: et alget.
C riminibus debent hortos: prætoria: mensas:
A rgentum: et stantem extra pocula caprum.
Q uē patitur dormire nurus corruptor auaræ?
Q uem sponsæ turpes: et prætextatus adulter:
S i natura negat facit indignatio uersum
Q ualem cunque potest: quales ego uel cluuienus.
E x quo ducalio nimbis tollentibus æquor
N auigio montem ascendit: sortesque poposcit:
P aulatimque animas caluerunt mollia saxa:
E t maribus nudas ostendit pyrriha puellas.
Q uicquid agunt hoies: uotū: timor: ira uoluptas:
G audia discursus nostri est farrago libelli.
E t quando uberior: uiciorum copia: quando
M aior auaritiæ patuit sinus alea quando
H os animos: neque enim oculis comitantibus itur
A d causam tabulæ: posita sed luditur arca.
P rælia quanta illic dispensatore uidebis.
A rmigero: simplex ne furor sestertia centum

inde aliqd

Seruo horrenti, i. dispensatore frigenti: quod tibi totam arcam suppeditat: cum ipse careat tunica: Erexit uillas: non uillarum edificationem reprehendit: uel a seuerissimis censoribus concessa: sed quod plus spatii occupabat uillae & aedes rusticae quam ager: lege censoria iubente: ne plus uerterent quam ararent: ut est a Plinio scriptum. Secreto, non conquerit quod in publico non epuletur temporibus suis qui mos: & si olim fuit: ut scribit Vale. tamen ita defuerat: sed hoc insectatur: quod cum epulae luxus pontificalibus tantum coenis sit concessus: ut est apud Macro. & septem uiris epulantibus in capitolio publice: eadem luxuria iter priuatas aedes

Perdere: et horrenti tunicam non reddere seruo.

Quis totidem erexit uillas quis fercula septem

Secreto coenauit auus: nunc sportula primo

Limine parua sedet turbae rapienda togatae.

Ille tamen faciem prius inspicit: et trepidat ne

Suppositus uenias: et falso nomine poscas:

Agnitus accipies: iubet a pracone uocari

Ipsos troiugenas: nam uexant limen et ipsi

Nobiscum: da praetori: da deinde tribuno.

Sed libertus prior est: prior inquit ego adsum

Cur timeam dubitem uel locum defendere: quamuis

Natus ad euphratem: molles quod in aure fenestras

Arguerint: licet ipse negem: sed quinque tabernae

Quadrigena parant: quid confert purpura maius

Oprandum: si laurenti custodit in agro

Conductas coruinus oues: ego possideo plus

Pallante: et licinis: expectent ergo tribuni:

Vincant diuitiae: sacro nec cedat honori

Nuper in hac urbe pedibus qui uenerat albis

Quando quidem inter nos sanctissima diuitiarum

Maestas: et si funesta pecunia templo

Nondum habitas: nullas numerum ereximus aras

Vt colitur pax: atque fides: uictoria uirtus:

Quaeque salutato crepitat concordia nido.

mensa pareat: quod etiam ita conqueritur. Varro: sed propter luxuriam epulum est quod dammodo quotidianum Romae intra priuatas aedes ut exponas secreto, i. intra aedes priuatas. Septem fercula: alludit ad septem uiros epulones: quorum coena lautissima erat: testis Macro. ea aditialis uel adipalis dicebatur. q. d. Quis luxum septem uirum epulonum intra priuatas aedes parauit: ut nunc uidemus. Nunc sportula: excandesceat ex hoc quod cum pauperes tantum olim salutarerent: & inde captarent sportulam ad uictum iam & nobiles & diuites & magistratus eundem faciunt questum: ut Mart. Paulum consulē carpit salutantem: & alibi ad nobiles ita conquerit: Quid faciam Romae: cui non licet esse Clienti: Dimisit nostras purpura uestra togas: id est uos nobiles iussistis nos togatos abire a salutationibus quas occupastis. Nero rectas coenas ad sportulas reuocauit. Domitius sportulas ad rectam coenam: sed nondum id egerat scribere Iuue. Ille, scilicet, custos balneorum, nam ab eo erogabatur sportula: hoc est centum quadrantes. Mart. Quos balneator diuidebat elixus. Sed libertinus: notat tempora sua: quibus Domitius communicauerat quaedam ex maximis officiis inter libertinos & milites auctore Tranquillo: Libertini olim in quattuor tribus distributi fuerunt: Exquilina: Pallatina: Suburrana: Collina: ornati temporibus Claudii: nam Claudius: siue bareas Soranus consul Claudio promittente praetoria insignia: Pallati illius liberti decreuit: quod etiam Plinius in naturali historia se uidisse refert: nunc uero libertini praetoria insignia non habent.

bant, sed tantum cum tribunis, i. militibus communia quaedam officia. Inde Iuue. eos disceptantes introducit: cum praetor & tribunus: id est milites ante uocarentur: & indignantes: quod non sint aequati non solum tribunis ac militibus: sed & praetoribus: ut temporibus Claudii fuerunt. Defendere locum: datum nobis ab imperatore: & commune ordinem inire cum tribunis ac militibus. Natus ad euphratem: quamuis ex seruili conditione sum ex cappadocia aduectus: nam Euphrates: ut longum abitum omittam: iuxta capadociam fluit: unde & serui aduecti cappadoces appellati sunt. Mart. Quid te cappadocum ex onus esse iuuat. Quinque tabernae: non de numero tabernarum loquitur: quod tantum quinque esset: sed Romae ita quaedam tabernae appellabantur iuxta forum: eadem septem dictae sunt. Liuius. Arserunt tabernae circa forum: quae olim septem: nunc quique dicuntur: eas hic posuit pro omnibus praediis uicinis foro quae praeciosiores sunt: hanc meam sententiam: quam quod sine arrogancia dictum sit: primus hoc loco excogitauit: ut in aliis multis. Fidentinus ex scriptis nostris accipiens: commemorat quod tamen alienum: sed non probat quid mirum: non precipit. Quadrigena, i. censum equestre quod quadrigenis sestertiis continebatur Tiberii edicto: Plinius auctor. Pallate: pallas ex arca dia auctore Tacito libertinae conditionis imensas opes possedit Claudii indulgentia temporibus Neronis necatus est: quod nimium longa senectus grandem pecuniam occuparet: eius frater Felix iudeae praefectus est. Et Licinis: & Licinum diuitem fuisse ostendit Persius: Nunc Licini in campos: nunc Crassi mittit in aedes: hunc libertinae conditionis intelligere placet: ut conueniat cum Pallate: De Licino Stolone: cuius meminerunt Valerius Liuius Plinius: quod scilicet centum iugera agri habuerit: & eo nomine sit damnatus quoniam plus possideret: quam ipse lege sua permiserat: non conuenit: Licini tonsoris meminit Hora. Sed melius ad aliquem libertorum hoc cognomen refert. Expectet ergo tribuni, id est cedant nobis milites: quibus imperator nos aequauit officiis communicatis: nam parum praetoribus locum uolumus quem habuit Pallas.

Comites: idē togati dicebant. Hinc toga: nā ex sportula comites aliquādo togam emebāt: Martia. Vnde tibi togula est. Centū quadrantes: nā tot dabātur ex sportula. Mar. Dat baiana mihi quadrātes sportula centū. Idē Tacitus scribit. Ipse dies: alii aliter hunc locū acceperūt: ego ita sum interpretatus: q. luue, diuitū romanorum & nobilium auaritiā carpat: qui sportulā caperent: nō modo mane salutabant domi quoscūque prima & secūda hora porerant adire, nam prima & secūda hora salutationibus dabātur: sed etiā tertiā in eo consumerēt: Venirentque in forū ad equites salutādos:

qui iudices in triplici foro sedebant: nā tertiā hora litibus forē sibus erat destituta. Martia. Exercet raucos tertiā causidicos. Eodē argumento idē in auarū saluatorē. Et mae sudas urbis osculis uisus Foroque triplici sparsus ante equos oēs Aedēque martis: quā, s. erat in altero foro: & colossō augusti i altero. Pulchro: ironice dictū. Sportula. s. petis: hoc ē mane duabus horis salutant: & comitātur cā sportulā. Deinde, s. tertiā hora.

Forū. s. latinū petitur. Apollo iurispitus: alterq. forū ubi erat colossus Appollinis: de quo Plin. Videmus certe Apollinē in bibliotheca templi Augusti tuscā cū quinquaginta pedū a pollice: dubium aere mirabiliorem: an pulchritudine: & Trā. Tēplū apollinis i ea pte palatinā domus excitauit: q. fulmīe iētā desideraria deo aruspices pronuntiarūt: & paulo post: Quo loco iā senior sēpe etiā senatū habuit: decuriasque iudicū recognouit. Iurispitus: nā ut dixi illic cōsistebāt iudices: ad quos alludens Ora. cū de Bolāo ius tracto loq. Sic me seruauit apollo. i. iudices ad statuā apollinis sedētes ad quos tractus ē Bolāus. Nō ignoro tñ porphirionē ex imitatioe hōerica eū locū interpretatū esse & illud addi pōt qd tamē nō pbo: Iurispitus: apollo q. ab eo lycurgus leges se accepisse dicebat: auctor ē Dionys. Atque triūphales: tertiū forū notat: quo ibāt ad salutandos equites: q. illic iudicabāt: nā hae erāt i tertio foro. Inter quas: hoc i tpa sua dicit: q. bus Domitia. isignia triūphaliū statuarū p urbē sibi erexerat: cuius rei dignitatē deprimat, cum dicat seruis quoque triūphalē statuā datā esse: & ut scribit Tacitus Tigillio: & Coceo statuā datā sunt inter triumphales. Aegyptius

aut arabarches: libertinā conditionis hominem notat: quem aegyptium etiam dixit in Crispini exprobrationem. Meiere: nam quae contemnebantur simulacra spargebantur urina: ut Nero i statuatam deae siriae urinam proici iussit: auctor Tranquil. Deponunt uota coenae. nā Do. nōdum substulerat sportulas: & rectam coenam dari iusserat clientibus: quod postea fecit: ut est apud Tranquil. & Martia. Centum miselli iam ualete quadrantes. Emendus: ex centum scilicet quadrantibus sportulā: quos loco coenae acceperunt a diuite. Vacuis toris: ut ante dixit: Ac nuda pene cathedra: quia scilicet solus iacebat: qd Fidentinus latrando non audit. Orbibus: id est mensis citreis quae dimidiatis orbibus fiebant: & orbis a Martia. sēpe appellantur: Vt maurisiacis sustentem dentibus orbis. Rex horū: regem Ora. Columella: ut alibi dicemus: Martialis luuenalis eum appellat: qui multos habet clientes: ut hoc loco. Rex horum: quem colunt. Totos apros: Seruius. Rullus eius Rullus: qui in consulatu Ciceronis legem agrariam promulgauit pater primus romanorum solidum aprū epulis apposuit: auctor Plini. Deponis amictus: nam ante coenam romani laudabātur quod multis in locis indicat Martialis: ait igitur: qui tota uorant patrimonialia: & epulis replentur: i sequenti die coenaturi: cū se lauant adhuc sunt crudi. hoc est nondū concoxerunt pridianū cibū. Id est ex satyra Oratii eo uersu: Crudi timidique lauamur: Quid deceat quid non obliui. Deponis amictus: scilicet in spoliatorio uel apodyterio: id erat locus in balneis: ubi uestes reponerantur.

Sed cum sumus honos finito computet anno.
Sportula quid referat: quātū rationibus addat:
Quid faciet comites quibus hic toga: calceus hic ē
Et panis: sumusque domi densissima centum
Quadrantes lectica petit: sequiturque maritum
Languida uel pragnans: et circumducitur uxor
Hic petit absenti nota iam callidus arte
Ostendens uacuum et clausā pro coniuge fellam
Galla mea est inquit: citius dimitte: moraris:
Profer galla caput: noli uexare: quiescit.
Ipse dies pulchro distinguitur ordine rerum
Sportula deinde forū: iurisque peritus apollo:
Atque triūphales: inter quas ausus habere
Nescio quis titulos aegyptius atque arabarches:
Cuius ad effigiem non tantum meiere fas est.
Vestibulis abeunt ueteres lassique clientes:
Votaque deponunt quāquam longissima coene.
Spes homini caules miseris atque ignis emendus
Optima filiarum interea: palagique uorabit.
Rex horū: uacuisque toris tantū ipse iacebit.
Nam de tot pulchris: et latis ordinibus: et tam.
Antiquis: una comedunt patrimonialia mensa:
Nullus iā parasitus erit: sed quis ferat istas
Luxuriae sordes: quanta est gula: quae sibi totos
Ponit apros: animal propter conuiuia natum.
Pœna tamen praesens: cū tu deponis amictum

Pauonē primus Hortēsius posuit coena adiciali. nā ita appellabat coena pōtificū cū augur fuit: ut Pli. scribit. sed Fidentinus olī scriptis suis: quā ex nris nup emēdare conatus ē: locū Plinii ita iserue rat exitiali coena sacerdotii: quā ut si deo placet interpretat pauo exitialis ē: & mortē affert: nunc uero deprauationē Pli. pceptoris secutus eundē locū ita refert adiciali coena sacerdotii: Sed oblitus pri stini erroris nō sustulit isequētia uerba: quā olī addiderat: ea sūt: nō. n. facile digeris. O rē ridiculā. o hominē fustuariū crudū appellat: non ppter pauonis naturā sed ppter nimia igurgitationē epula

Turgidus: et crudum pauonē in balnea portas:
Hinc subitae mortes: atque intestata senectus.
It noua: nec tristis per cunctas fabula coenas:
Ducitur iratis plaudendum funus amicis.
Nil erit ulterius quod nostris moribus addat
Posteritas: eadem cupient. facientque minores:
Omne in praecipiti uicium stetit: utere uelis:
Totos pande sinus: dicas hic forsitan unde
Ingenium par materiae: unde illa priorum
Scribendi quodcunque animo flagrante liberet.
Simplicitas cuius non audeo dicere nomen.
Quid refert dictis ignoscat mutius: an non:
Pone tigillinum: tēda lucebis in illa:
Qua stantes ardent qui fixo gutture fumant:
Et latum media fulcum deducit arena.
Qui dedit ergo tribus patris aconita uehetur

rū: quā multitudie sua cōcoq non pos sunt ab his: quoz gulā carpit luue. Disce tandē cū pceptore tuo locū Plinii emendate legere: quē a Varrone Pli. accepit. Varro de pauonibus: Prius hos. Qu. Hortēsius augur in adiciali coena posuisse dī Pauonē. M. Lurco: ut Var. ē auctor supra sexagena milia nūmum ex pauonū puentu accipiebat. Intesta ta: sine testamento: quia nihil habent quod relinquant consumptis patrimo niis: ut illud Marti. Nil dedit uxori: cui dedit ergo: sibi id est gulā suā. Iratis: dolentibus nihil sibi relictū eē.

Vnde illa priorum. Monitorē introdu cit libertatem scribēdi nō eē quā olī fu erat: nā & ueteribus comicis olī quoque lex pscripta ē: ne picipes ciuitatis nōia tim notarent. Hora. Quin ē lex poena que nata mallo: quā nōllet carmīe quē q describi & poetā tpibus Domitianus auctore trāqlo scripta famosa nō sine auctorū ignominia deleuit: Sed Lucili us q āte occupatā rē pu. ab impatoribus fatyrā scripsit: mira libertate & acerbi tate mutium Sceulā & alios ē infecta

tus, nihil enim timebat ab iperatoribus cū nulli essent. Lucilius ī mutiū: Gracum te albuti q roma nū atque fabinum: Municipē ponti: tritamen centurionū. & demū chere Tite Mutii Albutius: hic ē ille Albutius: cuius fatyras eē scribit Varro Luciliano stilo. Amicus igit monet Iuuenalē lucinianā li bertatem sublatā esse: Persius: Secuit Lucilius urbem Te lupe: te muti: & genuinū fregit in illis, me ministri ne Fidentine plagiarie quātis uocibus olī clamabas: cū hāc sententiam ī Silii interpretatione quem publice profitebar recitasset: & tamē eam nunc accipis: inuersam quidem & male expositā. Sed ineptae coniugis cum illa tua ueteri opinione metium Tarpam itelligens: deprauato luue. uersu & sensu: mutius non pro eo qui sit mortuus ponitur: sed ut sit sensus Lucilius nondum occupata ciuitate a tyrannis potuit libere carpere quem libebat: ut mutium reprehēdit: parum enī curauit ira sceretur ne mutius: an leuiter ferrer. Sed postea q apud imperatores multi gratiosi sunt: quorum li bidine cuncta geruntur: qualis fuit Tigillinus apud Neronem: non est tutum in hos scribere: nā af ficerent supplicio. Pone Tigillinū: hoc ē hominē carū imperatori ut fuit Tigillinus Neroni. Tacitus cum multa alia: tum hāc de eo. M. Ophōius Tigillinus obscuris parentibus foeda pueritia: impu dica senecta: pfecturā uigilum: & pratorii: & prēmia uirtutum quā uelocius erat uitis adeptus: cru delitatem mox: deinde auaritiam & uirilia scelera exercuit: corruptio ad oē facinus Nerone quādā ignaro ausus: postremo eiusdem desertor: Plutarchus & Tranquillus scribunt eundē cāse fuisse Gal bae: quē populi inuidiā timens donis corruat temporibus Othonis mortuus ē imperatē populo sin uestiā exectis faucibus: cū mortis nuncium accepisset: quē muneribus corrumpere non ualuit. In il la tēda: Ad palū duo genera suplicii erāt apud antiquos: aut enim puniebantur more maior: hoc ē pendentes e furca nudis corporibus & caesi uirgis usque ad mortē: ut Tranquillus interpretatur: aut ad scalas gemonias trahebantur: hoc est in serito gutturi unco producebantur ī harenam: ubi postea penduntium crura frangebantur & iniecto igni ardebant. hoc genus supplicii in Claudio comme moratum est a Tranquillo: & Nero exercuit in christianos: quibus ardentibus in usum luminis usus est: Nouum excogitauit Domi. qui faces per obscena immitti iubebat. Fixo gutture: scilicet unco quo tracti fuerant. Media harena scilicet theatri: casus nominatiui est: nec syllaba repugnat: quā pentimemeri defendit. Deducit: facit designat. Latum fulcum: cum damnatus traheretur: atque ita perfecte supplicium descripsit: quod scilicet trahantur unco: & postea ardeant: hoc erat abiici in gemonias quod legimus. Simplicitas: simpliciter loquitur qui aperte dicit sine ullis uerborum am bagibus. Idem simpliciter agere: unde simplicitas uerborum cum nulla adhibetur figura ad sensus uelandos. Qui dedit aconita tribus patris. Tigillinum apertissime itelligit: nam uerba sūt luue. ad id respondentis quod dixit pone Tigillinum: nullum tamen extat testimonium: nisi quod cir cunfertur ex libello Probi grammatici his uerbis. Marcus Ophonius Tigillinus homo omnium ne

quissimus tris patruos habuit: quos oēs ut eorū hereditatibus potiretur ueneno absūpsit: subtraçtis
que anulis & falso tabulis signatis: hæreditates sūmo scelere consecutus ē. Plumis pensilibus: nā ī
lectica pulumaria erant: alibi luue. cōducit fellā: puluinar. Hylas: thiodamātis filius: ut scri. Ap-
pollonius: uel Theomenis: ut tradit Appollodorus raptus ab Hercule Thiodamāte necato ī pugna:
cū Herculi poscenti cibū negasset: & ille Thiodamantis maçtasset boues raptus a nymphis ī Bythi-
nia sub monte: quē Strabo corrupto noīe argantoniū appellat emēdatus Pausanias Argatophygiū.
Proptius. Hic erat argatophigi sub uer-
tice mōtis. plura de hoc alibi diximus.

Flaminia & latina: tres erāt uīæ romæ
nobilissimæ: Latina appia ualeria: iter
ualeriam & appiā latina ad cassilenum
appiæ cōiungebatur: in duabus tumuli
mortuorū erant: flaminia & latina. Ta-
cita culpa: conscientia scelerum.

Secundæ: Satyræ argumentū
& indignatio ex hoc præfertī
dicitur: quod Domi. cum per-
ditissimis moribus esset non
nullas uel reuocauerat uel tulerat leges
ad uitia coercenda tāquā censor seueris-
simus: nā pbrofis fœminis lecticæ usū
ademit: quosdam ex utroque ordine le-
ge scantinia condēnauit: iccēta uirginū
uestalium uarie & seuef coërcuit. supra
tores uirgis in foro cædi iussit denique
legem iuliā de puniendis adulteriis re-
uocauit: ut Mar. eum appeller censorē:
Censor maxie principūque princeps: cū
tamen ipse iuliam fratris filiā ardentis-
sime amaret: hēretque pro uxore: quā
frequentibus abortiuis perire coegit: ut
Tranquil. & Pli. scribunt. hinc igit poe-
ta excandescit: hic exclamat: & ne ī prī-
cipē tantum ferri uideatur: Satyræ ini-
tium detorquet in oēs: q̄ cum turpissi-
me uiuant: morū sactitatē aliis præscri-
bunt: mox apte principē designat: cum
de lege iulia uerba facit. Sauromatas:
agræcis sarmatæ dicuntur: oriundi ab
amazonibus: ut scribit Herodotus: īco-
lentes loca a Tanai & Meotide palude
trium dierum spatio: tāta ui frigoris ut
proximus oceanus congeletur. De his
Pli. Florus: & alii præterea scribunt: co-
piosius Herodotus. Curios: qui simu-
lant se esse tanta continentia quanta fu-
it Curius: qui de sabinis sãnitibus luca-
nis triūphauit & accusatus prædæ sub
reptæ cadum protulit ligneum: quem
sibi ex præda solum restare iurauit.
Martialis in hoc genus hominum: Qui
loquitur curios assertoresque camillos
& alibi: Quære aliquem curios semper fabiosque loquentem.

Gypso: id est statuis: ex gypso. homi-
nis autem imaginem gypso e facie ipsa primus omnium expressit: cæraque in eam formam gypsi in-
fusa emendare instituit Lysistratus Sicyonius frater Lysippi. Pluteum: per pluteum intelligit pi-
nacothea: id est repositorium tabularum pictarum: ea tantum dabatur archetypis & ueteribus ima-
ginibus. Plinius Pinacothecas ueteribus tabulis consumunt: alienasque colunt effigies. Tristibus:
id est hominibus seueris: qui tristi supercilio graues & censorii uideri uolunt. Martialis: Sed ha-
bet tristis quoque turba cinædos. Socraticos cinædos: Socratici dicuntur qui de moribus dispu-
tant: Nam Socrates primus de moribus disputare cœpit dictusque philosophiam de cælo in ter-
ram traduxisse: hi ergo erant Socratici cum de moribus loquerentur. Sed tamen erant cinædi: nā
draucos id est mentulatos sibi adoptabant: ut in pannichum Martialis: qui cum uerbis & supercilio
philosopharetur erat cinædus: Dic mihi præcidi panniche dogma quod est? Et nos in commentari-
is Martialis quos edidimus: ubi hoc genus hominum notabatur: diximus in socraticos cinædos scribi.

P ensilibus plumis: atque illinc despiciet nos.
C um ueniat contra: digito cōpesce labellum:
A ccusator erit qui uerum dixerit hic est:
S ecurus licet ancem: rutulumque ferocem
C ommittas: nulli grauis est percussus achilles:
A ut multum quæsitus hylas: urnāque secutus:
E nse uelut stricto quotiens lucilius ardens
I nfremuit: rubet auditor. cui frigida mens est
C riminibus: tacita sudant præcordia culpa:
I nde iræ et lachrymæ: tecum prius ergo uoluta.
H æc: animante tuba galeatum fero duelli
P œnitet: experiar quid concedatur in illos.
Q uorum flaminia tegitur cinis atque latina.

Iunii Iuuenalis Aquinatis Satyra Secunda.

Ultra sauromatas fugere hic libet et glaciale
Oceanū: quotiens aliquid de moribus audent
Q ui curios simulant: et bacchanalia uiuunt:
I ndocti primum quāquam plena omnia gypso
C hrysippi inuenias: nam perfectissimus horum.
S i quis aristotelem similem uel pyttacon emir:
E tiubet archetypos pluteum seruare cleantos.
F rontis nulla fides: quis enim non uicus abundat
T ristibus obscœnis: castigas turpia: cum sis
I nter socraticos notissima fossa: cinædos
H ispida membra quidē: et duræ per brachia fetæ
P romittunt atrocem animum. sed podice leui
C æduntur tumidæ medico ridente mariscæ.

Peribonius: fictū nomen ē; & ad scurrā pōt referri: nā grāci uomolchon appellant scurrā. Verbis Herculis: nā hercules ut est apud Xenophontē eo libello quem scripsit de dictis & factis Socratis memoratu dignis cū uoluptatē & uirtutē habitu muliebri uidisset: cohortationēque audiuiſſet utriusque: magna uerbositate grauitate accusata uoluptate uirtutē ē secutus. Sed hi cū uoluptatē iſdem ppe uerbis dānent: qbus olim Hercules: turpissimi sunt. Locū Xenophontis in officiis suis traduxit Cicero: licet multa omiserit. Et Silius in quartodecimo. Sextus non qui apud Domitianū fuit notat Sed

Rarus sermo illis: et magna libido tacendi.
Atque supercilio breuior coma. uerius ergo
Et magis ingenue peribonius hunc ego fatis
Imputo: qui uultu morbum incessuque fatetur.
Horum simplicitas miserabilis: his furor ipse
Dat ueniam: sed peiores qui talia uerbis
Herculis inuadunt: et de uirtute locuti
Cunem agitant: ego te ceuentem sexte uerebor
Infamis uarillus ait: quo deterior te.
Loripedem rectus derideat: aethiopē: albus:
Quis tulerit gracchos de seditione querentes.
Quis cælum terris non misceat: et mare cælo:
Sifur displiceat uerri: homicida miloni.
Clodius accuset mœchos: catilina cethegum:
Intabulam syllæ si dicant discipuli tres.
Qualis erat nuper tragico pollutus adulter
Concubitu qui tunc leges reuocarat amaras
Omnibus: atque ipsis ueneri martique timendas:
Cum tot abortiuus foecundā iulia uuluam
Solueret: et patrio similes effunderet offas
Nōne igitur iure ac merito uicia ultima fictos
Contēnunt scauros: et castigata remordent.
Nōtulit ex illis toruū laronia quendā
Clamātem totiens ubi nunc lex iulia dormis
Ad quem subridens felicia tempora quæ te
Moribus opponunt: habeat iā roma pudores:
Tertius e cælo cecidit cato: sed tamen unde
Hæcemis hirsuto spirant opobalsama collo
Quæ tibi. ne pudeat dominū monstrare tabernæ.
Quod si uexantur leges: ac iura citari
Ante omnes debet scantinia: respice primum
Et scurtare uiros faciunt hi plura: sed illos
Defendit numerus. iunctæque umbone phalāges
Magna inter molles concordia: non erit ullum
Exemplum in nostro tam detestabile sexu.

q grauis erat supcilii tēporibus luue. & turpissimæ uitæ. Varillus infamis: notissimæ infamiæ tēpibus luue. ut oli fuit Sippus qd scribit Plutar. Loricidē: Loripes ut Plinius Megastenis testimonio docet: in india anguium modo ingreditur & obrepit. Milo: q cæde clodiana damnatus cum in lucanis res nouas moliretur ad Cossam in oppugnatione saxo ictus occubuit: in eo pcipue notatus ab annalibus quod septingentorum miliū sestertiorū aeris alieni curam pertulerit. Clodius: non modo mœchus Pompeiæ: de quo multa in cōmentariis Tranquilli diximus: sed etiā duarum sororum: quarum altera Luculo: altera Metello nupserat: auctores Liuius: Cicero Plutarchus. Discipuli tres. Lepidus: scilicet octauius Antonius: qui discipuli Sillæ dicuntur: quoniā eandem disciplinam administrandæ rei pu. sūt secuti: nam & ipsi proscripserunt ciues ut Sylla. Cicero: prima ætate incidimus i perturbationem ueteris disciplinæ. Tranquillus. Locustæ prædia dedit: sed & discipulos: hoc est qui eam imitati sūt. In horum hominum: quos carpit luuenalis uitam simulatam Plinius: Vultus epicuri per cubicula gestat & circumferunt secum natali eius uicē ma luna sacrificat: feriasque omni mēse custodiunt: quas icadas uocant: maxime hi qui se ne uiuentes quidem nosci nolunt. Qualis: domitianum notat: ut initio satiræ diximus: nā iuliam Titi fratris filiam ardentissime dilexit: ac frequentibus abortiuus perire coegit: auctores Tranquillus & Plinius. Tragico concubitu: qualem tragici scribere solent. Leges: legem iuliam aduersus adulteros. Martialis: iulia lex populis ex quo faustine renata est & alibi saepe. Lex præterea erat iulia d' siccariis. Lex item iulia: quæ phibet magistratus munus ab hospite accipere: ut scribit Pedianus. Scauros: lege Plinium de uiris illustribus: & Valeriū Maximum. Laronia: pro ditissima muliere accipitur. Martialis: Abnegat & retinet nostrum laronia seruum. Respondes orba est diues: anus: uidua: Quem uersum ex nostris scriptis acceptum incredibile ē mirum quam peruerterit Fidentinus: hoc totum fictum est de Laronia a luuenale: cui partes suas assignat ad uirorum uicia insectanda. Scantinia: lex data

in pædicones: ex cuius sanctitate multos utriusque ordinis damnauit Domi. ut refert Tranquillus: dicta a. C. Scatinio: qui ut scribit Valerius uī filio Marcelli inferre ausus ē: & ppe accusate dānatus.



Tedia non lambit; i fellatorē hoc dicit: q lingere & labere alter; dicitur Mar. Lingas non mihi: nā proba & pusila ē; Philenis tamē nota a martiale. Vnden uorat i die puellas: & Lauphea ac medulla alibi carpunt a luue: qd tribades iter se essent. id prima Sappho dī excogitasse. unde mascula ē appellata: & cū lesbia fuerit λεσβειν id agere ē: ut Aristophane discimus. Hispo: nomē fictum ab Hispo ifami: cuius meminit Plu. Subit: ore. s. ad fellandū. Agimus cās: agere cās i mulieribus turpissimū hēbat: unde in exēplis antiq̄tatis est Aphraniā Licinii Brutonis uxorem: nō q̄ aduocatis

deficeret: sed q̄ ip̄rudentia abūdabat cām egisse: Calphurnia & Amelia pari infamia notant. Pauca excipit nā alibi notā a luuenale quādā qd̄ luctentur Eudromydas tyrias & fœmineum ceroma. Quis nescit. Coliphia: colibū scribit Pollux panē esse forma p̄ciore in modū passali ut græce dicam: q̄ figura quoniā erāt panes qbus uestebant gladiatores appellati sūt coliphia. Martialis Priapū dixit i q̄ speciē ex siligie erat formatus: ut i distichis ē: & genitalium muliebriū formā i quibusdam panibus fuisse idē alibi indicat illa siligineis p̄guescit adultera cūnis. Coliphia. i. panes luctatorū. gladiatorū uero cibus erat affirmādos artus ficus arida: ut scribit Plinius: Mar. de phileni lucrāte Cū coliphia sexdecī comedit. Scio aliis uideri posse coliphia dici κολιβιον: quod mēbrum significat: & φισος robur placet magis a colibo: de quo est dictū. Penelope: icarii & polycaste: ut paufanias uero scribit Icariorī filia: idē icariorisa Prop̄. Quæque terūt fastus icariorī tuos: & Oui. icarioride tela: i hac lanificiū auctoritate Homeri cōmēdat: qd̄ ea arte absente marito p̄cos elusit. Arachne: ut fabulæ ferūt i lanificio certauit cum pallade ut ex historia scribit Pl̄. prima repperit linū: & retia: & eius filius Closter fufos i lanificio. Residēs i codice pellex. aliena ē ut puto eorū interpretatio: q̄ p̄ pellicē itelligūt aut Arachnem: aut Philomelā: cū loquat: uel de ācilla tex

trice: uel d̄ scorto: nā scorta ad sūmeniū habitātia texebāt. Luue. alibi: Quā quā uētofo cōducto sub aggere texit. meretrices at sūt uxorū pellices cū ad eas uiri accedere possit. Si de ācilla itelligis: sūme auctoritatē ex martiale: q̄ scribit Quirinalē cū ancillis rē hūisse. hęc at dicunt a latonia ut ita designet uiros tāq̄ mulieres a draucis subagitari: qd̄ apte ex p̄sona sua obiecit luue. Sed uerecūdius Laronia: atque ut tandē exprimat qd̄ reprehēdat addit. Notū ē cur hister: pacuius captatione testamētorū locupletatus libertū draucū suū hāredē reliq̄t. Attelii itē histri meminit Tacitus: Sed de hoc alibi luue. Mora nulla p̄ histrū pacuiū. Cur ip̄leuerit tabulas solo liberto. i. cur eū unum scripserit hāredē. q. d. eo utebat̄ grauco: puellā ut illa conscii sceleris sileret. Cylindros: cylidri lapilli oēs sūt fastigiata lōgitudīe i speciē cylidri. i. columellæ formati. Solinus: idici reges hoc genus gemmarū i lōgissimos cylidros amāt fingere eosque pforatos: & cætera. Nā cylidrus columella ē ad æquandā areā: ut scribit Vir. Quidā tamē putauit cylidrū: eē genus gemmæ: qd̄ nō placet. Cū at elenchi q̄ sunt ex genere unionum fastigiata & oblonga figura sint: & hi grauiissimi mulieribus: nam eos digitis suspēdere: & binos ac ternos auribus gloria mulierū erat: ut scribit Pl̄. luue. mihi designare uideatur elenchos: & p̄ cylindros a figura elenchos itelligere: cū munera mulieribus gratissima exprime re uideat: ut elenchi erant. Tristis sentētia: lex iulia. Multitia: mollitia & mollicinæ uestes ap̄d Neuiū sunt muliebres a mollitiæ dictæ. Neuius: Mollicinā cortatā chirotatā: inde multitiæ manarunt: ut puto s̄fis uel mutatis uel inuersis. Nā apud Neuiū lego molticinæ uestes. Nō sumet dānata: hic locus est: quo Brotheū dissentientē i epigramate Mar. interpretādo facile uel docui: uel refutauī: nā morē fuisse: ut mulieres adulterii conuictæ uirili toga idutā in publicum procedere cogerēt. ut Porphirio quidē & Acron p̄diderunt Mar. indicat. Coccina famosæ donas & ianthina moechæ Vis dare quæ meruit munera: mitte togam. & hoc ex loco apertissime discit: de quo in Martialis cōmentariis a nobis copiosius disputatū est. Labulla: Sote clinici medici filia: cuius Martialis meminit. Iulius ardet: hoc dicit qm̄ uiri conā uestem æstate gestabāt luxuriosi & molles. Pl̄. Nec puduit

T edia non lambit cluiam: nec flora catullam:
H ispo subdit iuuenes: et morbo pallet utroque
N unquid nos agimus causas: ciuilia iura
N ouimus: aut ullo strepitu fora uestra mouemus:
L uctantur pauca comedunt coliphia pauca.
V os lanam trahitis: calatīque peracta refertis
V ellera: uos tenui pręgnantē stamine fufum
P enelope melius: leuius torquetis arachne.
H orrida quale facit residens in codice pellex.
N otum est cur solo tabulas impleuerit hister
L iberto dederit uiuus cur multa puellæ.
D iues erit magno quæ dormit tertia lecto:
T u nube: atque tace: donant archana cylindros.
D e nobis post hæc tristis sententia fertur.
D at ueniam coruis: uexat cēsura columbas.
F ugerunt trepidi uera ac manifesta canentem
S toicide: quid enim falsi laronia. sed quid
N on faciunt alii: cum tu multitia sumas.
C retice: et hanc uestem populo mirante perores
I n proculas et pellineas: est moecha labulla
D amnetur si uis etiam corphinia: talem
N on sumet dānata togā: sed iulius ardet:

has uestes etiam uiros leuitate usurpare ppter onera æstiuā in tantum a lorica gerenda discesserūt mores: ut oneri sint et uestes. Critice; critici dicunt acuti poeta; interpretes; & cēsores alienorum scriptor; Horatius: Quid critici dicunt. Mar. Aeq̃lis liber est critice; qui malus est; Cicero: Ego tanq̃ criticus antiquos iudicaturus sū. Cum igitur hoc nomen de censore tantum scriptor; antiqui usurpauerint; & codices oēs Cretice hēant; legamus cretice a creta; ut dicat. Tu qui tanq̃ Rhadamanthus alter & minos Creticus leges pmulgas; pelluces; nam a creta legum latores minos Rhadamanthus; &

A estuo: nude agas minus est infania turpis.
E n habitum quo te leges: ac iura ferentem
V ulneribus crudis populus modo uictor: et illud
M ontanū positis audiret uulgaris aratris:
Q uid non proclames in corpore iudicis ista
S i uideas. quæro an deceant multitia testem
A cer et indomitus: libertatisque magister
C retice pelluces: dedit hanc contagio labem:
E t dabit in plures: sicut grex totus in agris
V nius scabie cadit: et prurigine porci:
V naque conspecta liuorem ducit ab uua:
F oedius hoc aliquid quandoque audebis amictu
N emo repente fuit turpissimus accipiente
P aulatim qui longa domi redimicula sumunt
F rontibus: et toto posuere monilia collo.
A tque bonam teneræ placat abdomina porcæ.
E t magno cratere deam. sed more sinistro
E xagitata procul non intrat scemina limen
S olis ara deæ maribus patet: ite prophana
C lamatur: nullo gemit hic tibicina cornu.
T alia secreta coluerunt orgia tæda
C ecropiam soliti baptæ lassare cocyton.

inde doctus lycurgus lacedæmoniis fuerunt. Paulatī accipiente te sexaginta uersus qui sequunt ad eum usque locum.

Vicit & hoc monstrum quot fabulas: quot inuenta: quot inanes cōmentatōes & cōfictos sensus a nostris interpretibus habuerunt q̃ dum figuratam & sub obscuram reprehensionem poetæ non perciperent; ex uno sensu: & cōtinuato spiritu: plures; & uarios cōmenti sūt horū sexaginta uersuum: ne in alienis potius refellendis: q̃ in nostris cōfirmadis uersum una est & perpetua idignatio ad uersus sacerdotes; quorum collegiū minervæ in albano Domiti; instituerat: ex quo forte ducti magisterio fungerentur: redderentque eximias uenatiōes & ludos; scænicos. hog; epulas; luxū; molliem scænicam; & ritū bacchanalibus similem luue. nunc insectatur; mōque ait eos nihil differre a mulieribus collētib; bonam deam; aut a sacerdotibus eleusinis qui facibus discurretes; & cursu prope bacchico furentes Cererē colebant; mō eorum gulam carpit; nā lautissime epulabant; unde albana dapes a martiale luxuriosissima dicunt; Denique illud clamat & conquerit; quod quidā ex his sacerdotibus cornicini; cuius opera in scæna illa albana utebatur nupserit. hic ē poetæ sensus; hic ardor; hæc idignatio. Legatur igitur hic locus totus in mollitiem sacerdotum albanorum; de quibus lege Tranquillum i Domitiano. Qui sumunt redimicula domi; ostendit eos esse tanquam mulie

res: quæ cum colunt bonam deam domum non templum parant; ut scribit Plutar. i. Cæsare; illic que multa peragunt bacchanalibus similia; potu lasciuiā; scurrilitate; Redimicula; tæniæ sunt siue uittæ pendentes a posteriore parte mitræ; q̃ primi phryges mollissimi inuenerunt. Placant bonā deam; non q̃ bonam deam illi sacerdotes colant; sed quod illorum ritus & ludi scænici nihil pene differant a sacris bonæ deæ quæ mulieres operantur. Abdomina porcæ nihil omittūt de ritu bonæ deæ; in cuius sacris sus prægnans mactabat. De bona dea lege Macrobius; ne multas paginas hoc tibi loco recitem; & Plutarchum in Cæsare. Et magno cratere; nam crater in his sacris erat uini qd̃ tamen lactis appellabant; de quo lege Macrobius & Lactā. Sed more sinistro: sed in hoc iquit nō feruant ritum sacrorum bonæ deæ; quod cum ea sint tantum mulier; ipsi eas excludunt satis inter se molles & effœminati; ne effigies quidem maris eo loco uiscebatur; ubi bona dea coleretur; Plutar.

Ite prophana; clamatur idem mos in sacris Cæreris erat; Tranquil. Eleusinis sacris; quorum imitatione impii & scelerati uoce præconis submouentur; inter esse ausus non est. Talia eorūdem sacerdotum mollitiem & scænicam illam agitationem cōparat sacerdotibus. Cereris; nam Ceres olī habuit coniuncta sacra cum Baccho; Ouidius; Ipse suos ludos uuæ commentor habebat; Quos cum tædiferā nūc habet ille dea. & Claudianus; Bacchum ex aditis cereris egredientē introducit. Eius deæ sacerdotes facibus discurrentes; quibus uia dicebatur ad filiam indagandam ad extremā usque lassationem debacchabatur. Papi. Tuque actæa ceres cursu; cui semper anhelō; Votiū taciti lassamus lampada myste. hi dicebantur myste Daduchi. i. gestantes facem; Ierophantæ id sacrorum interpretes. Strabo auctor; Idem baptæ a βαπτω; quod significat tingo & lauo; nam tingere ma defacere est; quoniam qui initiabatur lauabantur aqua calida primum. Aristophanes; Primum ex ritu ueteri melauerūt. Cocyto; Ceres dicta est uerbo attico βαπτω quod lugeo significat; quauis alterum celi datur; ut corripiatur syllaba; nam Cerem raptu Proserpinæ mœstam; qualis apud Arcades lugubri

habitu colitur: ut scribit Pausanias: lachrimis & gemitu placasse dicuntur. Inde reddita agris fertili-
tate: instituta sunt illius sacra a Coccyro Auiā & antiquissimā familiæ auctorem attici Coccyam appel-
larunt: auctore Suida: nam & coccyro hoc est Ceres deorum sacrorumque antiquissima & prima dict-
tur. Ouidius: Prima ceres auidæ gauisa est sanguine porcæ: & ut ex Varronis re rustica discitur: ini-
tia dicuntur sacra Cereris quoniam prima fuerunt: & inde initia principia sunt appellata: hoc igit-
pacto legendum est: nihil distant sacerdotes albani uel a mulieribus colentibus bonam deā: uel ab
his qui coluerunt Cērerem sacris cum
Baccho coniunctis, Cecropiā: epithetō
est cereris a patria: sed non magis de at-
tica hic loquitur quam de ea quæ alibi
coleretur eo ritu. Secreta tōda: Nam
taciti discurrerant. Papinius: Votiuam
taciti lassamus lampada mystæ. Lassā-
nā ad extremā lassationē discurrerāt
Papinius: Cursu cui semper āhelo. Co-
citus olim etiam lucrīus dicebatur. Syl-
lius: Ast hic lucrino mansisse uocabula
quondam Coccyti memorant. Nam ut
scribit Homerus in odyssæa: illic Coc-
cytus flu. & styx dicebatur. Virgilius de
eo: Raptam coccytos ostrea diuam: nā
illic peragebant sacra Plutonia: auctor
Strabo. Ille supercilium: de iisdem sa-
cerdotibus loquitur. Madida fuligie
nā de fuligie: ut puto loquitur: sed me-
dicamentum intelligit: quod ex sangui-
ne uel felle irūdinum: & ouis formica-
rum & muscistrutis fiebat ad denigran-
da supercilia. auctore Plinio: Fulliginē
appellauit a colore. Hic teneo te depre-
hensum Fidentine: ut alia omittā. quæ
subripuisti nobis una cum præceptore
tuo: nam cū hæc uerba transferes i tuas
nugas: non intellexisti inuertisti: & quod
ego dixeram appellauit a colore fuligi-
nem de luuenale intelligens tu uentris

I lle supercilium madida fuligine tactum
O bliqua producit acu. pingitque tremantes
A ttollens oculos uitreo bibit ille priapo:
R eticulumque comis auratum ingentibus implet
C ærulea indutus scutulata: aut galbana rafa.
E t per iunonem domini iurante ministro:
I lle tenet speculum patici gestamen othonis:
A etoris aurunci spoliū: quo se ille uidebat
A rmatum: cum iam tolli uexilla iuberet.
R es memoranda nouis annalibus atque recenti:
H istoria: speculum ciuilis sarcina belli.
N imirum summi ducis est occidere galbam:
E t curare cutem summi constantia ciuis.
B ebriaci in campo spoliū affectare palati:
E t pressum in faciem digitis extendere panem:
Q uod nec in assyrio pharetrata semiramis orbe.
M œsta nec acciaca fecit cleopa carina:
H ic nullus uerbis pudor: aut reuerentia mensæ.

onef ipeditus n̄ audiēs fuliginē dixisti ppter colorē appellatū medicamētū a Plinio. Vbi scribit Plin:
turpissime plagiarie. Sed hoc tibi remittimus: qui tua imperitia omnia confundis præceptori tuo
non ignoscimus: qui te nihil sapere docuit magna familiaritate. Vitreo priapo obscena in popu-
lis placuerunt in sacris præsertim Priapias Plini. in poculis libidines celare iuuat: ac per obscenita-
tes bibere. Scutulata: uestes scutulis distinctæ: quas galli instituerūt: ut scribit Plinius muliebres
sunt: ide martialis hominem muliebriter indutum galbanatum uocat. Tenet speculum: hoc in ef-
fœminatos dicitur, martialis in filium cinædi: Et patris speculum tonfi matrisque togatæ filius. spe-
cula brundisina maxime laudabantur: Plinius. Gestamen othonis: ab incepta reprehensione in
Othonem deflectit: ut cum damnat polientes cutem suo tempore liberius in illum inuehendo om-
ni ex parte eos infectetur: nam Otho adeo mollis fuit & mūditiarum muliebrum studiosus: ut mu-
tuo stupro Neroni sit conciliatus: auctores Tranquillus & Tacitus. Nimirum: sub Othonis perso-
na mollitiem sacerdotum infectatur in expolienda cute. Otho originem habuit a municipio feren-
tino: ut Tacitus scribit: Nece Galbæ & Pisonis imperium occupauit. Vitellio appellato imperatori
& properanti ex germania ad bebricum occurrit: uicū inter Veronam & Cremonam duabus cla-
dibus infaustum: nam illic & otho superatus est & Martius Macer. Constantia mortis ante
actæ uitæ mollitiem emendauit: nam damnatis bellisciuilibus cum ei superesset exercitus & de
uictoria sperare posset: elegantissima oratione habita se interfecit: in quo a Martiale ita est lau-
datus: Sit Cato dum uiuit sane uel cæsare maior: Dum moritur nunquid maior othone fuit: Cu-
rare cutem: nam ut Tranquillus scribit quotidie rasabat faciem: & linebat pane madido lacte
scilicet asinæ: nam ut scribit Plinius. ita facies erugatur & tenerescit. Semiramis: non est exemplū
ab his mulieribus ad libidinem Othonis coarguendam quod. s. his impudicis Otho fuerit magis
ipudicus: Sed ut ostendat ne mulieres quidem cum in castris essent curare solitas cutem: quod O-
tho non prætermisit: Hoc iccirco dixi quod nonnulli Semiramim hoc loco asferri putarunt:
quod libidinofissima equum ad coitum usque adamauerit: ut scribit Plinius. Semiramis a semi-
ramidibus lingua assiria auitur dicitur a quibus educata est: tantæ fortitudinis: ut Ninus assiriog-
rex eā uxore optauerit: quo extincto tenuit imperium condita babylone in Ninæ urbis: quam Ni-
nus ædificauerat æmulationem. Pharetrata: cum esset in bello. Diodorus & Plini. meminerunt.
Hic ad institutam reprehensionem reuertitur hoc est sacerdotum. Hic inter hos sacerdotes.

Conducendus magister: nā ex eo collegio forte ducti magisterio fungebantur: ut scribit Tranquillus Ironia est dignus inquit: qui magisterio inter hos fungatur: & præcio etiā optādus si forte ductus non fuerit. Exemplum magni gutturis: in luxū mensæ albanæ hoc dicitur: nā illic lautissime epula bantur imperatoris prodigalitate: inde albanas dapes: & albanā mensam legimus apud Martialem.

Quid tamen expectant: rationem affert quare cybeleios eos appellauerit: cum sint minervæ: mulieres inquit sunt & genitalibus non magis indigent: quam cibeles qui castrantur: quos castrari religio iubet. Superuacua carnem: scilicet

Hic turpis cybeles: et fracta uoce loquēdi
Libertas et crine senex fanaticus albo
Sacrorum antistes: rarum ac memorabile magni
Gutturis exemplum conducendusque magister.
Quid tamen expectant phrygio quos tēpus erat iā
More superuacua cultris abrumperē carnem.
Quadraginta dedit gracchus sestertia dotem.
Cornicini: siue hic recto cantauerit ære:
Signatæ tabulæ: dictum est feliciter: ingens
Cœna sedet gremio iacuit noua nupta mariti.
O proceres censore opus est: an aruspice nobis.
Scilicet horrescunt maioraque monstra putares:
Si mulier uitulū: uel si bos edet et agnum.
Segmenta et longos habitus et flāmea sumit
Arcano qui satra ferens nutantia loro
Sudauit clypeis ancilibus o pater urbis
Vnde nefas tantum latius pastoribus unde
Hæc tetigit gradiue tuos urtica nepotes.
Traditur ecce uiro clarus genere atque opibus uir
Nec galeam quassas. nec terram cuspide pulsas.
Nec quæreris patri: uade ergo et cede seueri
Iugeribus campi: quē negligis officium cras
Primo sole mihi peragendum in uale quirini.
Quæ causa officii: quid quæris: nubit amicus.
Nec multos adhibet: liceat modo uiuere: fient
Fient ista palam: cupient et in acta referri.
Interea tormentum ingens nubentibus hærent
Quod nequeunt parere: et partu retinere maritos.
Sed melius quod nil animis in corpore iuris
Natura indulget steriles moriuntur: et illis
Turgida non prodest: in pixide condita lyde

his qui nubunt tanquā fœminæ. Gracchus: hic nō pro Nerone: ut quidam suspicati sunt Connubii neroniani historia ex tacito & tranquillo decepti: nec quēquam præter Neronem nupsisse putantes: Cum temporibus luue: & Mart. nuberent multi. Mart. Barbatus rigido nupsit callistratus aphro: Hac qua lege solet nubere uirgo uiro: per Gracchum luue. ubique potentem & diuitem intelligit alibi: tunicati fuscina gracchi: & alibi: Cum graccho iussus pugna secutor nam gracchorum domus nobilitate præstabat & potentia populari seditione cōparata: hoc loco per gracchum intelligit antistitem uel sacerdotem eius collegiū in albano: quod plane indicat: cum ait eū nupsisse cornicini: cuius scilicet opera in ludis scænicis utebantur. Dictū feliciter: nihil omissum ex ritu Himænei: ut ostendat eos iam impudētē nubere legitimo prope nuptiarum more: quod in Nerone scribunt Tran. & Tac.

Seder: parata est ante Limine parua sedet. Segmenta: muliebria ornamenta: quo uerbo usus est Valer. maximus. Datū inquit est mulieribus: ut segmenta aurea gestarent: Qui sudauit ferens & cetera: propius uoluit designare se de sacerdotibus Palladis loqui: nā & Pallas Bellona est: præestque bello: ut Mars. Ancilibus: ancilla cū pestilens ānus Italiā occupasset: scutum æneum in Numæ manus delapsum est: ad cuius similitudinē .xi. sunt efficta: a Mamurio fabro tanta arte: ut primum non agnoscerent ea circūferebantur mense martio a. xii. salis ita enim martis sacerdotes appellabantur: uel a Salio Sāotrace uel a Salio mantineo: uel quod maxime probatur a saliendo. nā pulsantes gladiolis ancilia saliebant martis prius. tum ueturi laudes canētes Lōga est plutarchi disceptatio: dum ambigit an ancille dicatur: quod significat circū: nam in orbē erat figuratum uel ab α γ κ ω ν quod ē cubitus: uel ab α κ η ο ι ς: quod est remedium: nā fuit remediū pestilentiae: nā nostri abam quod est circū & cefsum dictum putarunt. Officium cras: ad irrisionem: & contentum hoc dicit per imitationem: dum nuptias sacerdotis

reprehendit. Vale quirini: ad porticum quirini intelligit: ad quod ociosi homines conueniebant. Martialis. Vicinam pete porticum quirini. Turbam non habet ociosiore. Pompei uel agennoris puella. Quod nequeunt parere. Martia. de calistrato. Dos etiam dicta est nundum tibi Roma uiderur. Hoc satis expectas nunquid et ut pariat. Lidæ hoc est arachnæ: ex cuius remedio fœcunditatis uelut putabat: nā ut scribit Pli. q phalāgi dicunt: ut alia omittā: tricēos uermiculos piunt quo fœcunditatis exēplo steriles mulieres eo utebantur remedio. Fidētius quis hoc a nobis accepit tñ auctor pcepto dissimulat

Nec prodest agili: de lupercorū origine satis scribunt Plutar. in Romulo: & Oui. in fastis his discursibus per urbē steriles mulieres palmas cedēdas prebebāt: ita. n. fœcūdas se fœ sperabāt: ut Pluta. i. Cæsare scribit & Oui. Excipe fœcūda patiēter uerbera dextrā. Iā fœcer opatū nomen habebit aui. Vicit & hoc monstrū: Haftenus de sacerdotibus: nūc de polluta nobilitate munere gladiatorio & opera scanica: nā eius tēporibus cū Domi. edidit: pugnas uiroꝝ & mulierū multi nobiles illic præsti terūt operā. alibi in eisdē q̄ti sua funera uendāt. Quid refert uedūt nullo cogēte nerone. In Vitel

lio Tacitus. Cautū se uere ne equites ro mani ludo & harēa polluerent: & Trā. Neronē scribit exhibuisse ad ferrū. quā drigētos senatores sexcētos equites ro. Domi. uero non coegit: sed illi educati sub nerone iter ludos scanicos spōte in theatrū ueniebāt q̄ luue. cōquerit etia alibi. Citharædo principe natus nobi lis: hæc ultra qd erit nisi ludus: p. Grac chū aut oēm nobilitatē intelligit quid clamat Fidētinus: quod alibi scribit lu ue. Cū graccho iussus pugnare secutor Persecutorē non intelligit nobilē stul tissime: sed eū qui mercede operā i fœe na præstabat. qui iussus est pugnare cū nobili retiario i perito. Tu plagarie per fecistissime secutorē illic scripsisti eē no men propriū. Nos uero Tranquilli te stimonio docuimus eū esse qui cum re ciario pugnat. Fuscina: telum retiarii erat Mirmillo at qui aduersus retiariū pugnat: gestabat galeam: in cuius uer tice erat piscis: in quem retiarius rete cō iiciēs: piscem dicebat peto: te non peto.

Capitolinis: antiquissima nobilitate fuit. capitolio a Marco Mālio gentis au ctore seruato: qui cum affectasset iperi um decreto senatus statutū est ne quis

M: Manlius præterea in ea familia nuncuparetur. Marcellus: Marcellorū familia nobilitata duo bus uiris quorum alter quintum consul fuit. Alter primus Hānibalē in italia uicit. plura lege apud Plutarchū. Catulis: Catuli nobilitatis initium acceperūt ab eo Catulo: qui tercentū nauibus sex centas Carthagenensium inter Sicilia & Africā ad egates deuicit: & finē primo bello punico iposuit.

Pauli: a paulo Aemilio: quē pithagoræ discipulū fuisse arbitrātur nobilitatē acceperūt ille primus dictus Aemilius ἀπο τοῦ ὁμοῦ. cuius lepoꝝ gratissimus erat: Duo fāiliā illustrarūt. Alter q ad cā nas occubuit: alter q triūphū duxit de Perseo macedonū rege: hic minor dictus est. Podiū: locus: unde principes & nobilissimi spectabāt. Tranquillus de Nerone. Spectauit primū ex paruis forami nibus: deinde toto podio adaperto. iccirco humiliores i Meniano sedebāt: id erat aedificiū a primo cō ditore appellatū. Trāquillus. Pauci ex proximis meniāis. Festus & marcellus auctores. His licet ip sum admoneas: Quid dices hoc loco Fidentine plagarie: qui uel tumido uētre obessus: uel precep toris tui ignorātia: hunc locū percipere non potuisti: quāuis a me expositū pluribus uerbis his scri ptis: quibus ineptias tuas olim a te editas: & mali præceptoris consilio nuper impressas ornare stu disti. Tu cū pceptore legis. Admoneas: id est debes addere Neronē aliis quos diximus: cuius mu nere id est Thiridatis. Silete importunæ uolucres & canes obsceni poetam peruertitis quottidie oblatrantes. Admoneas legendum est: ut codices antiquissimi habent: & sensus expostulat: & non admoneas: ut sint uerba luuenalis dicentis. Licet admoneas ipsum: id est potes hæc uerba refer re ipsi imperatori: quæ scilicet sequuntur. Cuius munere: in cuius ludis gladiatoris: Gracchus nobilis cuius misit retia id est fuit retiarius: ut alibi ait: Ipsi pauca uelim. Esse aliquos manes: hæc sunt quæ nunciari uult nomine suo imperatori: p quæ mouet: & si nullus metus sit infero rum: tamen operā uirtuti esse dandā: pro qua maiores qui i perium propagarūt: se in aptissima uitæ discrimia abiicerūt. Nec pueri credūt: hoc est iā sublatus ē apud oēs metus i ferorū: ut ne pueri q dē: nisi qui adhuc i puberes sūt id credāt. Qui nundū lauātur are. i. q sunt i puberes ab his. n. qua drās nō exigitur in thermis: imo nec lauāt qdē in publicis thermis: quod ex oratore Cicerōis faci le agnoscas: hoc ē q nondū sapiūt. Quod sēt curius & Scipiadæ & camilli: hi. n. uirtutē coluerūt: & p dignitate i perii obierunt mortē. Quotiēs hic luue. de Domitiāo ait. Talis umbra: qualis erit Domitiani. Sulphura: purgabantur antiqui si aliquo piaculo essent polluti: sulphure aqua igne Ouidius. Terque senē flammæ: ter aqua ter sulphure lustrat. Et lauro massurius auctore Plinio triumphantes coronari putauit: quoniam ea arbore purgarentur cædes in bello commissæ. Serui sententiam de generibus purgationum omitto: nam mihi non probatur: Ouidius uero de lauro

Nec prodest agili palmas præbere luperco.

Vicit et hoc monstrum tūcati fuscina gracchi.

Lustrauitque fuga mediam gladiator harenam.

Et capitolinis generosior et marcellis:

Et catulis paulisque minoribus: et fabiis: et

Omnibus ad podium spectantibus: his licet ipsum

Admoneas: cuius tunc munere retia misit:

Esse aliquos manes et subterranea regna

Et contum: et stigio ranas in gurgite nigras:

Atque una transire uadum tot milia cymba:

Nec pueri credunt: nisi qui nondum are lauantur.

Sed tu uera puta curius quod sentit et ambo

Scipiadæ quid fabritius manesque camilli.

Quid cremæ legio et cannis cōsumpta iuuetus.

Tot bellorum animæ quotiens hinc talis ad illos

Vmbra uenit: cuperent lustrari: si qua darentur

Sulphura cum tædis: et si foret humida laurus.

humida ad purgationē. Vda fit hic laurus: lauro sparguntur ab uda: Quia quæ dñs sūt habitura no-
 uos. Putaret inqt se pollutos esse p̄sētia domitiā uiri illi prætatiſſimi si illuc accederet. Iuuenæ:
 iuuenæ iter īſulas Oceani Britānici numerant: quā multi hibernia falso putarūt: de hac Mela satis
 multa. Orcades: orcas p̄mōtoriū hiberniæ: ut Ptolæmeus scribit: Orcades item sūt īſulæ eiusdem.
 Oceāt: de qbus Ptolæmeus: Mela: Sollinus: & Plinius: hæ inter se modicis spaciis discretæ sunt: quo
 arma romana nō penetrarūt: nisi ad uicinitatē usque ſiluæ calidoniæ. Mō captas. hoc ex historia:

Illuc heu miseri traducimur: arma quid ultra
Littora iuuenæ promouimus et modo captas
Orcadas ac minima contentos nocte britanos:
Sed quæ nunc populi fiunt uictoris in urbe.
Non faciunt illi: quos uicimus et tamen unus
Armenius zalates cunctis narratur ephebis.
Mollior ardenti sese indulſisse tribuno.
Aspice quid faciant cōmertia uenerat obſes:
Hic fiunt homines: nam si mora longior urbem:
Indulſit pueris: nō unquā decrit amator.
Mittentur brachæ cultelli: frena: flagellum:
Sic prætexitatos referunt artaxata mores.

Iunii Iuuenalis Aquinatis satyra tertia.

Quanuis digressu ueteris cōfusus amici:
 Laudo tamen uacuis quod sedē figere cumis
 Destinet atque unum ciuem donare ſybilla.
Ianua baiarum est: et gratū littus: amoeni
Secessus: ego uel prochitam præpono suburræ.
Nam quid tam miserū: tam solum uidimus: ut non
Deterius credas horrere incēdia: lapsus
Tectorū assiduos: ac mille pericula sæuæ
Vrbis et augusto recitantes mense poetas
Sed cum tota domus rheda componitur una

hōinū p̄ditissima cōiuratio hūc sibi ducē & furoris facē preferret: ego uero nec īsanis eorū uocibus:
 nec ullis iuriis p̄teritis: quæ laboraui lucem ad cōmunē studiosorum hōiū utilitatem

Quanuis digressu repræhēsurus acerbitate satyrica ciuitatis uitia ex hoc p̄serti: q̄ bōis uiris locus
 nō sit ī urbe: sed tm̄ pegrinis ſeruilibus: affetatoribus: Vmbritiū suæ etatis uiḡ optimū & aru-
 spicē migrare paratē itroduct: eique suas dat p̄tes ad urbis īcomoda exponēda. Vacuis Cumis: Cu-
 mæ in campania italiæ oppidū italiæ: & Siciliæ urbes atiq̄tate atecellit cōditū ab Hippocle Cumæo
 & Megasthene calcidēsi: nomē sortitū ē a Cumæis: q̄ ex Euboia uenerāt: quī id chalcidēses cōdide-
 rit: ut Strabo scribit: alii a fluctibus q̄ dicūt κωπραινα: sūt. n. ī littorē appellatas putarunt hæc ex Stra-
 bōe & Plī. Vacuis: ad urbis d̄riā: ubi multitudie sceleratorū & pegrinorū locus bōis uiris n̄ erat. Baiæ:
 ī littore cāpāo a Baio Vlixis socio Sillius: Sedes ithacēsia bai: quē locū deprauatū: ut multa alia apd̄
 Sillium emendauimus: quod cōmentariis nostris quos in eum poetam composuimus: & propediem
 edemus: facile appebit. Prochitam p̄pono suburræ: prochyta a πρὸ χεω: hoc est a profundendo di-
 cta est. est enim effusa a pythecusis: ut Strabo ait ex miraculo sponte nata prouolutis mōribus: ut scri-
 bit Plī. Insula ī littore cāpano: ut scribūt Plī. Strabo: Sollinus uel a proclita muliere troiana: ut Dio-
 nysio Halycarnasseo placet. Suburra dicta ē qd̄ sub muro terreo carſaḡ eēt: ut scribit Varro. In ea
 erat sextum ſacellū argeorū regio frequētissima rebus uenalibus illic expositis. Inde Mar. clamofani
 appellat Clamofa iuuenalis ī suburra: hæc igit̄ duo loca oppōit suburrā. s. frequētissimā & p̄chytā
 desertā. Et augusto recitantes mense poetas. Hunc locum Fidentinus & eius præceptor: ut alii puer
 tūt quod ſcilicet Iuue. carpat auaritiā suorū temporū: cum dicat poetas recitare augusto men-
 se. Ego uero intelligo hoc referendum esse ad fastidium audiendi recitantes: ut ante dixit: Rauci
 theſeide Codri uexatus: ut dicat: Nil est quo non sit deterius perpeti urbis īcommoda: ubi ſci-

nā Vespasiāus Claudio īperatē: ut Trā-
 gillus scribit: īſulā uectē britāniæ proxi-
 mā īditionē redegit. Fidentinus plagiarī
 uscum hoc a nobis didicerit: ut id diſſi-
 mulet uerba Suetōii refert ex loco quē ī
 dicauimus. Cōtētos mīma nocte: Britā-
 nos h̄re breuiiores noctes Cæſar qd̄ te-
 ſtaſ: uide turque negare uerū eē: quod
 alii tradiderant nullas. s. eſſe p̄ brumā.
 Plī. ſcribit ī Thile ultia orcadū ſole trā-
 ſeūte cācrū nullas eē noctes: Et tpe bru-
 mæ nullos eſſe dies. Quos uicimus: ar-
 meni. s. & daci: quos uicit Domi. Zala-
 tes p̄priū ē nomē obſidis: ut Degis apud
 Mart. Accola iā n̄ræ degis: germāicæ ri-
 pæ. O Fidentinū ridiculū q̄ Zelotes po-
 pulos eē ait armeniā: idque audet Iose-
 pi auctoritate affirmare homo uaniſſi-
 mus mō ait Zelotas dici laſciuiis ībutos
 teſteque utiſ mar. Trāſcurrūt zelotæ le-
 uesque lāces cū eo uerſu ſcribaſ: trāſcur-
 rūt gabatæ. Gabatæ aut̄ ſunt lāces quæ
 dā: ut ī cōmētariis a nobis editis ſatis diſ-
 putatū eſt. hic aut̄ cuius aiūs ſemp ī pa-
 tinis ē cuiusque magnā īgluuiē uix uen-
 ter capit: miror quomō a lācibus ſibi iu-
 cundiffimis ad populos diſceſſerit.

Alterius Satyræ hic erit finis: ubi unū il-
 lud ab oībus litteratis: & satyræ Iuuenā-
 lis ſtudioſis diligentiffime peto noſtrū
 ut laborē uel probent uel adiuuent: de-
 niquæ ueniam liberius aliquando ira-
 ſcenti & obiurganti impudentiffimum
 plagiarium: quī me quidē nō moueret:
 eſt enim omnino cōtēnēdus: niſi quorū
 dam inuidorū: & maliuolentiſſimorū

licet horremus incēdia. Denique cogimur audire poetas recitātes etiā Augusto mēse: qui nobis occur
 rentes audiri uolūt: nā hoc numerat iter cetera icōmoda urbis. Augusto mēse dixit: quoniā calendis
 Iulii migrabāt romāi: sed nūquā inquit tā exhausta urbs est: quin occurras poetæ mēse Augusto: quū
 oēs migrarūt: q te recitatiōe uexēt. Veteres arcus; Horatioꝝ itelligo: nā ad capenā portā erat: ubi &
 cāpus erat tergēinoꝝ. f. Horatioꝝ. Mar. Capena grādi porta q̄ pluit gutta: Phrygiæque m̄sis almo: q̄
 lauāt ferrū. Horatioꝝ quā nitet sacer cāpus. Capena madida: nā illic celebrabānt Fontinalia coro
 natis puteis & sparsis floribus i fōtes eo:
 dē loco lapis manalis quē in urbē ifere
 bāt: quotiens uolebant allicere pluuias:
 hæc ex festo. Egeriæ: ædē camænārū
 cōstructā fuisse a Numa scribit Plu. cū
 ancillæ de cælo lapsū esset. nā uetus est
 opinio egeriā unā ex nouē musis fuisse:
 cū qua se h̄re cōgressū: Numa ita popu
 lo p̄suasit. nā quū multos inuitasset ad
 cōnā: hisque ante horā ductis nihil pa
 ratū eē ostēderet: eosdē uesp̄i cū duxif
 set apparatū ostēdit magnificētissimū:
 auctōr ē Diony. hoc Plut. modo fabulo
 sū esse scribit: modo natura potuisse fie
 ri demōstrat. Egeriā ab egendo dicti: ut
 Plu. & Dio. scribūt: Egeria uero ab ege
 rēdo: ut Festo placet: nā putabāt p̄gnāti
 bus fauere ad paratū cōceptū egerēdū:
 De hac longū carmē extat Ouidii: lude
 is quorū cophinus scēnūque suppellex
 ludeoꝝ paupertatē ostēdit notās tēpora
 sua: quibus ab his tributū exactū ē acer
 bissime: ut scribit Trāgl. in Domitiāo:
 & sæpe in cōmētariis Mar. diximus scē
 nū. Quid ariolatur præceptor Fidenti
 ni hoc loco: q̄ discipulo stultissimo per
 suasit scēnū hoc loco dici ex historia:
 qd̄ scilicet olī: ut Iosepus scribit. Iudæi
 fame coacti: nec cingulis: nec coriis: nec
 scēno abstinerūt: dignus fortasse ip̄e q̄
 scēnū ædat: cū alii ambrosia alēdi sint:
 migrātes & errātes Iudæos designat sto
 lidissime: q̄ sēper scēni fasciculū gestāt
 & cōfinū: alibi de Iudæa. Cophiō scēno
 que relicto. Vmbritius: Aruspex rēpo
 ribus Iuue. cuius mēmit Plī. cū de uul
 turibus scribit: Vmbritius inq̄t aruspex
 nostro æuo pitissimus: Tacitus i Galba:
 q̄ eū scribit impatori cādē iminentē p̄
 dixisse Plut. Idem tradidit in Galba.

Arturius & Catulus: nomina uilissimorum hominū: qui ex humillima fortuna iam opibus flore
 bant. nam Vmbritius nunc urbem ex eo damnat: quod euexerit homines extremæ sortis ad sūmas
 diuitias. Qui nigrum in candida uertunt: hoc est: qui ex humili fortuna & infortūitate ea autem
 per nigrum lapillum designatur: ad fœlicitatem: quæ lapillo notatur candido peruenerunt: hæc sē
 rentia magis uideretur conuenire iracundiæ Vmbritii: quam quæ sequitur: q̄ scilicet uitiā pro uirtu
 tibus uendant: ut illud Ouidii: Qui facere assuerat patriæ non degener artis. Candida de nigris &
 de cādētibus atra. Quondam hic cornicines: hunc totum locum Fidentinus nō potuit non proba
 re in nobis: in quo eius præceptor gratias ago: quod discipulum hoc etiam loco delirare non per
 misit. Sed tamen ita recitat ex nostris scriptis: ut inuitus plane assentiri uideatur. Ita itelligo q̄
 Vmbritius conqueratur eos: qui cornicines: tibicines: citharœdi: nec Romæ quidem: sed in muni
 cipiis fuerunt: adeo locupletatos esse: temporibus suis: ut iam tanq̄ magnifici & potētes munera gla
 diatoria exhibeant in urbe: eius generis hominibus cornicinibus scilicet ex citharœdis adeo facile
 erat ditessere temporibus Domitiani: ut illud scribat Martialis. Artes discere uult pecuniosas: Fac
 discat citharœdos: aut choraules. Alibi de se: Vēiet cū citharœduserit. alibi: Plus habuit didimus
 plus philomelushēt. Cornicines. i. q̄ olī erāt cornicines. Per oppida: nā in municipiis theatra erāt
 ut atellæ: ut ātīi: ut Beneuēti ubi ædebāt munera etiā gladiatoria: a liberto Nerōis Antii: a Vatinio
 B̄nuēti. Edūmūera. f. gladiatoria. Hic legēdū ē n̄ hi. Mūera: ludos gladiatorios: ūde sæpe legius
 munus gladiatorii. Harenæ mūcipalis: q̄ i mūcipiis ē. Quod at̄ eiusmōi hoīes ludos gladiatorios

S ubstitit ad ueteres arcus madidamque capenam.
 H ic ubi nocturnæ numa constituebat amicæ:
 N unc sacri fontis nemus: et delubra locantur
 I udæis: quorum cophinus scœnumque supellex
 O mnis enim populo mercedem pendere iussa est
 A rbor: et eiectis mendicat silua camœnis.
 I n uallem egeriæ descendimus: et speluncas
 D issimiles ueris quanto præstantius esset
 N umen aquæ uiridi si margine clauder et undas
 H erba: nec ingenuum uiolarēt marmora tophū:
 H ic tūc umbritius: quādo artibus inquit honestis
 N ullus in urbe locus nulla emolumenta laborum.
 R es hodie minor est here quā fuit: atque eadē cras
 D eteret exiguis aliquid proponimus illuc
 I re: fatigatas ubi dædalus exuit alas.
 D um noua canicies: dum prima et recta senectus
 D um supest lachesi: quod torqueat: et pedibus me
 P orto meis: nullo dextram subeunte bacillo
 C edamus patria: uiuat arturius istic:
 E t catulus: maneant qui nigrū in cādida uertūt:
 Q uis facile est ædem conducere flumina: portus
 S iccandam eluuiem: portandū ad busta cadauer:
 E t præbere caput domina uenale sub hasta:
 Q uondam hi cornicines: et municipalis harenæ
 P erpetui comites: notæque per oppida buccæ.
 M unera nūc edunt: et uerso pollice uulgi

ædiderint Romæ. Mar. indicat duobus epigramatis: quorū alterū est in sutorē. Das gladiatores sutorū regule cerdo. Verso pollice uulgi, i. cōciliato uulgo & populi fauore: hoc autē est ex puerbio: ut scribit Plin. in magicis: Pollices inquit cū faueamus premere etiā puerbio iubemur. Occidunt: nā q gladiatoꝝ munus ædit eos dicif occidere: nā eo autore pereunt. Martialis in Sutorē: Cur ludere nobis non liceat: licuit si iugulare tibi. Populariter: magna gratia & fauore populi: q̄ si dicat. Omnibus applaudentibus subterfugies: ne Fidentine tāto testimonio deprehensus: nā cū sententiā nostrā

Quemlibet occidunt populariter: inde reuerſi
Conducunt foricas: et cur non omnia cum ſit
Quales ex humili magna ad faſtigia rerum
Extollit: quotiens uoluit fortuna iocari.
Quid romæ faciem: mentiri neſcio librum
Si malus eſt nequeo laudare et poſcere motus
Aſtrorum ignoro: ſunus promittere patris
Nec uolo: nec poſſum: ranarum uiſcera nunquam
Inſpexi ferre ad nuptam quæ mittit adulter
Quæ mandat norunt alii: me nemo miniſtro
Fur erit atque ideo nulli comes ex eo: tanquam
Mancus: et extinctæ corpus non utile dextræ.
Quis nunc diligitur: niſi conſcius: et cui feruens
Aeſtuat occultis animus: ſemperque tacendis:
Nil tibi ſe debere putat: nil conferet unquam
Participem qui te ſecreti fecit honeſti.
Carus erit uerri: qui uerrem tempore quo uult
Accuſare poteſt: tanti tibi non ſit opaci
Omnis arena tagi: quodque in mare uoluitur aurū
Ut ſomno careas: ponēdaque præmia ſumas
Tiſtis: et a magno ſemper timearis amico:
Quæ non diuitibus gens acceptiſſima noſtris:
Et quos præcipue fugiam properabo fateri:
Nec pudor obſtabit: non poſſum ferre quirites
Græcam urbē: quamuis quora portio fœcis achææ
Iam pridem in tyberim ſyrus deſluxit orontes.
Et linguam et mores: et cum tibicine chordas
Obliquas necnon gentilia tympana ſecum
Vexit: et ad circum iuſſas proſtrare puellas
Ite quibus grata eſt picta lupa barbara mytra.

pro tua recitaueris: oblitus tollere ſententiā: quam antequam hanc nobis diſceſſes ſcriptis tuis inſerueras prodiſſes. nā in iſtis tuis nugis paulo poſt hæc ſūt uerba. Munera nūc ædūt: idem Claudiſ inquit: Et uēditus ipſe uendere cuncta cupit. O inſulſiſſime: nonne ex hoc planū eſt quo modo exponeres. Aedunt munera: ideſt dant dona: ut tu putabas ſulſiſſime. Quare cū diſcis: non bene diſcis: nos quidem te bene docuimus: tu nō bene percipis: & confundis.

Et poſcere. ſ. librū tranſcribendū in adulationē. Ut ſomno careas: nā qui diuitis ſecreta nouit ſcelera: ſemper anxius eſt: timens ne aliquādo obiiciat & puniat: quod prodiderit ea in uulguſ: quorū erat conſcius. Timearis: ne ſciſ licet prodas ſcelera: id enī te agit. Græcam urbē: Vmbritius mea quidē ſententiā tēpora ſua notat: quod tota urbs mimis: hiſtrionibus: ludis ſit occupata: qd alibi plerūque indignādo luue, carpit. nā Domitia. id genus hoīum indulgentiſſime fouebat: pſaltriasque pſallo cithariſtas & choro cithariſtas aliquādo exhibuit non contentus citharæ diſ: ut ſcribit Trā. Idē circēſibus ludis addidit duas græcorū factiones: quibus præmiū erat pannus purpureus & auratus. Non poſſum ferre græcā urbē: non poſſum ferre circēſes: quis ſit minima portio. Fœcis achææ. i. græcorum inter mimos: nam ſunt tantum duæ factiones i circenſibus: ex ſyria uero & phrygia adſunt tibicines & pſaltria: quibus omnia theatra referta ſunt. Græcam urbem: Cecilius ut refert Stra. Rerū Romanarum ſcriptor ſērit urbem: accepiffe primordia a græcis: ſed nunc mimos nominaturus & hiſtriones: primū græcos additos circenſibus notat. Græcam. i. græcos qui ſūt ludis additi. Quota portio ideſt minima portio. Fœcis achææ ideſt uiliſſimorum græcorum: qui i ludis uerſantur. nā plures ſunt ſyri. Orōtes: fluuius inter libanum & antilibanū

fluens qui tiphon olim eſt appellatus: de hoc plura alibi ex Strabone & Plinio. Chordas: obliquas cum tibicine: genus tibiæ notat: quæ obliqua dicebatur: quam primus Marſias inuenit in phrygia: ut ſcribit Plinius. Iuſſas proſtrare puellas: in circo erat ædificium quod menianum dicebatur a Meniano conditore: ut ſcribunt Feſtus & Marcel. Inde ludi ſpectabantur circenſes. Tran. Pauci ex proximis Menianis. In proxio pſtrabāt meretrices: quæ ex eo appellatæ ſūt ſubmenianæ a Mart. quaſi ſub meniao: id tamē idē appellat ſubmēiū: Raraque ſubmēi fornice rima pater: ex hoc luue. Amare iocat i ſcēnicos hoīes: dicēs puellas quæ pdibāt i circū uideri accedere ad ſubmēias ubi proſtrēt. Circus dictus: q̄ circū metas pōpa ferebat: & eq currebāt: ut ait Varro. Quibus grata ē lupa. i. pſaltria meretricia. Mytra: nā lydiog & phrygū erat: quos notat Hero. de aſſyriis: Aſſyrii capita crinita habētes mytris redimūt: Itē inqt luue. q̄ oblectamini ludis: in quibus puellæ meretriciæ ſalrāt picta mytra: notās p̄cipē: q̄ his oblectatus eſt. Papi. de eius ludis: Huc intrant faciles hemi puellæ.

Rusticus tuus: Romani inquit seuerissimi mutuo cōmertio mollissimog: hoium & mimmog: effo-
minatur: sumūque. Recidimna: peregrinas uestes: quibus i gymnasio urebant: nā gymnasiū a pe-
regrinis inuestū est in urbē: ubi iuuenes se exercēdo & ūguēdo uires animi amittebāt: ut scribit Plī.
Recidiā aut uestes sūt: qbus in gymnasio utebātur: ut Endromydes: his nō assentior: q parasiticas ue-
stes putāt: nā q nunc loquat de mollitie gymnasii: ex eo dicif q ait: Collo ceromatico. ceroma aut i
gymnasiis tantū in usū fuit: ut scribit Plī. Fidē. cū suo praeceptore chirodita deprauato sensu & uer-

su affertque ex Gellio expositionē tam
uulgare q non necessariā. Niceterea: in
signia uictoriā pugillū: qui i gymnasio
alios uicissēt, a νικη: q significat uicto-
riā ego idē suspicor eē uerbū peregrinū
ut Recidimna dixit. Collo ceromati-
co: palestrā mollitiē notat: in qua cero-
mate ūguebāt: id erat unguētū ex oleo
& terra in spēm luti. Mart. Ara nec i le-
cto ceromate brachia tēdis. alibi Quod
ceromata fœce de sabina: palestrā mol-
litiē ita carpit Plī. plura de hac parte n̄
sū dicturustū Hercules magis: q de ter-
rā usu i ceromatis: qbus exercēdo iuue-
tus nostra corpora uires aīorū perdidit

Hic alta sicyone: e regione extat epida-
urū: ut scribit Cice. Sicyon achaia. itē
urbs in laconia. Vnde Laconia dicta est
Sicyonia. Amidon: inter sporadas isu-
las mollissimorū hominū patria. An-
dros: oppidū habet eiūsdē nominis iter
cycladas insulas ē: dicta postea cauros:
deinde Antādros: ut scribit Myrsillus.

Samos: eodem tractu coircū nauigatio-
nē habet stadiog. ccc. Parthenias dicta:
cū Cares olim inhabitaret eadē Anthē-
mus: Melāphilus: Heros: uino caret tan-
ta præterea feracitate: ut Menader scri-
bit: Lac galinā inde accipi posse. Ala-
bāda: asiā minoris oppidū: duobus pro-
montoriis subiacet in spēm cistā inuer-
sae imminentibus: unde Apollonius ap-
pellat alabandam cistam iuersam scor-
pionum plenam. nam eorum illic est co-
pia: hoīes sunt molles: & psaltria mul-
ta: ut scribit Strabo: Trales oppidū in
Phrygia mæandrum transeunti occur-
runt. Isæo torrentior: Isæi duo quorū
alter praeceptor fuit Demosthenis: alter
qui Romæ declamauit: cuius mēinerūt

Lybanus & Plinius: Magna Isæum fama praefferat: maior inuentus est. Torrentior: Plinius de
Asclepiade rhetore: meditata & torrenti oratione blandiebatur. Aliptes ab ἀλειψω: quod ē ungo:
is erat qui palæstritas in gymnasio unguebat: Martialis unctor dixit: Nec rapit immeritas sordidus
unctor opes. Clinicus uero medicus: qui male ualentibus & iacentibus in lecto medef a κλινη: quod
significat lectum. nam aliptes sanos palæstritas curabat. Fidentinus uero & eius praeceptor: ubi mar-
tialis ait: Sotæ filia Clinici labulla peruertendo scribunt Cottæ clunici: aiuntque Clunicum dici.
Cottam a Clunia oppido hispaniā: nos superiora ex Plinio accipimus. Schœnobates: dicitur qui
per funes graditur: nam σχοινος dicitur funis: & βῆσις ascendo. Messala primus ne uocem græcā
latinis immisceret: pro schœnobate dixit funabulum. Ad summam: denique inquit hominem uo-
lasse per cælum: de Dedalo græco fictum est: ut uerisimilis fabula uideretur. nam hi in cælum si uo-
laturos promittent: ut dixit: si uoles adeo uani sunt: & impudentes. Pruna & cottana fructus sunt
peculiares Syriæ: ut scribit Plinius. Cottana uero fici minores erant: ut idem est autor Martialis: Si
maiora forent cottana ficus erant. Longum collum: hac assentatio erat in gymnasio in palæstri-
tam amicum. nam procera ceruix in palæstrita laudatur: & obstipa Martialis de Tyrone palestræ:
Hæc rapit antæi uelox in puluere draucus: Grandia qui uano colla labore facit. pudet refellere de-
liramenta Fidentini & eius praeceptoris. Amici: a quo uel cœnam: uel aliquid aliud captat: ut Seli-
us cœnipeta in paulino apud Martialem: cuius pedes comas & singula membra laudat: Quod dete-
rius non sonat gallus: ea uox maxime damnabatur. Quintili. Nā & suffocatur sæpe: & maiore uisu

R usticus ille tuus sumit recidimna quirine:

E t ceromatico fert niceteria collo.

H ic alta sicyone: ast hic amidone relicta:

H ic andro: ille famo: hic tralibus: aut alabādis

A esquilias dictumque petunt a uimine collem:

V iscera magnarū domuum: dominique futuri:

I ngenium uelox: audacia perdita sermo

P romptus: et isæo torrentior æde quid illum

E sse putes: quēuis hominem secū attulit ad nos

G rammaticus: rhetor: geometer: pictor: aliptes.

A ugur: scœnobates: medicus magnus oīa nouit

G raculus esuriens: cælum si iusseris ibit.

A d summā non maurus erat: neque farmata: nec

Q ui supsit pēnas: mediis sed natus athēis. thrax

H orum ego non fugiam conchyliā me prior ille

S ignabit: fultusque toro meliore recumbet

A duectus romam: quo pruna et coctana uēto:

V sque adeo nihil est quod nostra infantia cælum

H ausit auentini bacha nutrita sabina:

Q uid quod adulandi gens prudentissima laudat

S ermonem indocti faciem deformis amici

E t longum inualidi collum ceruicibus æquat

H erculis antæum procul a tellure tenentis.

M iratur uocem angustam: qua deterius nec

I lle sonat: quo mordetur gallina marito.

H æc eadem licet et nobis laudare: sed illis:

minus clara est: & interim elisa, in illum sonū erūpit: cui græci nomen a gallorum immaturo cantu dederunt. Demetrius & Stratocles: Hæmus anthiochus tepox, luue, histriones. Papinius de Hæmo: Huc intrāt faciles hæmi puellæ, luue, alibi: Mollius hæmo Stratoclis & Demetrii. Fabius meminit: quos scribit maximos fuisse actores comœdiarū: alterū deos: iuuenes: bonos patres: seruos: matronas graues: anus optime repræsentasse: alterū acres senes: calidos seruos parasitos: lenones melius stratochis uox acrior: Demetrii iucūdior. Endromidē: Endromis uestis uillosa: qua potissimū ī gymna-

Creditur an melior cum thaida sustinet: at cum
Vxorem comoedus agat: uel dorida nullo
Cultram palliolo mulier nempe ipsa uidetur:
Non persona loqui: uacua et plana omnia dicas:
Infra uentriculum et tenui distantia rima.
Nec tamen antiochus: nec erit mirabilis illic
Aut stratocles: aut cum molli demetrius hæmo.
Natio comoeda est: rides: maiore cachino.
Concutitur: flet: si lachrymas conspexit amici
Nec dolet: igniculum brumæ si tempore poscas:
Accipit endromidem: si dixeris æstuo fudat:
Non sumus ergo pares: melior qui semper et omni
Nocte dieque potest alienum sumere uultum:
A facie iactare manus: laudare paratus
Si bene ructauit: si rectum minxit amicus:
Si trulla inuerso crepitum dedit aurea fundo:
Præterea sanctum nihil est et ab inguine tutum:
Non matrona laris: non filia uirgo: neque ipse
Sponsus leuis adhuc: non filius ante pudicus.
Horum si nihil est aulam resupinat amici.
Scire uolunt secreta domus atque inde timeri
Et quoniam coepit græcorum inentio transi
Gymnasia: atque audi facinus maioris abollæ.
Stoicus occidit baream delator amicum:
Discipulumque senex ripa nutritus in illa
Ad quam gorgonei delapsa est pēna caballi.
Non est romano cuiquā locus hic ubi regnat
Protogenes aliquis: uel diphilus: aut erimæthus
Qui gentis uitio nunquam partitur amicum:
Solutus habet: nam cum facilem stillauit in aurem
Exiguū de naturæ patriæque ueneno:
Limine sūmoueor perierunt tempora longi
Seruiti nusquam minor est iactura clientis:
Quod porro officium: ne nobis blādiar: aut quod
Pauperis hic meritum: si currit nocte togatus.
Currere cū prætor littorem impellat: et ire

siis utebatur: sed adolato hoc loco accipiebat ad fouendū corpus: ut ostēderet se algere. A facie iactare manus: adulatoriū est. Martialis de adlatore: Geminas tendis ī ora manus. Trulla a Trua dicitur. uas erat quo aqua e culina in la uacrinam proiciebat: hic significat uas quo sordes uentris accipiebatur. Aureis aut uasis in obscœnis desideriis uti primus instituit Antonius autore Messala & a stipulante Plī. Mart. in Bassā: Ventris onus misero nec te pudet: excipis auro. Assentator igitur græcus applaudebat amico: cū eius deiectionē alui trulla: quæ suberat aurea strepitū faciebat ob pondus & multitudinē sordiū: quas inuerso & uacillanti fundo exceperat: & optime sequitur post id quod dixit: Si rectū minxit. Non moueor quorūdam loquacitate: quin hanc sententiā affirmē & putē uerā. Quæ somnia ex præceptore suo narrat hic Fidē. Facinus maioris abollæ: ingēti testimonio ostendit malas artes græcorū & perniciosas. nam temporibus Neronis Torius Seuinus: ut scribit Tacit. per calūnias accusauit Barē Soranū: addiditque quod p eo seruilia filia magicas artes in principem tractasset. Egnatius: Sorāiamicus græcus Stoicæ philosophiæ professor pecunia corruptus testimonium falsū in Barē dixit. Tacitus: Egnatius ēptus ad opprimendū amicū auctoritatē Stoicæ sectæ præse ferebat habitu & ore ad exprimēdam imaginem honesti. Cæterū animo perfidiorus & subdolus auaritiā ac libidinē occultans: quæ postq pecūia reclusa sunt dedit exēplū præcauēdi. ut fraudibus inuolutos: aut flagitiis commaculatos sit specie bonorum falsos & amicitia fallaces alibi: Corruptor amicitia: cuius se magistrum ferebat. Senex discipulum: Egnatius Torium seuinum. Solus habet: solus uult possidere: nō uult dare aliis. Mart. Solus habet nummos.

Currere togatus nocte: nam toga summo mane sumebatur a clientibus: cum ibant ad salutandum. Martia. Si matutinos facile est tibi rumpere somnos: At trita ueniat sportula multa toga. Cum prætor: idem in Paulum consule Mar. quem non pudebat salutare diuites more togati: Dū tu laurigeris ī tras q fascibus anū. Mac saluator limia mille teras

Albinā & modiā: uetulas orbas & diuites. Mar. Ad uetulas tecū plus miūs ire decē. Filius īgenuo rū claudit latus diuitis serui. Ingenti inquit togati sunt & comites diuitū seruog: & libertinæ cōdi-
tiōis hominū: Libertini uero adeo sūt diuites: ut Caluinæ Caciænæque mœchis donēt q̄tū uix tribu-
ni accipiūt ex stipēdio: ad hoc alludēs: q̄ ut diximus libertini & tribuni a dicto īperatoris: quædam
ex maximis officiis habebāt coīa. Prodigalitatē igit libertinog: cū salariis tribunorūque cōparauit.

Chionæ: cuius meminit Mar. Scotti: uestiti. i. meretrices togatæ & publicæ: nā conuictæ adulteriū

togatæ ī publicū pcedere cogeant: ut
āre diximus. uel certe ad differētiā ācil-
læ: quæ p ueste palliolū hēnt: Mar. Hāc
uolo quæ circū palliolata uagat. Ser-
uos quot pascit: nā tot alebāt serui o di-
uites romani: ut eorū iustos & ītegrōs p
pe exercitus dōi haberēt: ut scribit Plī.

Samothracū: maximū iusiurādū ha-
bebat: cū obtestabat deos rōanos. i. louē
Iunonē: Palladē & penates: q̄ ex Samo-
thracia aduecti fuerūt. Ita iurat Scipio
apud Sylliū: Tarpeia pater q̄ tēpla secū
da incolis a cælo sedem. i. O Iuppiter:
& saturnia. i. o Iuno nondū iliacis mu-
tata malis: tuque aspera pectus: Aegide
gorgoneos uirgo succincta furores. i. o
Pallas. Hactenus numina romana. Tū
sequitur: Indigetēque dei spōre inter nu-
mina nostra. i. o Penates: hi e samothra-
cia aduecti a Dardāo Troiā & ab Achea
e Troia Romā: ut Var. scribit Nigidius:
& Labeo autore Macrobio scripserunt
Apollinē & neptunū esse deos penates
Dionysius Halicarnasseus sētentia Ti-
mæi cōfuta scribit penates fuisse deos
Romæ: quorū duo simulacra Aenea te-
nebāt hastas: Nō placet: quod ex Tarq-
nio recitat Macro: p Samothracū. i. per
penates. Et nostrorū: p louē: lunonē:
& Palladē. Exeat inq̄: alii hūc locum
fūt īterpretati aduersus Neronē: q̄ loca
equitū romanorū sedilibus plebis præ-
posuit ad circū: nā de ordine sepēdi in-
theatro Lucius Rosius Otho tribunus
plebis: ut scribūt Pedianus: Liuius: Por-
phyrio multis ātēānis legē tulerat: ut. s.
quattuordecī proximi gradus eq̄ibus
assignaretur. Ego aduersus Domitianū
dictū interpretor: q̄ legē Othonis tem-
porū uetustate ferme abrogatā restituit
quod Trāquillus his uerbis indicat de
Domitiano: licentiā theatralem promi-
scua iniquitate spectādī inhibuit. Ex ea
edictū erat ne in quattuordecī sederet:
nisi cui essent quadringenta sestertia:
Is enim erat census equester: ita factum
est: ut multi nobiles & boni uiri: qui nō
ītegro censu equestri pro equitibus se
præstantes: ante legem reuocatam: illic
sedere soliti erant magna cum ignomi-
nia singulis prope spectaculis iuberē-
tur surgere: de hoc multa extant Mar-
tialis. epigrammata. Seruando ordinī
præfecti erant Lectius & Oceanus. Surgat: Martialis: Quadringenta tibi non sunt Cherestrate
surge. Lectius ecce uenit. Pinnirapi: retarii dicuntur: qui pugnantes aduersus Mirmillonem pī
nam: hoc est aduersus summitatem galeæ rapiebant: iactantes illud: piscem peto: non te peto. nam
piscis erat in capite Mirmillonis. Lanistæ: dicuntur quem erudiunt gladiatores: habent fami-
lias paratas ad munus: Fidentinus hanc sententiam nostrā cum sua male confundit & peruertit

P racipitem iubeat dudū uigilantibus orbis:

N e prior albinā: et modiā collega saluter.

D iuitis hic serui claudet latus ingenuorum

F ilius: alter enī quantum in legione tribuni

A ccipiunt: donat caluinæ uel caciænæ:

V t semel atque iterū super illam palpitet: at tu

C um tibi uestiti facies scorti placet hares:

E t dubitas alta chionē deducere sella.

D a testē romæ tam sanctū: quam fuit hospes

N uminis idæi procedat uel numa: uel qui

S eruauit trepidā flagrāti ex ade mineruā

P rotinus ad censum de moribus ultima fiet

Q uæstio quot pascit seruos: quot possidet agri

I ugera quā multa magnaue parapside coenat.

Q uantū quisque sua nummorum seruat in arca

T antū habet fidei iures licet et samothracū

E t nostrorū aras contēnere fulmina pauper

C reditur atque deos diis ignoscentibus ipsis.

Q uid quod materiā præbet: causasque iocorū

O mnibus hic idem: si foeda et scissa lacerna:

S i toga sordidula est: et rupta calceus alter

P elle patet: uel si confuso uulnere crassum

A tque recens linum ostēdit non una cicatrix:

N il habet infelix paupertas durius in se:

Q uam quod ridiculos homines facit: exeat inquit.

S i pudor est: et de puluino surgat equestri:

C uius res legi non sufficit: et sedeant hic

L enonum pueri quocūque in fornice nati:

H ic plaudat nitidi pediconis filius inter

P innirapi cultos iuuenes iuuenesque lanistæ.

S ic libitum uano qui nos distinxit othoni.

Q uis gener hic nō placuit cēsu miōr atque puellæ.

S arcinulis impar: quis pauper scribitur hares.

Quādo in consilio ē aedilibus: aediles urbis luxu auxerunt ludis apparatusissimis: quos aedebant. Hæc reprehensio est in tempora poetæ: quibus Domitianus theatralem sumptum mirum in modū auxerat: ut scribit Trāquillus adeo ut ipse aliquādo præfederit ludis coronatus: purpura amictus cum collegio flauialiū sacerdotum. At igitur Vmbritius pauperem nō admitti in cōsiliū ab aedilibus: notās principis studia: & ludog luxum ad superbiam. Olim: quādo secesserūt a patribus: quo tempore reducti sunt ab Agrippa creatis tribunis plebis. Quod turpe negauit: sensus ē: Romani pauperes non audent

Quando in consilio est aedilibus agmine facto
 Debuerāt olim tenues migrasse quirites
 Haud facile emergunt: quorum uirtutibus obstat
 Res angusta domi: sed romæ durior illis:
 Conatus: magno hospicium miserabile magno.
 Seruorum uentres: et frugi coenula magno
 Fictilibus coenare pudet: quod turpe negauit.
 Translatus subito ad marfos mensamque sabellā
 Contentusque illic ueneto duroque cuculo
 Pars magna italiæ est si uerum admittimus: in qua
 Nemo togam sumit nisi mortuus: ipsa dierum
 Festorum herbofo colitur si quando theatro
 Maestas: tandemque redit ad pulpita notum.
 Exodium: cum personæ pallentis hiatum.
 In gremio matris formidat rusticus infans.
 Aequales habitus illic: similemque uidebis
 Orchestram: et populum clari uelamen honoris.
 Sufficiunt tunicae sumis aedilibus albæ.
 Hic ultra uires habitus nitor: hic aliquid plus
 Quam satis est: interdum aliena sumitur arca.
 Commune id uitium est: hic uiuimus ambitiosa
 Paupertate omnes: quid te moror? omnia romæ.
 Cum precio: quid das ut cossum aliquando salutes
 Vt te respiciat clauso ueniente labello:
 Ille metit barbam: crinem hic deponit amati.
 Plena domus libis uenalibus accipe: et illud
 Fermentum tibi habe: præstant tributa clientes.
 Cogimur et cultis augere peculia seruis.
 Quis timet aut timuit gelida prænestæ ruinam:
 Aut positis nemorosa inter iuga uolsinis: aut
 Simplicibus gabiis: aut proni tiburis arce:
 Nos urbem colimus tenui tibicinæ fultam

coenare i fictilibus: ne sint ludibrio: sed Curius detatus: qui ab aratro euocatus: creatusque subito imperator triūphum duxit: de samnitibus fatis docuit id turpe nō esse. Nam samnitibus aurum a feretibus respondit se malle in suis fictilibus coenare. Translatus subito: hoc est transductus subito ab aratro. Ad marfos: ad triumphalem dignitatem: quam de marfis & sabellis deuictis reportauit.

Sabelli enim a samnitibus sunt: quos uicit Curius: idem a grecis samnites dicuntur: ut Strabo & Plinius scribunt historia Curii supra est recitata & satis nota. Pars magna italiæ: suadet Vmbritius Iuuenali: ut uiuat i municipiis: ubi toga nō erit sumenda ad colendos diuites: nec ludorū superbia ferenda. Plane ut intelligas superiora dicta eē in tædia & luxum ludog: ut exposuimus. Pars magna: quasi dicat: q i municipiis sunt.

Pars magna italiæ: ut nos quoque illic possimus agere. Nisi mortuus: nā mortuo addebat toga: Marti. Aut pallens toga mortui tribulis: quod Fidentinus e nobis didicit: ut alia multa: quis eius præceptor inuertat. Si quādo colitur maestas dierū festog: ueluti i luco iuxta fregetellas in agro nō procul ab Aquino: quo finitimi populi cōueniebant singulis annis ludos & sacrificia illic peragebāt: ut scribit Strabo: idē apud Syllium. Exodiū: finē significat: ut Pōpeius interpretatur: & Varro affirmat. Varro modo i uia narrat: Vt ad exodiū ducas. Exodio item ridicula in texta uersibus: quæ iuuenes inter se iactare ceperūt: nolētes fabulas agere: sed proprios uersus cōponentes: ut scribit Liui. Ea sunt inserta fabulis at telanicis. Partem igit fabulæ ridiculis la sciuentē exodium appellarūt ab εξω & ἡωλη: quasi extra cantilenā institutā: & numerū alioq uersuum. Scio quid alii sint opinati: sed ego hoc sentio: & lego apud Suetonē: Exodio attelanico lacestium: tyberium: notum: exodium. Nota ridicula: non enim noua his componuntur in urbe. Tunica albæ: non omnes inquit habēt tunicas albas: sed qui præ-

sunt ludis illic: i urbe uero spectatores oēs habent. Mar. Et plebs & minor ordo: maximusque sanctog cū duce cādidus federet lacernæ albæ in distichis loquunt: amphiteatrales nos cōmēdamur ad usus. Fiden. hoc a nobis didicit: sed recitādo inuertit: ut id quod sequit. Quid das ut cossum: pauperes in q cogunt dare dona diuitibus: in rebus ē turpissimis: ut sint amici & arrideāt: q si diues puerū habet q primā barbā deponat: aut crines tōdeat: pauperes statim doāt: q. s. ille diē festū celebrat: ut Tran. significat de Nerone. Mar. de eo q deposuit barbā die natali patris: & de crinibus Encolpi. Papi. de crinibus Earini. & Tran. in. C. principe: Vno atque eodē die togā sumpsit: barbāque posuit sine nullo honore. i. sine ulla celebratione diē festi: qualis fieri solebat. Amati: pueri. Plena domus: statim diuitis domus ea die muneribus implebit. Tibicinæ: Tibicines inq Festus in aedificiis dicti æstimantur a

similitudine tibi arum canentium: q ut cantâtes sustinerent ita illa ædificia. Tenui tibi cinâ: tenui su
stentaculo. Iam poscit: aquam. Vcalegon: Vcalegon carmine Homeri notus & Virgiliano uersu iam
proximus ardet ucalegon: habuit Enimâdes cõiunctas Aeneâ. Inde interpretes nostri decepti hunc ac
ceperunt pro ciue uicino. Ego uero p eo tantum: cuius domus arderet: in cuius coenaculis & tabulatis in
quilini habitarent pauperes. Nam superiora domus inquilinis locabant: Martialis se inquilinum desi
gnâs: Et tribus habito scalis: sed altis. alibi luue. Rarus uenit i coenacula miles: idest ad inquilinos. Sût
enim pauperes: hoc igit incõmodum est

in urbe pauperibus: q cû sint inquilini:
& habitant superiora domus diuitis: si
domus ardet: nō mouent a domino: q
uel friuola: & minima quæque ex domo
transfert in illis neglectis. Vcalegon nō
p uicino ut dixi: sed p eo cuius domus
ardet. Tegula sola: nā superiora domus
habitât inquilini proximi tecto. Abac
cus mēsam significat: in qua pocula po
toria disponebant: non capiebat autē su
pra sex: quod ē institutū: cū Pōpeius sex
pocula myrrina ex triūpho attulisset:
numerū certū uasorū in abaco: designat
Plini. cū ait Pōpeium attulisse uasa ex
auro & gēmis nouem abacorū. Idem au
tem de sex poculis: de quibus dixi. Le
ctus. s. triclinaris: idē coniungit Pli. Le
cti inq triclinares: & uasa nouem abaco
rum. Chirō ego opus Codri intelligo
ita scriptū. nam grācorū & Chironis fa
bulas continebat. Cista: uas in quo pa
nes seruant & obsonia. Horati. Aut cistā
effractā: & subdita uiatrica plorat. Mu
res opici: populi fuerunt ex testimonio
Antiochi: Polibii: Strabonisque qui pri
mis tēporibus cāpaniam tenuerūt rudes
& inculti. unde cū latini barbari dicun
tur in cōtumeliā opici appellant. Ca
to ad filium d grācis: Nos quoque dicti
tāt barbaros & spurios: nosque magis: q
alios opicos appellatione fœdāt. Opici
ergo mures dicunt mea sentētia hic: qua
si barbari qui doctis carminibus infesti.
alibi luue. Opicæ castigar amice uerba.
Fidētini obiurgationibus ignosco. nam
quis hic clamet: tamē illic opicæ amice
ex sentētia nostra exponet agrestis. Eu
phranoris: Euphranor pictor fuit: cuius
paris: Minerva catuliana a. Qu. Catulo
dicata ad capitolium bonus euētus: dexte
ra pateram sinistra papauer: & spicā fe
rens latona cū Apolline: & Diana infantibus in æde. Cōcordiæ inter præclara opera numerant. Idem
sculptor sciphos & marmora sculpsit. Hic accipio p sculptore: hæc ex Plinio. Polycletus: i leuioribus
personis exprimēdis magnam obtinuit laudē: ut idem ē auctor: ætatem grauiorem refugiebat: quā nō
exprimebat cōmode. Phecasianorum: non possum hoc loco partim risu: partim stomacho abstinere:
huc ades Fidentine plagiarie: remitte mancipium: quod nostrum est: Non discedam inquit priusquā
scelus fatearis tuum. Dicte obsecro: nonne ueram huius loci sententiam ignorabas: quam in scriptis
nostris legisti: & uoluisti inferere tuis ineptiis: tu ante confixeras phecasianos deos duodecim esse: af
fersque Valerium anciam: & Ennium tua ignorantia rudis præceptoris impudētia sceleratus: ubi id
unquam legisti: sed paulopost sententiam nostram addis: quam inepte bone deus. Tu enim ita con
iungis: quasi una esset & altera ex altera dicatur si cū tua illa fabulosissima sit: nostra uero Appiani au
thoritate confirmata: quæ tamen uerba tu accipiens ex nostris pro tuis: & abste inuentis recitasti. Nam
Appianus ita scribit de Antonio: Exutus nēpe euris oibus & imperii muneribus stolā quadratā grecorū
more p prima domestica induit: calciā mētaque cādida sūpsit: q̄lia sacerdotes atheniensium & alexādri
nos: quos phecasios uocāt gestare cōsueuerūt. Hæc Appianus: tu plagiarie cū hæc manumississemus i
seruitutem tuā uindicasti. Sed tam imprudenter ut nemo sit: qui non agnoscat furtū & insitiā dānet.

M agna parte sui: nam sic labentibus obstat
V illicus et ueteris rimæ contextit hiatum
S ecurus pendente iubet dormire ruina.
V iuendum est illic: ubi nulla incendia: nulli.
N octe metus: iam poscit aquam: iam friuola trāffert.
V calegon: tabulata tibi iam tertia fumant
T u nescis: nam si grauibz trepidatur ab irnis
V ltimus ardebit: quem tegula sola tuetur
A pluuiæ: molles ubi reddunt oua columbæ
L ectus erat codro pocula minor: urceola sex
O rnementum abaci: nec non et paruulus infra
C antarus: et recubans sub eodem marmore chiron:
I amque uetus grācos seruabat cista libellos:
E t diuina opici rodebant carmine mures.
N il habuit codrus: quis enim negat? et tamen illud
P erdidit infelix totum nihil: ultimus autem.
E rumnæ cumulus: quod nudum et frustra rogantē
N emo cibo: nemo hospitio: tectoque iuuabit
S i magna arcturi cecidit domus: horrida mater:
P ullati procures: differt uadimonia prætor:
T unc geminus urbis casus: tunc odimus ignem:
A rdet adhuc: et iam occurrit: qui marmora domet:
C onferat impensas: hic nuda et candida signa
H ic aliquid præclarum euphranoris: et polycleti.
P hecasianorum uetera ornamenta deorum.
H ic libros dabit et forulos: mediamque minervam
H ic modium argenti: meliora ac plura reponit

Perficus pactius gallita Iaronia: p nobis ditissimis a Iuvenale ponunt. Reponit: refarcit: restituit: re parat. Merito iam suspectus: ut illud Martialis: Collatū est decies: rogo nō pōt ipse uideri incendiisse tuā tongiliane domū. de circēsis alibi dicemus. Vnius lacertae: exigui spatii agri: uel a lacerta: quae ibi apricat: uel a mēsurā lacertog. Somnū admittūt: Martialis: Nec requiescēdi in urbe locus ē pau peri. Negāt uitam magistri mane pistorēs arariorū marculi die toto: & ad cubile ē Roma tædio fessis dormire: quotiēs libuit imus in uillam. Arcto inflexu: nam uici quoque nomina alibi recitabunt: ita ro

Perficus orborum lautissimus: et merito iam
Suspectus tanquam ipse suas incenderet aedes
Si potes auelli: circensibus optima fora:
Aut fabrateriae domus: aut frifone paratur:
Quanti nunc tenebras unum conducis in annum
Hortulus: hic puteusque brevis: nec recte mouendus
In tenues plantas facili diffunditur haustu.
Vive bidentis amans: et culti uillicus horti.
Vnde epulum possis centum dare pithagoreis
Est aliquid quocunque loco: quocunque recessu.
Vnius sese dominum fecisse lacertae.
Plurimus hic aeger moritur uigilando: sed illum
Langorem peperit cibus imperfectus et haerens
Ardenti stomacho: nam quae meritoria somnum
Admittunt: magnis opibus dormitur in urbe.
Inde caput morbi rhedarum transitus arcto.
Vicorum inflexu: et stantis conuitia mandrae
Eripiunt somnum druso: uitulisque marinis.
Si uocat officium turba cedente uehetur
Diuēs et ingenti curret super ora liburno.
Atque obiter leget: uel scribet: uel dormiet intus:
Namque facit somnum clausa lectica fenestra:
An te tamen ueniet: nobis properantibus obstat
Vnda prior magno populus praemit agmine lūbos
Qui sequitur: ferit hic cubito: ferit affere duro.
Alter: at hic tignum capiti incutit: ille metretam:
Pingua crura luto: planta mox undique magna
Calcor: et in digito clauus mihi militis haeret.
Nonne uides quanto celebretur sportula fumo?
Centum conuiua: sequitur sua quemque culina
Corbulo uix ferret: tot uasa ingentia: tot res.
Impositas capiti: quas recto uertice portat.
Seruulus infelix: et cursu uentilat ignem
Scinduntur tunicae fartae: modo longa coruscat
Sarraco ueniente abies. atque altera pinum
Plaustra uehunt mutant altae: populoque minantur:
Nam si procubuit: qui saxa ligustica portat
Axis: et euersum fudit super agmina montem:
Quid superest de corporibus? quis mēbra? quis ossa

mae erat coniuncti & obliqui: ut difficilē uehiculorum trāsītum praebent. Tacitus: Arctis itineribus hucque & il luc & enormibus uicis: qualis uetus Ro ma fuit. Mandra: inter cætera signifi cat mulorum multitudinē. Mulis autē uehacula olim trahebant. unde mulio nes dicti. Festus auctor: Martia. Vixque datur lōgas mulog scandere mandras. Hic p mulionibus accipit. Druso: dru sus quem nōnulli belli marfici auctore putauerunt morbo comitiali laborauit quo curatus est in antycira: sumpto elle boro: ut scribit Plinius Drusus inquit q comitiali morbo examinabat. Posset tā to strepitu excitari: sed nō placet: ut sci licet comitialē morbū somnū appella uerint: magis conuenit hominem sui tē poris somno deditum ab eo notari: ut a Martiale leuinum: In pōpeiano dormis leuine theatro. Vitulis marinis. i. phocae dicuntur: nullumque animal grauiore somno praemitur: ut Home. in odysea cecinit: & repetitum ē a Plinio in nono. Virgilius: Sternunt se somno diuerso in littore phocae: earū pellis fulgura arcere putatur: ut scribit Plinius in usu etiam Augusti. Affer: ut nōnulli sentiunt ta bulam significat: sed mea sententia a lu uenale & Martiale accipit p ligno emi nēti: quo lectica sustinet: Martialis: Ut canulinatus nostro syrus afferre fuder. Cato duobus asserculis appositis parie ti: quibus gallinae in nido possint irrepe re. Tranquillus: Lecticarii cū asseribus ad primū strepitū accurrerūt. Corbu lo: p quocūque forti ponit. Hic tēpori bus Neronis rebus in armenia gestis cla ruit d'eius uiribus Cornelius Tacitus: ne si ad capiēdas copias Syriam intrauisset corbulo omniū hora in se uerteret: Cor pore ingens erat. & supra experiētiā sa pientiāque ēt ualidus. Marti. his dē tem poribus Masclionem & Ninum pro uali dissimis celebrat. Sarraco: hic totus lo cus ad emulationem Horatii scribitur. Horatius: Festinat calidus mulis gerulis que redēptor: Torquet nunc lapidem: nunc ingens machina tignum. Tristia robustis luctant funera plaustris. Mon tem: partem marmoris lunensis montē appellat. Nam Strabo auctore fodiebantur lunae marmora candida & uaria: ut integra saepe pte colūnae fierēt & mēsa.

S

Patellas: patella uas fictile erat quo ad sacra utebantur. Cicero auctor: & Liuius: Parabat domus patellas. Nam anteq̃ cenarent lauabatur post rem diuinam. Strigiles instrumenta ferrea: quibus lauarii sudor detergebatur a stringendo. Nam stringere: ut Marcellus scribit ē radere: & Traquillus scribit: Octauium lesisse cutem nimio strigilis usu. Laudatur Pythagoras q̃ quendam se distringentē ita effinxit: ut a populo maxime diligere eam effigiem. Agrippa dicauit ante thermas. Tyberius trāstulit in cubiculum. Sed mox restituit populo efflagitante strigiles: στλεγ υιτες dicunt græce Martialis d' his: Pergamus has misit curuo distringere ferro. Lintea: his madidum corpus ex balneis siccabant: dicebanturque lintea territoria: qm̃ a fullonibus saepe terebantur dum purgarentur. Martia. Non tam saepe teret lintea fullo tibi.

Guttus: uas ex ligno sacris adhibebatur uinum guttatim fundens: auctor Varro inde Manius Curius iurauit se nihil ex præda habere præter guttū faginū: quo sacrificaret. Guttus item uas ex cornu guttatim fundebat oleum lauantibus se in balneis: quo uerbo utitur Gelius prima æstimatione fiebat ex cornu rhinocerotis: inde idem dicit Rhinoceros: de hoc Mar. Gestauit fronte modo me iuuentus: Verū rhinocerotā me putabis.

Pleno gutto. s. oleo. Cōponit lintea: disponit lintea & parat tāq̃ domino uenturo & se lauāturo. Trientē quem porrigat: ægyptii auctore Diodoro putabāt mortuorum cadauera noua representatione apud inferos trāsuehi in ulteriorem ripam: aderat magister Cimbæ: quē lingua sua carontem appellabant: & cimba quam uarin græce ιβæρα dicitur putabant mortuos dare obolū: quem ipsi caronti repræsentabat: ut per acherusiam paludem traicerent ī ulteriorem ripā. Sed Iuuenalis suorum temporum auaritiam notat: cum ostendit pauperi mortuo: ne obolum quidem esse. Ebrius: insolentiam iuuenum romanorum notat: quæ a Tranquillo in Nerone perscribitur. Nam per urbem incedentes pauperes sago impositos iaculabant: ex quo Martialis: lris ab excusso missus ī astra sago: aut aliquo alio uexationis genere uexabant. Tranquillus de Nerone redentes a cœna repugnantes uerberare cloacis que demergere assuerat. Tacitus pererrabat comitantibus: qui raperent ad uenditionem exposita: & obuiis uulnera inferrent: & reliqua. Lugenis amicum: uersus Homeri sunt in principio iliados de Achille lugente patroclum: nunc lateri incumbens iacuit mox: deinde supinus. Nunc cubat in faciem: nunc recto petore surgens uersat membra thoro. Cauet hunc: licet hoc loco deridere Fidentini fraudem: nos his uersibus tribunum designari diximus a Iuuenale: ut dicat iuuenes non lacescere tribunum armatum cui tuendæ a crassatoribus urbis custodia data est: idque apparet ex eo uerbo. Et ænea lampas: Nam tribuni incedebant prælato candelabro: quod magno luxu ex ære corintheo fiebat. Plinius in luxum candelabrorum inuectus hæc addit: nec pudet tribunum militum ea salariis emere: cum id nomen a candelis impositum sit: quasi dicat: quamuis candelabra a candelis: quibus pauperes utuntur: auctore Festo dicta sint: tamen tribuni sine ullo pudore ea ad luxum emunt totis salariis: candelabrum in distichis: Martialis: Nomina candelæ nobis antiqua dederunt. Fidentini uero præceptor cum Plini. de prauaret: q̃ multis locis ausus ē: ut quarto nostri operis libro facile demonstrābimus: ita peruertit: nec pudet tribunū militū ea salinis emere: hoc ē ad salina: qm̃ ut ille interpretat: milites ex candelabris salina conflagrant: in quo nō ausus Fidentinus præceptori aduersari uix pauca quædā ex hac sententia nostra excerptit: reliqua siluit. Aenea lampas: idest candelabrum corinthium: quo tribuni utebantur.

I nuenit obtritum uulgi perit omne cadauer.

M ore animæ: domus interea secura patellas

I am lauāt: et buccha foculum excitat: et sonat unctis

S trigilibus: pleno componit lintea gutto

H æc inter pueros uarie properantur: at ille

I am sedet in ripa: tetrumque nouitius horret:

P orthinea: nec sperat canosi gurgitis alnum

I nfelix nec habet: quem porriget ore trientem.

R espice nunc alia: ac diuersa pericula noctis.

Q uod spatium tectis sub limibus: unde cerebrum

T esta ferit: quotiens timosa et curta fenestris

V asa cadant: quanto percussum pondere signent

E t lādant filicem: possis que ignauus haberi:

E t subiti casus improuidus: ac coenam si

I testatus eas adco tot fata: quot illa.

N octe patent uigiles te prætereunte fenestræ

E rgo optes uotumque feras miserabile tecum

V t sint contentæ patulas effundere pelues.

E brius ac petulans: qui nullum forte cecidit

D at penas: noctem patitur lugentis amicum

P ellidæ: cubat in faciem mox deinde supinus

E rgo non aliter poterit dormire quibusdam

S omnum rixa facit: sed quamuis improbus annis:

A tque mero feruens cauet hūc: quem coccina lena

V itari iubet: et comitum longissimus ordo.

M ultum præterea flammæ: atque ænea lampas:

M e quem luna solet deducere et breue lumen

Candelæ: nam candelis auctore Festo pauperes utebantur. Conchæ: conchis ab Apitio appellatur Fabatia uiridis: atque ita cōdis liquamine. Coriandro: cimino porro conciso & oleo: quod nisi i magna fuerit copia conchis ingrati ē saporis. Martia. in male cœnantē. Et bene si cœnas conchis inuncta tibi ē. alibi. Si spumer rubra cōchis tibi pallida testa: hoc ex nobis Fidentinus accepit: sed inuertit & mutilat. alii conchē pro fabā simpliciter accipiūt: quæ ueluti concha cortice regit: & cum ea loquitur: quod non facimus in fresa. Sectile porrū: idem sectiuum dicit: ut scribit Pli. ad capitati differentiā taren

C andelæ cuius dispenso et tēpero filiū.
C ontemnit miseræ: cognoscas præmia rixæ.
S i rixa est ubi tu pulsas: ego uapulo tantum.
S tat contra: statique iubet. parere necesse est:
N am quid agas: cum te furiosus cogat et idem
F ortior unde uenis exclamat cuius aceto:
C ius conchæ tumes? quis tecum sectile porrum
S utor: et dixi ueruecis labra comedit:
N il mihi respondes: aut dic: aut accipe calcem:
E de ubi consistas in qua te quæro pro seucha:
D icere si tentes aliquid tacitusue recedas
T antundem est: pariter ferunt uadimonia deinde.
I rati faciunt: libertas pauperis hæc est
P ulsatus rogat: et pugnis concisus adorat:
V t liceat paucis cum dentibus inde reuerti
N ec tamen hæc tantum metuas: nam quis spoliat te
N on deerit clausis domibus: postquā oīs ubique:
F ixa catenatæ siluit compago tabernæ.
I nterdum et ferro subitus crassator agit rem:
A rmato quotiens tutæ custode tenentur.
E t pontina paluset gallinaria pinus
S ic inde huc omnes tanquam ad uiuaria currūt
Q ua fornace graues: qua non iucū de catenæ.
M aximus in uinclis ferri modus: ut timeas ne.
V omer deficiat: ne mare et sarcula defint.
F œlices pro auarorum attauos: fœlicia dicas
S æcula quæ quondam sub regibus atque tribunis
V iderunt uno contentam carcere romam.
B is alias poteram et plures subnectere causas.
S ed iumenta uocant: et sol inclinatur: eūdem est.
N am mihi commota iam dudum mulio uirga
A nnuit: ergo uale nostri memor: et quotiens te
R oma tuo refici properantem reddet aquino.
M e quoque ad eluinam cererem uestræque dianam
C onuelle a cunis: satyrarum ego: ni pudet illas:
A diutor gelidos ueniam caligatus in agros.

tique optime proueniebat: apte nomiat porrum. Nā in frugali & pauperis mēsa id erat. Mart. inuitans amicū. Viles cap padocæ grauesque porri. Alibi. In qbus est lactuca sedēs & sectile porrū. Ver uecis labra. Fidentinus a nobis accipit: sed peruertit: nec pcipit: hoc ē ex more antiquitatis: nam in apophoretis mitte batur caput ueruecinū inter cætera mu nera. Mart. Mollia phryxei secuisti col la mariti. Ebrius igitur apte interrogat: sciens hoc esse in usu muneꝝ & paupis.

Fixa catenatæ. Idē Mart. Nulla cate natis præcincta ē pila lagenis. Pinus gallinaria: fallūtur ut diximus: q putāt hanc siluā esse: quæ ad gallinas diceba tur. Nā ea erat ad nonū lapidē in uilla: quæ dicebat Caesarum iuxta Tyberim loco celebri: ut grassatores tuto hic esse nō possēt. meminerūt Trāquil. i galba. & Pli. Intelligo potius siluā gallinariā: quæ auctore Strabone in sinu cumano erat multis arboribus dēsa & portenta i multa stadia aquarū indiga & fabulosa in ea pfecti classis Sexti pōpei piratica nauigia struxerūt cū Sicilia ab imperio romano defecit. hæc & uastitate erat a pta grassatoribus: & eodem tractu: quo palus pontia: cuius ante memīt. Cere rem eluinā: nōnulli dixerunt appella tam a loco iuxta aquinū: quē nusq̄ repi ego potius eluinā intelligo dictā ab elu endo. i. lauādo. nā qui sacris initiabant Cereris lauabant: ut testimonio Aristophonis docuimus. Pli. eluinū quidē op pidum nominat: sed nō his locis pōt & hoc refert ad celebritatē: quæ fiebat ab aquinatibus & populis finitimis in luco minturnēsi loco irriguo aq: ut scribūt Stra. & Syllius: ut propter eas aq̄s Ceres: quæ illic colebat: dicat eluinā. Vestrā: quæ dianā: quā colitis in luco minturnē si. Aptissimis ut arbitror argumētis singulis ferme locis: quæ qdem obscuriora hēnt: Fidentinū plagiarium: uel dissentiē rem elusimus: uel assentiēte sceleris cō uicinus: q. s. nra quæ nō pcipit nepha rio pceptoris cōsilio usus iuerterit: con fuderit: cōtamiauerit: isinitū ita me de us amet ppe eēt singula illius deliramē ta his cōmētatiōibus i sectari. ne igit su spēs ū lectorē habeā: sinā Fidentinū uale re: & in triuio uersari: ubi pueros quo tidie male docet: Nam cum in publica

Academia superioribus ānis profiteri cōpisset: ita ab omnibus ē derisus: & explosus: ut iā eum lucis pudeat: nec discedat e tenebris triuii: hō nullius doctrinæ: incredibilis ipudētia: in alieno furore mīster in suo delirus. Reuocabius ad tribūal q̄ro alterius nfi opis libro eius pceptorem: & expiemur quid i sua causa meditet: qui discipulū: quē ad scelus impulit: nō defendit oibus suffragiis dānatū.

Ecce iterum: Accusaturus Domitianū crudelitatis: gulæ: auaritiæ: a Crispino orditur: in quo & principē notat. Nā Domitianus incesta uirginū uestalium: ut scribit Trāquil-
lus: uarie & seuerē coercuit. Papi. Pulchrius an tacita uigiler face troicus ignis: Atque
exploratas iā laudet uesta ministras. tamē Crispino adultero notissimo & uirginis ue-
stalis stupratori ignoscebat. Iterū: nā antea ē notatus uerna Canopi Crispinus ad par-
tes. i. ad satyras: quæ ptes sūt operis. Delitias uiduæ tantū: nullo inquit adulteri ge-

nere abstinere Crispinus: pter q uiduæ:
ex quo ostendit eū sectari iucūdiōra ad
ulteria: nā qui ad uiduas & anus accede-
bant: paup̄tate cogebant: ut. s. pararent
diuitias: an te uetulæ uestica beatæ. Mar-
tialis: Nunc sectaris anus: o q̄tum cogit
ægestas. alibi: Mūera quot senibus uidu-
i: que ingētia mittis. Nullū igitur com-
mittit adulteriū Crispinus: nisi p uolu-
ptatem & libidinē aī: cū ægestate nō co-
gatur uiduas adire. Terrā subitura: de-
signat suppliciū uirginis uestalis: nā in
uia ad portam collinā tumultus erat: ubi
erat domus subterranea cū lecto strato:
lucerna ardēte primitiis rerūque ad ui-
ctum spectāt: hoc ē pæ: aqua & lacte: ne
uirgo tāta religione sacra detrudi illuc
uideret: ut fame periret: ipsa uiua iposi-
ta feretro ferebat p forū magno silētio
& horrore: cū erat ad domū illam puē-
rum: deposito feretro solutis uiculis: pō-
tifex arcana quædā p̄catus eā educebat:
deinde collocabar in scalis: qbus ī domū
descendebat. & statī se auertebar: tū hu-
ius iniiciebat: qd Numa iſtituit: ut scri-
bit Plutar. Domitianus cū aliis puniuit
tū Corneliā: ut scribit Pli. & Tranquil.
Earū stupratores cædebant uirgis in co-
mitio: ut Celer eques romāus ex suspiti-
one Corneliæ stupratæ: iubente Domi-
tiano cæsus est: quod scribit Plinius.
Iudice morum: Domitiano: qui uult ui-
deri Cēsor. Martialis: Cenfor maxime
principūque princeps. Titio selioque:
p Titū & Seliū aliquē equitē romanū:
& alios equites intelligit: q leuissimis su-
spitionibus accusati de incestu uestaliū
in comitio uirgis cæsi fuerāt iubēte Do-
mitiano. Mullū sex milibus emit Asi-
nius celer uir cōsularis: ut Samonicus re-

Iunū Iuuenalis Aquinatis Satyra quarta.

Ecce iterū crispinus et ē mihi sæpe uocādus:
Ad partes mōstrū nulla uirtute redēptū
A uitis æger solaque libidine fortis.

D elitias uiduæ tantum aspernatur adulter:
Q uid refert igitur quantis iumenta fatiget
P orticibus: quāta nemorum nectetur in umbra
I ugera quot uicina foro: quas emerit ædes:
N emo malus foelix minime corruptor et idē
I ncestus: cum quo nuper uitata iacebat
S anguine adhuc uiuo terram subitura sacerdos
S ed nunc de factis leuioribus et tamen alter
S i fecisset idem: caderet sub iudice morum:
N am quod turpe bonis titio scioque decebat
C rispinum: quid agas. cum dira et foedior omni
C rimine persona est: mullum sex millibus emit
A equantem sane paribus sestertia libris
V t perhibent qui de magnis maiora loquuntur.
C onsilium laudo artificis: si munere tanto
P racipuum in tabulis cæram senis abstulit orbi
E st ratio ulterius magna: si misit amica:
Q ue uehitur clauso latis specularibus antro
N il tale expectes: emit sibi: multa uidemus
Quæ miser et frugi non fecit apicius: hoc tu

fert: mullū septē milibus nummū mercatus ē: i quo teste Macrobio luxuria sæculi illius eo magis æsti-
mari potest: quod Pli. negat mullū repertū: q duas pōdo libras excederet. at nūc maioris pōderis pas-
sim uident: ut scribit Macrobius eodem Plinio auctōr mutianus refert mullū octoginta librarum ca-
ptū fuisse in mari rubro: mulli pisces a coloꝝ muleoꝝ calciametorum. mullei. n. erāt calcei regū alba-
norū: & post patriciorū a mulando. i. sumendo dicti: ut scribit Pōpeius: Mēdosa dictio ē apud Pliniū
molliorū p muleorum. Vt phibent: piphraſis ē assentatorū: q uolentes excusare Crispinū affirmāt
mullū fuisse sex millium librarū: ne cui mirū sit si sex milibus emit. Maiora de magnis: hoc est p-
priū assentatorum & delatorum. Præcipuā cæram: magno testamēto hoc munere. Quæ uehitur
clauso antro latis specularibus: speculares lapides plucidi: quibus orti operiebant: & nonnunquā con-
struebant aluearia. Tales ortos habuit Tyberius imperator: & Martialis carmine celebrat. Sub his ge-
stabantur diuites in uoluptatē: hæc ex Plinio: Iuuenalis diuitem mulierem designans scribit eam ge-
stari in eiusmodi hortis: carpensque suorum temporum luxum eos appellat antrum. Nam cum ita te-
cti essent speluncæ uidebantur. Emit sibi: in gulam suam. Martialis: Cui dedit ergo sibi. Apitius so-
la sui de historia cognoscitur. hic multa millia nummum gula consumpsit. tam dedicati appetitus:
ut cum audisset in Lybia maiores locustas nasci: pro quibus multa in gallia impenderat: illuc nauiga-
uerit. & quod falsum audiueratprehendisset. lussit nauis gubernatorem ita uertere cursum: ut
Lybia amplius inspicere non possit: prouinciam derelictus & incolas plura Suidas & Dion & nos in com-
mentariis Sily. diximus a Pli. altissimus nepotum gurges dicitur: & maius ad omnē luxum ingenium.

Prouincia: aphyrica: sed Apulia uendit maiores: hoc est: tati quidē emuntur in Apulia: sed maiores, Quales: in sinuatio est in reprehensione epularum quas Do. instituerat in albano eas ante carpsit rā
nū ac mēorabile magni gutturis exemplū. q. quid. n. sequit de rombo: & si fictū ē. tamē ita narrat: ut
aptissime notet luxu albanus: de quo atē diximus. Purpureus: inuidiose eū appellauit purpureum
ppter multitudinē purpurearū uestiū: quas hēbat. Repete quā diximus de crispinis in prima satyra.
Siluros: siluri pisces in Nilo tantū natant. & in nilide lacu iuxta montē inferioris Mauritaniae: quo

Succinctus patria quondam crispine papyro
Hoc precium squamæ: potuit fortasse minoris
Piscator quam piscis emi prouincia tanti
Vendit agros: sed maiores apulia uendit.
Quales tunc epulas ipsum glutisse putamus
Induperatorem: cum tot sextertia partem
Exiguam et modice sumptā de margine cauis
Purpureus magni ructaret scurra pallati.
Iam princeps equitum: magna qui uoce solebat
Vendere municipes fracta de mercede siluros
Incipe calliope licet hic confidere nō est
Cantandum: res uera agitur: narrate puellæ
Pierides profit mihi uos dixisse puellas.
Cum iam semianimum laceraret flauius orbem
Vltimus et caluo seruiret roma neroni
Incidit adriaci spatium admirabile rombi
Ante domum ueneris: quā dorica sustinet anchon.
Impleuitque sinus: neque enī minor hæserat illis:
Quos operit glacies maotica: ruptaque tandem
Solibus effundit torpentis ad ostia ponti
Desidia tardos: et longo frigore pingues
Destinet hoc mōstrum cymbræ linique magister
Pontifici summo: quis enim propōere talem
Aut emere auderet: cum plena et littora multo
Delatore forent: dispersi protinus alge
Inquisitores agerēt cum remige nudo:
Non dubitaturi fugitiuum dicere piscem
Depastumque diu uiuaria cæsaris. inde
Elapsum ueterem ad dominum debere reuerti.
Siquid palfurio: si credimus armillato.
Quicquid cōspiciū: pulchrūque ex æquore toto ē
Res fisci est ubicunque natat: donabitur ergo
Ne pereat: iam lætifero cedente pruinis
Autumno: iam quartanam sperantibus ægris
Stridebat deformis hyems prædamque recetem
Seruabat tamē hic properat uelut urgeat auster:
Vtque lacus suberant: ubi tanquā diruta seruat
Ingem troianum: ac uestam colit alba minorem

argumento Iuba rex contendebat Nilū
ex eo oriri: cū iidem pisces alabete. s. co-
racini. Siluri illic tantū & in nilo repe-
riātur. Flauius ultimus: Domitianus:
qui ex gēte flauia tertius fuit. & ultius:
nā Vespasianus primus. Titus secundus.
Postreō Domitianus: qui tēplū quoque
flauiae genti erexit: collegiū flauialium
iſtituit: ut scribit Trāquil. caluus. Item
fuit eodē auctore & Papi. Qui genti pa-
triae futura semp sãxit limia flauūque
caluū. Idē appellatur Nero a crudelita-
te: quā. s. Nero imprimis notus ē. Do-
rican cōdita a græcis: nam Syracusani a
græcis oriūdi Dionysii tyrannidem fu-
giens te Anconē condiderūt in ora Gal-
liæ cisalpinæ iuxta Cymæ promonto-
riū: auctores Salius & Strā: & Pli. Pon-
tifici summo: satyrice appellat Domitia-
num summū pontificē: cum ei uelit ex-
probrare luxū sacerdotū: quos in alba-
no instituerat. Pli. de Domitiano: Pōti-
tificis inquit maximi iure: seu potius im-
manitate tyranni: licetia domini. Vi-
uaria cæsaris. nā piscinas habuit Domi-
tianus: in quibus auctore etiā Pli. nomi-
natim uocati pisces magistro ad æscam
enatabāt. Ad uerere dominum: hæc
nus dānauit Domitianū a multitudine
delatorū: quod sequi ostēdit multos fu-
isse eodē tēpore: qui iniqua iuris interp-
tatione multa uendicabāt fisco publico
hos quidā habuit: sed prius reſſit Trā-
quillus: Fiscales inquit calūnias magna
calumniantiū pene repressit. Fereba-
turque uos eius: delatores qui non casti-
gat: irritat: postea eosdem fouit: ut idē
ē auctor. Palfurio & armillato: hi fue-
runt oratores. de palfurio Tranquillus
in Domitiano scribit: q. s. pulsus olī fu-
erit ex senatu. & tunc coronatus de ora-
toribus in certamine capitolino. Armil-
lati itē meminit in caligula: sed hi duo
ponūtur hic a luuenale pro oībus qui fi-
sci cās agebant p calūnias. Vbicunque
natat: ratio est & iniqua interpretatio illo-
rū. Tanquā auster urgeat: nā austrino
flatu obsonia corrūpūt: ut scribit Pli.
Urgeat: cogat ppar tientes ne corrūpūt
Alba miōrē: locū describit ubi Domi-
tianus qnq̄tria sua i albāo celebrabat.
Quāq̄ diruta: idē Str. scribit: Alba euer-
sa tēplū tm Vestæ remāſſe. Vtque la-
cus suberant: id est postea q̄ peruenerūt
ad eum locum ubi lacus albāi dicūtur.
Vestam colit alba minorem: ad diffe-
rentiam tēpli: quod condidit Numa in

urbe nouum rotundum & maius: ut scribit plutarchus: Minorem igitur: hoc ē deteriore tēplo cultā.

S

Atridē: Domitianum appellauit; cū cum iam dixerit Neronem. Nam Nero Atrides potest dici; hoc est alter Horrestes; qui & ipse matrem interemit; ut ille. Picens; nomen piscatoris. Alterius meminit Martialis; Scribit in aduersa picens epigrammata charta. Et alibi.

Diis æqua potestas; ex historia ē; nā tā tā soliditatis & elationis fuit Domitianus; ut cum audiuisset se nominari deum p libellum; statim edixerit ne alia præfatione appellaretur; unde dictus dominus & deus. Pegasus & crispus; Crispi meminit Tacitus quem inter potētes potius fuisse scribit q̄ inter bonos.

Cum quo de pluuiis: idē scribit Trāquillus de hoc impatore; nam cum scripsisset cerealem Saliudenum Corianū; aliosque sēatores & cōsulares fuisse partim exilio; partim morte damnatos; addit alios præterea idem fuisse passos leuissima quēque de causa; leuissimam igitur Iuuenalis mortis causam esse ostēdit. Acilius; duo Acilii fuerūt; uterque affectus supplicio a Domitiano. Acilius Glabrio; quem Plinius in epistolis prudentia & fide singulari fuisse scribit.

Alter acilius Iamnia; quāuis nonnulli codices habeant Helius; quia parum prudenter iocatus esset in imperatorem; q̄s autem sit iuuenis qui cum eo ueniebat; historiam fingunt multi; sed nullam pferunt Domitiani temporibus accōmodatam. Arena albana; hoc dicit; quoniam in albano Domitianus conficiendas feras exhibebat; & ipse conficiebat; adeo ut centenas aliquando prostrauerit; auctore Tranquillo. debebat igitur huic ignoscere cum eo fortitudinis genere oblectaretur, unde Carpophorus in assentationem laudatur a Martiale.

Artes patricias; nam nobiles nobilitatis nulla ratione habita ad uitandā imperatoris seuitiam in arenam & scēnicas operas descendebant se stultos simulantēs Brutum imitati; qui Tarquinii crudelitatem ita declinauerat. Quis miretur tuum acūmē; quis laudet iam consilium tuum. Brute; nihil enim prodest. Regi barbato; quasi dicat; potuisti facile decipere regem Tarquinium illa ætate rudi & simplici. Barbati; antiqui dicuntur; nā quadringentis & quadraginta quattuor annis romāi intōsi fuerunt carētes tōsoribus; quos postea Tici-nius mena e sicilia eduxit; ut scribit Pli.

O bstitit intranti miratrix turba parumper:
E t cessit facili patuerunt cardine ualua:
E xclusi expectant admissa obsonia patres.
I tur ad atridem: tunc picens accipe dixit
P riuatis maiora focus genialis agatur
I ste dies: propera stomachum laxare saginis
E t tua seruatum consume in sæcula rombum:
I pse capi uoluit: quid apertius? et tamen illi
S urgebant crista: nihil est quod credere de se
N on possit: cum laudatur diis æqua potestas.
S ed de erat pisci patina mensura uocantur
E rgo in consilium procures: quos oderat ille
I n quorum facie misera: magnæque sedebat
P allor amicitia: primus clamante liburno
C urrite iam sedit: rapta properabat ab olla
P egasus attonita positus modo uillicus urbi
A n ne aliud tunc præfecti? quorū optimus atque
I nterpres legum sanctissimus: omnia quanquam
T emporibus diris tractanda putabat inermi
I ustitia: uenit et crispī iucunda senectus:
C uius erant mores. qualis facundia: mite
I ngenium: maria: ac terras: populosque regenti
Q uis comes utilior? si clade et peste sub illa
S æuitiam damnare: et honestum ferre liceret
C onsilium: sed quid uiolentius aure tyranni:
C um quo de pluuiis: aut aestibus: aut nuboso
V ere locuturi fatum pendebat amici.
I lle igitur nunquam direxit brachia contra
T orrentem: nec ciuis erat qui libera posset
V erba animi proferre: et uitam impendere uero:
S ic multas hyemes atque octogesima uidit
S olstitia his armis illa quoque tutus in aula.
P roximus eiusdem properabat acilius æui
C um iuuenē indigno: quem mors tā sæua maneret
E t domini gladius iam destinata: sed olim
P ro digno par est in nobilitate senectus.
V nde fit ut malim fraterculus esse gigantis
P rofuit ergo nihil misero: quod cominus ursos
F igebat numidas albana nudus harena
V enator: quis enim iam non intelligat artes
P atritias: quis priscum illud miratur acūmē
B rute tuum facile est barbato imponere regi.
N ec melior uultu quāuis ignobilis ibat

Rubrius: hic temporibus Domitiani fuit: sed ex huius nomie alludit ad antiquū Rubriū qui tēpo-
ribus Neronis deprehensus in coniuratione pisoniana: magno animo dixit Neroni se illum odisse
quod histrio esset auriga incendiarius & tamen hic quis ita audax erat tamen improbius ut ait Iuue.
ipso Nerone qui Satyra scripsit in Quintianum: appellauitque eū mollē & effoemiatum ipse Cinæ-
dus: nam nupserat Pythagoræ: hæc scribit Cornelius tacitus pluribus uerbis: reus ergo Rubrius uete-
ris offensæ: ad rubrium atiquū alludit, nam rubriū ueterē accipi pro proprio nomie ut Tacitus me-

R ubrius: offensæ ueteris reus atque tacendæ
E t tamen improbius satyram scribente cinædo.
M ontani quoque uenter adest abdomine tardus
E t matutino sudans crispinus amomo:
Q uantum uix redolent duo funera: scuior illo
P ompeius: tenui iugulos aperire susurro.
E t qui uulturibus seruabat uiscera daxis
F uscus marmorea meditatus prælia uilla.
E t cum mortifero prudens ueciento catullo:
Q ui nunquā uisæ flagrabat amore puellæ:
G rande et conspicuū nostro quoque tpe monstrū
C æcus adulator: dirusque a ponte fatelles:
D ignus aricinos qui mendicaret ad axes.
B landaque deuexa iactaret basia rhedæ.
N emo magis rumbum stupuit: nā plurima dixit
I n læuam conuersus: at illi dextra iacebat
B elua: sic pugnas cilicis laudabat et ictus:
E t pegma: et pueros inde ad uelaria raptos.
N on cedit ueciento: sed ut phanaticus oestro
P ercussus bellona tuo diuinat: et ingens
O men habes inquit magni clarique triumphī
R egem aliquem capies: aut de temone britāno
E xcidet aruitagus peregrina est belua: cernis
E rectas in terga fudes: hoc defuit unum
F abricio patriam ut rumbi memoraret et annos.
Q ui nam igitur censes: conciditur absit ab illo
D edecus hoc montanus ait: testa alta paretur:

minit: nec loco conuenit nec historia
patitur: Fuit itē Rubrius Gallus mini-
ster Flauii Sabini: ut Tacitus scribit: de
quo non potes intelligere. Cinædo: Ne-
rone. Scribente satyrā: qui probrosum
carmen scripsit in Quintianū: ut corne-
lius scribit. Montani: triū montanorū
meminit Tacitus: Curtii: Alpini: Iulii.

Fuit item montanus Atacinus de quo
scribit Pli. ad tyronem de eo Iuue. itel-
ligit. nā fuit Domitiāi tēporibus. Duo
funera: hoc inuidiose & satyricæ: nā ca-
dauera ungebantur & illum uult intel-
ligi tanq̃ mortuum ut Mar. non dedes
ferri mortuus hexaphoro. Pompeius
delator tēpibus Domitiani ut in prima
satyra ē dictum alterius Pompei memi-
nit Tacitus perculit is dies Pompeium
quoque Elianum iuuenem quæstoriū
tanquam flagitiorum Fabiani gnarum:
eique italia & hispania interdicta ē. Fu-
scus Cornelius fuscus præfectus præto-
riæ cohortis: post necē Auli Sabini mis-
sus in dacos a domitiano illic interfectus
est ab hostibus quos domuerat priā ata-
re deposuerat dignitatem senatoriā se-
cesseratque ad quietem: mox per ambi-
tionē ad Domitianum est reuersus. de
hoc plura in priā Satyra diximus. Vil-
la marmorea: molliorem Cornelii Fu-
sci notat quasi dicat qui putabat ita bel-
la geri ut per ignauā meditabatur in se-
cessu molli & umbra ac uillis suis mar-
moreis. Veiento catullo. Fabritii Ve-
ientonis & catulli messalini mēinit Pli.
i quarta epistola: uterque sub Domitia-
no delator fuit: & ad tēpora Neruæ ui-
xit. Sed eo crudelior Catullus qd̃ cæ-
custela delationū in optimum quæque
cōtorquebat sine rubore: Pli. Cænabat
nerua cū paucis: ueiēto recūbebat proxi-
mus atque etiā i sinu dixi oia cū hoīem
nomiaui. Incidit sermo de catullo mes-
salino qui luminibus orbus ingenio sæ-

uo: mala cecitatis addiderat: quo sæpius a Do. non secus ac tela: quæ ipsa cæca ac improvida ferun-
tur: in optimum quemque contorquebat. Nunq̃ uisæ: & Mart. i cordum cæcum: cum sit tam pau-
per quo modo: Cæcus amat. A ponte: nam cæci & mutilato corpore ad pontem mendicant. Axes
aricinos: ut illud Mart. Dent aricino conuiuia recūbere cliuo. Sic pari adulatione. Pugnam cili-
cis: ex hoc notat Domitiani tempora quibus ille spectaculis intentus intermissa munera gladiatoria
reuocauit: duoque paria dabat ex suo ludo quæ populus petisset. Cilix apud Martialem nomen p-
priū furis: hic gladiatoris ut buria & eridanus temporibus Pompei. Pegma: machina erat lignea
quæ pueris insidentibus aut ludicro alio aliquo ornatu: in scēnam producebatur. Gaius princeps
in crustatum argenteis lammis pegma primus in ludis populo exhibuit: & Claudius eos quoque
puniebat: q parū pspere pegma producerent: dicit a ἡ γυμνα. qd̃ ē cōpigo: nā ē moles cōpacta: ide-
a spectatoribus formosiores pueri rapiebantur: qd̃ Cornelius tacitus i theatro notauit: ibi igit qd̃ cui
que collibuit i tenebras rapit. Velaria: locus ubi uela seruabant qbus theatrū operiebat: qd̃ prius
Lentulus spiter instituit ut scribit Pli. De temone britāno: hoc ē uicē tuis auspiciis: nā britani curri-
bus i bello utuntur ut scribit Cæsar Britanicā uictoriā p̃dicat i peratori cū sciat eū pueg̃ illic pugnas-
se



Tenui: subtili: nā laus est figulorū ut scribit Pli. ut cretā tenuē in conficiēdis patinis ducāt. Medias noctes: hoc non uidetur in Domitianū cōuenire posse: quē scribit Tranquillus: non pduxisse dapes ultra solis occasum: sed ut idē est auctor conuiuabatur frequēter & laute: de Nerone nullo pacto intelligendū est: sed de Domitiano quem satyrica hiperbole luuenalis ait ad mediā usque noctē igrigisse. Ostrea: ostrearum luxus magnæ exprobatōis apud antiquos erat: Sergius orata ut Plini. scribit in baiano ostrearū uiuaria instituit: primusque docuit optimū saporē esse lucrinis: unde Brū

dusii capta ī lucrinū lacum aduehebatur: ut illic pascerentur: Mart. ostrea tumis stagno saturata lucrino. Lucrinū aut lacum olim auernum dixerunt: ut Arremidorus & Diodorus dixerūt. Silius cocyton: Ast hic lucrīo mansisse uocabula quondam Cocyti memorant: lucrinum saxū: intelligit eam uiam quā strauit Hercules. vii. stadiorum. uel ut Diodorus scribit. v. eandem struxit melius agrippa in exteriorē parte ad arcē dum pellagus ita ut postea sinus efficeretur lucrinus: ostreis capiēdis uberrimus ut scribit Strabo. Fūdo rutupio: ostrea britannica intelligit: quæ post lucrina īuenta sunt. Sed maiore gloria saporis. Plinius nundum britannica cubant littora: cum orata docuit aduehere ostrea brundusio: & compascere ī lucrīo. Rutupinum: britannicum significat ab opido littorali: Ptolæmeus auctor. Lucanus: Aut uaga cum thetis rutupinaque littora feruent: Vnde callidōnios fallit turbata britannos. Echinus: miseni nā scebantur meliore sapore. Horatius Ostrea circeis miseni oriuntur echini: ii sunt in speciem castaneæ echineis uero quam latini remotam dixerunt & eius meminit Opiāus: naues plenae uelis eūtes retinere dicitur: si carinæ hæserint quod Plinius credidit cecinit Lucanus: de his uero Martialis Cortice deposito mollis echinus erit. Sicābri populi germaniæ sunt finitimi caubis ad oceanū buxeris & Cymbris hos nominat: quoniam Domitianus germaniam domuerat: inde etiam accepto cognomine: ut horum seditionem & tumultum possent timef. De getis: nā daci & getæ bis defecerant ab eo. Anxia: tum de graui aliqua re agebatur cum ab aue epistola erat allata: inde Plinius scribit: Columbas fuisse internuntias in magnis rebus: nam in obsidione muti nensi eodem auctore epistolas pedibus alligatas in castra consulum attulerunt. Cecina uolateranus irundinibus ad id usum est: & Fabius annalium scriptor se irundine usum testatur cuius pedibus li-

Quæ tenui muro spaciosum colligat orbem.
Debetur magnus patiae subitusque prometheus
Argillā atque rotā citius properate: sed ex hoc
Tempora iam caesar figuli tua castra sequantur:
Vicit digna uiro sententia: nouerat ille
Luxuriam imperii ueterem: noctesque neronis
Iam medias: aliāque famen cū pulmo falerno
Arderet: nulli maior fuit usus edendi
Tempestate mea: circeis nata forent: an
Lucrinum ad saxum: rutupinoque edita fundo
Ostrea callebat primo deprehendere morsu.
Et semel aspecti litus dicebat echini
Surgitur: et misso proceres exire iubentur
Consilio: quos albanam dux magnus in arcē
Traxerat attonitos: et festinare coactos:
Tāquam de getis aliquid: toruisque sicambri.
Dicitur tanquā diuersis partibus orbis
Anxia præcipiti uenisset epistola pēna
Atque utinam his potius nugis tota illa dedisset
Tempora seuitiæ. claras quibus abstulit urbi
Illustres animas impune: et uindice nullo
Sed periit: postquam cerdonibus eē timendus
Cœperat: hoc nocuit lamiarum cæde madenti.

no alligato & factis nodis significauit suis quoto die eruptio fieri deberet. His nugis: his rebus ridēdis ut fuit consultatio de robo. Cerdonibus esse timendus: nescio quid figuratum & celatum putet hoc loco Tortellius: nam de Fidentino qui eum sequitur nulla mihi erit mentio: qui putat de Nerone intelligendum. hic est sensus meo iudicio: utinam Domitianus his nugis totum tempus imperii consumpsisset: nec abstulisset nobiles & illustres uiros Cærealem: scilicet Saluidenū: Acilium Galbrionē filiū Lamiā: Impune: id est nullo ex nobilibus existente: qui p̄cipis crudelitātē ulcisceretur in quo ignauit nobilitatis eorū tēporū notat: sed tandem periit inquit cerdonū: hoc est uilissimorū hominū beneficio: qui cū illius seuitiæ ostenderetur ulti sūt publicā uicē: ii fuerūt Clodianus Cornicularius. Maximus parthenii libertus Saturius decurio cubiculariorū: & alii p̄terea eius cōditionis hoīes: ut scribit Tranquillus Impune: nullo nobiliū ulciscēte. Hoc qd̄. s. tandē etiā a uilissimis timeretur. Cerdones dicuntur qui artificio & lucro uictum querūt a κερδος quod significat lucrum Sed pro plebeis & uilibus accipiunt a lūe. alibi & quæ turpia cerdōi: uolesos brutosque decebunt.

Lamiarum: non posuit lamias q̄ hi tantum essent nobilissimi: sed ut pariter nobilitatem indicaret: & unū ex historia referret de nobilibus interfectis a Do. Helium. s. lamiā: quē ob suspiciosos & ueteres & innoxios iocos interemit: ut est apud Tran. Lamiæ autē genus duxerunt a Lamo: qui caietæ regnauit: ut Homerus cecinit: repetiit Silius: Et regnata Lamo caietæ. Oui. Atque lami ueterē lestrigonis inquit in urbē uenimus. Oratius Heli uetusto nobilis ab lamo.

S ite propositi: temporū iniquitate & avaritia multi diuites colebāt: passimque captabāt cœnas uilissimis qbusque officiis: ii multis epigramatis a Mart. notāt. Solius imprimis & aper Trebiū amicū in eodē uitæ instituto uersantē: modoque pstantē ante ambulonē: modo comitē ita monet & deterreret: ut per occasionē suorū temporū conditionē notet: inuehaturque insuper has & cōrumeliosas mēsas diuitū: qui olim centū quadrantū sportulā comitibus dabāt & clientibus. postea rectā cœnā dare cœperunt edicto Domitiāi: quod scribit Tranquillus. Mart. Centū misselli iā ualere qdantes. alibi: Cū uocor ad cœnā nō iam uenalis ut ante. hoc cōquerit Iuuenalis: Hic fremit q ea cœna diuitū plena eēt cōtūeliis & iniuriæ in pauperē clientē structurā: & sensum ita concipio: nihil noui frugalius uentre: o Trebi. q. di. potes esse cōtentus paucissimis rebus tamen esto q hoc ipsū quo in diges deficiat: quare non mendicas: hoc dico: si re nondū pudet ppositi & instituti tui. & si potes pati ad mēsas diuitū: Quæ nec sarmētus: nec galba scurra tulissent: quis tibi iurāt: quod. s. nō pudeat. & possis ferre nō ausim credere. ac si dicat: scio certe te ipsū sponte tua pudere. Sarmētus: Scurra feruus cæsaris: cuius meminit Plutarchus in Antonium Geminius iqt Plutarchus: dixit amicis Antonii uinū acidū infundi sarmētū Romæ phalernū potare. Horatius: Sarmēti scurræ pugnā messique ciceri musa uel mēores. Galba itē scurra. Martialis. Ille suo foelix cæsare galba uetus. Alibi: Qui Galbā salibus tuis & ipsum posses uincere testiū caballū. Nusquā pons tibi. s. mēdices. Marti. Errat purbis potēs exulet cliuos. Tegetis ps. i. te ges mutilata. Mart. de paupere. Et te ges & cinex & nudi spōda grabati. Sordes farris canini. i. pæ sordidū cānū. Martialis. Olet cāninas pās improbi buccas. Var. in re rustica: panē ordeaceū cāibus dandū putat. q autem dicat panē caninum: non tam puto ad sordes referri: q ad duritiē. Duritiē. n. cibi canes malas firmant. & paulopost dicit: Quæ genui nū agitent nō admittētia morsū. Discubere iussus: id est acceptus a diuite ad rectā cœnam. Cessaret culcitra lecto: inuitat iquit nō ut tibi prosit: sed ut tricliniū impleat. Nam triclinia certū numerum conuiuariū capiebant. Mart. Septē signa capit: sex sumus: adde lupū: ut. s. impleatur tricliniū post duos menses. Mart. rectam uocatus cū currit ad cœnam: Quā tot diebus noctibusque captauit. Rumpere somnū. Mart. Si matutinos facile est tibi rūpere somnos: Attrita uēiet sportula multa toga.

Iunii Iuuenalis Aquinatis Satyra Quinta.

S ite propositi nōdū pudet: atque eadē ē mēs:
Vt bona summa putes aliēa uiuere quadra:
Si potes illa pati: quæ nec sarmētus iniquas

Cæsaris ad mensas: nec uilis galba tulisset
Quāuis iurato metuam tibi credere testi
Ventre nihil noui frugalius: hoc tamen ipsum
Defecisse puta: quod inani sufficit aluo:
Nulla crepido uacat: nusquā pons et tegetis pars
Dimidia breuior tanti ne iniuria cœnæ:
Tam ieiuna fames: cum possis honestius illic
Et tremere: et sordes farris mordere canini
Primo fige loco: quod tu discumbere iussus
Mercedem solidam ueterum capis officiorum
Fructus amicitiae magnæ cibus: imputat hunc rex
Et quāuis rarum tamen imputat: ergo duos post
Silicuit menses neglectum adhibere clientē
Tertia neuacuo cessaret culcitra lecto:
Vna simus ait: uotorum summa: quid ultra
Quæris: hēt trebius propter quod rūpere somnum
Debeat: et ligulas dimittere sollicitus ne
Tota salutatrix iam turba peregerit orbem
Sideribus dubiis: aut illo tempore quo se
Frigida circūagunt pigri farraca bootæ.
Qualis cœna tamen: uinum quod fuccida nolle
Lana pati: de conuiuia corybanta uidebis

merum conuiuariū capiebant. Mart. Septē signa capit: sex sumus: adde lupū: ut. s. impleatur tricliniū post duos menses. Mart. rectam uocatus cū currit ad cœnam: Quā tot diebus noctibusque captauit. Rumpere somnū. Mart. Si matutinos facile est tibi rūpere somnos: Attrita uēiet sportula multa toga. Ligulas: ligulā ptē quandam in calceis scribit esse Festus ad similitudinem linguae exertæ. pollux apud græcos scribit glossam: id est linguam esse partem in calceo: hanc festinantes dimittebant. Plura in commentariis Martialis diximus de hoc: & dicemus alibi. Turba salutatrix: id est turba diuitum: Nam intelligo trebium timuisse: ne omnes diuites iam salutassent: quos uolebant: ita ut nullus restaret: cui aut comes esset: aut anteambulo a quo posset cœnam captare. Martialis: Denariis tribus inuitas & mane rogatum: Obseruare iubes atria basse tua. Deinde hærere tuo lateri præcedere sellam. Ad uetulas tecum plus minus ire decem. Fuccida lana: lana inquit fuccida: cum omnem humorem facile attrahat: sine ullo discrimine tamen tale uinum respueret. Corybanta: insanum & furem: quales sunt corybantes cybelei: de quibus Ouidius. De his hæc ē historia. Cirbas sacerdos Pinnae urbis conditor occasionem Rhodiis præbuit: ut uulgarent Corybantes demones esse quosdam Mineruæ & Solis filios & Saturni. Alii Iouis & Aliopes: & abiisse in Samothraciam: quæ quondam melita dicebatur. Profectosque Bactriana: uel ex Colchis: ut nonnulli affirmant eosdem cum curetibus Hecates ministris. Septius putat corybantes esse curetes: qui ad sacra Cybelis admissi sunt casti & puri: illicque saltant armati. ita appellati a iactatione capitis: quod κορυβαίν dicunt græci: hos Betarmonas

Homerus uocat. Strabo ait eos qui capita saltando iactant: furiisque agitant kopuβant. Hanc quidam ab idæis dactilis putauerunt manasse corybantas. hi in phrygia tantum & troade fuerunt: ut Sepsius scribit. alii in Creta quoque dixerunt. Diodorus uero scribit corybantum Lafei & Cybele filium his nomen dedisse qui una cum Dardano deorum matris sacra in phrygia attulit. Saguntum: Hispaniae terram mittebat: unde pocula fiebant saguntina. Martialis: Ficta saguntino cymbia malo luto. Alibi: Septenaria sinthesis sagunti. Capillato consule. i. antiquissimo consule: nam antiqui intonsi dicebant. Oui. Et caput inton-

sum nomen habebat auos. Vna calcatam bellis socialibus. & hoc quod sequitur primi excogitauimus in interpretatione huius loci: ut multa alia. Sed Fidentinus surripit & pro suis recitat: uinum opimianum intelligit luue. Nam Lucio opimio consule: cum Gracchus tribunus pleribus interemptus est: teperies quaedam fuit: quae coctura dicitur tanta uini fertilitate & praestantia: ut quae eo anno diffusa sunt in ducetisimum fuerint seruata redacta in spem mellis: ut Plinius scribit: id uinum a Martio multis epigrammatis celebratur: idem uinum celebrat Cicero & antonianum anno autem Opimii Liuius Drusus auctor fuit belli socialis: quo socii italici nomine romani a praetibus defece-
runt: idem bellum dictum marsicum: quoniam de festiuitatis initium a marsis sumptum est. Drusus senatui inuisus incertum a quo domi occisus est: hic laborauit comitali morbo: uinumque opimianum diffusum est tempore bellorum socialium. i. belli marsici: auctores Plinius, Liuius: Strabo, Plinius. Tenet uinam. potat uinum opimianum. Cardiacum: a scio cardiaci cor-

Iurgia proludunt: sed mox et pocula torques
Saucius et rubra detergens uulnere mappa:
Inter uos quotiens liberorumque cohortem
Pugna saguntina feruet commissa lagena
Ipse capillato diffusum consule potat:
Calcatamque tenet bellis socialibus uuam:
Cardiaco nunquam cyatum missurus amico.
Cras bibet albanis aliquid de montibus: aut de
Setinis cuius patriam: titulumque senectus
Deleuit multa ueteris fuligine testae.
Quale coronati thrasea heluidiusque solebant.
Brutorum et casu natalibus ipse capaces
Heliadum crustas et inaequales berillos
Virro tenet phialas: tibi non committitur aurum

dis dolore laborat: quo morbo si perierint: cor cremari non potest: ut scribit Plinius, iis eodem auctore medetur uinum opimianum: propterea dicebat Caius Censius praetor chiui uinum in domum suam illatum fuisse: tum pri-
mum cum sibi cardiacum medicus dedisset. & hoc a nobis acceptum dissimulat Fidentinus. De albanis montibus: uinum albanum intelligit praedulce & ex praedulcibus uuis: ut scribit Plinius & Martialis. hoc de caesare: is mitis uindemia cellis: Misit iuleo quae sibi more placet. De setinis: nam setinum primam laudem obtinuit inter uina iudicio Augusti. ut scribit Plinius: Silius ipsius mensis seposita lyaei Setia. meminit item Strabo. plura diximus in commentariis martialis. Thrasea heluidiusque bibebat. Heluidius priscus: auctore Tacito ex praetore: qui ordinem principalem duxit: ingenium illustre altioribus studiis accommodauit: secutus dogmata stoicorum: genera Peto thrasea patraui delectus est: quod ex eius moribus nihil tam sumpsit: quam libertatis studium. Thrasea pereunte coniuratione pisoniana: uel stoliditate Neronis qui eum interfecit: quod tristioris uultus erat: ut Traquilus scribit: ipse in exilium est missus. Galba uero ad impium euecto reuersus Heluidius marcellum delatorem thraseae foci accusauit. hi ergo duo: Heluidius & Thrasea Brutorum aemuli fuerunt in tanta libertate: haec Cornelius Tacitus de thrasea: Frustra Cassius admonuit: si gliscere & uigere Brutorum aemulos passurus es. Cum autem dies natalis celebrabatur: antiqui coronati subtilibus coronis optata hauriebant uina: sed historia haec inserta est a luue: non tam ut bonum designaret uinum: quam in Domitiani inuidiam: qui: ut scribit Traquilus lunium rusticum necari iussit: quoniam Peti: Thraseae & Heluidii laudes ediderat: appellabatque eos sanctissimos. Praeterea eadem de causa philosophos omnes ab urbe expulit: & Heluidium Heluidii filium sustulit. Brutorum antiqui: scilicet: qui reges eiecit: & alterius: qui interfecit Caesarem: uterque libertatis studio. Virro tenet phialas: phialae uasa potoria ex eo genere auri fiebant: quod electrum appellant: id est ubi quinta argenti portio est: quod scribit Plinius: Ex eo calicem sacrauit Helena in templo Mineruae lyndiae. erant autem phialae propter emblemata tantae aestimationis: ut una duarum unciarum uenierit uiginti: quam Pytheas fecit: in cuius emblemate erant Vlyxes & Diomedes palladium surripientes electrum. Item notissimum est: quod succinum appellamus: id fluit ex populis. Martialis de phiala ex electro. Vera minus flauo radiant electra metallo. Vera electra: id est succinum: quod fluit ex populis minus lucet hac phiala. inferre batur autem berillus potissimum qui cristalli coloris est: sed crassioris. De hoc Martialis. Et foelix miueum pustula uincit ebur. hoc genus lapilli inferi poculis scribit Strabo in undis maxime. Inaequales berillos: nam in sexangularem poliebantur figuram: ut percussu angulorum color exciteretur. Legatur igitur hic locus mea quidem sententia hac structura. Virro tenet phialas: appositio: capaces: id est amplas crustis Eliadum electri scilicet metalli. & berillos inaequales. & ita expressit: ex quibus rebus constaret phiala: ex electro scilicet berillis insertis. Qui numeret gemmas: de gemmatis poculis intelligit: nam aureis calicibus gemmas inferere smaragdos: praecipue excogitarunt: qui scythici dicuntur. Plinius. Nec hoc fuit satis turba gemmarum potamus. & smaragdis teximus calices. Martialis.

Gemmarum scythicis ut luceat ignibus aurum. Aspice quot digitos exiit iste calix. Numeret gemmas: insertas scilicet in calice, larbæ: hoc ex Virgilio. Stellatus iaspide fulgens ensis. Sed ex ea historia omnem intelligit antiquitatem: ut suorum temporum mollitiem accuset. Tu beneuentani: calices uitrei Vatinii dicti sunt: non tam q̄ unus: utputo Vatinus fuerit opifex eorum: quam in eius æternam contumeliam. Nam Vatinus temporibus Neronis cum olim uitrearius fuisset: facetiis scurrilibus: & bonorum ciuium criminatione ad sumas opes peruenit: quod ab aliis prætermisum nos ex historia Cornelii Taciti obseruauimus: &

Vel si quando datur custos affixus ibidem:
Qui numeret gemmas: unguetque obseruet acutos
Da ueniã præclara illic laudatur hiaspis
Nam uiro ut multi gemmas ad pocula trãffert
Adigitis: quas in uaginæ fronte solebat
Ponere zelotypo iuuenis prælatus hyarbæ:
Tu beneuentani futoris nomen habentem:
Siccabis calicem uasorum quattuor: ac iam
Quassatum: et rupto poscentem sulphura uitro:
Si stomachus domini feruet uinoque ciboque
Frigidior geticis petitur decocta pruinis:
Non eadem nobis poni modo uina querebar:
Vos aliam potatis aquam: tibi pocula cursor
Gætulus dabit: aut nigri manus ossæ mauri
Et cui per mediam nollis occurrere noctem:
Cliuofæ ueheris dum per monumenta latinæ
Flos asiæ ante ipsum precio maiore paratus:
Quam fuit et tullî census pugnacis et anci.
Et ne te teneam romãorum omnia regum
Friuola: quod cum ita sit tu gætulum ganymedem
Respice cum sities: nescit tot milibus emptus
Pauperibus miscere puer: sed forma: sed ætas
Digna supercilio: quãdo ad te peruenit ille.
Quando uocatus adest calidæ: gelidæque minister:
Quipe indignatur ueteri parere clienti
Quodque aliquid poscas: et quod se stante recubas
Maxima quæque domus seruis est plena superbis
Ecce alius quanto porrexit murmure panem
Vix fractum: solidæ iam mucida frustra farine.
Quæ genuinum agitent nō admittentia morsu
Sed tener: et niueus mollique filigine factus
Seruatur domino: dexteram cohibere memeto
Salua sit atrocopi reuerentia: finge tamen te
Improbulum: superest illic qui ponere cogat.
Vix tu consuetis audax conuiuia canistris
Impleri panisque tui nouisse colorem:

Fidētinus præceptoris calliditate instructus pro sua recitat. Sed inuento nostro inuidens per ignorantiam subdit: p̄ opifice uasorum: non memini me legisse. Non audis stultissime: quod tibi recitauim ex Cornelio: quod ait, Sutrine alumnus: quid illud est nisi q̄ fuerit futor uitriarius: & furtum tuum & ignoratiam prodidisti impudentissime Plagiarie: Nam tu putas alumnus tabernæ sutrinæ dici uatinium: quoniã Sutri sit educatus Cornelius de Nerone: apud Beneuentum interim confedit: ubi gladiatorium munus a Vatinio celebre edebat.

Vatinus inter scēdissima eius aulæ ostenta fuit Sutrinæ alumnus corpore detorto. Facetiis scurrilibus: primo inter contumelias assumptus: dehinc optimi cuiusque criminatōe: eo usque ualuit ut gratia: pecunia: uî nocendi inter maximos emeretur. Martialis alludens ad distortum corpus, Vilia futoris calices monumenta uatini Accipe: sed nasus longior ille fuit. Vitro rupto: nam uitrum ruptum sulphuratis permutabat. Martialis. Qui pallentia sulphurata fractis permutat uitreis. Alibi: Quæ sulphurata nolit empta ramento. Vatinioq̄ proxeneta fractorū Papinius. Quique cōminutis permutat uitreis gregale sulphur. Decocta: refrigerare docuit Nero: qui allata sibi palustri aqua ingemiscens quod proprio careret inueto, hæc est inquit decocta Neronis. Niuibus autem percolata & attenuata gratior erat Plinius: Decoquant alias: quas mox & illas hyemant. Plura in Martialem diximus. Cliuofæ latinæ: nam in latia sepeliebantur mortui: quorum hunc umbram eē timeres. Gelidæ calidæque minister: huic ministro negotium erat miscere calidam & gelidam urceis: quos ministratorios appellabant. De quibus Martia. Frigida nō deerit: nō deerit calda petenti: Sed tu morosa ludere parce siti. Siligine: Plinius. Ex filigine laudatissimus panis pistrinarum quoque opera laudatissima præcellit in Italia: si campana pifis nate misceatur. Arto copus: artocopus ab ἀρτος dicitur: quod significat panem: & κοπός laborē: idē omnes artocopū pro pistore acceperūt. ego uero p̄ genere panis intelligo: nam cō Pli. ostrearios artolaganos: speusicos

furnaceos: parthicos: multosque præterea nominasset. Addit multa eē præterea eorum nomina: hæc sententia mihi probatur: ut Iuuenalis. Scilicet derideat: & delitias: & excogitatas panis appellationes. Penulla: uestis erat super tunica: ea scorteia fiebat. i. ex pellibus aduersus imbres. Martia. Ad subitas

nunq̄ scortea desit aquas. Var. Non quæreda ē homini penula q̄ hēt uirtutem imbri oppositā eadē ex lana appula terebat: ut scribit Pli. Fiebat itē penula gausapina: quæ hyeme sumebat uillosa & candida. Squilla: inter pisces testatos nūerat. estque ex genere locustarū: quod Pli. ostēdit. Cice. Squillā puā dixit ad huius differētiā: quā magnā designat luue. Cauda: nā in squillā & locusta cauda potissimū experit: fuisse aut lauta gulæ uel Suidas indicat: q̄ scribit Apitiū eo potissimū cibi genere bonā cōsūpisse: & eius auidi a tē in lybiā nauigasse græci καρατλαβας sillas Pli. interpretat ex Aristotele eā dictionē accipiēs: nā ubi Aristoteles scribit genera pisciū crusta opta: ut locustæ & carides more q̄drupedū retro mīngētiū coeunt Pli. ita ait: Reliqua mollium ut canes coeunt itē locustæ & squillæ. Aspagis. s. altilibus: Nā duplex ē: ut Pli. scribit: Siluestris. s. q̄ spōte nascit: & altis q̄ cultu excrescit. Pli. Siluestres fecerant: ut q̄sque demeteret passim. Ecce altiles spectant asparagi. paulopost. Heu pdigia gulæ. Gāmarus inter locustas uilis saporis: p̄p̄erea oppōit sillas eiūs: dē generis ad hellepōrū & circa taxum magna copia puenit: ut scribit Aristoteles. Martia. Cōcolor in nra cāmāre lācerubus. Dimidio ouo: nam dimidiatis ouis: & falsamēta: & quidā pisces cōdiebant in coena paupis. Mart. diuisis cibū latebit ouis. alibi: Secta coronabūt rutos oua lacertos. Cāna micipsarum. i. mūdā: nam post Siphacē Masinissa illic regnauit: reddidit Micipsa: qui Cirtā urbē aplissimā reddidit: ut scribit Sra. Cāna nam India si melæ: & Pli. auctoribus crediūs. Cānæ sūt arboreæ magnitudis quarū internodia lēbi & nauiculæ uicē pstant. Sissaminū utputo oleū designat quod ut scribit Pli: cibis sādū: & lucernis exile ē. memīt Sra. in usu ægypti in die Aphrycæ illud erat. Cū bochore: Bochoris rex ægypti fuit & Numidiæ: ut scribūt Diodo. & Solinus & Tacitus: ægyptium regē fuisse ostēdit: sed hic p̄ oibis numidis & mauris ponit: q̄. s. more patrio sissamino oleo fetido in balneis utebātur. Liuius: Bochar ea tēpestare rex maurorū erat. hi uersus: ut dixi nihil reprehēsiōis cōtinēt: sed tantū sissaminum oleum designant: quod dabat clientibus. Quem misit corsica: nā pisces quibusdam in locis palmā obtinent: ut Coracinus in ægypto faber gadibus: helops rhodi. Salmo in Aquitania. mulus ad Corsicā insulā: quū in ligustico mari ē a græcis Cyrenus dicta: longa sex millibus passuum distans a uadis uolateranis sexaginta: incolas hēt feros truculenta effigie unde seruorū gregem ducebant olim romani paruo precio: hæc ex Pli. & Sra bone. Taurominium: colonia in sicilia ad promontorium drepanum ārea naxos dicebatur. Pli. acutissimis rupibus: ut refert Appianus: hinc addit Iuuenalis rupes. Macello: foro piscario: cuius ratio nem quære a Varrone. Hortensis quidem & Lucius philippus piscinarum studio tenebatur: ut ē apd Varronē: Plinium: Macrobiū. sed hic gulam non uillarum aut piscinarū luxum carpit. Prouicia: mare prouinciæ externæ: ut siciliæ: & aphrycæ: & britāniæ. Lenas: temporibus Cæsaris: Lenas item Nerōis & Claudii temporibus damnatus est auctore Tacito: q̄ prouinciā sardiniam cui præfuerat: spoliasset. hic pro auaro captatore ponitur: ut Aurelia pro orba uidua diuite cui multa mitterentur munera: utrunque nomen est temporum Iuuenalis: ut gallica & pactius. Murena: murenæ anguillis fimiles: lauta enim gulæ hēbantur a freto siculo missæ. illic enim adeo saginātur: ut in summum pelagus emergant: & fluitent: inde plotæ dictæ a græcis πλωτο: quod est nauigio. Flute a latinis a fluendo: nam torrefacta pelle sole mergi iterum non possunt. capiunturque manu: auctores Varro & Macrobius: eadem est eius obiurgatio in gulam. Quis neget inquit indomitam: ut ait Cecilius. Et uallatā gulam apud illos fuisse: qui ex tam longinquo mari instrumenta luxuriæ compararent: murenarum uiuaria: ut Plinius auctor est: Priuati excogitauit curius: qui ex triumphalibus cœnis Cæsaris dictatoris septem millia murenarum appendit. Et Hortensius murenā in piscina mortuā fleuisse dicūt.

S cilicet hoc fuerat: propter quod sæpe relicta
C oniuge per mōtem aduersum gelidasque cucurri
A esquillas fremeret saxa cum grandine uernus
I upiter: et multo stillaret penula nimbo.
A spice quam longo distēdat pectore lancem
Q uæ fertur domio squilla: et quibus undique septa:
A sparagis: qua despiciat conuiuia cauda.
C um uenit excelsis manibus sublata ministri
S ed tibi dimidio constrictus gammarus ouo
P onitur exigua feralis coena patella.
I pse uenefrano piscem perfundit: at hic qui
P allidus offertur misero tibi caulis olebit
L aternam: illud enim uestris datur alueolis: quod
C anna micipsarum prora subuexit acuta:
P ropter quod romæ cū bochore nemo lauatur
Q uod tutos etiam facit a serpentibus attis.
M ulluserit domino: quem misit corsica: uel quē
T aurominitannæ rupes quando omne peractum ē:
E tiam defecit nostrum mare: dum gula sauit.
R etibus assiduis penitus scrutante macello:
P roxima nec patitur tyrreum crescere piscem.
I nstruit ergo focus: prouincia: sumitur illinc
Q uod captator emat lenas: aurelia uendat:
V ironi murena datur: quæ maxima uenit

Antonia Drusi murenæ: quam diligebat in aures addidit Baulis: quo multi conueniebant eius rei fama, excogitatum quoque ē damnatos homines inter murenas proici: ut eorum morſu perirent, Siculo: nam illic capiebatur ubi regium a Meſſana oppido Siciliae deſpicitur. Colubre: uulguſ exiſtimat ſerpentes & angues cum anguillis coire Plinius id tantum de murenis refert. Cloaca: nam tota urbs penſilis erat, cloacis corriuatis ſeptem annibus a. M. Agrippa ſordes urbis in tyberim deferentibus. Ipſi pauca uelim: ut ante his: licet ipſum admoneas. A ſeneca: hunc diuitem & liberalem fuiſſe Cornelius ſcribit: Piſonē quoque a Galba adoptatum exercuiſſe largitiones in amicos & ignotos quoque idē tradit. Cotta: huius meminit Horatius: Fuit item Aurelius Cotta temporibus Neronis: cui princeps annuam pecuniā inſtituit: quāuis auitas opes per luxum diſſiparet. Addit Fidentinus: ut aliqd noſtris ſcriptis quæ recitat inferret. Cottam clunicum fuiſſe: cuius meminerit Martialis: ab oppido Hispaniæ clunia: cum apud illum legatur: Sote clinici, i. medici: niſi clunicum uelimus intelligere plenis clunibus: qualis eſt Fidentinus. Ut cœnes ciuilitate: i. deſt communibus epulis: eadē eſt expoſtulationio Martialis in ponticum. Cur ſine te cœno: cū tecum pontice cœnē. Sportula qđ nō ſit proſit edamus idem. Pauper amicis: Martialis: Pauper amicitia cum ſis lupe non es amice. Iecur anſeris: ſartilibus ī magnam amplitudinem creſcit: lacte mulſo cum exemptum eſt: augetur: docuit Apitius ſaginare anſeres. Fico carica & ſarie extingueret: incertum Scipione an Metellus fuerit an. M. Seſſeus eadem ætate: qui iecur anſeris optimi ſaporis eſſe docuerit: uerba ſunt Varrōis: & a Plinio recitata. Altilis: gallina altilis deliacorum in uento in tantum uēit luxum: ut lata lege ſūptuaria a Fannio: & ediſtum ſit ne quid uolucrum apponeretur menſis præter gallinam quæ altilis nō eēt. Ferro meleagri, i. par ſui ætolo: Marti. Aetolo de ſue diues edat. alibi: Qui diomedis metuēdus ſeriger alis Aetola cecidit cuspide talis erat. Tubera: in Aphrica auctore Plī. laudatiſſima ſunt. proueniuntque magna copia: ſi autumno imbres & tonitrua fuerint. tenerrima autem ſunt uerno tempore & gratiora: ut idē ſcribit Attilius ut ex antiqui codicis fide legamus ꝑ guilo hic ponitur: cuius etiam meminit Martialis: Tanquam habeas tria nomina: i. deſt ſi uelles loq: quaſi tu quoque unus eſſes ex nobilibus: quaſi innuat: ꝑ tantū his q nobiles ſūt loq liceat. nobilitas. n. cognoſce agnoſce & noſce deſignabat: ut Caius Iulius cæſar. Poſſido. ſcribit cognomē & agnomē mulieribus nō datū fuiſſe: ut ita coniūgas: ſiquid tentaue- riſ hiſcere: tanquam tu quoque nobilis ſis: & habeas tria nomina: ut nobiles duces planta & ponere foris. Quo- ge

Gurgite de ſiculo: nam dum ſe cōtinet auſter
Dum ſederet: et madidas ſiccet in carcere pennas
Contemnūt mediam temeraria lina carybdim:
Vos anguilla mæet lōge cognata colubre
Aut glacie aſperſus maculis tyberinus et ipſe
Vernula riparum pinguis torrēte cloaca
Et ſolitus mediæ criptam penetrare ſuburræ.
Ipſi pauca uelim. ſacilem ſi præbeat aurem
Nemo petit: modicis quæ mittebantur amicis
A ſeneca: quæ ipſo bonus: quæ cotta ſolebat
Largiri: nanque et titulis et ſcicibus olim
Maior habebatur donandi gloria ſolum
Poſcimus: ut cœnes ciuilitate: hoc face et eſto
Eſto ut nunc multi diues tibi: pauper amicis:
Anſeris ante ipſum magni iecur: anſeribus par
Altilis: et ſaui dignus ferro meleagri
Fumat aper: poſt hunc radūtur tubera ſi uer
Tunc erit: et facient optata tonitrua cœnas
Maiores: tibi habe frumentum: aledius inquit
Olybia: diſiunge boues: dum tubera mittas.
Struſtorem interea: ne qua indignatio deſit:
Saltantem ſpectas: et chironomanta uolanti
Cultello donec peragat dictata magiſtri
Omnia: nec minimo ſane diſcrimine refert
Quo geſtu lepores: et quo gallina ſecetur
Duceris planta: uelut iſtus ab hercule cacus
Et ponere foris: ſiquis tentaueris unquam
Hiſcere: tanquā habeas tria nomina: quādo propinat:
Viro tibi: ſumitque tuis contacta labellis
Pocula: quis ueſtrū temerarius uſque adeo: quis
Perditus ut dicat regi bibe: plurima ſunt quæ
Non audent homines pertuſa dicere lena.
Quadraginta tibi ſi quis deus: aut ſimilis diis
Et melior fatis donaret homuncio: quantus
Ex nihilo fieres quantus uiſonis amicus.
Da trebio: pone ad trebium: uiſ frater ab illis

ſtu lepores: Nam in ſecandis artilibus ars erat. Plinius: cum de ſaginandis ſcribit. Hinc artes inquit culinarum: ut ſpectentur: clunes diuidantur in tergora. Et a pede uno dilaceratæ tota repositoria occupent. Da trebio: pone ad trebiū. alter Trebius fuit comes Luculli ꝑconſulis in betica.

Vos estis fratres: tempora nota: quibus diuites etiam erant captatores alienæ hereditatis: ut Martia, i Gargilianū. Munera quod senibus uiduisque ingentia mittis. Vis te munificū gargilare uocē. Fieri dominus & rex: idest si uis ut hic te colat. Carū amicū: captatoribus. Mychale: urbs Ioniæ: ut scribunt Herodotus & Strabo, ubi ē panionus michalæ, hic nomē proprium ē uxoris Trebii: nō cōcubinæ: nec meretricis. Sensus ē: cū nō hēas pecuniā: nō offends captatores: si filios hēbis. Dulcior illo: uir tōne: scilicet captatore. Pueros tres tergeminos uno partu: totidem. n. pōt parere: supra p dignum ē

Thoraca: thorax indumentū pectoris: nam cōpo græce latine pectus dicitur. id erat uiride ī puero. Papinius de glauca. Sēp ad ānos texta legens modo puniceo uelabat amictu. Nunc herbas imitāte sinu. Ancipites inter fungos tutissimī sūt: qui rubēt. Tertium genus: de quo hic loquitur. Suilli dicunt uenenis ac commodati. Familiasque iteremerūt: & tota cōuiuia aliquādo Anneū serenū præfectū uigilū. Nerōis & tribūos cēturiones tanta ē uoluptas ancipitis cibi: ut scribit Plinius, idest periculosi. Martia. Sūt tibi boleti. fungos ego sūmo suillos. Boletus: optimus quidē est cibus: auctore Plinio: sed immenso exēplo in crimen adductus locustæ artificio dato ueneno Claudio imperatori Tacitus scribit uenenum infusū delectabili cibo: martialis: Boletum qualem claudius edit edas

Poma cytherea: utputo intelligit: quæ massylia & medica dicunt: nam Martialis de his idē scribit: Aut corcyrei sunt hæc de fraudibus horti: Aut hæc massyli poma draconis erāt. hæc sunt poma: ut docet Macrobius quæ nūc in delitiis habemus menlagola appellantes. Pheacum: Alcinoos pheacum rex hortos habuit perpetuis fructibus uirētes Homeri testimoniō: nam ut ille scribit: Preum Piro succedebat. Fidentinus iam se alterum zoilum proficitur: qui uersū Homeri a nobis acceptum recitat. & paulo post insaniens addit: ut nos in Odysseā scripsimus. Cū nec characteres quidem græcarum litterarum agnoscat. Sed zoili est æmulus: nec imprudentia: nec miseria inferiore: qui Homerus tanquam censor redarguebat: in quem esurientem facere Ptolemeus: Miror inquit cum Homerus mortuus est: quem reprehendis tot interpretes sustentet. Tu qui illius censor este ipsum alere nequeas: Pheaces a pheace Neptuni & Corcyra filio dicti sunt: ut scribit Diodorus. Scabie mali: hūc locum a nobis acceptum Fidentinus inuertit: nec intelligit: quāuis præceptorem suum adhibuerit etiam consiliarium. De poma militari loquitur Iuuenas. nam poma seriebantur in aggeribus castrorum: q̄ Plinius de tuberibus & zinziphis scribens ostendit. Sextus inquit Papinius: quem consulem uidimus: nouissimis Augusti temporibus utraque attulit in castrorum aggeribus sata: tum idem reprehendens mollietatem militum: qui poma in aggeribus sererent: ex stomacho addit. Sed aggeribus præcipue decora: quoniam & in tecta siluæ iam scandunt: ita & eum morem notauit & clietē trebium tyroni laborioso comparat. Qui parma: periphrasis ē tyronis: nam tyro parma & galea utebatur. A capella hirsuta: Fidentinus mille fabulas hic confingit: quas omnes probat præter meam sententiam: quā surripuit: non tamē audeat palam aduersari: cum non intelligat nec ipse: nec eius præceptor. aitque capellam esse proprium nomē: uel lorum significari: uel tentorium dici. denique fertur præceps miser magno uentris crepitu: quo premitur a capella hirsuta. Nos ex sago cilicio exponimus. Nam saga militum uiliora ex pilis hircinis texebantur. Virgilius: Nec minus interea barbas incanaque menta. Cyniphi tondēt hirci setasque comātis: Vsum in castrorum: & miseris uelamina nautis. Columella de Capro ita scribit. Sit nitido atque longissimo pilo: nā & ipse tondetur. Vsum in castrorum & miseris earum. Plinius in cilicia & Syria capræ uillo tonsili uestiuntur. idem Var. hoc sagum ē: q̄ Marti. Bardiacus dixit uerbo externo. Laxi Bardiacus qd̄ euocat. Et Iuue. ī ultima Bardiacus calceus: ut nos emendauimus. Quintus tamen poeta q̄ Homero successit in operis consumationem ludos in funere Achillis describens: iaculationē appellat αἰγανεία ο τις. i. a capra. hi sūt uersus: αἰγανεία ο τις οὐκ ἀνέχεται τοῦ κῶνον ὑπὲρ βάλειν.

I libus o nomini uobis hunc præstat honorem:
V os estis fratres dominus tamen et domini rex
S i uis tu fieri nullus tibi paruulus aula
L uferit aneas: nec filia dulcior illo:
I ucundum et carum sterilis facit uxor amicū.
S ed tua nunc mychale pariet: licet et pueros tres
I n gremium patris fundat simul ipse loquaci
G audebit nido uiridum thoraca iubebit
A fferri: minimasque nuces: axemque rogatum
A d mensam: quotiens parascicus uenerit infans.
V ilibus ancipites fungi ponentur amicis
B oletus domino: sed quales claudius edit.
A nte illum uxoris: post quem nil amplius edit.
V irro sibi et reliquis uirronibus illa iubebit
P oma dari quorum solo pascaris odore
Q ualia perpetuus phæacum autūnus habebat:
C redere quæ possis surrepta sororibus aphris.
T u scabie frueris mali: quod in aggere rodit
Q ui tegitur parma: et galea: metuensque flagelli
D ifcit ab hirsuta iaculum torquere capella.
F orsitan impensæ uirronem parcere credas
H oc agit ut doleas: nam quæ comedia mimus:

Aetruscum aurum: bulla aurea gestabat a nobilibus allata ab ætruria a Tarquinio: ut docet Macro. eodem auctore datum est libertinis: ut bullam gestarent: nō auream: sed ex corio. Plinius: Vnde mos bullæ durauit: ut eorum qui equo meruissent: filii id insigne haberent. Cæteri eorum: Macrobius: ut libertinorum filii: qui ex iusta duntaxat matrefamilias: nati fuissent: togam prætextā: & eorum in collo pro bulla decorum gestarent. sensus est: Quis ē aut natus liber dignus bulla aurea: aut libertinæ conditionis: ut possit gestare eorum: qui possit ferre superbiam: huius mensæ & cōtumelias: ac si dicat: Ne

Quis melior plorante gula: ergo omnia fiunt
 Si nescis: ut per lachrymas effundere bilem
 Cogaris: præfloque diu stridere molari.
 Tu tibi liber homo: et regis conuiuia uideris:
 Captum te nidore suæ putat ille culinæ:
 Nec male coniectat: quis enim tam nudus ut illum
 Bis ferat ætruscum puero si contigit aurum.
 Vel nodus tantum: et signum de paupere loro.
 Spes bene cœnandi uos decipit: ecce dabit iam
 Semeßsum leporem: atque aliquid de clunibus apri
 Ad nos iam ueniet minor altilis: inde parato
 Intactoque omnes: et stricto pane taceris.
 Ille sapit: qui te sic utitur: omnia ferre
 Sic potes: et debes pulsandum uertice raso
 Præbebis quandoque caput: nec dura timebis
 Lagra pati: his epulis: et tali dignus amico.

Iunii Iuuenalis Aquinatis Satyra sexta

Redo pudicitiam saturno rege moratam
 In terris: uisamque diu cum frigida paruas
 Præberet spelunca domos: igneque laræque.
 Et pecus: et dominos communi clauderet umbra.
 Siluestrem montana thorum: cum sterneret uxor
 Rondibus: et culmo uicinarumque ferarum
 Pellibus: haud similis tibi cynthia: nec tibi cuius
 Urbauit nitidos extinctus passer ocellos:
 Sed potanda ferens infantibus ubera magnis:
 Et sæpe horridior glandem ructante marito:
 Quippe aliter tunc orbe nouo: cœloque recenti
 Uiebant homines: qui rupto robore nati
 Compositique luto nullos habuere parentes.
 Multa pudicitia: ueteris uestigia forsan
 Aut aliqua extiterant: et sub ioue: sed ioue nondum

mo ferret: nisi idem seruus sit. Altilis minor: id est mutilata a uirone. Quandoque: id est paulatim: in tam seruilem animum delaberis: ut sis passurus uerbera capite raso more serui: quod genus pulsationis notat Martialis: hoc scilicet caput Salamandra notet: aut sæua nouacula nudet: Ut digna speculo fiat imago tuo: id est pulsatione speculi: quo ancillam uerberauerat. Videant Fidentinus & præceptor quæ peruerse hunc locum legant accipientes interrogatiue. Quandoque: & nescio quid ex historia inculcantes: tam temere: quam non necessario. Nam quandoque nunquam interrogatiue legitur. Præterea si de libertate interpretat: quo pacto sequitur: Nec dura timebis flagra pati: id enim tantum in seruum: non in manumissum conuenit: sed leuitatem explosam: & stultitiam nimis insector.

Redo pudicitiam: adulteria quæ lege phibuerat Domitianus tota satyra infectatur: & legem irridens: quæ contemnebatur: & notans tempora sua: monet autem posthumum Vrsidium: qui de uxore ducenda cogitabat: omnem uitæ sortem connubio præferendam esse: repetitaque sæculorum origine ostendit nullum uitium appetiisse prius mortales: quam adulteria. Saturno: Ioues tres fuerunt duo theologi nati in Archadia. Alter filius Aetheris: & Proserpinæ frater. Alter filius cœli: & pater Mineruæ. Tertius Saturni filius: qui cum Iano regno pulsus a Ioue latius imperauit ætate aurea: ut Hesiodus primus docuit. Homerus uero si Platoni credimus: Sæculum aureum designauit in cyclopihus: quos scribit post diluuium montium cacumina tenuisse in speluncisque uictitasse fructibus sponte nascentibus. Præberet spelunca domos: Homerus de ætate aurea in celsis habitantes montibus antra. Et pecus & dominos: ut de Polyphemo scribit Homerus. Cyclope: quem ut diximus aurea ætate fuisse designat. Cynthia: Propertii amica proprio nomine hostia dicebatur. Ait autem uxorem illam rusticanam non fuisse similem cynthia: quoniam hæc luxu uestium & margaritarum oblectabatur: ut sæpe coque-

querit Propertius: Quid iuuat ornato procedere uita capillo. & alibi: Matrona incedit cœsus induta nepotum. Lesbia proprio nomine Clodia dicta est. Urbauit: alludit ad uerbum Catulli conquerentis de passere mortuo. Catullus: Tua nunc opera meæ puellæ flendo turgiduli rubent ocelli. Martialis: Non quales teneri plorauit amica Catulli. Rupto robore: ad carmen Virgilianum alludit: Genesque uirum truncis: & duro robore nata: quis neque mos: neque cultus erat. Nullos parentes: quasi dicat: Ex quo homines semper ex parentibus nasci coeperunt: & coniugia sunt adulteria committunt.

S

Caulibus ac pomis: exponit uictum argenteæ ætatis: quæ initio aurea coniuncta hortis pro macello utebatur. Aperto hortis: nam ut Plinius scribit: Sæua latrocinatio coegit præfigere aspectus hortorum. Fidētinus hoc a nobis accepit: sed a sua opinione stulta non discedens: quam olim conceperat: præceptoris consilio ita reperit: & nemo uiueret aperto hortis propter bestias. Vide quā conueniat hic sensus cum uerbis a nobis ex Plinio recitatis: quæ ipse inferēdo cōfundit: nos intelligimus: & quisque uiueret aperto hortis. Nā ut diximus: postea, Sæua latrocinatio coegit & cætera: ut scribit Plini. Ante igitur uiuebāt apertis hortis. Comite: ex uersu Hesiodi est: qui scribit pudorem & iustitiam in cœlum fugisse ætate Aenea.

Posthume: posthumus fictum nomen apud Martialem: Martialis: Non dicam licet usque me rogetis. Qui sit posthumus in meis libellis. Ferrea: Hesiodus scribit ætatem heroicā: quas scilicet Heroes claruerunt ante ferream fuisse: quæ prætermiserūt nostri. Digito pignus: annulus ferreus statim pactæ uxori mittebatur: ut scribit Plinius: sed hic aureus erat: ut puto. Aemilius pons: idē Miluius dictus est: quem Scaurus æmilius i censura fecit & struxit. Perituri cista latini: latinus Domitiani Mimmus ut scribit Tranquillus uxorem summittebat his: quorum delationem apud imperatorem timebat. hic ponitur pro eo cuius uxor mœcha esset. Perituri: epithetō latini: qui semper timebat se periturum delationibus apud Domitianum: nō quod posthumus fuerit adulter. Thymeles: sed ut dixi per Latinum: quem summittere uxorem ad placandos alios: quos timebat notissimū erat: simpliciter ostendit posthumum esse adulterū. Mediā uenam: mediā fronte prominentē. nam furentes emissio inde sanguine leuatur.

Iuuenecam auratam: cornibus auratis: quod primus Home. docuit in odyssæa accersito fabro a Nestore: quod aurum cornibus uictimæ infunderet. Idem seruatum fuisse testatur Plini. quod Zoilus quoque noster a nobis acceptum recitat mutilatum & imperfectum lunoni: Virgi. lunoni ante omnes: & cætera. Colebat item luno iugis in uico iugario non iugulario: ut est apud Liuium: quod scribit Festus: ita appellatam: quod nubentes coniungeret. Hinc suspicatus est Seruius ex Varronis testimonio nubentes sub iugum mitti solitos fuisse. Cæreris uittas: alii de uirginibus intellexerūt: & sacerdotibus. Cæreris: sed nō placet: poterant enim nominare uirgines uestales quarum pudicitia est notior: de matronis mea sententiā intelligit: quæ anniuersarium Cæreris celebrabāt. Nā solis matronis id licebat ait Iuuenalis. Inter matronas nullam esse pudicam: quamuis olim habitæ sint pudicissimæ: ut illud Valerii: Ad pudicitiam te custode matronalis stola censetur: id est in precio ē. Ouidius: Este procul uittæ tenues insignis pudoris. Præterea submouimus oēs: Quas stola cōtingit: sumptaque uita uetat. Liui. Sacrum anni uersarium Cæreris intermissū ē: quia nec Iugētibz facere id fas ē: nec ulla illa tēpestate matrona Iustus

B arbato nōdum græcis iurare paratis

P er caput alterius: cum furem nemo timeret.

C aulibus aut pomis: et aperto uiueret hortis.

P aulatim deinde ad superos astrea recessit

H ac comite: atque duæ pariter fugere sorores.

A ntiquum et uetus est alienum posthume lectum

C oncutere: atque sacri genium contemnere fulcri.

O mne aliud crimen mox ferrea protulit ætas:

V iderunt primos argentea sæcula mœchos:

C onuentum tamen et pactum: et sponsalia nostra

T empestas paras: iamque a tonsore magistro

P ecteris: et digito pignus fortasse dedisti.

C erte sanuseras: uxorem posthume ducis.

D ic qua tisiPHONE: quibus exagitare colubris:

F erre potes dominam saluis tot restibus ullam

C um pateant altæ: caligantesque fenestræ.

C um tibi uicinum se præbeat æmilius pons.

A ut si de multis nullus placet exitus: illud

N onne putas melius: quod tecum pusio dormit:

P usio qui noctu non litigat: exigit a te

N ulla iacens illic munuscula: nec quæritur quod

E t lateri parcas: nec quantum iussit anheles.

S ed placet urfidio lex iulia tollere dulcem

C ogitat hæredem cariturus turture magno

M ulorumque iubis: et captatore macello.

Q uid fieri non posse putes: si iungitur ulla

V rfidio: si mœchorum notissimus olim

S ulta maritali iam porrigit ora capistro.

Q uem totiens texit perituri cista latini.

Q uid quod antiquis uxor de moribus illi

Q uæritur o medicici mediam pertondite uenam.

D elicias hominis trapeium limen adora

P ronus et auratam iunoni cade iuuenecam

S i tibi contigerit capitis matrona pudici.

P auca: adeo cæreris uittas contingere dignæ:

Quas stola cōtingit: sumptaque uita uetat. Liui. Sacrum anni uersarium Cæreris intermissū ē: quia nec Iugētibz facere id fas ē: nec ulla illa tēpestate matrona Iustus

expers fuerat. Pauca adeo. c. u. c. d. periphrasis ē matronarū: id est pauca sunt matronae. Fidēti. clunius cum hoc a nobis accipiat: ut furtum dissimulet longam uerborum seriem de pudicitia ex Valerio recitat: sed tam imperite: ut cum perueniat ad ea pauca uerba: quae nos protulimus in argumentum pudicitiae matronalis: te custode matronalis stola censeretur. Ille haec omittat miser & rudis. Non timeat oscula: Nam occurrentes affines osculabantur ueteri instituto: quod scribit Plutarchus in quaestionibus Et uiri amicos cum mane salutabant. Tiberius uero quotidiana oscula edicto prohibuit: quod postea abrogatum.

Quarum non timeat pater oscula: ne te coronam
Postibus: et densos per limina ne te corimbos
Vnus Iberinae uir sufficit: otius illud
Ex torquebis ut haec oculo contenta sit uno
Magna tamen fama est cuiusdam rure paterno
Viuētis uiuat Gabiis ut uixit in agro:
Viuat Fidenis: et agelo cedo paterno:
Quis tamen affirmat: nil actum in montibus: aut in
Sepeluncis: adeo senuerunt iuppiter et mars:
Porticibus ne tibi monstratur foemina uoto
Digna tuo cuneis an habent spectacula totis
Quod securus ames: quodque inde excerpere possis.
Chironomon laedam molli saltante batillo
Tutia uestica non imperat appulla gannit
Sicut in amplexu: subitum et miserabile longum
Attendit thymele thymele tum rustica discit.
Astaliam quotiens aulae recondita cessant:
Et uacuo: clausoque sonant fora sola theatro:
Atque a plebeis longe magalesia tristes
Personam: thyrsumque tenent: et subligar arci.

Iberinae: per muliere quae in urbe agat accipitur hoc loco. Gabiis: ubi eruditi sunt: Romulus & Remus: si Dionysio credimus: de hoc alibi plura. Fidenis: Fidenae liberi iuris erant ante urbem conditam: nec enim alba parebant: ut etiam antennae Colatiae Lauinum. Fidenates: uenerunt autem in dicionem: quis aliquid quando tentauerint hostem perterrefacere nouo comento. Nam furiali habitu in aciem processerunt: ut scribit Florus. Porticibus: de porticu Pompei & Idis intelligit: quo mulieres conueniebant. Martialis Cur nec pompeia lentus spaciatur in umbra. Nec petit in achidos limina: ne furtuat. Idem apud Ouidium de porticu litia. Cuneis: nam spectatores suis ordinibus spectabant: quod appellabatur cunei Tranquillus: Quinquagenas tesseras in singulos cuneos equestres ac senatorii ordinis praenuntiavit. Chironomō laedam: ego hunc locum praeter aliorum sententiam interpretabor: quis Fidenti. clunius tentauerit: hoc nobis quoque praeperere: sed tamen suam opinionem non intelligit: quam maxime probat: mea uero confundit: quam male recitat. Ego Fidentine clunice ut discas: qui putasti subitum miserabile longum dici de membro uirili saltatoris: & laedam esse nomen proprium mulieris temporum luuenalis te aliter docuit: sed male accepisti. Audi iterum: sed praepceptorem tuum postea consule:

cum quo multis annis & summa familiaritate delirare didicisti. Chironomia significat manuū gestulationem a χηρο: quod est manus & νόμος lex. Sunt enim motus quidam praescripti: quibus saltantes manibus utuntur: quod praesertim in graecorum usu fuit. Hoc eruditionis genus laudatur apud illos: quod scribit Fabius. Iuuenalis uero allaturus causas: quare mulieres sunt impudicae id fieri ait spectaculis lasciuissimorum ludorum: quos scilicet aedebat Domitianus: primum omnium mollem saltationem exhiberi solitam ostendit. Nam olim pirricha & saltatio amata sola in theatro exercebatur in regis urbis moribus. Sed postea gaditani modi: & mollissima graecorum saltationes receptae fuerunt per luxum temporum: illi autem eas in plura distinguunt genera: ut ἐκατέρωθεν & ἐρμαιοτριπλοῦ & ἐρπονομίας: quae manuū gestu fit ἐρμαιοτριπλοῦ: quae pedum ἐλακτισπία: quae calcibus ad humerum iactis a mulieribus fiebat: In chironomia autem alii gestus dicebantur subiti: alii miserales: alii longi: ueluti in dityrambicis: alius εἰρκάτα & ἀνῆσ, alius ξυλόντα & ἀλυσ, alius σιμῆσι ποσειδίσκος. Laeda: nomen proprium saltationis est: quae chironomia representabat: & Titius ut auctor est Cicero saltationis nomen est. Ait igitur Mimmo aliquo saltante laedam saltationem: per chironomiam spectantes mulieres emolliri & corrumpi. Laedam chironomon: id est Laedam saltationem: quae chironomia fit. Bathyllus: puer amatus ab Anacreonte: ut scribit Oratius. Bathylli item populi septentrionales: ut scribit Ptolemaeus. Bathyllus item uirga ferrea: aut est apud Plinium: quamuis Porphyrio apud Horatium aliter sit interpretatus: hic pro molli saltatore. Tutia: uirgo uestalis: quae hausta aqua cribro ex Tyberi suspectam pudicitiam probauit. Tutia: id est mulier: quae etiam sit altera Tutia. Non imperat uestica: non abstinet pruritu libidinis. Subitum miserabile longum: id est Thymele. Haec ponitur pro quacunque muliere: quae saltationibus oblectatur: ut ante diximus. Attendit & obseruat singulos gestus Chironomiae: & subitos: & miserales: & longos. Haec erant nomina gestuum: tanquam discat. Haec accepimus ex Iulio Polluce: quo auctore hunc locum ita intelleximus. Thymele tunc rustica discit: per irrisione legendum. q. d. Obseruat singulos motus saltationum: atque ita discit. Subligar: indumentum athletarum ad uirilia tegenda: & concupiscendam libidinem: quod in olympico certamine olim sumptum ē: ut scribit Thucydides. Athenienses uero eodem auctore nudis corpibus uncti oleo primi in

gymnasio se exercuerūt. Aliæ inqt quotiēs ludi cessent theatrales: & ludi circēses longe sunt a plebeis: idest quotiēs ludi circēses perfecti sunt: & ab his discesserūt plebei. Nam plebs ludis circensibus in pri-
mis oblectabatur: & sacrum populare a Martiale appellatur: quod gratum sit populo. alibi Iuuenalis: Nam si de-
ficeret mœstam attonitæque uideres hanc urbem. Megalesia dicta a μεγᾱλι: quod significat magnam. nam
magnæ matri erant dicari a Marco Iunio Bruto: ut scribit Liuius. Quid garriunt nonnulli? quod discedenti-
bus plebeis nobiles manerent: immo discedentibus plebeis cessabant ludi: quia in plebis gratiam exhibebant.

Vrbicus: Pōpe. apud Tacitum: Vrbicus in-
fans apud Martialem: Hic mimus exo-
diarius. Nam exodia ut ante dictum est at-
telanis fabulis erant inserta ridicula conti-
nentia. Helia: pro muliere paupere hic
ponitur. Nam helioꝝ familia pauperri-
ma fuit: adeo ut. xvii. Heli eodem tempore
domunculam eandem habitauerint: unum
tantum habentes agrum uetustum & locum spe-
ctandi in circo: ex eadem familia Helia
fuit: quæ fauente narcisso studuit præferri
Agrippinæ & Ioliae paulinæ in Claudii
imperatoris matrimonium. auctores sunt
Valerius: Porphyrio: Cornelius tacitus.

Fibula: utebantur comoedi & citharœdi
non tam ut uelaretur pudenda quam ut a coitu
comprimerentur: ne eo rauescerent: sed mu-
lieres inuentum: nitentes hos ad coitum
magno precio conducebant. Martia. Dic-
mihi simpliciter comoedis & citharœ-
dis fibula quid præstat? carius ut futuant.

Hispula: epistola Plinii nota mulier.
nam eius fratris filia Plinio nupsit inte-
gris moribus: & puidecitra femina. Plin-
Nec aliud decet manibus tuis educatam
tuis præceptis institutam: quæ nihil in con-
tubernio tuo uiderit: nisi sanctum: hone-
stumque. Ponitur igitur hispula: ut su-
pra: Tutia pro muliere: quæ pudica ue-
nerit in spectacula: sed illic corrumpetur:
quod autem amarent comoedos. Mar-
tialis: Comoedi tres sunt: sed amar tua
Paula luperca quattuor. Echion: citha-

roedus thebanus. unde thebæ echioniaris fuit socius Cadmi: ut scribit Ouidius: hic pro citharœdo ta-
tum. Glaphirus: citharœdi nomen etiam apud Martialem: Plaudere nec cano: plaudere nec glaphi-
ro. alibi plus habuit glaphirus: plus philomelus habet. Choraules: Choraule a grecis: a nostris tibi-
cines appellantur χοροὶ enim chorum significat: & αὐλός tibiam: magna olim æstimatione: & men-
sis principum grati. Tranquillus de Galba: Cano inquit choraule mire placenti super cœnam dena-
rios quinque donauit. Idem Plutarchus in Galba in hoc genere claruerunt Ismenias: Dionysius: Ni-
chomachus. Ambrosiæ autem dapes principum dicebantur: quibus exhilarandis: quoniam adhibeba-
tur choraules. Ambrosius appellatur a Iuuenale. Quam turpiter errat præceptor Fidēini: quam pu-
eriliter insanit bone deus. Ait enim choraulem accipi pro proprio nomine. Idque affirmat Tranquilli te-
stimonio in Nerone: qui scribit eum uouisse se proditum: hoc est se exhibitum hydraulem & cho-
raulem: & utricularium: hic inuertens legit peritum: idest necaturum Choraulem: quem accipit
nomine proprio. Canopeum: uelum erat: quo in ægypto ad arcendos culices utebantur: ut scribunt
Herodotus & Porphyrio. Ego uero puto designari opus topiarum: idest cum serpentibus: & textis ra-
mis cubiculi camerati species effingitur: ut ex Plinio discimus: Tu ornas inquit fores ramis in speciem
Topiarum: ut tibi nascatur filius: uel Mirmillo: uel Retiarius: quasi dicat: Vt tibi sit adulter in tanto ap-
paratu gladiator. Nam post citharœdos iam ait gladiatorem amari a mulieribus. Lentulus bardia-
cus: lanista fuit Plutarchi testimonio nobilissimus. Hic pro quocunque lanista accipitur. Tu inquit o-
posthume lentulus eris bardiacus: paulo post & habebis familiam gladiatorum. Nam tibi nascuntur
retiarii & mirmillones. Eurialus: nomen retiarii. Mirmillo: is dicitur qui pugnat aduersus Retia-
rium: in cuius galea piscis effigies inerat: ut scribit Festus & Tranquillus multis in locis ostendit. Nu-
pra senatori: Fabritio: uel ientono. Canopo: Canopus gubernator Menelai nomen loco dedit: ibi fossa
est: ut scribit Strabo: nocte dieque plena cymbarum: in quibus mulieres impudenter canunt. & lasci-
uiunt: ut docuimus apud Syllium. Papinius: Curue therapnei lasciuia tota canopi. Ludos: scilicet cir-
censes: quibus tota urbs tenetur. hoc autem dicit in inuidiam Domitiani: ut etiam Paridem taxet.

Vrbicus exodio risum mouet attellanæ
Gestibus autonoes: hunc diligit helia pauper:
Soluitur his magno comoedi fibula: sunt quæ
Chrysgonum cantare uetent: his pulla tragœdo
Gaudet: an expectas ut quintilianus ametur:
Accipis uxorem: de qua citharœdus echion
Aut glaphirus fiat pater: ambrosiusque choraules
Longa per angustos figamus pulpita uicos.
Ornentur postes: et grandis ianua lauro:
Vt testudineo tibi lentule canopeo.
Nobilis eurialus: aut mirmilonem exprimat infans
Nupta senatori comitata est hippia ludum
Ad pharon: et nilum famosæque moenia lagi
Prodigia: et mores urbis: clamante canopo.
Immemor illa domus: et coniugis atque sororis
Nil patriæ indulget: plorantesque improba natos
Vtque magis stupeas paridem: ludosque reliquit
Sed quanquam in magnis opibus: plumaque paterna

Et segmentatis dormisset paruula cunis:
 Contempsit pelagus famam contempserat olim:
 Cuius apud molles minima est iactura cathedras
 Tyrhenos igitur fluctus: lateque sonantem
 Pertulit ionium constanti pectore: quamuis
 Mutandum totiense esset mare: iusta pericli
 Si ratio est: et honesta timent: pauidoque gelantur
 Pectore: nec tremulis possunt insistere plantis:
 Fortem animū præstat rebus: quas turpiter audent:
 Si iubeat coniunx durum est confendere nauem
 Tunc sentina grauis: tunc summus uertitur aer
 Quæ moechum sequitur stomacho ualeat: illa maritū
 Conuomit: hæc inter nautas: et prandet: et errat
 Per puppim: et duos gaudet tractare rudentes.
 Quæ tamen exarsit forma: quæ capta iuuenta est
 Hippia quid uidit? propter quod ludia dici
 Sustinuit? nam sergiolus iam radere guttur
 Cœperat: et secto requiem sperare lacerto.
 Præterea multa in faciem deformia: sicut
 Attritus galea: mediisque in naribus ingens
 Gibbus: et acre malum semper stillantis ocelli:
 Sed gladiator erat: facit hoc illos iacynthos
 Hoc pueris patriæque: hoc prætulit illa forori:
 Atque uiro: ferrum ē quod amant: hic sergius idem
 Accepta rude cœpisset uicino uideri.
 Quid priuata domus? quid fecerit hippia curas?
 Respice riuales diuorum claudius audi
 Quæ tulerit dormire uirum cum senserat uxor
 Ausa palentino tegetem præferre cubili
 Sumere nocturnos meretrix augusta cuculos
 Linquebat comite ancilla non amplius una
 Et nigrum flauo crinem abscondente galero
 Intrauit callidum ueteri centone lupanar.
 Et cellam uacuam: atque suam tunc nuda papillis
 Constitit auratis titulum mentita lycissæ:
 Ostenditque tuum generose britannice uentrem.
 Excepit: blanda: intrantes: atque æra poposcit:
 Mox lenone suas iam dimittente puellas.
 Tristis abijt: sed quod potuit tantum ultima cellam
 Clausit adhuc ardens rigida tentigine uulua
 Et lassata uiris nondum faciata recessit
 Obscurisque genis turpis: fumoque lucernæ.
 Fœda lupanaris: tulit ad puluinar odorem.

Sergiolus iam radere guttur: Ego ita i-
 telligo Sergiolum exuisse omnem for-
 mam: cum barba ad guttur iam perue-
 nisset: atque illic raderetur. Tunc enim
 erat os plane uirile: sed tñ ut inqt uidē-
 tur narcissi & iacynthi: quia sunt gladia-
 tores: quod affertur a nonnullis de rasi-
 tationis tempore: ex Aulo Gellio ita nō
 conuenit: ita ut sit cōtrarium. Requiē:
 idest missionem: quam gladiatores im-
 petrare solebant: membro aliquo muti-
 lato. Martialis: Nuper cum myrrino pe-
 teretur missio læso. Ferrum: idest gla-
 diaturam. Tranquillus de Nerone exhi-
 buit ad ferrum: idest ad gladiaturam.
 Ferrum est: qd' amant: quasi dicat: Hos
 amant: non quia formosi sunt: aur di-
 uites: aut nobiles: sed tantum quoniam
 sunt gladiatores: perdit enim nonnul-
 læ hoc genus diligunt. Sergiolus: dictus
 in Sergii eius monumentum: qui & ipse
 auctore Valerio matronam promissis
 pecuniis corrumpere tētauerat: damna-
 tus a Metello celere. Respice riuales
 diuorum: a messalina est exemplum de
 impudicitia: de qua hæc Plini. Cæteris
 est facies in coitu: homini prope nul-
 la. Messalina Claudii Cæsaris coniunx
 regalem existimans palmam certam ele-
 git nobilissimam: ex prostitutis ancillā
 mercenariæ stipis: eamque die ac nocte
 superauit quinto & uigesimo cōcubitu:
 & Tacitus iam messalina facilitate ad
 ulteriorum in fastidium uersa ad inco-
 gnitas libidines profluebat: de hoc plu-
 ra paulopost dicemus. Tegetem: forni-
 cem meretricum. Vna ancilla: quam
 elegerat in certamine libidinis. Flauo
 crine: nam matronis nigri crines daban-
 tur: ut nigri calcei nobilibus: ut diximus
 copiosius in commentariis Martialis.

Titulū: nam cellæ meretriciæ inscri-
 ptæ erant suis nominibus. Martialis: In-
 trasti quotiens inscriptæ limina cellæ.

Generosæ britannicæ: Britannicus &
 Octauia nati sunt ex Claudia Messali-
 na. Britannicum nominat in Claudii
 derisionē: qui cum filium in delitiis ha-
 bebat: sæpeque suis gestabat manibus &
 plæbi inter spectacula frequenter com-
 mendabat. Britannicæ: qui scilicet in
 tātis delitiis es. Fœda: Mar. de læda me-
 retrice: q' spurce moriēs lucerna lædæ.

Hippomenes: ut Plinius scribit: caro ē in frōte pulli equini caricæ magnitudine colore nigro: qđ ſta-
tim edito partu deuorat: alioquin partū ad ubera non admittit: id ad amoris beneficium innascitur.
Eſt item Hippomenes uirus ſtillans ex inguine equæ: eſt præterea frutex: ut ſcribit Theocritus in can-
tatione bucolica: quo equæ inſaniūt in uoſ equum æviæ furorē deſtillantē nunc intelligit: cū addat
priuigno, Virgi, de hoc qđ ſæpe male legere noueræ. Ariſtoteles de Hippomene ait de eo ambigi quū
aliū ſtillans ex inguine equæ: alii innatum fronti pulli equini tradiderunt. Optima: oſtēdit nullā dili-
gi ppter pudicitia: ſed aut magnitudine
dotis: aut forma. Mercator Iaſon: Iaſo-
nem poſuit p omni negociatore q nauigat.
Et caſa cādida, i. niuibz coſparſa
inditiū hyemis ſeuiētis inepti multi hoc
loco ambages fingūt: & cōgerūt: cū ſim-
plicit̃ dicat hyeme impediēte nauiga-
tionē negociatoris maritū ab uxore cogi
nauigare i externas nationes: ut emat or-
namēta. Cryſtallina: Cryſtallū ex gla-
cie congregari putauit antiquitas κρυον
nam gelu ſignificat: ex eo pocula fiebāt
maximo luxu: de qbus Plinius i ultimo
ſcribit. Myrrina item ex humore cōden-
ſato ſub terrā conſtabant primus. Pōpe.
id poculorum genus attulit, Petronius
unum tercentū ſeſtertiis emit. Cryſtal-
lum ē ex ægypto. Martialis: Quom tibi
niliacus portet cryſtalla catapluſ. Ada-
mas notiſſimus: adamas diu nō niſi regi-
bus & iis admodū paucis cognitus fuit i
æthyopibus tantum naſci putabāt inter
delubrum Mercurii & inſulā Meroem:
ut ſcribit Plini. idem tanti precii: ut gau-
diū diuitiarū dicereſ. Cum igitur luue-
nalis uelit oſtēdere adamātē regibus tā-
tū i uſu fuiſſe: ut ſcribit Pli. & locū deſi-
gnare unde mittebat ait adamātē peri: q
notiſſimus ē: hoc eſt q genus lapidis no-
tiſſimū ē geſtatione beronicum regina-
rū: earū utraque fratri nupſit. nam Pro-
læ, beronicē Ptolæmei & Ariſtonis filiā
duxit: cuius crines in cōlū relati putan-
tur: perſuaſionē ē Cononis mathema-
tici id Calimachus ſcripſit carmine ele-
giaco: quod ad uerbū interpretatus eſt Ca-
tul. altera beronicæ herodis filia nupſit
Agrippæ fratri. Fuerūt itē aliæ: quarum
unius meminit Plinius in ultimo. Bar-
barus: ptolæmeus. Dedit ſorori iſeſtæ:
quæ ei nupſerat. Catullus ex calimacho
At tu non orba luxu deſerta cubile: ſed
fratris cari ſlebile diſcidiū. Dedit hūc:
ideſt hoc genus lapilli, ſ. Adamantē. Nā
quod conſingūt nōnulli de quodā Ada-
mante: & uanitat̃ ſuæ teſtes afferūt gra-
uiſſimos auctores cum nihil de eo ſcribant me ab hac ſentētia non deterrent. Hunc: nō hunc intelli-
gas: quem ſibi afferri iubent uxores a maritis: quo modo enim oēs unum eum adamātē petere poru-
iſſent: ſed hunc expone, i. hoc genus lapilli: quaſi dicat: Talis lapilluſa reginis tantū ſolet geſtari: qua-
les fuerunt duæ beronices: & Plinius ut diximus ait: Adamas diu nō niſi regibus: & iis admodū paucis
cognitus. Sabbata: mero pede reges nudis pedibus incedunt: ut ſcribit Diodo. Sabbathū lingua ē iudeo-
rū: ſignificatque quietē. Nā dux iudeorum Moyses: cuius meminit Stra. Tacit. & Tro. mōtem Synai oc-
cupauit: in quem uenerat per deſerta Arabiæ magna fame & ſiti. Tandē inuēto frumēto & aqua ſep-
timo die recreati ſunt. unde ſabbatū, i. diē quietis dixerūt: qui in omne æuum ieiunio a Moyſe ſancitus
eſt: ut tradit Troguſ. Apion uero ſcribit Sabbathum appellatum: quoniam iudei labore feſſi eo die do-
lore ſplenis correpti ſunt a ſabbo: quod ſplenem ſignificat ſabbatum deduci. Fidētinus uero cum hoc
a nobis acciperet. Appianum dixit pro Apion: quoniam ſcilicet & neutrum legit: & quæ a nobis accipit
ita confundit: ut plane ubique ignorantiam ſuam & p̃ceptoris ſceluſ pdat: alibi plura de hoc dicemus.

Hippomenes: carmenque loquar: coſtūque uenenu
Priuignoque datum faciunt grauiora coactæ
Imperio ſexus: minimumque libidine peccant
Optima. ſed quare cenſonia teſte marito:
Bis quingenta dedit: tanti uocat ille pudicam:
Nec pharetris ueneris macer eſt: aut lampade feruet
Inde faces ardent: ueniunt a dote ſagittæ.
Libertas emitur: coram licet innuat: atque
Reſcribat uidua eſt locuplex: quæ nupſit auaro
Cur deſiderio bibulæ ſertorius ardet:
Si uerum excutias facies non uxor amatur.
Tres rugæ ſubeant: et ſi cutis arida laxet:
Fiant obſcuri dentes: oculique minores:
Collige ſarcinulas: dicet libertus: et exi.
Iam graui es nobis: et ſæpe emungeris: exi
Otiſ: et propera: ſicco uenit altera naſo.
Interea calet et regnat: poſcitque maritum
Paſtores: et ouem canuſinam: ulmoſque ſalernas:
Quantulum in hoc pueros omnes: ergaſtula tota.
Quodque domi non eſt: et habet uicinus ematur.
Menſe quidem brumæ: cum iam mercator iaſon
Claufuſ: et armatis obſtat caſa candida nautis
Grandia tolluntur cryſtallina: maxima ruruſ
Myrrina: deinde adamas notiſſimus: et beronicis
In digito factuſ precioſior hunc dedit olim
Barbaruſ inceſtæ dedit hunc agrippa ſorori.
Obſeruant ubi feſta mero pede ſabbata reges
Etuetus indulget ſenibus clementia porciſ.
Nulla ne de tantis gregibus tibi digna uidetur
Sit formoſa: decenſ diueſ: foecunda uetuiſtoſ

Porticibus disponat auos inta stior omni
 rinibus effusis bellum dirimente sabina:
 Rara auis in terris: nigroque simillima cigno
 Quis feret uxorem: cui constant omnia: malo
 Malo uenustinam: quam te cornelia mater
 Gracchorum: si cum magnis uirtutibus affers
 Grande supercilium: et numeras cum dote triūphos
 Tolle tuum præcor hannibalem: uictūque siphacē.
 In castris: et cum tota carthagine migra.
 Parce præcor pæan: et tu depone sagittas:
 Nil pueri faciant: ipsam confingite matrem
 Amphion exclamat: sed pæan contrahit arcum.
 Extulit ergo gregem natorum: ipsumque parentem
 Dum sibi nobilior latonæ gente uidetur:
 Atque eadem scropha niobe foecundior alba:
 Quæ tanti grauitas: quæ forma: ut se tibi semper:
 Imputet: huius enim rari: summique uoluptas
 Nulla boni: quotiens animo corrupta superbo
 Plus aloes: quam mellis habet: quis deditus autem
 Vsq̃ue adeo est: ut non illam quam laudibus affert.
 Horreat: inque dies septennis oderit hortis:
 Quædam parua quidē: sed nō tolleranda maritis:
 Nam quid rancidius: quam quod se non putat ulla
 Formasam: nisi quæ de thusca græcula facta est:
 De fulmonensi mera cecropis omnia græce:
 Cum sit turpe magis nostris nescire latine.
 Hoc sermone pauent: hoc iram: gaudia curas:
 Hoc cuncta effundunt animi secreta: quid ultra.
 Concumbunt græce: donec tamen ista puellis
 Tunc etiam quam sextus et octogesimus annus
 Pulfat adhuc græce: non est hic sermo pudicus
 In uetula: quotiens lasciuum interuenit illud.
 Ἰωνκαὶ ὈΧη modo sub lodice relictis.
 Vteris in turba: quod enim non excitet inguem
 Vox blanda: et nequam digitos habet ut tamen oēs.
 Subsident pennæ: dicas hæc mollius hoëmo:
 Quāquam et carpophoro facies tua computat annos
 Si tibi legitimis pactam iunctamque tabellis.
 Non es amaturus ducendi nulla uidetur.
 Causa: nec est quare coenam mustaria perdas.
 Labente officio: crudis donanda: nec illud
 Quod prima pro nocte datur: cum lance beata
 Datius: et scripto radiat germanicus auro

Porticibus disponat auos. Nam imagi-
 nes maiore in atriis disponebāt: quæ ad
 funus alicuius gentilis pferebant. Sabinæ:
 Nam Sabinæ bellū inter Romulum
 & Tacitum diremerūt notissima histo-
 ria: & hæc laudanda castitate: ut Parau-
 næ a frugalitate: auctor Plinius i episto-
 lis. Cornelia mater: hæc olim habeba-
 tur insignis pudicitia. Scipionis Aphri-
 cani filia: nupsit Cornelio Graccho: cui
 genuit. C. & Tyberiu Gracchos ad utri-
 usque filii eloquentiā plurimū contulit
 præceptis suis: ut scribit Quintilianus.
 His sublati per seditionem popularem
 missenū præ dolore concessit: ex hac
 exēplo utitur Iuuenalis superbiæ matro-
 narū: quoniam ut scribit Plutarchus ei
 gratissimū fuit facta Scipionis patris cō-
 memorare & iactare. Malouit alludē
 ad carmen Horatii quo collaudat appu-
 las & sabinas. Sciphacem uicit Scipio i
 castris una cū Hasdrubale numidarum
 regem eadem nocte cū prius cōiunctus
 amicitia p nuptias abalienatus eēt. Scri-
 bunt Liuius: & Syllius. Parce: Amphion
 uxorem Niobem habuit: quæ quattuor
 decim filiis foecūda thebanas mulieres
 Latonæ sacrificantes redarguit: iussitque
 sibi exhiberi sacra: qm̃ esset anteponen-
 da Latonæ Diana: & Apollo iniuria ma-
 terna cōmoti: Niobes filios confixerunt
 ad unum sagittis: quo dolore mater in
 sylum saxum uersa est. Gellius de nu-
 mero filiorum Niobes uarias refert sen-
 tentias: Iuuenalis hanc inserit fabulam:
 ut mulierum superbiam redarguat.

Scropha al. quæ peperit triginta por-
 cos Aenææ: quorū simulacra posita sunt
 in publico ab Aenea iuxta albam in lo-
 co qui Tugurium dicebatur: & mater
 scropha singulis annis ostēdebatur a sa-
 cerdotibus ex adito auctores sunt Var-
 ro & Dionysius. Rancidius: mulieres
 quæ blandæ uideri uolebant laydis scor-
 ti antiquissimi æmulatiōe uerba græca
 usurpabant: quibus etiam inculcabant.
 Obscena: id autem carpit Iuuenalis i
 anu: præsertim: ut etiam. M. in geliam:
 cū tibi non effesus aut sit rhodos. Hœ-
 mo: comædo: & magistro psaltriarum.
 Papinius: Huc intrant faciles hoëmi pu-
 ellæ. Carpophorus: notus carmīe. M.
 fortissimus, hic uero comædus fuit. Si
 tibi argumentum bipartitum: quo ostē-
 dit uxorem nō ducendam esse: aut inq̃r-
 es amaturus eam: aut nō: si nō amabis: q̃-
 re uis frustra cōsumere nuptias: & inire
 impensam temere: si amabis multis affi-
 cieris incōmodis: & eris seruus. Datius:
 Domitianus: q̃ dacos uicit: & Germani-
 cus idē Domi. q̃a Germania deuicta se
 datis seditionibus Lu. An. Germanicus
 ē appellatus. In assentationē autem tem-
 porū imperatores in populis effigebāt.

si tibi simplicitas: id est si omnino simpliciter uis amare uxore. Riualis. d. a. dictabit tibi scribenti testamentum nomina eorum: a quibus amat: ut scribas eos heredes. Ita. f. h. est: negat seruum esse hominem insolentia & superbia sua: quod affertur ex Macrobio: de seruis non conuenit: hic enim loquitur simpliciter.

Octo. m. ad octauum usque maritum licebat uxori nubere. Præterea negabatur Mar. Funera post septem nupsit tibi galla uirosum. Picentine: alibi inscripsit tumulo septem celebrata uirosum se fecisse cloc. Sic crescit numerus: sic peruenit ad numerum octo maritorum concessum.

Decipit. c. nam adhibebant custodes: mater autem docet filiam admittere adulterium custodum oculis deceptis: uel certe his corruptis pecunia. Domat. i. docet corrumpere pecuniam: si minus aliter potest fallere. Aduocat ar. Hæc est una uia fallendi oculos custodum archigenem per quocunque medico. Mar. Vxorem carideme tuam sis ipse: sinisque a medico futui. Pallia. o. i. uult ostendere uestes quas induunt ægroti. Mar. Zoilus ægrotat facit hanc stragula febre. s. ille morbum simulacrum uolebat ostendere. Abditus: ad illud domat ære: scit enim corruptis pecunia custodibus habere rem cum medico: si aliter non potest. Manilia: hæc mere trix fuit: quæ ut Gellius scribit ab Hostilio mancino ædile curili accusata: quam bulans ex domo eius noctu lapide ictus esset: prouocauit ad tribunum plebis illumque est re criminata: quod ui in domum irrumpere uoluisset: & cum lapidibus depulisset: hic per muliere litigio: fa ex eo nomine accipitur. Celfo: Cornelius celsus temporibus Augusti floruit: librosque edidit de re militari: de re rustica: medicina ratione dicendi: huius tamen rhetorice multis in locis damnat Quintilianus: & in fine scribit eum fuisse mediocri ingenio: & tamen dignum proposito suo: ut omnia scisse putetur: hic pro rhetore acutissimo accipitur. Perse: id est non adhibito pragmatico. Nam pragmatici libellos litigantibus dictabant.

Endromidas: nunc reprehendit gymnasium mulierum. Nam cum solis uiris: & iis quidem mollissimis exerceri in gymnasio datum esset mulieres easdem artes exercebant. Endromis uestis quæ in gymnasio sumebatur uerbo græco ita dicta: tamen ex gallia texta aliquando mittebatur parui quidem precii: sed tamen in usu luxuriosorum. Martia. Pauperis est munus: sed non est pauperis usus. Pollux uero apud græcos ait Endromidem esse genus calciamenti: quo currentes utebantur in stadio a Δοόπιος: quod cursum significat. Ceroma: unguentum palestrarum: de quo in comætaris Martia. satis diximus: hic per palestra. Mar. in philenem & putri luculenta de palestra

S i tibi simplicitas uxoria deditus uni.
E st animus: submitte caput ceruice parata
F erre iugum: nullam inuenies: quæ parcat amanti.
A rdeat ipsa licet: tormentis gaudet amanti
E t spoliis igitur longe minus utilis illi
V xor: quisquis erit bonus: optandusque maritus.
N il unquam in uita donabis coniuge: uedes
H ac obstante nihil: nihil hæc si noller emetur.
H æc dabit effectus: ille excludetur amicus
I am senior: cuius barbam tua ianua uidit
T estandi cum sit lenonibus: atque lanistis
L ibertas: et iuris idem contingit arenæ
N on unus riualis tibi dictabitur hæres
P one crucem seruo: meruit quo crimine seruus
S upplicium: quis testis adest: quis detulit. audi
N ulla unquam de morte hominis cōtractio longa est:
O demens: ita seruus homo est: nil fecerit esto:
H oc uolo: sic iubeo: sit pro ratione uoluntas:
I mperat ergo uiro: sed mox hæc regna relinquit:
P ermutatque domos: et flammea conterit: inde
A duolat: et spreti repetit uestigia lecti
O rnatas paulo ante fores pendentia linquit
V ela domus: et adhuc uirides in limine ramos
S ic crescit numerus: sic fiunt octo mariti
Q uinque per autumnos: titulo res digna sepulchri
D esperanda tibi salui concordia focu:
I lla docet spoliis nudi gaudere mariti.
I lla docet missis a corruptore tabellis
N il rude: nil simplex rescribere decipit illa
C ustodes: aut ære domat: tunc corpore sano
A duocat archigenem: onerosaque pallia iactat
A bditus interea latet: et securus adulter
I mpatiensque moræ pauet: et præputia ducit.
S cilicet expectas: ut tradat mater honestos
A ut alios mores: quam quos habet utile porro
F iliolam turpi uetula: producerere turpem
N ulla fere causa est: in qua non foemina litem
M ouerit: accusat manilia si rea non est
C omponunt ipsæ per se formantque libellos
P rincipium: atque locos celfo dictare paratæ
E ndromydas tyrias: et foemineum ceroma

Q uis nescit: aut quis non uidit uulnera pali:
 Q uem cauat assiduis sudibus: scutoque laceffit:
 A tque omnes implet numeros dignissima prorsus
 F loralis matrona tuba: nisi si quid in illo
 P ectore plus agitat: ueraque paratur arena.
 Q uem præstare potest mulier galeata pudorem:
 Q uæ fugit a sexu: uires amat: hæc tamen ipsa
 V ir nollet fieri: nam quātula nostra uoluptas:
 Q uale decus rerum: si coniugis auctio fiat
 B alteus: et manicæ: et cristæ crurisque sinistra
 D imidium tegmen: uel si diuersa mouebis
 P rælia: tum foelix ocreas uendente puella
 H æ sunt quæ tenui sudant in cyclade: quarum
 D elitias: et panniculus bombicinus urit.
 A spice: quo fremitu monstratos præferat ictus.
 E t quanto galea curuetur pondere quanta
 P oplicibus sedeat: quam denso fascia libro.
 E t rude scaphium positis cum sumitur armis
 D icite uos neptes lepidi cæciue metelli.
 G urgitis aut fabii: quæ ludia sumpserit unquam
 H os habitus: quando ad palum gemit uxor afili:
 S emper habet lites: alternaque iurgia lectus
 I n quo nupta iacet: minimum dormitur in illo:
 T unc grauis illa uiro: tunc orba tygride peior:
 T unc simulat gemitus occulti conscia facti.
 A ut odit pueros: aut ficta pellice plorat
 V beribus semper lachrymis: semperque paratis
 I n statione sua: atque ipsis expectantibus illam
 Q uo iubeat manare modo: ut credis amorem.
 T u tibi tunc curruca places: fletumque labellis
 E xorbes: quæ scripta: et quot lecturæ tabellis.
 S i tibi zelotype retegantur scrinia moechæ.
 S ed iacet in serui complexibus aut equitis dic.
 D ic aliquem sodes: dic quintiliane colorem.
 H æremus: dic ipsa: olim conuenerat inquit:
 V t faceres tu quod uelles: nec non ego possem
 I ndulgere mihi: clames licet: et mare coelo
 C onfundas: homo sum nihil est audacius illis
 D eprehensis iram atque animos: a crimine sumunt.
 V nde hæc mōstra tamen: uel de quo fonte requiris.
 P ræstabat castas humilis fortuna latinas

Vulnere pa. exercebantur tyrones ad
 palum: ut scribit Vegetius: exercebant
 item in gymnasio: Martialis: Aut nudi
 stipitis ictus hebes. Implet nu. nihil o
 mittit ex legitima exercitatione. Flora
 li tu. Nam in floralibus de quibus Oui
 dius: Nudabantur: ut scribit Valerius.

Vere pa. hoc irridendo dicit: Fortasse
 inquit exercentur ad palum: ut ita gla
 diaturam discant: quam aliquando ex
 hibebunt in harena uero certamine. Fi
 dentinus uero multa a nobis accepta cō
 fundit: nec intelligit: quis p suis recitet.

Dimidiū tegmē: hoc ē quod ait Virgi.
 Hernicos uenisse in bellū crure sinistro
 nudo: hoc ē semi tecto: & altero nudo: i
 quo mutuatus ē uersus Euripidis ex Me
 leagro: q duces i aciem descēdētes eo ar
 maturæ genere describit: ut docet Mac.
 hoc ait: ut iuidiose ostēdat uxore oēm
 armorū genus habuisse. Ocreas: utrius
 que cruris tegmen: quas inuenerūt care
 tes. Cyclas: uestis muliebris in rotū dita
 re formata: cuius meminit Plau. Mon
 stratos: dictatos a magistro gladiatorū.

Denso libro. i. uolumine uestium. Nā
 succincte ludebant. Mar. Harpasto quo
 que subligata ludit. Neptes: nominat
 tris censores: sed i iudicio aduersus mu
 lieres citat eorū neptes: hoc ē ex posteris
 ut mulieres de mulieribus iudicēt. Le
 pidus: de Lepido intelligit: q bis consul
 fuit: & censor cū Flacco. Fabius: gurgēs
 ab Ptolæmeo legatus. idem censor Me
 tellus cæcus: qui elephanto primo bello
 punico ostendit: & oculos amisit: cū pa
 ladiū raperet ex æde uestæ: his cōsul di
 ctator magister equitum censor. Afili:
 gladiatoris ppriū ē: ut Eridanus & Bu
 rias apud Pedianum: quis Fidentinus p
 ceptoris doctrina instructus scribat Asi
 lium gladiatorē bene i olympico cucur
 risse. Dio. tradit: cū nec gladiatores un
 q in olympo fuerint: nec magis curat in
 certamine q Fidentinus mouetur cū in
 cedit uentris molle oppressus. sensus est
 Ne uxorem quidē gladiatoris arma ali
 quādo gladiatoria i gymnasio tractasse.

Tygride peior: tygris amissis catullis in
 præcipuam sæuitiam excandescit. Papi
 ni. Citius me tygris abactis foetibus: or
 batique uelint audire leones: & ut Plini
 us scribit. Tunc notæ ē sceleritatis: Flac
 cus: Dum sæua reliētis mater in aduer
 so catulis uenat amano. Curruca: apd
 solum luuenalem est auicula. Plini. præ
 termisit. Aristoteles appellat hypolaida
 hæc oua cuculi fouet. Nā cuculus i alie
 no nido foetificat. Ceruce inde dicunt
 uiri: qui uxores ab aliis possessas ample
 ctuntur & fouent: ut curruca oua cuculli

sua esse existimant. Zelotype: quæ simulat Zelotypiā tuī. Sed iacet: nūc accusat impudētes: & argu
 tas defensiones mulierū. Hæremus. i. nos uiri nescimus defendere tā turpē cām. Hō sū: mulier sum



Tusco uellere: facere lanam est seruare pudicitiam: quod fecit Penelope: quæ lanificio & tela pcos elusit. Vellere tu. Nam in uico tusco lanificiû exercebat: quod indicat Mar. & in eodem serica tenebant. Tusco: igitur ex uico tusco. Colina: nam pximo Hânibale placuit fenatui: ut scribit Liuius confules inter colinam: & exquilinâ portâ ponere castra. Syllius de ro.re in eadem trepidatione. Hæc tunc Roma fuit: post te cui uertere mores. Si stabat fatis potius carthago maneres. Vlscitur orbem: sumit uindictam & suppliciû luxuria de romanis: quæ uicerunt totum orbem. q. d. Melius fuisset nō superatū fuisse orbem: ne luxuria orbem occupa-

ret. Hystros: hystri ex littore illyrico occurrunt domiti olim a Tuditano: ab his missi sunt histryones in urbem: si Pompeio credimus: ut inde apparet eos moliter uixisse: quibus Liui. & Tacitus histrio nem ex Aetruria accitū fuisse cōtendat: & ea uoce ludionē significari. Sybaris: a crotonicis euerfa ē septuaginta diebus amisitque ingētes opes ppter luxum: ut docet Stra. eius dē nomis fluuius: ut scribit Herodo. Fiden. Labi miser: & pceps fertur. Nam cū Iuena. dicat luxuriam nō fuisse illatam ab aliis populis i urbē: sed ex urbe alio fluxisse. Hic repetit paupertas fluxit cū repetendū sit. Hinc est rhodos: hinc miletos. q. d. aliæ gētes urbis exēplo luxuriāt. Rhodos. i. luxuria rhodia ex urbe ro. est nata rhodios fœlices fuisse scribit Home. Pindarus ex fabula ait auro pluuisse in eam insulā: quo tēpore nata ē Pallas ex capite Iouis: auctor Stra. Miletos: urbs loniæ cōdita a Neleo nobilitate cum Epheseo certat.

Tarentū: tarētini ut Stra. & Plutar. in pyrrho docēt: oibus delitiis affluētes intra paucos annos factū imperium amisērunt. Madidū: nam illic conuiuia celebrabāt: & soluti potus: i qbus sumebāt coronæ. Inguinis & ca. reprehendit in mulieribus: q sint fellatrices: & ligāt cū nos: quod in philene notat Martia. Vndenas uolat in die puellas: pterea q sint tribades: id est mutuo fricent se. Venus ebria: id est mulier ebria uenerem exercens. Quæ sa. sorbeat: hoc ē: quo pacto possit expirare dū occupata ē lingendo cunnum. Nam dum lingant: naso tm̄ respicit ore occupato. Collateo: nomen est mulieris lingentis. Implent: non intelligo locum i nos pudicitia deæ iactū fuisse a mulieribus: sed mulieres iuxta arā minxisse: ut postea uicissim coirent. Poeta autem alludens ad ueterem morem: quod cū simulacrum dei contaminabatur perfundebatur urina: ut Tranquillus in Nerone docet: cauillando ait mulieres id egisse deam contemnentes. Syphonibus: syphones tubi dicuntur: id est cānæ plumbeæ: unde fluit aqua: hic accipitur pro uuluis manantibus urina: quas & Mar. cubos uiscerum appellat. Inque uices: lesbia mulieres mutuo fricari primo instituerūt. unde apud Aristotelē λεσβιζειν: id agere est. Mar. tribadas appellat a τριβω: q ē frico: quæ fuit Sapho: ut ipsa fatef: & Porphyrio docet. Tu calcas urinā cōiugis. i. cū uis surgere ad salutandos diuites amicos. Tu prius uis coire cū uxore: sed nihil spermatis in ea reperis. Nam exhausti lumbos nocturno tēpore cū aliis mulieribus. Tu igitur tantum calcas cuius urinam: & nō sperma. Lumbos: nā ut Plutar. scribit in Cæsare ad tybiā saltabat i his sacris mulieres multa bacchanalibus similia peragētes.

Quondam: nec uitiis contingi parua sinebat
Tecta labor: somnique breues: et uellere tusco
Vexata: duræque manus: ac proximus urbi
Hannibal et stantes collina turre mariti.
Nunc patimur longe pacis mala sæuior armis.
Luxuria incubuit: uictumque ulciscitur orbem
Nullum crimen abest: facinusque libidinis: ex quo
Paupertas romana perit: hinc fluxit ad hystros:
Et sybaris colles: hinc rhodos: atque miletos
Atque coronatum petulans: madidumque tarentū
Prima peregrinos obscena pecunia mores
Intulit: et turpi fregerunt sæcula luxu:
Diuitiæ molles: quid enim uenus ebria curat:
Inguinis et capitis: quæ sint discrimina nescit:
Grandia quæ mediis ian noctibus ostrea mordet
Cum perfusa mero spumant unguenta falerno
Cum bibitur concha: cum iam uertigine tectum:
Ambulat: et geminis exurgit mensa lucernis:
Inunc: et dubita: quæ sorbeat aere sanna
Tullia quid dicat notæ collactea maura:
Mauræ pudicitia: ueterem cum præterit aram
Noctibus hic ponunt lecticas: micturiunt hic:
Effigiemque deæ longis symphonibus implent:
Inque uices equitant: ac luna teste mouentur.
Inde domos abeunt: tu calcas luce reuerfa
Coniugis urinam magnos uisurus amicos.
Nota bonæ secreta deæ: cum tibia lumbos
Incitat et cornu pariter: uinoque feruntur
Attonita: crinemque rotant ululante priapo.
Mænades: o quantus tunc illis mentibus ardor

Concubitus: quæ uox saltante libidine: quantus
Ille meri ueteris per crura madentia torrens.
Lenonum ancillas posita laufela corona
Prouocat: et tollit pendentis præmia coxæ.
Ipse medullinæ frictum crisantis adorat.
Palmam inter dominas uirtus natalibus æquat.
Nil ibi per ludum simulabitur: omnia fient
Ad uerum: quibus incendi iam frigidus æuo.
Laumedontiades: et nestoris hernia possit
Tunc prurigo moræ impatiens: tū fœmina simplex
Et toto pariter repetitus clamor ab antro:
Iam fas est: admitte uiros: domitat adulter
Illa iubet sumpto iuuenem properare cuculo:
Si nihil est seruis incurritur: abstuleris spem
Seruorum: ueniet conductus aquarius: hic si
Quæritur: et defunt homines: mora nulla per ipsam
Quo minus imposito clunem summittat asello
Atque utinam ritus ueteres: et publica saltem
His intacta malis agerentur sacra: sed omnes
Nouerunt mauri: atque indi: quæ saltria pennæ
Maiorem quam sint duo cæsaris anticatonēs
Illic testiculi sibi conscius unde fugit mus
Intulerit: ubi uelari pictura iubetur
Quæcunque alterius sexus imitata figuram est.
Et quis tūc hominum cōtempitor numinis: aut quis
Sympuuium ridere numæ: nigrumque catinum:
Et uaticano fragiles de monte patellas
Ausus erat: sed nunc ad quas non claudius aras.
Audio quid ueteres olim moneatis amici.
Pone seram: cohibe: sed quis custodiet ipsos
Custodes cauta est: et ab illis incipit uxor.
Iamque eadem summis pariter minimisque libido
Nec melior pedibus: silicemque conterit atrum
Quamquam longorum uehitur ceruice syrorum
Vt spectet ludos conducit oculina uestem:
Conducit comites fellam: ceruical: amicas:
Nutricem: et flauam cui det mandata puellam:
Hæc tamen argenti superest quodcunque paterni
Leuius athletis: ac uasa nouissima donat.
Multis res angusta domi: sed nulla pudorem
Paupertatis habet: nec se metitur ad illum
Quæ dedit hæc: posuitque modū: tamē utile quid sit
Prospiciunt aliquando uiri: frigusque: famemque

Laufela: impudicam apud Martialem
 fuisse legimus. Nam sumpto nomine eā
 dem tribadem accusat: conqueriturque
 quod cum corona olim daret his: quæ
 seruassent uirginitatē: & quæ semel nu-
 psissent. Nunc proponatur tribadibus.

Pendentis coxæ: Nam quæ succumbit
 sublimi coxa tribadem incumbētem ex-
 cipit. Adorat: adorare ē flectere genua
 tribas autem flectit genua: dum incum-
 bit. Omnia ad uerum: id est uera luxu-
 ria libidinatur. Dormitat adulter: uer-
 ba sunt dominæ conquerentis adulterū
 nimium cessare. Sacra pu. id est sacra
 bonæ deæ: quæ pro populo fiunt: ut scri-
 bit Cicero: & nos in commentariis Tra-
 quilli docuimus. Anticatonēs: Cæsar
 duos libros ædidi in Catonem Uticen-
 sem: cum in illius laudem Cicero libel-
 lum scripsisset. Horum meminit Tran-
 quillus in Cæsare: & Plutarchus quam-
 uis significare uideat unum tantū fuisse
 anticatonē. Duo anticatonēs: id est pu-
 gillares membrani plicati intererem for-
 mam anticatonēs Cæsaris continentes
 ululante priapo in Bachanalibus porcū
 mactant in sequenti die Baccho sacrifi-
 cant: sed pro ueretris siculneis e collo pē-
 dentibus statuas cubitales e neruis com-
 pactas fœminæ per pagos circumferunt
 mētula pari magnitudine cum reliquo
 corpore: quam fœminæ sequuntur bac-
 chum canentes: quæ ritum tradidit Me-
 lampus Amphitrionis filius. Flauam:
 puellam impudicam flauis crinibus.

Quis custodiat ipsos custodes: Marti.
 Sed positis custodibus ingēs: turba futu-
 torum est ingeniosus homo es. Vasa no-
 uissima: quæ nihil restat. Simpuuium
 uasa sumendo dictum: ut inquit Var.

Formica: ad æmulationem Oratii ex
emplo magni nobis est formica laboris.

Nummus: denarius argenteus. Num-
mi primum pecus insigne fuit: unde pe-
cunia dicta; denarii bigæ & quadrigæ.
Vnde bigati & quadrigati apud Liviū
leguntur denarius dictus: q̄ decem libras
æris ualeret. Sunt quas eu. Martia. Cur
tantum eunuchos habeat tua gelia quæ-
ris & cætera. Matura: quæ creuerūt ad
legitimam sortem. Balnea: nam illic
bene mēculati deligebantur. Mar. Ocu-
lis deuorantibus draucos. Tondendū:
nam qui iam uiri erant deponebant cri-
nes: ut ē apud Martialem sæpe. Si gau-
det cantu: hoc notat in mulieribus: q̄ ci-
tharædos perdit ament: quorum cer-
tamina instituit Domi. ut scribit Tran-
quillus: Victores q̄ corona querna do-
nabantur: ut in commētariis Mar. dixi-
mus cātū: id est citharædo: canere cum
cithara docuit Amphio: uel ut alii aiūt
Luius auctore Pli. Sardonicæ in usu
Aphricani olim fuerunt & Claudii Cæ-
saris candorem præ se ferūt in farda la-
pillo: ut scribit Plini. Ptolæmeus a far-
donyce monte indiæ deriuat. Tibicines
autem & citharædi gemmis uti primus
docuit Ismenias choraules: & Dionysio-
dorus æqualis eius: & Aemulus: & Nico-
machus eodem tempore auctor Plini.

Hedymeles: nomen fictum citharædi
nam κλυ significat dulce: & μέλος cā-
tum. Prætoribus: id est is ludis: quibus
scilicet præfunt prætore. Cum farre &
uino: Fiden. ubique occurrit: hic surri-
pit: illic confundit mea: mox sua immi-
scet: q̄bus omnia contaminat: ut in supe-
rioribus: & in his quæ sequunt: far daba-
tur in sacra lani: ut ē apud Ouidiū: Mu-
lier p adulterio raro farre sacrificat. nā
legitima matrimonia farracea dicebāt:
ut scribit Dionysius: Iano autem & ueste
sacra facit: quoniā hæc duo numina ge-
nerationi præsidere putātur. Pollio no-
men citharædi. Marti. hære de theatro
pollione cantante. Quercūca: id est co-
rona ex quercu: quæ dabatur in certami-
ne capitolino citharædis a Domitiano.
Martia. O cui tarpeias licuit cōtingere
quercus: & alibi: Quid pro tarpeia frō-
dis honore potest. Velare ca. sacrifican-
te. Nam uelato capite sacrificabant si-
ue ex iſtituto Aenæ: siue ut scribit Plu-
tarchus: ne pares honores mortalibus ex-
hiberētur: quibus caput aperimus. Pa-
ter: hoc uerbū ē ex ritu. nam pater dice-
batur ī sacris: quasi deus deorū. Idem ge-
minus & Iunonius auctor Macro. Vari-
cosus: uarices sunt uenæ eminētes & ob-
tortæ in cruribus mulieri: raro accidunt:
ut scribit Plinius. Tumescunt nonnunq̄

in his q̄ diu steterit. Inde illud uatinii in Cice. Varicosum cū gloriareſ humeris italiæ se reportarū eē
ab exilio. unde ergo tibi uarices. Appius scribit Mariū passū eē: sibi extrahi uarices: q̄bus utroque cru-
re laborabat Plutar. Alterū tantū crus ei sanatū fuisse scribit. Varicosus stādo cum consulit exta diu.

Formica tandem quidem expauere magistra.

Pro liga non sentit pereuntem foemina censum

Ac uelut exhausta recidiuus pullulet arca

Nummus: et e pleno semper tollatur aceruo:

Non unquam reputant quantiam gaudia constet.

Sunt quæ eunuchi imbelles: ac mollia semper

Oscula delectent: et desperatio barbæ:

Et quod abortiuo non est opus: illa uoluptas

Summa tamen: quod iam calida matura iuuenta

Inguina traduntur medicis: iam pectine nigro:

Ergo expectatos: ac iussos crescere primum

Testiculos postquam coeperunt esse bilibres

Tonsoris damno tantum rapit heliodorus

Conspicius longe: cunctisque notabilis intrat.

Balnea: nec dubia custodem uitis et horti

Prouocat a domina: factus spado dormiat ille

Cum domina: sed tu iam durum posthume iamque

Tondendum eunucho bromium committere noli

Si gaudet cantu nullius fibula durat

Vocem uendentis prætoribus: organa semper

In manibus: densi radiant testudine tota

Sardonices crispo numerantur pectine chordæ

Quo tener hedimeles operam dedit: hūc tenet hoc se

Solatur: gratoque indulget: basia plectro.

Quædam de numero lamiarum ac nominis alti

Cum farre: et uino ianum uestamque rogabat.

An capitolinam deberet pollio quercum

Sperare: et fidibus promittere: quid faceret plus

Aegrotante uiro: medicis quid tristibus erga

Filiolum: stetit ante aram: nec turpe putauit

Pro cithra uelare caput: dictataque uerba

Protulit: ut mos est: et aperta palluit agna

Dic mihi nunc quæso: dic antiquissime diuum:

Respondes his iane pater: magna otia coeli:

Non est ut uideo: non est quid agatur apud uos.

Hæc de comoedis te consulit illa tragoedum

Commendare uolet: uaricosus fiet aruspex.

Sed cantet potius: quam totam peruolet urbem

Audax: et coetus possit quam ferre uirorum.

Cunque palludatis ducibus præsentem marito

Ipsa loqui secta facie: strictisque mamillis:

Hæc eadem nouit quid tota fiat in urbe:
 Quid seres: quid thraces agant secreta nouerca:
 Et pueri: quis amet: quis decipiatur adulter:
 Dicet quis uiduam prægnantem fecerit: et quo
 Mense: quibus uerbis cõcubat quæque modis quot:
 Instantem regi armenio: parthoque cometem
 Prima uidet famam: rumoresque illa recetes
 Excipit ad portas: quosdam facit ille niphatem
 In populos: magnoque illic cuncta arua teneri
 Diluuiio mutare urbes: subsidere terras
 Quocunque in triuio cuiusque est obuia narrat.
 Nec tamen id uitium magis intolerabile quã quod
 Vicinos humiles rapere et concidere loris
 Exorata solet nam si latrantibus alti
 Rumpuntur somni: fustes huc ocus inquit
 Afferte: atque illis dominum iubet ante feriri:
 Deinde canem: grauis occurfu: teterrima uultu.
 Balnea nocte subit: conchas et castra moueri
 Nocte iubet: magno gaudet sudare tumultu:
 Cum lassata graui ceciderunt brachia massa.
 Calidus: et cristæ digitos impressit aliptes:
 Ac summu dominæ foemur exclamare coegit
 Conuiuæ miseri interea somnoque fameque
 Vrgentur: tandem illa uenit rubicundula totum
 Onophorum sitiens: plena quod tenditur urna
 Admotum pedibus: de quo sestarius alter
 Ducitur ante cibum ravidam facturum orexim
 Dum redit: et terram luto ferit intestino
 Marmoribus riui properant aut lata falerno
 Peluis olet. nam sic tanquam alta in dolia lógus
 Deciderit serpens: bibit et uomit ergo maritus
 Nauseat atque oculis bilem substrigit opertis:
 Illa tamen grauior: quæ cum discubere coepit.
 Laudat uirgilium: peritura ignoscit elissæ.
 Committit uates: et comparat inde maronem
 Atque alia parte in trutina suspendit homerum
 Cedunt grammatici: uincuntur rectores: omnis
 Turba tacet: nec causidicus: nec præco loquitur
 Altera nec mulier uerborum tâta cadit uis
 Tot pariter pelues: et tintinabula dicas
 Una laboranti poterit succurrere rannæ
 Pulfari iam nemo tubas atque æra fatiget.
 Vna laboranti poterit succurrere lunæ

Seres: de his satis multa diximus i com
 mentariis Sillii. Niphates: mons est in
 Armenia inter eos qui gordiei appellan
 tur: ut scribit Stra. Eiusdem nois fluui
 us. Lucanus. Armeniusque tenes uoluē
 tem saxa niphatem. Populos: ut circe
 ostapyros: amardos. Sudare: elicere su
 dorem. Magno tu. i. tumultuosus exer
 citationibus q̄ magno fiunt strepitu: &
 robore. Lassata bra. de halteribus in
 telligit: nā halteres pōdera erāt: quibus
 ambabus manibus comp̄hensis & salie
 tes utebantur: & qui uolebant sudaſ an
 teq̄ lauareſ. Aristote. saltans ponderi
 bus susceptis innitit. Præterea cur plus
 profilit halteres tenes q̄ nō tenes. Mart.
 Quid stulto pereunt fortes haltere la
 certi. Graui massa. i. graui pōder hal
 teris. Aliptes. i. uncto: nam ungebat: q̄
 uolebant lauare. Callidus: uaser & a
 stutus: nā dum ungit mulierem: foemo
 ra præsertim tractat: & illic digitos im
 primit. Denique cū pulsat unctam: fo
 mur præsertim & nates cedit. Ita turpi
 tudinem mulierum notat dum ungun
 tur. Exclamare: resōare: ut illud Mar
 tialis. De phileni uncti uerbere uapulat
 magistri. Admotu pe. Martia. pedes
 uocat seruos discubentes ad pedes mul
 tis in locis qui uolebāt uomere in balne
 is uinum pessimum hauriebant: quale
 scilicet serui bibunt: quod appellabant
 τροπιν: nā τροπι significat uersionē:
 quæ. s. perturbabat stomachum: id uer
 bum apud Martiale: Bibit ergo tropin:
 ut uomat. Admotum pe. i. uinum mē
 sæ seruog: admoneri solet: nā pessimū
 ē. Sestarius al. duo sestates: Nā sestates
 & quincunces erant uasa uinaria a men
 sura sic dicta. Bibit & uo. Martia. Nec
 cœna prius aut recumbit: ante q̄ septem
 uomuit meri deunces. Peritura: pe
 riit Dido: si Virgilio credimus discessu
 Aeneæ: sed grauior historia habet eam
 periisse: cū socii hortaretur ut nuberet
 Hiarbæ qui nuptias petierat sub denun
 ciatione belli in media pyra testificans
 se ad uirum proficisci: hoc est Sicheum
 coniugem iam mortuum. auctor Trō
 gus. Maronem Virgilium: quod nomē
 sumptum est a Marone Apollinis sacer
 dote Hismarii Euatheii filio: cuius me
 minit Home. Lunæ. Menāder fabulam
 cōposuit: quæ thessala inscribitur: quæ
 hunc morem rettulit. Aera fati tibu.
 cantus & e curru lunā deducere tentat:
 Et faceret si non æra repulsa sonent.

P

Imponit finē: ego hunc locū ita interpretor: q̄ mulieres quæ sapiētes uideri uolebāt nouā quoque instituebāt sectā & habitum: & sacra sua hēbant peculiaria: imponit finē. i. mulier quæ sapiens uideri uult perferibit modū & legem docens qd sit honestū: Nā quæ uolūt sapientes & doctæ uideri: tunicā succinctam ad medium crus sumēt. s. habitū peculiaris sectæ. Toga autem oratoris: ut scribit Plocius ad talos demitti debet. Maclat porcum: Syluano more ueteri & ægyptio: nā ægyptii quoque auctoꝝ Herodoto porcū tantum maclāt Bacho & Dianæ filuarum parenti: ut Siluanus est alius q̄ Pan. & lati nis tārum notus: ut uerisimilis sit: quod fabulose scribit Probus. Siluani numen in Italia primū institutū fuisse porcum ita maclabant ueteres latini in sponsali orum cōiunctione: ut scribit Var. accepto ab æruria moꝝ. Lauari: qua ut de litias aspernari uideat intēra litteris. nā pauperes & inculti publicis balneis quādrate lauabant. Siluano: ut uideat se qui siluas: ut philosophi & poetæ solēt.

Enthimema: enthimema cōmentum aut cōmētationē dixerunt latini: ut scribit Fabius. Alii imperfectū sylogismū: maxime urget aduersarium nūq̄ ferme nisi per interrogationē: qua expugnāti bus cōstet: ut illud: Antonium priuatū non ferre potuistis: hunc imperatōrē feretis. Quædam ex libris: ut Martia. Sit non doctissima coniūx. Artem palemonis: apte insolentē mulierem dicit dare operā Palemoni: Nā Remius palemon grāmaticus tātæ supbiæ fuit: ut litteras secū natas diceret: & secū morituras appellaretque Marcū Varronē porcum litterarū: is Vicentinus fuit tēporibus Tyberii & Claudii impatoris tantæ prodigalitatē: ut demum coactus sit colere uitem: ut scribit Tranquillus: No mentanum fertile reddidit: ut tradit Plinius in diuisione partium orationis Aristarchum est sequutus: Fabio auctore. Amicæ opicæ: quam scilicet appellat opicam: idest barbaram & agrestem ut ante diximus: opici mures. Fidenti nus: Quod illic negauit. hic tandem a nobis doctus fatetur. Soloecismus: Martialis iocans in hoc genus mulierū Sepe soloecismum mentula nostra facit. Virides gemmas: idest smaragdus Pli. Magnos ele. p̄ceros uniones quos mulieres auctore Plinio binos & trinos auribus & digitis suspēdebant. & a strepitu idem dicebantur crotola: Nam κροσσος significat pulso. Popeana: popeana dicebantur panis offæ oblitæ lacte asinarum a popeia uxore Neronis: quæ id primum docuit: quemadmodum cosmiana unguenta a Cosmio dicimus. & niceroniana a Nicerote magistro. Plinius autem in facie erugari: & tenerefcere: & candorem custodire lacte asinino putāt. Paulo post Popea hoc uxor Neronis principis instituit. Balnearū quoque sic solito tēperato asinarum gregibus ob hoc etiam comitantibus domi: idest apud maritum. Foliata parantur mœchis: idest seiungit foliato: cum accedit ad mœchos: ut placeat foliatum unguentum præciosissimum. Idem nardinum fiebat: auctore Plinio: Ex omphaton balammo iunco costo nardo amomo mirrha balsamo. Tectoria: tectoriam calcem antiqui dixerunt: quæ parietes exteriori parte oblinuntur: & opus tectoriū quod extra speciosum est & leuigatum. Prima tes: idest illas offas.

I mponit finem sapiēs et rebus honestis.
N am si docta nimis cupit et facunda uideri
C rure tenuis medio tunicas succingere debet.
C edere siluano porcum: quadrante lauari
N on habeat matrona tibi quæ iuncta recumbit.
D icendi genus aut curtum sermōe rotato
T orqueat enthimema: nec historias sciat omnes.
S ed quædam ex libris et nō intelligit odi
H anc ego quæ repetit: uoluitque palemōis artē
S eruata semper lege: et ratione loquendi:
I gnotosque mihi tenet antiquaria uersus:
N ec curāda uiris opicæ castigat amicæ
V erbera soloecismum liceat fecisse marito.
N il nō permittit mulier sibi: turpe putat nil
C um uirides gemmas collo circū dedit: et cum
A uribus extensis magnos commisit elenchos.
I ntolerabilius nihil est quam fœmina diues:
I nterea fœda aspectu: ridendaque multo
P ane tumet facies: aut pingui popeana
S pirat: et hic miseri uiscantur labra mariti.
A d mœchum ueniunt lota cute: quādo uideri
V ult formosa domi: mœchis foliata parantur.
E mitur his quicquid graciles huc mittitis indi.
T andem aperit uultum: et tectoria prima repōit
I ncipit agnosci: atque illo tunc lacte fouetur:
P ropter quod secum comites educit asellas:
E xul hyperboreum si dimittatur ad axem.
S ed quæ mutatis inducitur atque fouetur
T ot medicaminibus: coctæque filiginis offas
A ccipit et madidæ facies dicetur an ulcus.
E st opere precium penitus cognoscere toto
Q uid faciant: agitentque die: si nocte maritus
A uersus iacuit: periit: libraria ponunt

C osmetæ tunicas:tarde uenisse liburnus
 D icitur:et poenas alieni pendere somni
 C ogitur:hic frangit ferulas:tubet ille flagellis.
 H ic scutica:suntque tortoribus annua præstent
 V erberat:atque obiter faciem linit.audit amicas:
 A ut latum pictæ uestis considerat aurum.
 E t cedens longi relegit transacta diurni
 E t cedit donec lassis cedentibus exi
 I ntonat horrendum iam cognitione peracta
 P rofectura domo ficula non mitior aula
 N am si constituit solitoque decentius optat
 O rnari:et properat:iamque expectatur in hortis
 A ut caput isiacæ potius sacraria lenæ.
 C omponit crinem laceratis ipsa capillis
 N uda humeros psecas incoelix:nudisque mamillis
 A ltior hic quare cinctus:taurea punit
 C ontinuo flexi crinem facinusque capilli.
 Q uid psecas admisit.quæ nã est hic culpa puellæ?
 S i tibi displicuit nasus tuus:altera læuum
 E xtendit:pectitque comas:et uoluit in orbem.
 E st in cõsilio matrona admotaque lanis
 E merita quæ cessat acu sententia prima
 H uius erit:post hanc ætate:atque arte minores
 C ensebunt:tanquam fame discernen agatur.
 A ut animæ:tanti est quærendi cura decoris:
 T ot premit ordinibus tot adhuc cõpagibus altum
 A edificat caput:andromachen a fronte uidebis
 P ost minor est aliam credas:cedo si breue parui
 S ortita ē lateris spatium:breviorque uidetur
 V irgine pygmæa nullis adiuta cothurnis:
 E t leuis erecta confurgit ad oscula planta
 N ulla uiri interea cura:nec mentio fiet
 D amnorum:uiuit tanquam uicina marito:
 H oc solo prior:quod amicos coniugis odit.
 E t seruos:grauis est rationibus:ecce furentis
 B ellonæ matrisque deum chorus intrat:et ingēs
 S emiuit obsceno facies reuerenda minori:
 M ollia:qui rupta secuit genitalia testa
 I am pridem cui rauca cohors:cui tympana cedūt
 P lebæia et phrygia uestitur bucca tyara.
 G rande sonat:metuique iubet septēbris et austri
 A duentum:nisi se centum lustrauerit ouis.
 X erampelinas uestes donauerit ipsi

Cosmetæ:ancillæ curantes ornatum
 dominæ:nã κοσμητοὶ significat orno.

Alieni somni:idest mariti: qui dormi
 uit;nec rem cum ea habuit. Secas:no
 men ancillæ sumptum ab una ex comi
 tibus Dianæ:cuius meminit Ouidius.
 χερκαιο significat irroro:nã irrorat do
 minam se componentem. Sricula au
 la:idest phalaride: qui primus ī Sicilia
 tyrannidem instituit:ut scribit Pli.Re
 prehendit autem insolentiam mulierū
 quæ cum sibi displiceant:uerberant an
 cillas:quod Martialis notauit in lalage
 cum uidisset se in speculo. In ho.duo
 bus in locis adulteriorum erat occasio:
 in hortis scilicet & in templo Isidis deæ
 de hortis historia apud Tacitum.de tē
 plo Isidis carmen extat Ouidii in libro
 de arte. Lenæ:isiacæ lenæ:quæ in tem
 plo Isidis ea expectat. Virgīe pygmæa:
 idest breuior tribus spithamis:nam pyg
 mæi intra tres spithamas habent statu
 ram:ut scribit Pli. hoc est intra tres do
 drantes:nam dodrantalis mensura est
 unius spithamæ. Grauis est rationi
 bus:idest affert sumptum.Ecce supstiti
 onem mulierum carpit cum aliis religi
 onibus:cum ī cybeleios sacerdotes & Isi
 dis. Tympana plebæia: idest tympa
 na isiacæ & alexandrina. Bucca: uestis
 est:unde buccula & subbuccula dicitur
 Tranquillus & Horatius uerbum usur
 pant. Xerampelinas:xerampelinæ di
 cuntur togæ rasæ uirides. has supra ap
 pellauit Galbana rasa.& Martia.tuni
 cæ prassinæ. i. uiridē ξηρος significat ari
 dū & αμπελος significat papinū ūde
 xerāpelinæ: idest rasæ tunicæ uirides.

S

Eat in tunicas: hoc tractum ē ex ritu cōpitalino: nā pilae: id est effigies hominum ueteribus uestibus indutae suspendebant in compitis: ut manes cōtenti illis imagibus & simulacris abstinerent uiuis: auctor Festus. Hibernū fracta glacie: haec de sacerdotibus isiacis: qui idem faciebant. Descendat in amnem: ex ritu aegypto hoc fit: nā sacra Isidis in Aegypto igne & aqua imprimis celebrabāt in monumentū pristinae nauigatiōis Isidis: quae in aegyptū est delata. auctor Eusebius. Candida lo: lo Inachi argiuorū regis filia a phoenicibus rapta est: ut Herodoto credimus. & abducta in aegyptum Osiriseā duxit uxorem: quo mortuo regnum tenuit: dictaque Isis post mortem habita pro dea eius sacra Romam trāsata sūt tēplo iuxta cāpū martium erecto sacerdotēs linea ueste utētes euagabātur: lugentes: mox ad laticiam conuersi sacra perficiebant: id erat monumentum Isidis: quae Orum quoque filiū sollicitē perquirebat: amisso marito. uerita ne ei accidisset: quod patri: mulieres haec sacra frequēbant: nehasque his erat illis diebus coniungi cū uiro. Meroē: lege Plinium & Strabonem de Meroe.

Linigero: Ouidius: Ne fuge linigerā memphitica templa iuuencae. Marti. Linigeri fugiūt calui sistrataque turba. Linigeri sacerdotes Isidis: quoniam ueste linea utebantur: ut Herodotus scribit: pferunt xylina: ut auctor est Plinius. Nec alia induere fas erat: calceis item papyraceis calui dicuntur: quoniam eodem auctore: cū alibi sacerdotes permittant comā in aegypto: eorum capita raduntur. immo & tertio quoque die totū corpus raditur: ne tinea: uel aliud aliquid sordidum inter sacra offēdat. Anubis lingua aegyptia mercurius dicitur: idem significat canem: Nā Mercurius capite canino una cum Iside colebatur: quoniam Diodoro teste Isiscanibus usa est ad maritum inueniendum. Canes propterea in eius sacrorum pompa praecedebant. Addit Diodoro. Annubi fuisse filium Osiridis: fratrem Macedonis: qui quoniam cane insigni armorum usus est ea imagine colebatur. hoc loco Anubim appellat sacerdotem Isidis: quando tanquam Anubis: id est Mercurius nuncius erat inter mulieres & Isidem. Sacris diebus: dictis Isidi. nam tūc nefas erat mulieribus coire. Propertius: Quae dea tā cupidos totiens diuisit amantes: Quaecūque illa fuit semper amata fuit. Argentea serpens: intelligit de serpēte: quae in imagine Osiridis in ara Isidis complectebatur canem & lupū: producto capite ad dexteram Osiridis: auctor est Macrobius. de hoc magis placet intelligas quā de dracōe

quae in uirga Mercurii gēinus. Anser magno: nā & carnibus anserinis uescebant sacerdotes aegyptii: & bubulis: ut scribit Herodotus. Pepono tenui: Suidas apud graecos scribit peponum esse placenta latam: tenuem: rotundam: de qua nunc intelligit. Sacerdos arboris: alludit ad sacerdotes dodoneas: inter quas atate praestabant promeneas: trindaretas: nicantras. nam ad fagum arborem responsa dabant: ut Herodotus & Syllius scribunt. Qualiacunque: nam somnia in templo Osiridis: de quo loquitur captabant: ut Strabo scribit: uel pro se: uel pro aliis. Comagenus: ex Syria tamen aruspices ex celluerunt in Telineffo urbe Cariae. Comagene uero pars Syriae: unde comagenum dixerunt iecur anseris maceratum niuibis: quod medicamentum est: & comageni inuenerunt. Pulmone columbae: cum eo conuenit: quod dixit aruspice comagenum: id est Syrium. Nam Syrii sacras columbas autant: putantes reginam suam in columbam couersam fuisse. q. d. ne auibus quod suis sacris parceret.

Vt quicquid subiti et magni discriminis instat
In tunicas eat: et totum semel expiet annum
Hibernum fracta glacie descendet in amnem.
Ter matutino tyberi mergetur et ipsis
Vorticibus tumidum caput abluat: inde superbi
Totum regis agrum: nuda ac tremebunda cruētis
Ereper genibus: si candida iusserit io.
Ibit ad aegypti finem calidasque petitas
Ameroe portabit aquas: ut spargat in aedem
Isidis: antiquo: quae proxima surgit ouili.
Credidit enim ipsius dominæ se uoce moneri:
Ena iam et mentem: cū qua dii nocte loquuntur.
Ergo hic praecipuum summūque meretur honorē
Qui grege linigero circumdatus et grege caluo
Plangētis populi currit derisor anubis
Ille petit ueniam: quotiens non abstinet uxor
Concubitu: sacris obseruandisque diebus
Magnaque debetur uiolata poena caduceo:
Et mouisse caput uisa est argentea serpens:
Illius lachrymis meditataque murmura praestant:
Vt ueniam culpae non abnuat anseri magno
Sicilicet et tenui pepono corruptus osyris
Cum dedit ille locum cophino foenoque relicto
Archanam iudaea tremens medicat in aurem
Interpres legum solimarum et magna sacerdos
Arboris: ac summi fida internuncia coeli.
Implet et illa manum: sed parcius aere minuto
Qualiacunque uoles iudaei somnia uendunt.
Spondet amatorem tenerum: uel diuitis orbi
Testamentum ingens calidae pulmōe columbae
Tractato. armenius uel comagenus aruspex.

Quod deferat ipse, i. q. accuset ipse & obiciat aliis; ex historia ē: nam qui filiam Barea ad magicam hortati sūt: eā postea sunt insectati accusationibus. Caldæis; caue coniungas deferat caldæis. Sed ita legas: sed maior ē fiducia caldæis, i. plus credunt caldæis, i. astrologis q̄ aurispicibus. Quoniam delphis oracula cessant: hoc ait in irrisione oīum oraculorum; nam delphica oracula āplius non dabantur: quia, s. nunq̄ fuerant: quod Cice, ita scribit: Cur isto modo delphiciā oracula non edunt nō modo nostra ætate: sed iādiu iam: ut nihil possit eē contēptius. Lucanus: Si luit postq̄ reges timuere futura: & superos uetere loq. extat Plutarchi libellus: quo disputat: quare siluerunt oracula. Amonis oraculum instituit puella a phœnicibus diuēdita: ut ægyptii tradāt Pausanias Amone pastorem auctorem fuisse scribit Diodorus Amone regē. Herodotus amū lingua ægyptia iouē significari scribit: unde Iuppiter amon. Magni scius: damnat astrologorum scelera: sūpto exēplo a Seleuco astrologo: cuius cōsilio mors Galbæ dilata ē ab Othone: ut scribit Tranq̄. hanc inquit operam præstant astrologi ut rebus nefariis consulant. Fidentinus stultam prius opinionem de Pisone recitat, mox addit a nobis edoctus: quidā uolūt de Galba intelligi, ego is sum: ita uolo & interpretor Fidentine. Recte tu quidem i hoc q̄ hanc opinionem ad alias reiecisti: nam ueram sententiā nunq̄ dixisti ex tē. Magnus ciuis, i. Galba.

Pectora pullorum rimatur: et extra catelli:
Interdum et pueri: faciet quod deferat ipse
Caldæis: sed maior erit fiducia quicquid
Dixerit astrologus: credet a fonte relatum
Hammonis quoniam delphis oracula cessant:
Et genus humanum damnat caligo futuri:
Præcipuus tamen horum est qui sapius exul:
Cuius amicitia cōducendaque tabella
Magnus ciuis obit: et formidatus othoni:
Inde fides arti sonuit: si dextera ferro
Læuaque si longo castrorum in carcere mansit.
Nemo mathēaticus genium indemnatus hēbit
Sed qui pene perit: cui uix in cyclade mitti
Contigit: et parua tandem caruisse seripho
Consulti iſterice lento de funere matris
Ante tamen de te tanaquil tua quando sororem
Effecerat: et patruos: an sit uicturus adulter
Post ipsam quid, n. dare maius numina possunt.
Hæc tamen ignorat quid sydus triste minatur
Saturni quo læta uenus se proferat astro.
Qui mensis damno: quæ dentur tempora lucro.
Illius occurfus etiam uitare memento:
In cuius manibus ceu pingui succina tritas
Cernis ephemeridas: quæ nullum cōsulit: et iam
Consultitur: quæ castra uiro: patriamque petente
Non ibit pariter numeris reuocata thrasylli.
Ad primum lapidem uetari cum placet hora
Sumitur ex libro: si prurit frictus ocelli
Angulus inspecta genesi coliria possit.
Aegra licet iaceat capiēdo nulla uidetur
Aprior hora cibo: nisi quam dederit petosiris
Si mediocris erit spatium lustrabit utrunque

Obit: consilio scilicet Seleuci astrologi.

Parua seripho: seryphus inter duodecim cyclades ē: ubi Persius educatus capite gorgonis incolas in lapides cōuertit quoniam his adiutoribus Polydectes rex Persei matrem ad nuptias cogere uoluit. Strabo auctor: Graue illic erat exiliū post seriphon est tenos dicata Neptuno inde emenda carmen Virgilii: undarū tenos: æquorumque regi. Iſterice: ictericum morbum regium, Celsus & Plinius appellant: quoniam ut ait Celsus: regio cubiculi apparatu curatur. Idem arcuatus a colore arcus cœlestis. Varro regium dictum putat: quod mulso preciosissimo remedio curatur. Ephemeridas: Sēpronius Afelio scribit eē diarias: i. quibus singulorū dierū acta continentur quā interpretationem alii hoc loco secuti sūt. Sed ex uerbis Pli. planū ē: ephemeridas eē supputationē numerorū i astris quid quoque die immineat. Pli. crinas massiliensis arte geminata: ut cautior: religiosiorque ad sydex motus ex ephemerida mathematica cibo dando: horaque obseruando eum auctoritate præcessit. Succina: nam hæc manibus tractabant: & tenebant matronæ: ut bene uolent: ut est apud Martialem. Thrasyllus hic mathēaticus fuit ætate Tyberii

principis: ut plane ostendit Tranquillus. Petosiris & necepsus celebrantur testimonio Plinii in secundo naturalis historiae. Petosiris: id est ratio astrorum tradita a petosiri: id genus medicinae instituit crinas massiliensis de cibo, s. dando ægrotis ex hora astrorum. Si mediocris erit: si inquit mulieres sint mediocris conditionis consulunt sortilegos: qui sunt minoris auctoritatis q̄ astrologi. Sortes inuēit Numerius suffusius pnestinus ædē pendebat Romæ: hoc genere diuinationis hūiliores utebā. Cice, q̄s, n. magfatus: aut q̄s illustrior utiſ sortibus. Vtrūque spatium, i. utrūque caput pēdētium sortium.

Frontem; id est adibit; & etiam metoposcopus: quæ fronte inspecta futura prædicunt; & chironoman-
 tas q̄ ex manuum incisuris uaticinatur. Popisma: nonnulli pro coitu acceperunt: sed nulla ratione cō-
 firmari: nam græce ποῦμα est mā tractare: adhibito etiā leuiore sono uocis ad mā sue faciendū
 ut solemus equos indomitos: quē sonum quoniā cūnus facit in coitu. Mart. dixit fatui popismata cun-
 ni. hic igit̄ ita intelligit: chironomanta diu differt sententiā suā: ut mulierem consulentē diu palpi-
 tet & tractet, nam popisma: ut dixi est tractatio manū. Phryx augur: hoc ait: quoniam ut scribit Ci-
 cero: Arabes: Cilices: phryges: cantus autem notauerūt diligenter & auguria.
 Publica fulgura: hoc est q̄ hēnt publicā
 curā fulgurū: nā cū cadebāt fulgura ad
 erāt qui locū expiarēt: cæsis bidentibus
 quē clausū & septū bidētal appellabat
 Persius: Triste iaces lupis euitandūque
 bidētal. Plebæiū in circo positū: in cir-
 co flaminio Gnei Domitii de lubro sco-
 pæ mā sculptæ erāt nereides super del-
 phines. & alia præerea magnū ac p̄clarū
 opus: etiā si totius uitæ fuisset: ut scribit
 Plinius: id appellat ad colūnas delphi-
 norū: iuxta itē circū erat colossus Bruti
 callaici ī tēplo: p̄stabāt mulieres ad cir-
 cum supra ad circū iussas p̄strare puel-
 las. phalæ alta ædificia dicunt: auctore
 Pompeio: uel turres ligneæ: ut scribit
 Marcellus a phalado: q̄d̄ coelū signifi-
 cat apud etruscos: dicit ergo ære phalas:
 .i. ad tēplū Bruti iuxta circū: ubi erat
 colossus altissimus. Sēsus ē: Paupes mu-
 lieres: & plebæias adire p̄stātes ad circū
 iuxta. s. delphinos Gnei Domitii: & co-
 lossū Bruti: & ab his cape cōsilia. Fatū
 plebæiū. .i. respōsa de fato plebæiarum
 mulierū in circo: & agere in mulieribus
 p̄stātibus ad circū iuxta aggerē qui illic
 erat. Quæ ostēdit lōgū aurū: p̄phra-
 sis ē mulieris p̄stantis. Consuluit: dat
 cōsiliū plebæiæ interrogāti. q̄ æ mulie-
 res p̄stituta daret respōsa: locus ille ī di-
 cat Plinii de Nerōe, utināque īferos po-
 rius & quoscūque de suspicionibus suis:
 deos cōsuluisset: quā lupanaribus atque
 p̄stitutis mandasset inquisitiones eas. hæ
 .s. plebæiæ & paupes. nūc. n. inuehit in
 diuites: quæ medicamētis abortiua faci-
 ebant. Ad spurcos lacus: ad paludē ue-
 labrensem: nam illic pueri exponeban-
 tur: eosdem lacus gelidos dixit Martia-
 lis. Falso corpore: Nam sunt suppo-
 siti: nec nati ex nobilibus. Auuncu-
 lus Neronis: Caligula frater Agrippi-
 næ matris Nerōis: quia a Cæsonia ama-
 torio medicamento potionatus est: ut
 scribit Tranquillus: q̄ mox eum in fu-
 rorem uertit dato Hippomene: cuius ī
 ueneficio tantæ uires sunt: ut affusum
 æris mixturæ ī effigiem equæ olympiæ
 ad motos mares equos in rabiem coitus
 ageret. De Hippomene satis multa ære
 diximus. Iuno maritum: Nam Iuno
 decimonono Iliados: ut scribit Homē-
 rus: accepto a Venere cesto in tātū amo-
 rē succendit iouem: ut fassus sit se nunq̄
 a deo arfisse. Sed hic intelligit totum or-
 bem non aliter mutasse infano Caligula: qui eum gubernabat: q̄ si Iuppiter uersus esset in furorem:

M etarum et sortes ducet: frōtemque manumque
 P ræbebit uati crebrum popisma roganti
 D iuitibus responsa dabit phrix augur: et inde
 C onductus dabit astrorum mundi que peritus.
 A tque aliquis senior qui publica fulgura cōdit
 P lebæium in circo positum est et in aggerē fatū
 Q uæ nudis lōgum ostendit ceruicibus aurum
 C onsulit ære phalas: delphinorumque columnas
 A n saga uendenti nubat caupone relicto:
 H æ tamen et partus subeunt discriminē: et omnes
 N utricis tolerant: fortuna urgente labores.
 S ed iacet aurato uix ulla puerpera lecto:
 T antum artes huius: tantum medicamina possunt:
 Q uæ steriles facit: atque hoīes in uentre necādos
 C onducit: gaude infelix atque ipse bibendum
 P orrige quicquid erit: nam si distendere uellet:
 E t uexare uterum pueris salientibus esses
 A ethiopis ortasse pater: mox decolor hæres
 I mpleret tabulas: nunquā tibi mane uidēdus
 T rāseo suppositos: et gaudia uotaque sæpe
 A d spurcos decepta lacus: atque inde peritos
 P ontifices alios: scaurorum nomina falso
 C orpore laturos: stat fortuna improba noctu
 A rridens nudis infantibus: hos fouet omnes.
 I nuoluitque sinu: domibus tunc porriget altis.
 S ecretumque sibi mimū parat: hos amat: his se
 I ngerit: atque suos ridens producit alumnos
 H ic magicos affert cantus: hic thessala uendit
 P hiltra quibus ualeat mentem uexare mariti:
 E t solea pulsare nates: quod desipis inde est:
 I nde animi caligo: et magna obliuio rerum
 Q uas modo gessisti: tamen hoc tolerabile si non
 E t furere incipias: ut auunculus ille neronis
 C ui tota tremuli frontem cæsonia pulli
 I nfundit quæ non faciet: quod principis uxor
 A rdebant cuncta: et fracta compage ruebant:
 N on aliter quam si fecisset iuno maritum.

cuius nutu omnia reguntur: ut ita detrimentū ueneficii muliebris amplificet. Senis: nam ad sexagesimum quartū annum puenerat. Descendere: & Seneca scribit Claudium primū ascendisse in cœlum: sed eundem communi deorū decreto deiectū ad inferos. Papi. Nondū stelligerum genitor de-
missum in axem Claudius. Hæc poscit ferrū: id est hæc potio facit ut uiri uersi in furorem poscāt arma & ignes. Mixtos, hoc ait propter Caligulam qui equestre ordinem & senatoriū furens lacera-
uit: quod factū fuisse uideri uult Iuue. ob poculum amatoriū. Tranquil. de Calligula nihilo reuerē-

Insanum minus ergo nocens erit agrippine
Boletus: siquidem unius præcordia præssit
Ille senis: tremulumque caput descendere suasis
In cœlum et longam manatīa labra saliuam:
Hæc poscit ferrū: atque ignes hæc potio torquet
Hæc lacerat mixtos equitum cum sanguine patres
Tanti partus equæ: quanti uenefica cōstat.
Oderunt natos de pellice: nemo repugnet.
Nemo uetet: iam iam priuignum occidere fas ē
Vosego pupilli moneo: quibus amplior res est
Custodite animas et nulli credite mensæ
Liuida materno feruent adipata ueneno.
Mordeat ante aliquis quicquid porrexerit illa
Quæ peperit timidus prægustet pocula papas.
Fingimus hæc: altum satyra sumente coturnū
Scilicet egressi: finem: legemque priorum.
Glande sophocleo carmen bacchamur hyatu
Montibus ignotum rutulis cœloque latino
Nos utinam uani: sed clamant pontia feci:
Consiteor puerisque meis achonita parauit:
Quæ deprehensa patēr: facinus tamē ipsa peregi
Tu ne duos una sæuissima uipera coena:
Tu ne duos: si septem forte fuissent.
Credamus tragicis quicquid de colchide torua
Dicitur et progne: nil contra conor: et ille
Grandia mōstra suis audebant temporibus. sed
Non propter nummos minor admiratio sūmis.
Debetur monstris quotiens facit ira nocentem
Hunc sexum rabie iecur incendente feruntur
Præcipites: ut saxa iugis abrupta: quibus mons
Subtrahitur cliuoque latus pendēte recedit.
Illam ego non tulerim: quæ cōputat et scelus ingēs
Sana facit: spectant subeuntem fata mariti
Alcestem: et similis si permutatio detur
Morte uiri cupiant animam seruare catelli
Occurrunt tibi multæ bellides atque eriphillæ
Mane clytemnestram nullus non uicus habebit
Hoc tantum refert quod tyndaris illa bipennem

tior leuiore erga senatum quosdā sum-
mis honoribus functos ad essendū sibi
occurrere passus est: quosdam cū clam-
iter emisserat citauit ut uiuos præterea ab
eodem. xx. amplius equites tumultu e-
lisos fuisse scribit: eundem denique in
cūctos senatores sæpe fuisse inuectū: &
in equestre ordinē. Papi. de Calligula.
Nec proximus hæres immitis tūq̃ & fu-
ris agitatus: abegit. Tanti prius equæ:
legatur per epiphonema: & cōiungatur
cum superioribus: ut Fabius illud Vir-
giliū. Tantæ molis erat romanam cōde-
gentē. Tanti: id est tantarum uirium est
partus equæ. i. Hippomenes: quod na-
scitur in fronte pulli equini. Quātum
hoc referatur ad insequentia: Na hic or-
ditur reprehensionē in matres: quæ ex
gua mercede conductæ filios ueneficiis
necant: ut uacuæ nubāt adulteris: q̃tum
constat una uenefica interrogatiue: q̃si
dicat: minima mercede inuenit etiā mē
quæ uenenerit filiū. Nemo repugnet. i.
ego pmiseri ut hēant odio filios natos
ex concubina uiri. iā cum. s. filii ueneno
necent. Est fas: ego putauerim fas ut
occidant priuignum: & filius. s. abstineat.

Adipata. i. mactæa: nā mactæa erāt
partes carniū adipe cōditæ aptæ uene-
ficiis. Inde scribit Trāquil. missas fuisse
mactæas uenenatas ab imperatore. Fin-
gimus: uidemur fingere. Pontia: nomē
mulieris apud Tacitū: quæ interfecta ē
ab Octauio sagitta: dum uiro necato ei
nubere noller. Pontia irē duos filios ue-
neno sustulit ut a dultero nuberet: hu-
ius memīt Martia. in gallam: O mater
q̃ nec pontia deterior. De hac extat epi-
gramma: Quod circūfertur quo scelus
fateretur. Aconita: uenena ocitissima: ut
scribit Pli. Quibus Calpurnius uxores
dormiētes necauit: nam tactis foemina-
bus foeminini generis: Aconitum mor-
tem celerē affert. Credāus: sēsus ē: quæ
scribūt tragici de mulieribus quæ neca-
uerint filios: ut de Medea: fabulosa qdē
sūt: sed tamē esto q̃ uera fuerit: nulla ī
eiusmodi fabulis mē fingit: quæ merce-
de & pecūia corrupta filium necauerit:
sed pp irā aut aliquē aliū dolorē. Illā
quæ: cōputat. i. quæ certo cōsilio: nō per-
turbato aīo descendit ad scelus: ut tem-
poribus nostris. Spectant: scilicet quo-
tidie in theatro: dum representatur.
Alcestem: fabulam de Alceste: quæ pro
uiro mori uoluit. Bellides. i. quæ uiros
necauerit: ut Bellidæ fecerūt: sensus est

cum spectentur fabulæ ī theatro: earum quæ pro uiris uoluerunt mori: ut Alcestis: & quæ necarunt

ut Belidum & Clytēneſtre nulla tamen Alceſtem: ſed Belide imitatur. Si attrides: ſi maritus: ut Aga-
memnon Clytemneſtre. Pontica medicamina: id eſt Antidotum: quod Mitridates rex ponti con-
tra uenena quotidie ſumebat ex ſale: ruta: nuce: ſico conditum ter a romanis uictus Scylla ſcilicet Lu-
cullio Pompeio: extrema clade: ut Gellius ſcribit: uenena ſumpſit uiolentiſſima. ſed cum nō pſiceret
gladio ſe tranſſixit: huius cōpoſitionē ſcriptam inuenit Pompeius in eius ſcrinio: luglans erat una: Fi-
ci duæ ſiccæ potiſſimo: rutæ folia. xx. ſalis granū in unū contuſa & deuorata ieiuno.

Et ſpes & ratio: Hæc ſatyræ ci-
uium auaritiā notat: q̄ poe-
tis nihil dabāt: cum tamē pri-
nceps contigiffet: qui ſtudiis ſa-
uebat: idem ſēſus eſt Martia:
in epigrāmte: quo conquerit non eſſe
Mœcenatem tēporibus ſuis: cum ſit Au-
guſtus. Legat igit ſatyræ non per ironiā:
ſed aperto ſenſu: ut ita laudet Domitia-
nus: ſi Quintilianū & Martialē ſequi-
mur: eundē imperatorē ita laudantes:
uel certe Neruæ: q̄ magis placet: ex cu-
ius p̄cipatu poeſis Martia. quoque cō-
gratulat: Contigit auſoniæ p̄cerum mi-
tiſſimus aulæ Neruæ: licet toto nunc he-
licone frui. tota igit obiurgatio ē auari-
tiæ ciuium: & laus principis. Solus. i.
nullus ciuis: ſed ſolus ip̄ator. Camœ-
nas: antiq̄ dixerunt carmenas: & caſme-
nas: ut Neuius: Nos elifa littera camēas.

Balneolū gabiis: cogitabant inq̄ poe-
tæ de cōducēdo balneo & furno: nā q̄
paupes ſūt tremere dicunt. Martia. Et
tremere & ſordes faris mordere canini
qui autem frigebant Horatii æmulatio-
ne dicunt cogitare de furno & balneo
lo conducendo: ut illic caleant. Horati-
us: Nec qui frigus collegit furnos & bal-
nea laudat: ut fortunatā plene præſtan-
tia uitā. Balneolum aut gabiis dicit: ut
oñdat id cōduci p̄p̄ frigus: nam gabii: ut
ſcribit Horatius: Inter loca frigida nu-
merabant. Præcones: hoc ē extremæ
deſperatiōis & difficultatis uiuēdi ſubi-
re. ſ. munus præconis. Mart. Præconem
iubeas uel architectū. Machære apud
græcos ſignificat enſē & cultrū: hoc uer-
bum plane græcū inſeruerūt carmini:
ut panſan acontion: ut auctor ē Macro.
Nō cōuēit at̄ cū p̄cone: de quo hic loq̄-
ſi exponas machære. i. enſis. placet ac-
cipias p̄ noſe p̄prio p̄conis tēpore Iuue.
ut Gellius & Eulogus p̄cones ſunt apud
martialem. Ames uictum & nomen: id
eſt: non te pudeat quærere uictum & appellari præconem. Machære: id eſt præconis a machæra:

qui in eo munere tunc præſtabat. Vendas commiſſa: id eſt quæ data tibi ſunt a dominis ut uendas.
Tripodas: mēſas. poſtea inuēta ſūt monopodia luxu aſiatico: ut ſcribit Liuius. Armaria: maiora re-
poſitoria librorū. Alcinoē: bacchi: Bacchus & Fauſtus poetarum ſunt noīa: tragœdias temporibus Iu-
uenalis ſcribentium: ſed inepte: ut Baſſus apud Martialem. Alcinoem: id eſt tragœdiam ſcriptam de
Alcinoē: quæ una ex pleiadibus ex Neptuno peperit Iream patrem Orionis: ut ſcribit Hyginus: a quo
Irea odpidū fuit agri thebæi: ut ſcribit Strabo. Therea: regē Daulidis: id eſt tragœdiam de Thereo &
philomela. Dicas ſub iudice: uanitatē testimoniōz carpit. in quo notat imprimis aſiaticos: q̄ ut ſcri-
bit Cice. testimoniā mutabāt. Eq̄tesque byrhini altera. i. gallogræcia. Nudo talo: cū eq̄tes dixiſſet: q̄
in bello operā ſolēt p̄ſtare. ſtatim addit eos ē inutiles eē bello: q̄ notat ex more illoz: q̄ buſdā. n. græ-
corū inſtitutū fuit olim prodire in bellū: altero crure ſeminudo: quod Macrobius docet euripidis: &
antiquorū testimoniis. & Virgi. in Hernicos tranſtulit. Veſtigia nuda ſiniſtri inſtitueſ pedis. Tradu-
cit: ridēdos p̄bet & tradit nobis martialis. Deſine ſi pudor ē miſerā traducere caluā. Papi. Ego inq̄ tra-
ducor nudo talo: molli corpe & pene iermi. ex armatura. n. genere corporis mollitiē notat. Altera gal-
lia. i. gallogræcia: nā q̄ ad paphlagōiā cōſedeſt olī duce leonorio diuiſi i trisgētes eius dē tñ liguæ erāt.

I nſulſam et fatuam læua dextraque tenebat:
A t nunc res agitur tenui pulmone rubetæ:
S ed tamen et ferro ſi præguſtaret attrides
P ontica ter uicti cantus medicamina regis.

Iunū Iuuenalis Aquinatis ſatyræ ſeptima.

Et ſpes et ratio ſtudiorum in cæſare tantum
Solus enim triſtes hac tempeſtate camæna:
Reſpexit: cū iam celebres: notique poetæ
Balneolū gabiis romæ conducere furnos
T entarēt: nec ſœdum alii: nec turpe putarent
P ræcones fieri: cum deſertis aganippes
V allibus exuriens migraret in atria clio.
N am ſi pieria quadrans tibi nullus in arca
O ſtendatur: ames nomē uictumque machære.
E tuendas potius commiſſa quod auctio uēdit
S tantibus oenophorum: tripodes: armaria: ciſtas
A lcinoen bacchi: thebas et therea fauſti.
H oc ſatius quam ſi dicas ſub iudice uidi
Q uod nō uidiſti: faciant equites aſiani
Q uanquam cappadoces faciāt: equiteſque bythini:
A ltera quos nudo traducit gallia talo.
N emo tamē ſtudiis indignum ferre laborem
C ogetur poſt hac neſcit quicunque canoris
E loquium uocale modis: laurumque momordit
H oc agite iuuenes: circūſpicit et ſtimulat nos
M ateriamque ſibi ducis indulgentia quærit.

S i qua aliunde putas rerum spectanda tuarum
 P rasidia: atque ideo croceæ membrana tabellæ
 I mpletur: lignorum aliquid posse otius et quæ
 C omponis dona ueneris telefine marito:
 A ut claude: et positos tinea pertunde libellos:
 F range miser calamos: uigilataque prælia dele
 Q ui facis in parua sublimia carmina coela.
 V t dignus uenias hederis et imagine macra:
 S pes nulla ulterior didicit: nam diues avarus
 T antum admirari: tantum laudare disertos:
 V t pueri iunonis auem. sed defluit ætas
 E t pelagi patiens: et cassidis atque ligonis.
 T edia tunc subeunt animos tunc seque suæque
 T erficorem odit facundam. et nuda senectus.
 A ccipe nunc artes: ne quid tibi conferat iste
 Q uem colis: et musarū: et apollinis æde relicta.
 I pse fecit uersus: atque uni cedit homero
 P ropter mille annos: aut si dulcedine famæ
 S uccensus retices maculonus commodat ædes:
 A c longe ferrata domus seruire iubetur:
 I n qua sollicitas mutatur ianua portas:
 S it dare liberos extrema in parte sedentes
 O rdinis: et magnas comitum disponere uoces
 N emo dabit regum quanti subsellia consent:
 E t quæ conducto pēdet anabathra tigillo.
 Q uæque reportandis posita ē orchestra cathedris.
 N os tamen hoc agimus tenuique in puluere sulcos
 D uci mus: et litus tenui uersamus aratro
 N am si discedas laqueo tenet ambitiosi
 C onsueto mali: tenet insanabile multos
 S cribendi cachoetos: et agro in corde senescit:
 S ed uatem egregium: cui non sit publica uena:
 Q ui nihil expositum soleat deducere: nec qui
 C ommuni feriat carmen triuiale moneta
 H unc qualem nescio monstrare: et sentio tantū
 A nxietate carens: animus facit omnis acerbi
 I mpatiens: cupidus siluarum: aptusque bibēdis
 F ontibus aonidum: neque cantare sub antro
 P ierio: thirsum ue potest contingere sana
 P aupertas: atque æris inops nocteque dieque
 C orpus æger: satur est cum dicit horatius heu ohe:
 Q uis locus ingenio: nisi cum se carmine solo

Si q̄: hinc ē initiū satyræ. Telefine: ad
 telefinū scribit ē Mart. Quod mihi nō
 credis ueteri telefine sodali. Croceæ
 tabellæ: nā libri citro: cuius color croce
 us ē seruabant. Tinea. Ouid. Roditur
 tinea: carpi ore liber. Macra imaginē:
 nā uatibus dabat statua macra corōata
 hederā in æde camænæ post mortem.
 Lucius uero actius poeta uiuēs eam sibi
 posuit: ut scribit Pli. Relicta æde: hoc
 ē contēpto iudicio aliorū: qd' solebat fi
 eri in æde musarū: ut scribit Porphyrio.

Sollicitas: admittunt unūquēque ea
 cura: qua solēt admitti i urbē tempore
 belli. In extrēa parte sedētes: hoc Ne
 ro instituit: ut. s. iuuenes eēnt dispositi:
 q̄ plausuū genera cōdiscerent: & sibi ap
 plauderēt citati. Nēo regū. i. diuitū.

Anabatra. i. gradus: imitatio ē Lucillia
 na. nā Lucillius integras uoces græcas car
 mini inseruit. Pēdent: sublimia sūt:
 hæc eadē Cornelius. hi enim basso do
 mi nascunt: pulchri quidē & iucundi:
 quorū tamē hic exitus ē ut cū toto āno
 p oēs dies magna noctiū parte unum li
 brū excludit & elucubrauit: rogare ul
 tro & ambire cogat: ut sint quæ dignen
 tur audire. & ne id quidē gratis: nam &
 domū mutuat: & auditoriū extruit: &
 subsellia cōducit: & libellos dispergit.
 & cetera. Cōducto tigillo: id est tignis
 cōductis. A te posita ē. i. constructa.

Reportadis: in alijs & referendis ad do
 minū: a quo cōduxisti eas. Ambitiosi
 mali: malū ābitiosū appellat poetice:
 qua homines uersant cupidi laudis tan
 tum. Cacethos: imitatio item lucillia
 na: id est malus mos. In agro. i. in ābi
 tioso corde multos suorū temporū no
 tat: & imprimis Papiniū: qui per ābitio
 nem in poetarū certamine concentraue
 rat in quinq̄triis Mineruæ. Vena pu
 blica: æmulatio Horatii. Nec qui circa
 uilē patulūque morabit orbem. Non
 feriat. i. non signet: metaphora a signā
 tibus pecuniam. Hora. Licuit sēperque
 licebit signatū præsente nota pducere
 nomen. Carmē triuiale: quale solent
 cantare rustici in triuiis. Virgilius: Nū
 tu in triuiis docte solebas stridenti mi
 serum stipula disperdere carmen. Cō
 tingere tyrsū: id est concipe animo fu
 rorem bacchi. Nam bachātes comis fer
 ta: & tyrsos manibus sūere solebāt. i. ha
 stas pampinis inuolutas: ut scribit Dio
 dorus. Et bacchari poetæ dicūtur: quo i
 furore concepto scribūt. Papinius: Hæc
 ego nascentes lætus bacchatus ad aras.



Dominis cirræ & nifæ: idest Apolline cirreo & baccho nifeo. Cirra urbs uetusta erat atq; erat chryl
sea planities unde erat ascēsus in delphos. Strabo scribit: inde cirreum apollinem dicimus delphicū.
Nyfa in Parnaso & arabia foelici: ut scribit Diodo. ubi educatus ē Bacchus. Aspicere: ingēio sibi rep
sentare. Currus: quos excogitauit Virgi. in Iuturna & Turno. Caderent oēs a crinibus hydri: idest
nihil profecisset allecto suis colubris: quibus bellum latinū suscitauit: ut est apud Virg. idest Virgili
us nō potuisset canere illud bellum. Buccina: alludit ad carmen Virg. de allecto cornuque recuruo

Tartaream intendit uocem: qua proti
nus omne Contremuit nemus. Nihil
gemeret: idest Virgi. non potuisset exci
taſ illud bellum latinū: si necessaria de
fuisſent. Rubrenus lappa: poeta eius
temporū pauperrimus. Atreus: fœne
rator: ut apud Martialē. Claudius qn
tillē: ut illud Martialis: Pauper amici
tiæ cum sis lupe non es amicæ. Vix pos
sum iam diu stomachū cohibere: toties
occurrunt Fidentini clunici ineptiæ: q̄s
etiam refutare pudet: ne ulla ex pte me
mouere uideāſ: ut hoc loco quod ait de
Caluo poeta intelligēdum eēt: & de Ne
mitore ffe Romuli. Domitū: Fīāno
pœnus primus docuit leonem domari
ut scribit Plī. Capiant plus: per ironiā
legēdum est. Lucanus: pro quocūque
poeta diuite ponis: qui tantum scribat
carmen ad laudem. Lucanum diuitem
fuisse scribit Tacitus: qui tradit Melam
eius patre procuratiōe negociorū impe
ratoris ingentis opes fuisse consecutum
quarū auuiditate Nero passus est eū fal
so crimine dānari. Occurrit igiſ tacitæ
obiectioni. Possent enī dicere ciues poe
tam contentū esse debere laude: nec ali
quid præterea quærere. ita est inquit: si
sunt diuites: ut Lucanus. Sed Sarano: &
Saleio basso sit q̄tauis gloria: quid tamē
facient si nihil præter gloriā habebunt
cum sint pauperes. nam Saranus nomē
est poetæ temporū luue. ut Vmber Bas
sus Clunius apd Mart. & Saleius Bassus
floruit temporibus Vespasiāi: ut docet

Cornelius de rhetoribus: Cornelius se
curus sit inquit Aper & Saleius: & quisque alius studium poetices & carminum gloriam fouet: eius dē
meminit Quintilianus. Vehemens inquit: & poeticum ingenium & Salei Bassi præfuit: nec ipsum se
nectus maturauit: Claruit imprimis gratia imperatoris. Codex meus & Manili auditoris mei certissi
mæ fidei & summæ uetustatis Saleio habent: ut multis hætenus ostendi: pro quo alii habent Salino:
in quo ineptissimus sensus est. nam Salinum nunq̄ nominatur a poetis nisi in tenui mēsa: quomodo
autem conuenit hortis marmoreis & tenui salino. Sarano: idest uitreo. Præterea quo pacto bene enū
ciatur hic uersus absolute. Gloria quantalibet. & cætera. Melius nos coniungimus: Gloria sit quantali
bet sarano & tenui: idest pauperi. Saleio qd erit: & cætera. Nunc me mouent aut Fidentini eiulatus:
aut eius præceptoris nomen: quod interponit. Facile enim patior utrunque eorum dissentire: cū ma
le sentiant. Curritur: Statius Papinius neapolitanus: ut ipse in Siluis de se scribit: quāuis alter Sta
tius fuerit Tolosanus: ut tradit Eusebius. Ex certamine poetarum a Domitiano instituto coronatus ē
in quinquatriis Mineruæ. Inde ita scribit ad Domitianum. Qualis sub collibus albæ. Cum modo
germanicas acies: modo dacia sonantem prælia: Palladio tua me munus induit auro. Idem ad Septi
mum. Hinc mea carmina regina bellorum uirago cæsareo perancauit auro: Cū tu sodalis dulce pe
riculum. Connixus omni pectore coleres & ad uxorem: Ter me nitidis albana ferentem dena comis
sanctoque induit cæsaris auro: Visceribus complexa tuis eum honorem: cum insolenter iactaret aliis
poetis erat inuisus. Iuuenalisque per indignationem eum notat & Paridem Pāthomimum: cuius gra
tia non carminis merito Papinium coronatum fuisse innuit ab his uersibus totum satyricum opus in
cohauit. Sed occultauit diu mox: cum magno successu audiretur: eos huic satyræ inseruit. Dici at hæc
in Papiniū ex stomacho: uel ille uersus satis indicat. Haud tamen inuideas uari quem pulpita pascūt.

V exant et dominis cirræ: nifæque feruntur
P ectora uestra duas nō admittentia uoces
M agnæ mētis opus: nec de lodice paranda
A ttonitræ: currus et equos: faciesque deorum
A spicere: et qualis rutulum cōfundat erynnis
N am si uirgilio puer et tolerabile desit
H ospitium caderēt omnes a crinibus hydri
S urda nihil gerneret graue buccina poscimus ut sit
N on minor antiquo rubrenus lapa cothurno
C uius et albiolos: et lænam pignorat atreus.
N on habet infœlix numitor quod mittat amico
Q uintille quod donet habet: nec defuit illi
V nde emeret multa pascendum carne leonem
I am domitum cōstat leuiori belua sumptu
N imirum et capiunt plus intestina poetæ.
C ontētus fama iaceat lucanus in hortis
M armoreis et sarano: tenuique saleio
G loria quātalibet quid erit si gloria tantum est
C urritur ad uocem iucundam et carmen amicæ
T hebaidos: lætam fecit constantius urbem
P romisitque diem tanta dulcedine captos
A fficit ille animos tātaque libidine uulgi
A uditur: sed cum fregit subsellia uersu:

Nisi uendat agauem: carmen thebanum Paridi pantomimo: nō q̄ ille alieno carmine uellet uideri doctus. sed hoc ait ut ostēdat eum Paridis gr̄a serui: cui spe mercedis dat carmen: & oēm tribuit operam huius paridis apud Marr. ē epithaphion urbis delitiā salesque nili. &c. Alter paris tēporibus Neronis fuit: quē ille interfecit: tanq̄ eiusdē artis amulū: erat enim histrio. Honorē militiā. i. tribunatum. Semestri auro: nam tribunū quoque annulū gestabāt: ut ostēdit Plu. Et nepos in epistolis p̄ caluissio ita rogāt: Hunc rogo semestri tribunatu splendidiorē & sibi & auunculo suo facias. hinc Iuena.

E surit intactam paridi nisi uēdat agauem
I lle: et militiā multis largitur honorem:
S emestri uatum digitos circūligat auro
Q uod nō dāt proceres: dabit histrio: tu camerinos:
E t bareas tu nobilium magna atria curas
P ræfectos pelopeia fecit: philomena tribunos.
H aud tamen inuidias uati quem pulpita pascūt
Q uis tibi mœcenās? quis nunc erit aut procul eius
A ut fabius quis cotta iterum: quis lētulus alter?
T unc per ingenio precium: tunc utile multis
P allere: et uinum toto nescire decembri.
V ester porro labor foecundior historiarum
S criptores: petit hic plus tēporis: atque olei plus.
N anque oblita modis millesima pagina surgit
O mnibus et crescit multa damnosa papiro
S ic ingens rerum numerus iubet atque operum lex
Q uæ tamen inde seges terræ quis fructus aperte?
Q uis dabit historico quantum daret acta legēti.
S ed genus ignauum: quod tecto gaudet et ūbra
D ic igitur quid causidicis ciuilia præstant
O fficia: et magno comites in fase libelli.
I psi magna sonant: sed tunc cum creditor audit
P ræcipue uel si tetigit latus acrior illo
Q ui uenit ad dubium gr̄adi cum codice nomē:
T unc immensa caui spirant mendacia folles.
C onspuiturque sinus ueram deprēdere messēm
S ilibet hinc centum patrimonia causidicorum

Annulū tribunitiū semestrem dixit.
Camerinos: nobiles: sed nō gratos principi: qualis fuit Sulpitius Camerinus: q̄ de proconsulatu Aphricæ accusatus est apud Neronē: sed tñ absolutus: ut Cornelius scribit. Bareas. i. nobiles nō gratos principi: qualis fuit Bareas Saranus de quo ātea ē dictū. Pelopeia: opus de pelopeia uxore Thiestis. Haud tamen inuideas uati: hoc ex stomacho ait i Papiniū: qui canēs & recitās carmina uictū quærebat: in quo ait nō eē ei inuidendū notās illius impudētiā & turpē quæstū.

Pascūt: Nā papinius accepit p̄dium a Domitiāo in albāo: quod iactat: Ast ego dardāiā quāuis sub collibus albæ: Rus p̄priū magnique ducis mihi mūci currens unda domi. Fabius lentulus: De his ante dictum est. Vinum toto decembri: hoc dicit p̄pter saturnalia: quæ mēse decēbri celebrant: Magna licētia poculorum: papinius i saturnalibus Et multo grauidus mero decēber. Sensus igit̄ est: utile fuisse multis uino abstīnisse etiā eo tēpore: quo oēs indulgēt: id est in saturnalibus toto decēbri. i. totis saturnalibus. Fidētinus post fabulas suas tandē nostrā refert opionē: cui iuitus assentit. Olei plus. i. maiorē lucubrationē: unde orōnes Demosthenis dictæ sunt lucernā olere: quoniam noctu hæ erant lucubrata. Sed genus ignauum: pponit obiectionē: & ei respōdet posses inquit dicere historicos nihil lucrari: quoniā nō prodeūt i forū: & agūt negociū: sed sēper in ūbra sūt. Iuue. uero ostēdit hoīes eiusdē instituti & artis nō plus lucrari: si in negociis uersentur q̄ qui in ūbra fuerūt antiquorū tēporibus. Causidici igit̄: qui exercēt eloquētiā in foro: centum nō habent tātum diuitiarum: ut omnia eorum bona pos-

sint comparari: etiam cum exiguo rure. Attici sati: equitis romani: quem ditissimum fuisse scribit Cornelius nepos. Eloquentem testatur Cicero: appellatum satum ostendit Suetonius. Cecilius inquit Epirota Tusculi natus libertus. Attici sati equitis romani: ad quem sunt Ciceronis epistolæ: q̄ idem delectatus sit ocio: & umbra: ostendit Cicero ad eum scribens. Te inquit otium: me uero negocium delectat. Ditior igitur olim in ocio & umbra fuit Atticus eques: & eius ēt mīma uilla plus ualuit q̄ patrimonia centum causidicorum. qui nunc in negociis uersantur. Et ita ostendit culpa temporum hoc accidere: non desidia hominum: ut pauperes sint. Creditor: qui pecuniam credidit debitori. Creditor item: cuius pecunia aliud aliquid agit: ut hoc loco & apud Ciceronem. Resagitur per eosdem creditores: & cætera. Creditor: id est qui conduxit patrimonium pecunia sua. Qui uenit ad dubium nomen cum grandi codice: in foro erant causidici: qui ad subellia uocem tantum clientibus accommodabant: & pragmatici qui his suppeditabant iura: ut Cicero & Fabius scribunt: quorum erat maior dignitas: & famæ discrimen: de pragmatico igitur nunc loquitur sub mōnente & incitante causidicum ad clamorem suppeditata lege. Acrior: id est uehementior illo creditore: id est qui magis urget causidicum. Cum grandi codice: scilicet legum. Pone solum rus lacerat: hoc est solum rus exiguum: quasi dicat: non conferas omnes uillas: sed unū tātum rus ad id breue

nam lacerta est brevis mensura terræ ante. Vnius sese dominum fecisse lacertæ. Sati: idest attici sati equitis romani: qui eloquentiam nunq̃ exercuit in foro: q̃ Fidentinus præceptorē secutus multa hoc loco recenseat deliramenta: & confingat fabulas, nec miror: nec moueor. Illud uero rideo q̃ ait prætoris suo placere satam eē proprium aurigæ: id ne a libris Sibyllinis acceptum putes: ostendi multis luuenalem meum: in cuius margine id scriptum est sine ulla auctoritate: ut multa alia i eiusmodi codicibus reperiuntur. Confedere duces: emystichion est Ouidii sumptum de certamine Aiæcis & Vyxis in iudicio armorum. Dubia p

libertate: tanquam ageres causam de cōditione tua. Bubulco iudice: hoc ē apd iudicem rudem: hoc dicit: quoniā multū imperatorum indulgentia asciti fuerant in decurias iudicum externi & barbari hoīes. Quod Fidenti, somniat de Vespasiano: Bone deus quā ridiculū ē.

Scalarū: scalarū gemoniæ dicebant i q̃s dānati trahi solebāt. Tranquil. Nemo punitorū: nō in gemonias abiectus: uncoque tractus gloria scalarū erat: cū patronus reū dānabat, sensus est. Esto qd̃ uiceris & dānaueris reū ad gemonias: q̃ precium uocis erit tibi. Alii putāt scalarū fuisse forulos & armaria causidicorum quæ palmarū foliis ornabant: quū illi uicissent cām. Cice. Correpimus scala: hæc legi in margine mei luuenalis atiq̃

Vt tibi lassio: idest esto qd̃ tibi lassio post multos labores. Fingant uirides: palmæ scalarū: idest de uictoria de reo damnato ad scalarū: in quas obtinueris eum abiiciendū. Quod uocis precium: idest quid præmiū tibi erit. Exigua muñera causidicorū: deridet Mart. in sabello longo epigramate. Salsamēta his mittebant: ut ille: & lucania uentre cū salisco. Hic lue. Siccus petasunculus. Pelamidū: palamides thynni sunt itra ānuū tēpus: cū limū erunt, nam πηλο signifi-
ficat linū: unde pelamides, hæc in aliaca coctæ: priculatimque conceptæ in gene-

ra ciborū dispartiebant: ut scribit Plī. Epimenia: sacra dicuntur menstrua: sed placet magis legas epimenida: nam epimenidū scyllæ genus ē proximū bulbis: quod Plī. scribit eē gratum cibis & Theophrastus angustiore folio ac minus aspero abusu ita appellatum: in Aphrica præstabāt. Columella: Et quæ fissa legit gerulis obruta glebis, mittebantur autem bulbi causidicis, Martialis. Cum bulbis coelestisque caseosque. Epimenida aphrorum: appositio ē ueteres bulbi: qui apud aphros epimenida sunt. Siq̃ ter egisti: idest si apud quattuor decurias iudicū causam egeris: & tum demum datus sit unus aureus.

Partes cadunt. i. discedunt a lite: quam componunt arbitrio pragmaticorum: quos ad eū tanq̃ peritiores iuris. Aemilio dabit: idem apud Mart. est: qui ait causidicos: ut conducerentur statuas ostētas se. Martialis: Tam graue percussis incudibus æra resultant. Causidicum medio cū faber aptat equo.

Sedens bellatore equo: describit statuam equestrem: quam ostendant causidici ut conducantur. Lusca: nam in alterum latus & oculum incumbunt equites in hastam proni. Pedito: causidicus: alter poeta: cuius meminerunt Ouidius & Martialis. Conturbat: idest multa obiit negocia, Martialis: Conturbabit atlas, alibi: Conturbator aper uilius esurio. Deficit: inopia perit. nihil enim lucrabatur. Martialis. Parua rogas magnos: sed non dant hæc quoque magni: Vt leuius pudeat iā matho magna roga. Hic est exitus: idest hæc causa est quare conducatur Tugilius: de quo Martialis. Vri Tugilius: male dicitur hemytriteo: noui hominis mores. Esurit atque sitit. Rinocerote: rinoceros uas significat: quo in balneis utebantur ex cornu rinoceroris: de quo diximus in commentariis Martialis: Inferioris conditionis homines pro rinocerote utebantur gutto ex cornu tauri. Turba lutulenta. i. multitudine comitum: qui eum per lutum sūt comitati: & lauantur una. Fiden. clunicus lutulēta exponit pro pediconum: quasi in eo possem opes ostentare tungilias: q̃ pedicones haberet multos comites. Longo asserere: de asseribus ante dictum est. Empturus pueros: idest tanquam uelit emere pueros: qui in sepris uendebantur: quo qui se diuites iactabant: accedebant tanquam omnia empturi: quod in mamurra deridet Martialis. In sepris mamurra diu multumque uagatus. Hic ubi roma suas aurea uexat opes. Spondet: idest præbet auctoritatem quod possit emere. Sclataria purpura an-
tiq̃ sclatū platū dixerūt: ut Pōpe. scribit: & silitē p lite: ut Fabi. tradit: uide sclata latū nauigiū dictū ē

P arte alia solum rus sati pone lacertæ
C onfedere duces: surgis tu pallidus aiæx
D iēturus dubia pro libertate bubulco
I udice rumpe miser tensum iecur ut tibi lassio
F ingantur uirides scalarum gloria palmæ:
Q uod uocis precium siccus petasunculus et uas
P elamidum aut ueteres aphrorum epimenia bulbi
A ut uinum tyberi deuectum quinque lagenæ:
S i quater egisti: si contigit aureus unus
I nde cadunt partes in fœdere pragmaticorum.
A emilio dabitur quantum peter: et melius nos
E gimus: huius enim stat currus æneus alti.
Q uadriiuges in uestibulis: atque ipse feroci
B ellatore sedens curuatum hastile minatur
E minus: et statua meditatur proelia lusca.
S ic pedito conturbat: matho deficit: exitus hic est
T ongilli magno cum rinocerote lauari
Q ui solet et uexat lutulenta balnea turba.
P erque forum iuuenes longo premit asserere medos:
E mpturus pueros: argentum mirina uillas:
S pondet enim tyrio sclataria purpura filo:

Purpura stataria non a nauigio: ut ego sentio dicitur: sed est periphrasis lati clau: ut legas: Purpura stataria: id est latus clauus purpureus: quem gestat. Tyrio filo: id est lana tyria. Sed finem impensæ: eos carpit: qui ut diuites uiderentur: & ita conducerentur fœnore uestes & comites cōducebant: in quo Martialis Saufellum deridet. Cinctum togatis & post & ante saufellum. Octo serui: nam hic erat iustus numerus: his qui gestabantur. Catullus: Octo homines parare rectos ad lecticam. Paulus causidicus: cuius meminit Martialis: Gratus sit tibi paule sit december. Declamare doces: erant qui declamare docerent proposita controuersia ex historia aut oratione. Cicero ad præturam usque græce declamauit latine senior. Vectius pro præceptore quocūque declamationum hic ponitur. Nā ut scribit Plinius. Vectius: ualens adulterio Messalinæ Claudii Cæsaris nobilitatus pariterque eloquentiæ affector fuit.

Classis: pars populi erat: ut apud Liuium. Classis item numerus discipulorum: qui i classem distributi: ut scribit Quintilianus ordinem dicendi secundum ingenii uires seruabāt. Ea nobis inqt ingēs palmæ cōrētio ducere uero classē multo pulcherrimū. Nam uictor classi præponebatur: eratque triginta diebus i imperio: deinde certaminis erat potestas. Vecti legas genitiuo casu: ut dicat: O q̄ patiens est Vectius in eo munere. Occidit miseros cambre: Cornelius de declamationibus ita scribit: Declamationes aut ex historiis trahebant: sicut sane nō nullæ usque adhuc: aut ex ueritate: ac re: si qua forte recens accidisset: itaque locorum etiam appellationibus additis proponi solebant: & sic certe collectæ: æditæque se habent. Cambre igitur inscriptio est declamationis a loco. Nā cābra oppidum est i Theutrania Troadis ut scribit Plinius: & e proxima regione est Lesbos: i qua Mytilenem occupauit tyranni: & auctor est Strabo. Nigessilus & Magarogilus. Alceus poeta eos canimine est infectatus. unde aureum plectrū habuisse dicitur: auctore Fabio: de tyrānis eiectis cambre declamatio sæpe erat repetenda a magistris: hæc placet sententia: ut conueniat cum eo quod dixit: Cū perimit sæuos classis numerosa tyrānos quod alii a Cambro Scytharum rege. cuius meminit Diodorus. Cābrem declamationem deducunt: nulla ex parte accommodatum est. Arcadico iuueni: id est asinino. Nam i arcadia optimi & maximi asini sunt: ut scribit Varro & Plinius: & in Italia reatini. Axiu sanator quādringentis asinum emit. Mecenas pullo asinino uesci docuit: sed eo mortuo desitum est. A cannis: cānæ in Apulia nobiles busto romanorum: ut scribit Plinius. Cannæ item locorum opidulum i

E t tamen hoc ipsi est utile purpura uendit
C ausidicum uendunt amethystina conuenit illis
E t strepitu: et facie maioris uiuere census.
S ed finem impensæ non seruat prodiga roma.
V t redeant ueteres: cicroni nemo ducentos
N unc dederit nummos: nisi fulserit annulus ingens
R espicit hoc primum qui litigat: an tibi serui
O cto decem comites post te an sit sella: togati
A nte pedes ideo conducta paulus agebat.
S ardonice atque ideo pluris quā coslus agebat.
Q uam basilus rara in tenui facundia panno.
Q uando licet flentem basilo deducere matrem.
Q uis bene dicentem basillum ferat: accipiat te
G allia uel potius nutricula causidicorum
A phrica si placuit mercedem imponere linguæ:
D eclamare doces o ferrea pectora uecti:
C um perimit sæuos classis numerosa tyrannos:
N am quæcūque sedēs modo legerat hæc eadē stans
P roferet atque eadem cantabat uersibus iisdem.
O ccidit miseros cambre repetita magistrōs.
Q uis dolor: et quod sit causæ genus: atque ubi sūma
Q uæstio quæ ueniant diuersa parte sagittæ.
N ossu uolunt omnes: mercedem soluere nemo
M ercedem appellas: quid enim scio? culpa docentis
S cilicet arguitur: quod laua in parte mamillæ
N il salit archadico iuueni: cuius mihi sexta
Q uaque die miserum dirus caput hannibal implet
Q uicquid id est de quo deliberat: an petat urbem
A cannis: an post nymbos et fulmina cantus
C ircumagat madidas a tempestate cohortes
Q uantum uis stipulare: et protinus accipe quod do

Asia: ut Strabo tradit. A cannis deliberauit enim Hannibal: an duceret exercitum ad urbem uictis romanis ad cannas Marbale præfecto equitum suadente: & hortante: pollicenteque ei cœnam in Capitolio die quinti. Læra respondit Hannibal res est: sed uia maior: quam ut capere animo possim. Circumagat: id est reducat Syllius. Cunctantem & uana minantem circumagit: castrisque ducem succedere cogit. A tempestate: Nam duplici tempestate cum esset ad tertium lapidem a pugna est reuocatus: ut apud Liuium: & alios scriptores est: uolentem tertio progredi reduxit Iuno: ut ipse Syllius cecinit.

8

Ast alii sex: ex hoc autem offendit non esse subeundum munus docendi: quoniam sophistæ: qui se rhetoribus præstare contendunt: iam magis audiuntur quam rhetores. Nam falsis argumentationibus malas causas docent defendere. Sophistæ apud græcos rhetores dicuntur. Sophistæ item erant: qui falsis argumentis malas causas tueri docebant: in eo scripsit Isocrates perpetuam orationem: quæ inscribitur *καὶ τὸ ὠσὸ φῖς ὠν*: Iam ergo inquit uero rhetori non est locus: sed sophistæ tantum sunt in precio. Falsa uenena: scilicet a Medea: idest si accusaretur Medea quod fusco bitumine uenenato: cuius meminerunt Plinius & Diodorus Creontem regem cum Iasone: qui eius filiam Creusam: ut alii scribunt Glaucam relictam Medea duxerat: & totam domum combusserit: uix euadente Iasone. Sophistæ docent: quæ arte possit defendi: ut absoluantur. Raptore relicto: cum aufugit a Iasone incensa domo Creontis. Silent: defendunt: & absoluantur. Malus ingratusque maritus: idest Iason cæsetur maritus malus & ingratus: & arte sophisticarum damnatur: tanquam malus maritus erga Medeam: cum ipsa debeat puniri: quoniam ipsa reliquit Iasonem combusta domo: & necatis filiis. Et mortaria: quæ iam sanant: idest iam arte sophisticarum iudicantur uenena prodesse: idest tantum abest: ut Medea damnetur: quod magicem excuerit in Iasone restituendo ad iuuentutem ut iam ars magica salutaris habeatur arificio sophisticarum. Chrysogonus: cytharædus de quo ante. Sunt quæ Chrysogonum cantare uerent. Pollio: alter cytharædus. supra: An capitolinam deberet Pollio quercum sperare: & fidibus permittere. Mar. Hæc de theatro Pollio: ne cantante. Cytharædi inquit quales sunt Chrysogonus & Pollio: maiorem mercedem consequuntur sua disciplina quam rhetores. Theodorus: gadareus rhetor fuit: de quo Suetonius in Tyberio: Sæua ac lenta crudelitas: ne in puero quidem latuit quam Theodorus gadareus rhetoricæ præceptor: & cætera. Eiusdem meminit Fabius: hic dicebat rhetoricæ esse artem sed non uirtutem. Scindens: idest lacerans & deridens. Nam Pollio inquit: Deridet artem rhetoricæ: cum plus ipse laceret disciplina sua. Scindere: idest aliquando conuiciis lacerare. Pli. Hic namque est mamurra Carulli Veronensis carminibus procissus. Fidenus autem exponit scindens: idest diuidens lectiones more præceptorum. Nam hic rudissimus accipit Pollionem: & Chrysogonum pro rhetoribus: eadem scilicet ipse rhetorice imbutus. Solem argentem: aut argentem solem dicit intrare in cænationem: propter lapides speculares oppositos: quorum luxum infecta Plinius. Nam hic sol ita arceretur: ut quis intus luceat non admodum caleat: aut certe scitum cænationis describit: quæ Collumellæ præcepto ita ædificatur: ut æstate hibernum orientem spectet: & hoc placet: ut exponas argentem: idest hibernum. Quintiliano: idest si ita parci sunt romani erga præceptores: quo pacto Quintilianus est locupletatus. Nam hic Romæ rhetoricæ professus est: uiginti annis: ut ipse scribit: primusque mercedem publicam eo nomine meruit: ut tradit Eusebius: ex Hispania a Galba ductus. Nigra lunam subtexit allutam: nobiles lunaris calceis utebantur more archadum: Euandro duce: quasi ipsi hi essent: qui genus recta linea soli ab illis deducerent: auctor est Plutarchus in quaestionibus: ex cuius auctoritate plura de eo diximus in commentariis Martialis: Pars autem calcei excavata operiebatur corio: quod appellarunt ligulam. Nam speciem linguæ habebat: & græce dicitur *ῥῶα*: idest lingua dicitur: ut scribit Pollux: nigros fuisse calceos. In nobilibus scribit Horatius: Nam ut quisque infans nigris medium impedit crus pellibus. Subtexit: idest operuit ligula opposita: ut docet Papinius: Præmaque patritia clausit uestigia luna. pudet & piget infectari ipsum Fidentinum in hoc loco: qui allutam scribit esse ipsum genus terræ: Nec quid meriatur satis illud intelligit.

Vt totiens illum pater audiat: ast alii sex
 Et plures uno cum clamant ore sophistæ
 Et ueras agitant lites: raptore relicto:
 Fusa uenena silent: malus ingratusque maritus:
 Et quæ iam ueteres sanant mortaria cacos
 Ergo sibi dabit ipse rudem si nostra mouebunt
 Consilia: et uitæ diuersum iter ingredietur
 Ad pugnam: qui rhetorica descendit ab umbra
 Summula ne pareat qua uilis tessera uenit
 Fumentum quippe hæc merces lautissima tenta
 Chrysogonus quanti doceat: uel pollio quanti
 Lautorum pueros artem scindens theodori:
 Balnea sexcentis: et pluris porticus in qua.
 Gestetur dominus quotiens pluit: an ne serenum
 Expectet: spargatque luto iumenta recenti:
 Hic potius namque hic munda nitet ungula mula:
 Parte alia longis numidarum fulta columnis
 Surgat: et argentem rapiat cænationem solem.
 Quancumque domus ueniet qui fercula docte
 Componat ueniet: qui pulmentaria condat.
 Hos inter sumptus festertia quintiliano.
 Vt multum duo sufficient: res nulla minoris
 Constabit patri quam filius unde igitur tot.
 Quintilianus habet saltus: exempla nouorum
 Fatorum transi foelix et pulcher et acer:
 Foelix et sapiens et nobilis et generosus
 Appositam nigra lunam subtexit allutam.

Fies rhetor de consule: Idem scribit Cornelius: Magna inquit professorum atque doctorum profluxit copia. Adeoque floruit: ut nonnulli ex infima fortuna in ordinem senatoriū: atque ad summos honores processerint. In eundem ferme sensum Plinius. De consule: ut Syllus nouariensis: qui post ædilitatē factus ē rhetor. Ventidius ex captiua asculana natus: ductusque in triūphum a Strabone Cnei Pompei patre primo redarius: deinde mulio: demum consul: primus de parthis triumphauit: tanta admiratione hominum: ut portentum dicerent iactato uersu. Multos qui fricabat consul factus est. Massu-

rius scribit eum bis in triūphum ductum esse: auctores sunt Plinius: Cicero Gellius: Valerius. Seruis: ut Tullio nato ex captiua. Captiuis triūphos: ut Ventidius particū triūphum: q̄ olim captiuus fuit Strabonis Cnei Pompei patris.

Panituit multos. Fiden. torum hunc locum peruertit: ut alia omnia. Nos ita exponimus: Iuuenalis ab exemplo ostendit: quis aliquis instituerit munus docendi: tamē eū debere desistere: q̄ & Thrasimachus: & secundus rhetores fecerūt: cū paruam assequerentur mercedem.

Thrasimachus carthaginēsis rhetor i Bythinia fuit: q̄ primus peridion: qua Cicero ambitum & comprehensionem interpretatur: & membrum repperit discipulus Platonis: & Isocratis rhetoris artem generis deliberatiui perscripsit: cū cōpisset rhetoricen perscribere destitit ob mercedē exiguam. Secundus: Carinas athenis eruditus: rhetoricen coepit illic profiteri: Sed ob paupertatem deseruit munus: peruenitque Romam: & atria Neronis: Moxque Othonis coluit. unde est locupletatus. Tacitus missis in eas prouincias Atto & secundo carinate: ille liberatus erat cuique flagitio promptus: hic græca doctrina eruditus: animum nō bonis artibus imbuerat. Pluta. item meminit. Secundus inquit rhetor: q̄ Othonis epistolam legerat: hæc narrabat. Exitus id est finis consiliorū. Nam tandē destitit: alibi exitus hic est Tongilii: id est hoc consilium Tongilii & finis consiliorum: ut. s. conducatur. Non autem exitus id est mors: ut Fidenius per ignorantiam secutus præceptorē interpretat. Inopē: notat Secundū q̄ athenis erat inops: sed i urbe malis artibus locupletatus. Nil præter hic uersus referendus ē ad perpetuū crimen athenarū: non aut ad Secundū. Præter cicutas: præter uenenum: ut dedistis Socrati: quem falso crimine accusatum ueneno substulerūt. In urna perpetuū uer. Nam intra herbas odoratas condebantur more Pythagoreorū: foliis oleæ nigrae populi: & myrthi: qualem urnam

Fœlix orator quoque maximus: et ioculator:
Et si perfrixit cantat bene: distat enim quæ
Sydera te accipiant modo primos incipientem.
Edere uagitus: et adhuc a matre rubentem.
Si fortuna uolet: fies de rhetore consul
Si uolet hæc eadem fies de consule rhetor.
Ventidius: quid enim: quid tulius: an ne aliquid quā
Sydus et occulti miranda potentia fati.
Scruis regna dabunt captiuis fara triumphos:
Fœlix ille tamen: coruo quoque rarior albo.
Pœnituit multos uanæ: sterilis que cathedræ:
Sicut thrasimachi probat exitus atque secundi.
Carinatis: et hunc inopem uidistis athenæ.
Nil præter gelidas ausæ conferre cicutas:
Dii maiorum umbris tenuem: et sine pondere terrā
Spirantesque crocos: et in urna perpetuum uer:
Qui præceptorem sancti uoluere parentis.
Est loco: metuens uirgæ iam grandis achilles
Cantabat patriis in montibus: et cui non tunc
Eliceret risum citharœdi cauda magistri:
Sed ruffum atque alios: cædit sua quæque iuuentus
Ruffum qui totiens ciceronem allobroga dixit
Quis gremio enceladi: doctique palæmonis affert
Quantū grammaticus meruit labor: et tamen ex hoc
Quodcunque est minus est aut quam rhetoris æra
Discipuli custos præmordet acænetus ipse:
Et qui dispensat: franget sibi cæde palæmon:
Et patere inde aliquid decrescere: non aliter quam

uoluit habere Varro: ut est apud Plinium. Ruffum: multi hoc nomine apud Tacitum leguntur: sed de Verginio Ruffo uidetur intelligere: de quo hæc Tacitus: Verginium ruffum claritudo nominis expulit: & paulopost. Nam Verginius studia iuuenum eloquentia Musonius præceptis sapientiæ fovebat. posses suspicari dictum de Satrio ruffo: cum in nonnullis codicibus plinianis ita legatur: Satrius Ruffus: cui est cum Cicerone æmulatio: & qui non contentus est eloquentia seculi nostri. Ruffus inquit Iuuenalis: Qui tantum sibi eloquentia tribuit: ut Cice. audeat tanq̄ superfluentem: & eloquacem accusare a discipulis suis cōtendit. Allobroga: hoc ē gallicæ loquacitatis & tumoris: sed potissimū dixit Allobrogem cū gallū uellet dicere: notans historiam cōsulatus ciceroniani: in quo allobrogum populorū galliæ legati de catilinaria cōiuratione nō nihil egerūt: fuisse præter Ruffum: q̄ superfluentē Ciceronem dicerent: auctor est Cornelius. Brutus appellabat eum elubem & mollem. Caluus attritū & exanguem. Enceladi: hic bonus grammaticus fuit eiusdem nominis. L. Enceladus libertus Augusti.



Tegetis hibernæ niueique cadurci: Cadurci populi galliæ sunt: apud quos lini præstâtia palmâ obri-
net in culcitris ob præcipuū candorē: auctor ē Plinius. Inde Iuuenalis: Cadurcū culcitrant appellat:
Non aliter inq̃t Palemon: & grāmaticus patitur aliquid detrahi de mercede sua quam si esset institu-
tor extremæ suppellectilis: ut culcitra & lodicis. Supra cū uoluit ostēdere curam extremæ suppellecti-
lis. Ait: Nec de lodice parāda. Hibernam: tegetem uocat apparatus lēti: quo frigus arcetur. Fidenti,
cū hæc legisset in scriptis nostris: sua tentauit emendare: sed tam inepte: ut nec illa: nec nostra integro

sensu illic appareant. Phœbi balnea:
quæ erāt in urbe phœbus libertus: cuius
meminit Cornelius. Ferebāt inquit Ve-
spasianū tanq̃ somno cōniuereta phœ-
bo liberto increpitū uel balnea phœbi
cumas intelligit: ubi Phœbus colebat.
Mar. phœbi uada appellat. Nutricem
Anchisæ: eiusmodi quæstiones perob-
scuræ a grāmaticis exigebant. Inde Trā-
quillus scribit: Tyberiū solitū esse fati-
gare grāmaticos: quærendo quæ fuerit
mater Hecubæ: q̃ Achilli nomen inter
uirgines: & cætera. Anchemoli: alii in-
terpretant de Archemoro filio Lycurgi
q̃ desertus ab hypsipyle nutrice morlū
anguis extinctus ē: sed nō placet. Super-
fluū enim erat quærere de nouerca Ar-
chemori: cū nullam habuerit: aut certe
si Hypsipylem tanq̃ nouercā interpre-
tātur nō cōuenit. Nam nomē Hypsiph-
les notissimū ē: Iuuenalis uero res pror-
sus incognitas proponit: de Archemolo
igitur intelligo: de quo Vir. Hinc sthele-
nū petit & rheti de gēte uerusta. An-
chemolū thalamosaufum incestare nouer-
cæ: cuius nouercæ nomē nostri incogni-
tū fatentur: quis Abienus iambicis uersu-
bus græcā eē dicat Casperiam nomine.

Pollice. i. tanq̃ digito sumptū ē de Per-
seo: & præmiffa ratione animus uincique
laborat. Artificemque tuo ducit sub pol-
lice uultū. Tremētis oculos: Nam cum
ad uirilitem perueniūt hircuitalli di-
cuntur pueri: ut scribit Pōpeius: quoniā
οἰονοῖ: idest germinant hircus: idest
extremis oculorum angulis. Tremen-
tibus scilicet in libidine. Quod uictō-
ri populus historias & fabulas: hoc loco
nonnulli somniāt: ego puto coniungen-
dum cū eo quod dixit: Rara tamē mer-
ces: quæ cognitione tribuni non egeat:
ut dicat: Nullā habebis mercedem post
tot labores: nisi per litem: & quā iusserit
dari tribunus populus iudex uictōri: id
est tibi uictōri litis populus: idest tribu-
nus iudex. Postulat: iubet dari tibi. Fi-
dentinus id præcepit: immo iam dudum totus corruiť miser. Hic nescio: quæ somnia per crapulam re-
fert de ludis circensibus.

 Temmata libertini locupletis elumnus incertum an filius: Iuuenalis: Cum male audisset de igno-
bilitate sua: satyram orsus est i eos qui sola maiorum auctoritate efferuntur: & hic nactus occasio-
nem eorum notat scelera: ad Ponticum uero scribit: quem docet quid sit uera nobilitas. Stemmata græ-
ce latine coronæ dicunt. unde latini idem uerbum acceperunt pro statuis maiorib: qui coronā aliquan-
do meruissent: in atriis expressi cæra uultus auorum singulis disponebant armariis: & in gētiliū funtus
adducebant. Stemmata eadē statuæ erāt: sed tm̃ eorum auorū: q̃ coronā in bello meruissent: hæ solæ li-
neis designabant: ut q̃si pictæ uiderent ad aliarū differentiā. Plini. Stemmata lineis discurrebāt ad ima-
gines pictas. Vultus pictos: idest stemmata maiorum. Nam ut ait Plinius erant imagines cæreæ pi-
ctæ. Aemilianos. idest triumphales uiros: quales fuerunt Paulus Aemilius Macedonicus: cui data est
uestis a senatu triumphalis ludis circensibus. Scipio Aemilianus: qui Carthaginē & Numantiā deleuit.

I nstitor hibernæ tegetis: niueique cadurci
D ummodo nō pereat mediæ quod noctis ab hora.
S edisti qua nemo faber: qua nemo sedebat
Q ui docet obliquo lanam deducere ferro.
D ummodo non pereat totidem olfecisse lucernas
Q uod stabant pueri cum totus decolor esset
F laccus et hareret: nigro fuligo maroni.
R ara tamen merces: quæ cognitione tribuni
N on egeat: sed uos sæuas imponite leges.
V t præceptorum uerborum regula constet.
V t legat hystorias: auctores nouerit omnes
T anquam ungues: digitosque suos: ut forte rogat
D um petit: aut thermas: aut phœbi balnea dicat
N utricem anchisæ nomen: patriamque nouercæ
A nchemoli dicat quot æstes uixerit annos
Q uot siculis phrygibus uini donauerit urnas.
E xigite ut mores teneros seu polluce ducat
V t si quis cæra uultum facit exigite: ut sit
E t pater ipsius coetus: ne turpia ludant:
N e faciant uicibus non est leue tot puerorum
O bseruare manus: oculosque in fine trementes.
H æc inquit curas: et cum se uerterit annus
A ccipe uictori populus quod postulat aurum.

Iunii Iuuenalis Aquinatis Satyra octaua.

 Temmata quid faciunt: quid prodest pōtice lōgo
Sanguine censer: pictosque ostendere uultus
M aiorum et stantes in curribus æmilianos

Curios: de Curio ante dictū ē. Nasum minorē: laus stēmatis ē a uetustate. Coruini. i. messale coruini: de quo ante dictū ē. Galbam. i. Sergiū galbam cōsularē & oratorē tabula capaci. i. amplo armario: ita cōiunge quis fructus generis ē famulos. i. infames homines. Iactare: id est ostentare. Magistros equitū. s. maiores suos: q̄ fuerunt magistri equitū. Coram lepidis. i. coram praeclaris uiris: qualis fuit Lepidus: q̄ auctore Valerio tantā indolis fuit: ut ei ex senatus consulto posita sit statua bullata cū prae-texta: qm̄ puer p̄gressus in Aciem hostem interemisset. Effigies quo. i. ad quē usum habes tot statuas

maiorū: si nō æmularis eorum uirtutes.

Si ante numatinos. i. ante statuas triūphalium: qualis fuit Scipio numatinus ludis tota nocte alea: ut ita cōiunctim legas: Si ludis alea pernox ante numantinos. Et si incipis dormire ortu luciferi. i. si tādē ad auroram is dormitū uersatus tota nocte in alea: quo tempore illi ibant in Aciem q̄ ridiculi sunt: q̄ conuētus ortus numatinos luciferi & de astrologia disputāt hoc loco: nō tam a nobis ē ostendendum q̄ ab omnibus facile cognosci pōt: & tamen Fiden. opinionem nostram sequi noluit: tarditate ingenii impeditus. Fabius. Qu. Fabii maximi allobrogis ciuis: & imperatoris clarissimi filius perditā luxuria uitam egit: & maioribus indignā adeo: ut Pōpeius p̄tor Urbanus paternis bonis ei indixerit per hūc oēs intelligit: q̄ a maioribus de generarūt. Fuit item Fabius ualēs: cuius meminit Tacitus. Allobrogis. i. Cur uendicet sibi titulos maiorū. Nam Fabi. ut scribit Valerius uictoriā gallicā cognomen allobrogis: & sibi & posteris perperit. Magna ara. i. cur habeat hoc decus familiæ. Nam fabia gens habebat sacra Herculis hæreditaria: quæ ipsa colebat: ut scribit Liui. Magna autem dicit uel p̄pter aram Herculis maximā: cuius meminit Plini. & Virgi. & Ouidius: uel certe qm̄ auctore Plutarcho in quæstionibus duæ erāt in templo Herculis aræ: maior: ex qua uiri gustabāt: minor ex q̄ foeminae. Agna: alludit ad cognomen auitū. Nam Fabius dictus est ouicula ab oue: q̄ haberet leuitatē & grauitatem ouis: ut scribit Plutar. q. d. Si non ouicula est alludēs. s. ad cognomen: sed plane Agna mollior. Catinēsi. i. siculo. Nam catane Aetnei incendii cineribus eiectis punicibus olim onerabāt: punices tamē qui i usu erant corporē leuigando: lationes erant in mēlo & ciliro: & eolius insulis: ut scribit Plin. Traducit: ridicu-

E t curiosiam dimidios: nasumque minorem
C oruini: et galbam auriculis: nasoque carentem:
Q uis fructus generis tabula iactare capaci
F arnaſos equitum cum dictatore magistros:
S i coram lepidis male uiuitur: effigies quo
T ot bellatorum: si luditur alea pernox
A nte numantinos: si dormire incipis ortus
L uciferi: quo signa duces: et castra mouebant
C ur allobrogicis et magna gaudeat ara
N atus in herculeo fabius lare: si cupidus sit
V anus et euganea quantum uis mollior agna:
S i tenerum attritus catinensi pumice lumbum
S quallentes traducit auos: emptorque ueneni:
F rangenda miseram funestat imagine gentem:
T ota licet ueteres exornent undique cæra
A tria nobilitas est sola atque unica uirtus
P aulus uel coffus: uel drusus moribus esto:
H os ante effigies maiorum pone tuorum
P rocedant ipsa illi te consule uirgas.
P rima mihi debes animi bona: sanctus haberi
I uſtitiaque tenax factis: dictis que mereris:
A gnosco procerem: ſalue getulice: ſeu tu
S yllanus quocunque alio de sanguine rarus:
C iuis: et egregius patriæ contingis ouanti
E xclamare libet populus: quod clamat ofiri
I nuento: quis enim generosum dixerit hunc: qui
I ndignus genere: et præclaro nomine tantum
I nſignis nanum cuiusdam atlanta uocamus.
A ethyopem cygnum paruum: extortâque puellam

los facit. Coffus: id est talis: qualis fuit Coffus: qui Larrem tolūnium manu sua interfecit: ducem hostium. Vnde spolia optima iu Capitolium reportauit: altera post Romulum. Vel drusum: id est imitare Drusi mores: drusorum generis auctor a Drauso hostium duce interfecto cognomen in familia propagauit. Idem dicitur ex Gallia retulisse aurum: quod in obsidione Capitolii hostibus datum fuerat. Nam quod de Camillo scribunt nonnulli: non est una annalium fides. Syllanus: ad hystoriam suorum temporum alludit. Nam ut scribit Tacitus: Syllanus super claritudinem lulia familiae suae. Octauium quoque inter auos nominabat: & alibi Syllanus inquit eximia nobilitate. Quod clamat: Ofiri apta similitudo. Nam cum inciderit in bonum ciuem: ait se ita lætari: ut sacerdotes solent cum Oliridē inuenerint: quē manatibus lachrymis paulo ante quærebāt: quasi & ipse dicat: Si optimū ciuē inuenerit se tandē incidisse in eum: quē lugēs iam dudū requirebat. Nanum: cuiusdam sensus ē: Nō si te aliquis appelleret Aphricanū: p̄pterea es Aphricanus: aut Syllanū dicit: es Syllanus. nā id cognomē posset eē tibi impositū in ludibriū: & a contrario: ut æthyopē aliquādo cygnū dicimus & nanū athlētē

Ne tu sis creticus: id est Ne tu eadē irrisione appelleris uel creticus: uel camerinus: creticus ex familia Metelli cretici: q̄ a Creta deuicta creticus ē dictus: scribūt hoc Liuius: & Oui. His ego quem monui. i. cuius causa hęc scripsi. Nam a pontico ad quē scribit discedit: & Rubellū plancū alloquit̄: mox ad pōticū redibit: cū dicet paulopost: Hęc satis ad iuuenem: q̄ Rubellū plancū: & ponticū eundē esse putarunt: ut Fiden. & alii sua stultitia decepti sunt. Rubelli plāce: codices mendosi habent blande p̄ plance: de hoc ita scribit Tacitus in Nerone omniū ore Rubellius plancus celebrā: cuius nobilitas p̄ matrē erat ex Iulia familia: ipse placita maiore colebat habitu seuerō casta & secreta domo quātoque metu occultior: tāto plus fame adeptus: non magis autē in hunc: qui tēporibus Neronis fuerat: q̄ sub eius persona in oēs: q̄ effereunt nobilitate inuehitur. Sanguine iuli: nam p̄ matrem erat ex Iulia familia. Cecropides: non dicit hoc quia sit Atheniēsis Rubellius: sed qm̄ cū Athenis familiā de nobilitate certarent: aliā dicebant se a Cecrope oriūdas: & ex his cecropides dicebant: aliā ab alcmæone. unde alcmæonii: alii aberictheo. unde ericthide: sed cecropide genere pręstabant. Ego cecropides: ego inq̄ p̄sto genere: ut cecropide Athenis pręstabant. Degēte togata. i. ex clientibus & plābeis: q̄ rogati comites sūt.

Bataui domiti. s. a Domitiano. nā eos puer domuit Domitianus: ut ostendit Tacitus. Syllius: At puer auricoma iam formiditate batauo. Hermæ trunco: hermis græce: latine mercurium significat: mos Athenis erat ut Thucydides & Demosthenes docēt: ut his: q̄ uel triumphum duxissent: uel p̄clarū gessissent: modo bini: modo terni: modo plures p̄ merito: dignitate Mercurii darent̄ expressi marmore: ubi solū caput eminebat: reliquo corpore nō effictō: sed rudi atque ita supra fores disponebant. Apte igitur Iuuenalis: eum q̄ se cecropidē dixit: cum inutilis sit ciuis patrię statua Mercurii trunco & sine mēbris cōparat: quis nō derideat hoc loco Fidētinum & eius pręceptorē q̄ Ormum legit p̄ liberō Cæsaris: deprauato uersu ut nullum sensum afferat. Hermæ. i. statua Mercurii: cuius corpus truncū ē in pręmiis maiorū tuorū. Teucrorum proles: qui iactas te ab lulo oriundū. Corithæ & hirpini: Hirpinus nomen equi ē: & Corita equa nobilissimā: ut Atlas durius Astur equi apud Sylliū i certaminibus. Maior: & Mar. Hirpini equi meminit. Hirpini ueteres: q̄ bene nouit auos: nomē habuit ab hirpinis populis samnitū unde uenerat. Hirpus illorū lingua lupū significat: ut Strab. docet & Corita a Corito oppido Etrurię. Syllius: Hos patrię fauor: hos accēdit nobiles nomē antiqui stabuli. Epiredia: epirediū: ut scribit Fabius currū significat cōposito uerbo p̄positione græca & dictione gallica. Gellius refert quosdā sensisse: totū esse barbarum. Molam nepotis: Nepos p̄ prium nomen est: de quo Martialis: Bis uicine nepos is pristinum habebat: quod quum omnium i ore ēet: eius meminit Iuena. Quibus oīa debes: ex quibus totus pendes: & nihil habes ex te laudandum.

E uropen: canibus pigris: scabieque uetusta
L euibus: et sicca lambentibus ora lucernæ.
N omen erit pardus: tygris leo: si quid adhuc est.
Q uod fremit in terris uiolentius: ergo cauebis:
E t metuas ne tu sis creticus: aut camerinus.
H is ego quem monui tecum est mihi sermo rubelli
B lande: tumes alto drusorum sanguine: tanquam
F eceris ipse aliquid propter quod nobilis esses.
V t te conciperet: quæ sanguine fulget iuli:
N on quæ uentoso conducta sub aere textit:
V os humiles in quis uulgi pars ultima nostri
Q uorum nemo que patriam monstrare parentis
A ste ego cecropides: uiuas et originis huius
G audia longa feras: tamen ima plābe quiritem
F acundum inuenies: solet hic defendere causas
N obilis indocti: ueniet de plābe togata:
Q ui iuris nodos: et legum enygma a soluat.
H ic petit euphraten iuuenis: domitique bataui
C ustodes aquilas armis industrius ar tu
N il nisi cecropides truncoque simillimus hermæ:
N ullo quippe alio uincis discrimine quam quod
I lli marmoreum caput est: tua uiuit imago.
D ic mihi teucrorum proles animalia muta
Q uis generosa putet nisi fortia nempe uolucrem
S ic laudamus æquum: facili qui plurima palma.
F eruet et exultat rauco uictoria circo:
N obilis hic quocunque uenit de gramine cuius
C lara fuga ante alios: et primus in æquore puluis.
S ed uenale pecus corithæ posteritas: et
H irpini: si rata iugo uictoria sedit.
N il ibi maiorum respectus: gratia nulla
V mbrarum dominos precīs mutare iubentur
E xiguus: tritoque ducuntur epiredia collo
S egnipedes dignique molam uersare nepotis
E rgo ut miremur te non tua: primum aliquid da
Q uod possim titulis incidere præter honores
Q uos illis damus: et dedimus: quibus omnia debes

Hæc satis ad iuuenem: absoluta quam fecit ad Rubellium digressionem ad ponticum redit. Phalaris: sæuissimus tyrānus: q in Sicilia primus tyrānidē exercuit. Paurolā filiū sæpe commonefaciens: ne eundem principatum optaret: ad sæuitiam natus: quam matri somnum portendit. Nam uisa est facē parere cum pregnans esset. Taurum a perillo æneum fabricatum habuit in uoluptatem: cum illic in clusi homines: q puniebātur ingemiscendo per machinæ meatus delinita uoce canere uiderētur. Dignus morte perit: hoc est qui ppter scelera dignus est morte omnino: & causas uiuendi perdidit. Gau-

rana: idest baiana a Gauro mōte proximo Bais: & insula eiusdem nominis. Papinius: Gaurus naualibus apta. Expectata diu: in auaros præfectos prouinciarum inuehitur: dum monet Ponticum: qualem se debeat præstare. Ossa uides regum: idest tu uides iam reges ipsos spoliatos & exhaustos usque ad medullas a præfectis prouinciarum. Capito: Capitonis meminit Horatius i sermonibus.

Alterius: qui dictus est Cossutianus. Capito meminit Tacitus: is fuit gener Tigillini soceri precibus ascitus in ordinem senatorium damnatus: quoniam Siliciam prouinciā: cui præfuerat spoliauerat. Tacitus quæ obliterari non sinebat Capito cossutianus præter animum ad flagitium præcipitem iniquus Thraesæque: quod auctoritate eius concidisset: iuuantis Cilicum legatos dum capitonem reperundarum interrogant. Tutor item gallus ordinem in exercitu romano gessit: de quo hæc Tacitus: Cerealis: postero die coloniam treuirorū ingressus est: auido milite eruendæ ciuitatis hanc esse classici: hanc tutoris patriæ & alibi sæpe eiusdem meminit. Piratæ cilicum: idest qui fuerant tanq̃ piratæ inter cilicas: quos spoliauerunt pirata a pte. pō: quod ē transeo: quasi dicat pirata inter piratas. nam cilices piratæ facti sunt ut scribit Srra. Triphonis & regum qui successerunt ignauia: sed spe porissimū lucri: cum captos homines pro mācipiis ad Delon uēderent. Inde enim multi romam serui adhibebantur. Pom. Cilicas uictos ex parte reduxit solos: urbem Ciliciæ: quam Pompeiopolim appellauit.

Quid damnato: his tribus uertibus publicorum iudiciorum carpit auaritiam uelata caute reprehensione. Nam prouincialibus accusantibus præsidem suū reperundarum sæpe numero præside dānato: pecuniæ restituendæ prouincialibus: principū auaritia in publicū ærariū

Hæc satis ad iuuenem: quem nobis fama superbum.
Tradit et inflatum: plenumque nerone propinquo.
Rarus enim ferme sensus communis in illa
Fortuna: sed te censeri laude tuorum
Pontice noluerim: sic ut nihil ipse futura
Laudis agas: miserum est aliorum incumbere famæ
Ne collapsa ruant subductis tecta columnis.
Stratus humi palmes uiduas desiderat ulmos:
Esto bonus miles: tutor bonus: arbiter idem
Integer ambigua: si quando citabere testis
Incertæque rei phaleris licet imperet: ut sis
Falsus: et admoto dictet periuria tauro.
Summum crede nephas animam præferre pudori.
Et propter uitam uiuendi perdere causas:
Dignus morte perit: coenat licet ostrea centum
Gaurana et cosmi toto mergatur aheni.
Expectata diu tandem prouincia: cum te
Rectorem accipiet: pone iræ frena: modumque
Pone et auaritiæ: miserere inopum sociorum
Ossa uides regem uacuis exusta medullis.
Respice quid moneant leges: quid curia mandat.
Prenia quanta bonos maneant: quam fulmine iusto
Et capito et numitor ruerint damnante senatu
Pirata cilicum: sed quid damnatio confert.
Praconem chærippe tuis circumspecte pannis
Cum panfa eripiat: quicquid tibi nocte reliquit.
Iamque tace: furor est post omnia pendere malum.
Non idem gemitus olim: nec uulnus erat par

inferebāt: q scribit Plī. factū eē i dānatione Marii prisci: de quo antea dānatus inani iudicio: & paulo post: Victrix puincia ploras. Dānatio. i. pfecto. Quid cōfert. i. sociis: qbus nō restituit pecūia. Cherippe: cherippū ponit p cilice: q obrinuit factū suū dānādū. Circūspice pconē: tu inqto chirippe uen detē pānos pfecti dānati: q tibi debēt: sed id agit ut pecunia inferat i ærariū nō restituat tibi. Nam q al ter fur. i. pfectus tibi reliq: hoc ē qd extorsisti ex pfecto dānato. Alter fur. i. ærariū publicū eripit. Pā fa. i. fur qualis fuit Panfa: sed p ærario hic ponit. Nacta: fur notissimus uersu Horatiano. Horatius: Nō quo fraudatis immūdu nacta lucernis: sed hic accipit p pfecto: q spoliavit puinciā. Iam tace. i. pō tēq res peruenit ad ærariū. q. d. Nō potes accusare iudices: ne lacestas principē. Naulū: methaphora ē a mercatoribus: q cū nauigant si minus quantum cupiunt lucrari possunt: student ut saltem recupe rent ex mercibus diuenditis quantum pro uectura nauali soluerunt: idem est prouerbiū in eum qui cum multa amiserit: reliqua etiam uelit perdere. Amentia inquit est uelle perdere uitam post bonas: Naulum item tibia est: ut scribit Philæmon: quæ non inflatur: sed pulsatur ut cythara: auctor Pol lux. Non idem gemitus. i. non erat tantus dolor olim spoliatis: quantus nunc: qm tunc erant diuites.



Ebur phidiacum: idest statuæ eburnæ sculptæ a Phidia: qui claruit ebore præsertim celando: de Parasio & Mirone & Polycleto alibi dictum est. Polycletis formam humanâ supra uerû expressit: sed deorum auctoritatem nō expleuit: in quo claruerūt phydias & alcmenes. Dolobella: dolobellæ cuiusdam meminit Tacitus: de quo hic nō intelligit. Fuit item Dolobella q̄ asiæ præfuit p̄consul: damna rusque ē repetundarū accusante. M. Scauro: ut scribit Pedianus. Alterū Dolobellā accusauit cæsar: sed nō dānauit. Antonius: nec de Antonio: cuius meminit Tacitus: nec de. M. Antonio triumpho loquit.

Neuter enim puinciā spoliavit: sed de Caio Antonio loquit: d̄ quo hæc Pedianus: hūc Antonium censores sexfennio: quam hæc dicerent senatu mouerunt: causasque subscripserunt: quod socios diripuerat: Eiusdē exulis meminit Strabo. Verres: cum in Sicilia prætor triennio fuisset: non succedente. Qu. Ario accusante. Cicero. paterno siculorum dānatus est repetundarum: plura apud Pedianum: & nos in secunda satyra. Occulta pace spoliata: idest opes: quæ reuera erant spolia bellica occultata sub nomine magistratuum. Corinthus: unctā nobilissima dicis ob multas opes: & emporium asiaticorum: quod illic erat ibi: ut inquit Strabo: Mercatores bona sensim consumebāt: iactato prouerbio: nō omnium est corinthus nauigare. Erat & templum Veneris locupletissimum: in quo supra ducentas puellas prostrebāt deæ. Resinata: idest expillata Plinius de resina: pudetque confiteri iam maximum honorem eius in euellendis uirorum corpori pilis: Martialis: Resina ueneto nec refecare luto. Gallicus axis: idest gallia. Nam ī his locis Orthonis Vellii: & Vespasiani temporibus: tumultus armorum fuerunt. Messoribus istis aphros intelligit: unde Annona in urbem mittebatur. Vacantem scane: id est nō sunt irritandi aphri: ne arma aduersus nos moueāt: qui imbelles sumus: & in ludis desidemus eorum laboribus uictum præcipientes. Alii de sabinis intellexerunt: sed ridiculum id esse ostendit: quod statim addit. Cum tenuis nuper marius discinxerit aphros. Relinques iacula: & galeam: quibus poterunt se ulcisci. Credite me uobis: coniungendum est cum superioribus. Nam ex iniuriis illatis sociis uaticinas: eorum defectionem ab imperio romano. Acersecomes nomen a Iuuenale fictum ita ut barbarum intelligatur. Nam libertum intelligit: ut Cyrum Capadocem. Armenium: Liberti enim apud prouinciarū præfectos tantum gratia ualebāt aliquādo ut res æquas & iniquas precio uenderent: ut Stadius apud. Qu. Cicero. fratrem Nemo acersecomes: idest nullus libertus barbarus gratiofus apud te. Tribunal: idest sententias & iudicia tua. Vendit: scilicet partibus litigantibus. In cōiuge crimen: Nam uxores præfectorum auaritiæ sæpe notatæ sūt. Mar. Gētibus ī libycis uxor tua galle male audit immodice fædo crīe auaritiæ. Celeno. i. tanq̄ altera celeno harpya.

D amnorum sociis florentibus: et modo uictis:
P lena domus: tunc omnis: et ingens stabat acruus
N ummorum spartana chlamis conchilia choa
E t cum parrhasii tabulis: signisque mironis
P hidia cum uiuebat ebur: nec non policleti
M ultus ubique laborare sine mentore mensæ.
I nde dollobella est: atque hinc antonius: inde
S acrolegus uerres referebant nauibus altis
O cculta spolia: et plures de pace triumphos.
N unc sociis iuga pauca bouū: et grex paruus equarū.
E t pater armenti capto eripietur agello:
I psi deinde lares: si quod spectabile signum
S i quis in ædícula deus unicus: hæc et enim sunt
P rosummis: nam sunt hæc maxima: despicias tu
F orsitan imbelles rhodios: unctamque corinthus:
D espicias merito: quid resinata iuuentus
C ruraque totius facient tibi læuia gentis:
H orrida uitanda est hispania: gallicus axis.
I llyricumque latus: parce: et messoribus illis:
Q ui saturant urbem: circo scaneque uacantem.
Q uanta autem inde feres tam diræ præmia culpæ:
C um tenues nuper marius discinxerit aphros.
C urandum in primis ne magna iniuria fiat
F ortibus et miseris: tollas licet omne quod usquā ē
A uri: atque argenti: scutum: gladiumque relinques
E t iacula: et galeam: spoliatus arma super sunt.
Q uod modo proposui non est sententia: uerum
C redite me uobis folium recitare sibyllæ
S i tibi sancta cohors comitum sit nemo tribunal
V endit acersecomes: si nullum in cōiuge crimen
N ec per conuentus: ne cuncta per oppida curuis
V nguibus ire parat nummos raptura celeno
T unc licet a pico numeres genus: altaque si te
N omina delectant: omnem titanida pugnam:
I nter maiores ipsumque promethea pones
D e quocūque uoles proauum tibi sumito libro

In sanguine sociorum: id est si te delectat crudelitas. Secures ebetes: id est hebetata sanguine cesorū. Stare contra te: id est nobilitas tua tibi nocet. Nam facit ut facilius tua scelera cognoscantur. Conspicius crimen: id est omne scelus tanto a pluribus uidetur & accusatur quanto ē nobilior & illustrior qui peccat: Nam nobilitas facit: ut a pluribus cognoscatur. Quæ fecit auus: nō de Rubellio intelligit de quo iam dictum est: sed de omnibus posteris. Præter maiorum cineres: reprehensio est eorum qui a claris maioribus oriundi ad turpia aliquando ministeria descenderunt: ut multi temporibus Nero-

Quod si præcipitem rapit ambitus: atque libido:
Si frangis uirgas sociorum in sanguine: si te
Delectant hebetes lasso lictore secures
Incipit ipsorum contra te stare parentum
Nobilitas claramque facem præferre pudendis:
Omne animi uitium tanto conspectius in se
Crimen habet: quanto maior qui peccat habetur:
Quo mihi te solitum falsas signare tabellas
In templis: quæ fecit auus: statuamque parentis
Ante triūphalem: quo si nocturnus adulter:
Tempora sandonico uelas adoperta cucullo:
Præter maiorum cineres: atque ossa uolucris
Carpento rapitur pinguis damasippus: et ipse
Ipse rotam stringit multo sufflamine consul
Nocte quidem: sed luna uidet: sed sidera testes
Intendunt oculos: finitum tempus honoris
Cum fuerit clara damasippus luce flagellum
Sumet: et occursum nusquam trepidabit amici
Iam senis: ac uirga prior annuet atque maniplos
Soluet: et infundet iumentis hordea lassis.
Interea dum lanatas: toruumque iuuenicum
More numæ cedit iouis ante: altaria iurat
Solam hyponam et facies olida ad præsepia pictas.
Sed cum per uigiles placet instaurare popinas
Obuius assiduo fyrophœnix udus amomo
Currit idumæa fyrophœnix incola portæ
Hospitis affectu dominum regemque salutat.
Et cum uenali cæane succincta lagena
Defensor culpæ dicet mihi fecimus et nos
Hæc iuuenes esto: desisti nempe: nec ultra
Fouisti errorem: breue sit quod turpiter audes.
Quædam cum prima refecentur crimina barba.
Indulge ueniam pueris: damasippus ad illos
Thermarum calices inscriptaque lintea uadit
Maturus bello armenia: syriaque tuendis

nis: qui aurigare didicerunt in principis gratiam: qui eodem tenebatur studio: & quamuis in Neronis tempora excandescere uideatur: tamen per hæc ostendit omnem nobilitatem scænicis artibus & ministeriis contaminatam esse. Damasippus: nomen fictum ab equorum studio. Cineres maiorum: id est in uia flaminia & latina: ubi sunt sepulti eius maiores. Sufflamen: dicitur quod opponitur rotæ: ne exeat aut recurrat. alibi a similitudine sufflaminis dixit pro ambitu. nec res atteritur longo sufflamine litis.

Sed luna uidet. i. nō deberet id minus uereri in occulto: q̄ in publico. Hordeum iumentis lassis: hordeum primū data sūt iumentis: ut scribit Plinius. Postea ex his factus panis: denique cogitata prisana.

Moræ numæ: q̄ docuit molam infundit: ut scribit Dionysius & alii. Sed dum peruigiles: popinæ loca erant desidii & luxuriæ apparatus. Nam ungebantur illinc genio indulgētes: multorūque opes absumebantur. Salustius in historiis obicit iuuentuti romanæ: q̄ popinas frequēter. Lucillus idem insectatur. Martialis Siriscum deridet: q̄ multa sestertia in selariolis popinis consumpserit. Idem carpit nunc in hominibus suorum temporum luena. Instaurare: id est repetere.

Peruigiles. i. noctu dieque patētes: propter multitudinem confluentē. Sirophœnix: nomen proprium ē unguetarii. ita fictū q̄ ex Syria & phœnicia unguenta mittebant: & Nicerotes unguetarii: cuius meminit Labe. Syrus fuit. Vdus id est pfluens undique. Amomo. i. pixedibus amomi: & unguenti. Currit: uenit ut accipiat nobilē uenientē: quē salutat blandiēs ei. Idumæa: idumea in Syria: ut scribit Plini. A meridie contermina Arabia. A septentrione uero phœnicia: a qua libanus eam diuidit. Idumæa portam appellat per quam triūpharunt Vespasianus & Titus de iudæis: & fortasse arcū triumphalem Titi intelligit: iuxta quæ erant popinæ. Cyane: nomē propriū mulieris propinariæ eiusdē nominis in Sicilia nymphea cōuersa in fontē: de qua Ouidius: alia fluminis: alia Menandri Filia: mater Cauni: & biblidis. Succincta: nam ministrat aduenientibus. Venali lagena. i. uino uenali: ut ostendat illic hoīes & ungī & potare. Inscripta lintea. i. sudaria thermarū. nam erat ita ap-

pellata a uaria textura: q̄ inscripta uidebāt. Catul. Sudariūque setabū cathagraphōque linon. i. inscriptū lintē. Armeniaque. Nā armenia infesta fuit Neroni uario tumultu donec Tiridatē illius regē urbem accersiuir: ut ē apud Tranquil. finitima ē Capadocia: sortita nomē ab Armeno Iasonis comite.

Rheno atque istro: id est teutonibus & batauis populis: qui in rheno sunt: & sæpe arma mouēt. Istro: id est dacis coercendis qui istrum accolunt: & infensi sunt nomini romano. Sādapillarum: Sādapilla feretrum populare & uilissimorum hominum: ut in Domitiano ostendit Tranquillus. Ergastula tusca: ubi serui uincti fodiebant agros. Volefos: brutos: de quibus ex Dionysio satis recitatu est. Nam ii eo auctore cum Tacio manserunt in urbe ex fabinis. Valerius Volefus Talus cognomine tyrannus.

Peiora supersunt: longè inquit & maiora dicenda sunt de nobilibus: & ita in his histronicam damnat. Sifario: Sifarium nonnulli ex nostris mercedem dixerūt esse: quæ detur histroni: sed id nulla probatur auctoritate. Sifar Homerus senectutem appellauit: & græci alii rugosam cutē. Festus scribit sifariū esse genus ueli minutum. Ego uero accipio p nomine proprio Pantomimi: qui scænæ præesset ut Stephanonem legimus: Pilladem appellem.

Phasma: inscriptio est fabulæ Catulli nō Veronensis: ut ego sentio. Sed alterius paulo supra tēpora Iuena. Phasma aut significat aliquādo portentum: ut sæpe Hero. scribit: Tale inqt phasma apparuit in græcia. In ea fabula igit monstra representabant: quibus agendis clamore opus erat. alibi de eadē fabula minimū agit ille Vrbani: qualem fugitiuus scurra Catulli. Tu inqt o nobilis locasti uocem Sifario Pantomimo: ut phasma Catulli ageres. In margie uero codicis mei antiquissimi ita ē. Catullū intelligit q mimos scripsit: ut Laberius laureolū fabulam & leontem scripsit. Neuius poeta in carcere: in qua introducebat Laureolus: qui ob scelus cruce pendebat. Domini. ita uoluit hanc fabulam agi aliquando: ut alias: Vt qui ageret uera cruce penderet nō fabulosa. Mar. de dānato: Non falsa pendens in cruce Laureolus. Lentulus autem ciuis nobilis eam p histrio ne egit: ita tamē ut non pependerit uera cruce quum debuerit: ut ait Iuena. qm histronicam exercebat. Triscurria: id ē nec ignoscendū ē populo: q potest spectare scurrilitatē patritiorū. Triscurria uerbū antiquum ē: & scurrilitatē significat ingentem. Nam tris pro superlatiuo græci & latini utebātur: quod Strabo affirmat d'græcis cū exponat apud Homerū: O terque quaterque beati. i. maxime quod & Vir. ē imitatus nec ignoro. Macrobiū aliter sentire. Planipedes. i. recitantes comœdias planipedas: quæ uilissimæ erant: ut scribit Donatus argumēto & actione. Alapas mamercorum: id est qui potest ridere & spectare mamercos nobiles imitantes Latinum mimū: qui ut risum prouocaret pāniculum alterum Mimum alapis ce debāt: tanq suspectū sibi: q rem haberet cū Thymele uxore Martialis. O q dignus eras alapis mariane Latini. Te successurum credo ego pāniculo. Quid refert: scilicet ad excusationem eorum. Nullo cogente Nerone: nam Nero equites & senatores in gladiaturam iussit descendere: ut Tacitus & Tranquillus scribūt. Nunc inquit non est Nero qui cogat: sed sponte descendant in harena. Finge tamen gladios: esto quod Nero cogat proposito supplicio mortis: nisi descendant in pulpita & in theatrum.

Quid satius: hoc est nonne præstat mori: quam conscendere pulpita. Xelotypus thymeles: id est ut simulans se Xelotypum Thymeles more latini cedat alterū alapis: ut ante est dictū. Ex hoc refert ad id quod ait mamercorum alapas. Collega corintheta stupidi: id est aut socius Corintheta mimmi planipeda rii in agendis fabulis. Stupidi: hebetis & ignaui: & hoc refert ad id quod dixerat: Planipedes: audit Fabius. Natus cytharædo principe: id est sub Nerone: de cuius studio cytharæ satis dictum est.

A mnibus et rheno atque istro præstare neronem
S ecurum ualeat hæc ætas: mitte hostia cæsar:
M itte: sed in magna legatum quære popina:
I nuenies aliquo cum percussore iacentem
P ermixtum nautis: aut furibus: aut fugitiuis:
I nter carnifices et fabros sandapillarum
E t resupinati cessantia tympana galli.
A equa ibi libertas: communia pocula lectus.
N on alius cuiquam: nec mensa remotior ulli.
Q uid facias talem sortitus pontice seruum
N empe in lucanos aut tusca ergastula mittas
A t uos troiugenæ nobis ignoscitis et quæ
T urpia cerdoni: uolusos brutosque decebunt.
Q uid si nunquam adeo foedis adeoque pudendis
V timur exemplis: ut non peiora supersint
C onsumptis opibus uocem damasippe locasti.
S iphario clamorū ageres ut phasma catulli
L aureorum uelox: et iam bene lentulus egit.
I udice me dignus uera cruce: nec tamen ipsi
I gnoscas populo: populi frons durior huius
Q ui sedet: et spectat triscurria patriciorum:
P lanipedes audit fabios: ridere potest qui
M amercorum alapas quanti sua funera uendant
Q uid refert uendunt: nullo cogente nerone.
N ec dubitant celsi prætoris uendere ludis.
F inge tamen gladios inde atque hinc pulpita pone:
Q uid satius mortem sic quisquam exhorruit: ut sit.
X elotypus thymeles stupidi collega corintheta.
R es aut mira tamen: cytharædo principe natus

Illud dedecus urbis: hinc omnes aculei satyræ exerti sunt: q̄ nobiles turpes & sordidas artes aliquando exercuerint. Insestatur igitur eos: qui uolūt sibi uideri nobiles: & tñ ita subeūt histrionicam: & artē scēnicam: ut illic agnosci & spectari latentur: cum itaque descēdunt in gladiatorā nobiles: ut ait: & in gladiatoribus alter sit Mirmillo: qui galea utitur tecto ore. Alter retiarius: q̄ galerum habet nudo uultu. Nolunt eē mirmilones inquit ne regant faciē: sed retiarii ut agnoscant. Gracchum. i. nobile ciuē.

Falce supina: Nam falx qua utebant mirmilones supina dicebat: ut ē apud Tranquil. in Caligula.

Nobilis hæc ultra: quid erit nisi ludus: et illud
Dedecus urbis habes: nec mirmilonis in armis
Nec clipeo gracchum pugnantem: aut falce supina.
Damnat enim tales habitus: et damnat et odit:
Nec galea frontem abscondit mouet ecce tridentem:
Postquā uibrata pendentia retia dextra
Ne quicquā effudit: nudum ad spectacula uultum
Ergit: et tota fugit agnoscendus arena.
Redamus tunica: de faucibus aurea cum se
Porrigat: et longo iactetur spira gallero.
Ergo ignominiam grauiorem pertulit omni
Vulnere: cū graccho iussus pugnare secutor
Libera si dentur populo suffragia quistam
Perditus ut dubitet senecam præferre neroni
Cuius supplicio non debuit una parari
Simia: nec serpens unus: nec culeus unus:
Paragamemnonidæ crimen: sed causa facit rem
Dissimilem: quippe ille deis auctoribus ultor
Pattriserat cæsi media inter pocula: sed nec
Electræ iugulo se polluit: aut spartani
Sanguine coniugii: nullis acconita propinquis
Miscuit in scēna nunquam cantauit orestes.
Troica non scripsit: quid enim uirginus armis
Debit ulcisci magis: aut cum uindice galba:
Quid uero tam sæua: crudaque tyrannide fecit:
Hæc opera: atque hæc sunt generosi principis artes
Gaudentis foedo peregrina ad pulpita saltu
Prostitui: graiæque appium meruisse corona:
Maiorum effigies habent insignia uocis.

Tridentē: id est fuscina: quam habet ut retiarius. Effudit: id est emisit aduersus mirmilonem: ut eum caperet. Credamus tunica: nā retiarii tunicati erant & induebant galerū: ita tamē ut uultus nō tegeret. Sucto, pileū inquit uel galerum fumebat: & alii retiarii tunicati quæque. Secutor: non proprium ē: ut quidam autumāt: sed mirmilonem significat: q̄ retiarium postq̄ ab eo captus non ē: insequit Trāquil. Retiarii tunicati quæque numero gregatim dimicantes: sine certamine ullo: totidē secutoribus succubuerāt. Ignominia grauiorem: id est secutor explosus ē: & derisus a spectatoribus: q̄ nobilem retiarium imperitum per totā harenā insequēbat. Libera si dentur: exit in apertam imperatoris reprehensionem: cum dicat Senecam: qui iussu Neronis interēptus ē: quibus ignobilibus parentibus esset natus anteposendum Neroni: q̄ nobilitatem uitis perdidit. Non debuit una parari simia: Nā simia serpēte & gallinaceo: ut Cice. scribit: In futi culeo paricidæ puniebantur: non una simia: quasi dicat qui plura paricidia commisit. De auctoribus: id est deis ita uolētibus: quos ita uoluisse ostēdit Homerus: q̄ introducit in principio odyssæ Iouem dicentem se monuisse Aegistum p̄ Mercurium nūcium: ut nece Agamemnonis abstineret: & Clytemnestra uxore aliena: qm̄ si id cōmitteret Orestes filius aliquando ulcisceretur: & ita accidisse. Electræ sororis: ut Nero scilicet interfecit Antoniam Claudii filiam nuptias recusantē. & Britannicum fratrem locustæ ueneficio. Spartani cōiugii: id est Hermiones uxoris suæ Spartanæ: ut Nero interfecit Pompeiā uxore ictu calcis cū grauida eēt. Miscuit: nō dedit bibēda uenena Orestes aliquibus affinis: ut Nero Burro: aliisque necessariis & amicis. Nunq̄ cantauit. s. more cytharœdi: quod Nero fecit Nea-

poli: & in Achaia: Tranquillus & Tacitus auctores. Troica nō scripsit. i. nō cecinit captiuitatē Ilii Orestes ut Nero q̄ ardēte urbe captiuitatē Ilii cecinit: ut scribit Tranquil. q. d. Nō incēdit urbē Orestes: ut Nero. Virginius: defecerūt a Nerone Iunius uindex p̄p̄rator in gallia & Galba in Hispania cū exercitu. Virginius item ruffus exercitū germanicū in gallia habebat: & per tumultum militarē: cū Ruffus negaret se assensurū galbæ ad imperium: aut alicui q̄ nō esset electus a senatu. Vindex qui galbæ fauebat manus cū eo conseruit: sibi que mortē cōsciuit inter uiginti gallorū milia cæsa. Inde Virginius militaribus uotis ad imperiū eligebat qd̄ recusauit. descēdens tandē in partes galbæ hoc distichon inscriptū ē eius tumulo: Hic situs ē Ruffus pulso q̄ uindice quondā: Imperiū asseruit: nō sibi: sed patriæ. Ait igit Virginiū & Galbā & Vindicē merito descīuisse a Nerone p̄pter eius scelera. Foedo saltu: sordida & turpi histrionica saltatione. Peregrina ad pulpita: hoc dānat q̄ Nero nō tñ Romæ: sed ēt in Peloponēssō & externis nationibus p̄ cytharœdo in certaminibus palmæ & uictoriæ gloriabatur. nam ut scribit Tranquil. in Achaia cū sacra ad nemeam argiui celebraret: ciuitates omēs cytharœdoꝝ coronas ad ip̄m misere: q̄ erat ex Appio. Pli. de Appio: Onos ip̄i i Achaia coronare uictores sacri certamis nemeæ.

Ante pedes domiti: id est hæc erunt insignia Neronis: & spolia quæ poterunt collocari inter imagines Domitii: & eius maiorum. Longum syrma thyestæ: Syrma uestem tragicam: qua scilicet usus est Nero dicta a syro: quod est traho. Nam trahebatur a Tibicine: Horatius: traxitque uagus per pulpita ueste. Nero autem recitauit tragœdias Canacem parturientem. Orestem parricidiam. Oedipodem excæcatum. Hercule insanum. Syrma item ut scribit Pausanias: locus iuxta Thebas dicebatur: per quem tracta est Antigone ad tumulum polynicis: quod nonnulli pro serie orationis dixerunt accipi hoc loco in

eptissimum est: non enim Iuuenalis loquitur de oratione uel de tragœdia: sed de habitu histrionico: quo Nero usus est. Pone inquit syrma Thyestæ uel Antigones: id est qua usus est in recitandis fabulis Thyestæ uel Antigones. Menalippe: soror fuit Antypes reginæ amazonum sed de hac nunc non intelligit. Menalippe item amata a Neptuno filium Betum peperit: cōiecta in uincula obtrito pene foetu a bubus in stabulo: in quo peperit: & hac Actius poeta scripsit: meminerunt Strabo & Varro in secundo de re rustica: de huius tragœdia intelligit Iuuenalis. Cytharam: qua usus est & delata sibi a iudicibus adorauit: iussitque ferri ad statuam Augusti. Colosso marmoreo: alludit ad Collossum Neronis miræ magnitudinis: quæ fabricauit Zenodorus accitus Gallia: huius meminerunt Plinius & Tranquillus. Ut bractorum pueri: id est posteri gallorum: qui in Italiam uenerunt & incenderunt urbem notissima historia. Senonum: Senones finitimi remis inter treuiros uel suauitate uini allekti: quod illuc Aronem Tyrenum primum detulisse scribit Plutarchus: uel suadete Licone eluctio: qui ob artem fabrilem Romæ commoratus: sicum siccam olei: & uini primitias in patriam rediens attulerat: ut tradit Plinius in Italiam allekti: urbe in censa capitolium obsederunt. Tunica: periphrasis est supplicii: quo afficiebantur peditores. Nā ducebant ad supplicium induiti tunica: quā molestā dixerunt: ad eius tunicæ: quæ utimur in

Ante pedes domiti longum tu pone thyestæ
Syrma: uel antigones: seu personam menalippes
Et de marmoreo cytharam suspende colosso
Quid catilina tuis natalibus: atque cethegi
Inueniet quisquam sublimius: arma tamen uos
Nocturna: et flammæ domibus templisque parastis
Ut bractorum puerique senonumque minores.
Ausi quod liceat tunica punire molesta.
Sed uigilat consulus: uexilaque uestra coercent.
Hic nouus arpinas ignobilis: et modo romæ
Municipalis eques galeatum ponit ubique
Præsidium attonitis: et in omni gente laborat
Tantum igitur muros intra toga contulit illi
Nominis et tituli quantum non leucale: quantum
Thessaliæ campis octauius abstulit udo
Cædibus assiduis gladio: sed roma parentem
Roma patrem patriæ ciceronem libera dixit
Arpinas alius uolscorum in monte solebat
Poscere mercedes alieno lassus aratro.
Nodosam post hæc frangebat uertice uitam
Silentus pigra muniret castra dolabra.
Hic tamen et cymbros: et summa pericula rerum.

ocio differentiā. Mar. de Murio. Tunica p'sente molesta. Nouus arpinas. i. ignobilis Cice. quæ ignobilem fuisse scripserunt nonnulli. Ipse uero & Euse. testant eum ortū regio genere: quæ & Syllius canit de auctore eius gēris: Regia progenies: Pater fuit equestris ordinis: quæ & sæpe ipse iactat: & Euse. fatef. Verustas tñ qua splendor generis deciderat: obtinuit ut ignobilis diceret. Municipalis eques. i. natus in municipio Arpino patre equestris ordinis. Octauius leuca de: Leuca de ante Ambraciū sinū incōtinēte olim fuisse scribunt Ouidius & Strab. sed Corinthii eam in insulæ formā redegerunt: appellaruntque Leucadā a petra albicāte: quæ in pelagus illic ptendit. Alcimeonides uero scribit Alizeum & Leucadium fuisse filios Icaris: & a Leucadio dictam esse Leucadem. Ponit aut p bello quod gessit Augustus aduersus Antonium & Cleopatram i proximo. Abstulit. i. reportauit. Patrem patriæ: id est quis Octauius pater patriæ dictus sit post bella ciuilia & cædem multorū: tñ id Roma dedit ei in assentationē: tanq tyrāno: nō sponte: & certo iudicio: ut Ciceroni: quem patrem patriæ dixit ob patriā liberatā. Arpinas alius: Marius de quo nunc loquitur obscuro genere natus: patre Manlio: & matre Fulcinia ad septimum consulatum peruenit: triumphumque gessit de Iugurta & cymbris: eundem fuisse aratorem: annales quidē nō tradiderunt: sed hoc dixit Iuuenalis: quoniam Marius auctore Plutarcho uitam egit municipalem i uilla agri Arpinatis primā ætate. Militauit aut primū sub Scipione in Hispania ad Numantiā nullis ordinibus: quæ indicat dū ait eū fuisse inter fabros. nā fabri castra sequebāt: nullius rei participes: nisi operis castroꝝ muniēdoꝝ. Volscoꝝ: Volsci metropolim hēnt. Sueffam: oppidū arpinū: aq nū: frabateriū: frusino: & alia. Fragebat uertice uitæ. i. pulsabat uitæ a Ceturione i castris. nā Ceturionū gestamē fuisse uitæ latiā ad puniēdos milites testat Plin. Ceturionū i manu uitis. Luca. Latiā lōgo gerit ordie uitæ. Syl. Plutar. Mar. & nos plura illic diximus. Cymbros excipit: cymbri fabulosi ferme sunt lōga Plutar. disputatione eos dē dictos fuisse cymérios: scribit Diod. q ad tercētū milia i Italiā irruerūt: qua i trepidatione po. ro. Mariū secūdo cōsulē elegit: quis paulo ante primum gessisset: nec lege creari posset: ut uenientibus barbaris occurreret: quartūque cōsul creatus cū Luctatio Catullo magna strage illos deleuit & cū orta eēt cōtētio utri cōsuli uictoria deberet legatoꝝ parmēsiū iudicio Mario decreta ē cū triūpho

Solus protegit: quasi dicat: aliis cessantibus: & excluso Catullo Lucatario. Lauro secunda: idest secundo triumpho: nam priorem gesserat de Iugurtha. Collega: ipse Marius collega Lucatarii. Plebei & deciorum animae: idest Decii: quanuis ignobiles essent: nam ut scribit Valerius: Decius primus detulit consulatum in domum suam: tamen opem patriae tulerunt. nam pater Decius in bello latino se deuouit pro reipublica salute: carmine: quod extare scribit Plinius. Filius patris exemplum secutus in bello aduersus herulos umbros: famnites: gallos: se quoque deuouit. Sufficiunt diis infernis: idest po-

Excipit: et solus trepidantem protegit urbem:
Atque iō postquā ad cymbros stragēque uolabant
Qui nunquā attigerant maiora cadauera corui
Nobilis ornatur lauro collega secunda
Plebæiæ deciorum animæ: plebæia fuerunt
Nomina pro totis legionibus: hi tamen et pro
Omnibus auxiliis: atque omni plæbe latina
Sufficiunt diis infernis: terræque parenti.
Pluris enim decii quam qui seruantur ab illis
Ancilla natus trabeam: et diadema quirini
Et fasces meruit regum ultimus ille bonorum.
Prodita laxabant portarum claustra tyrannis
Exulibus iuuenes ipsius consulis et quos
Magnum aliquid dubia pro libertate deceret
Quod miraretur cum coclite mutius et quæ
Imperii finem tyberinum uirgo natauit:
Occulta ad patres produxit crimina seruus
Matronis lugendus: at illos uerbera iustis
Afficiunt poenis: et legum prima securis.
Malo pater tibi sit ter sitis: dummodo tu sis
Acacidae similis: uulcaniaque arma capeffas:
Quam te therfite similem producat achilles.
Et tamen ut longe repetas longeque reuoluas:
Nomen ab infami gentem deducis asylo.
Maiorum primus quisquis fuit: ille tuorum;
Aut pastor fuit: aut illud quod dicere nolo.

Iunii Iuuenalis Aquinatis satyra nona.

 Cire uelim quare totiens mihi neuole tristis

teratissimis hominibus: qui ad Asyllum Romuli confugerant. Asyllum non tantum locum significat quemcunque: sed templum solum: cui ius datum erat: ne quis inde diuelli posset ullo crimine id Cadmum ferunt instituisse: cum ad Thebas condendas multitudinem desideraret: inde fabula est nata: homines e terra genitos: in græcia templum dianæ ephesiæ id iuris habuit: quod Alexander ad statuum protulit. Antonius amplificauit: Augustus substulit: cum sceleratorum multitudo propterea augeri uideretur. Virgilius Romulum ait rettulisse asyllum. id est ad græcorum imitationem fecisse a partu cula negatiua: & συλλεω diripio asyllum dictum est: quia nemo inde poterat diuelli.

 Cire uelim: Sui temporis homines insectatur: qui cum barbati essent: & haberent uxorem: draucorum & mēulatorum commercio pro se & uxore utebantur. Neuolumque draucum ex eo solitū facit quæstū allogi: & q̄si p̄ dialogū introducit auaritiā accusatē eorū: quibus opā p̄stabat. denique huic dat ferme oēs partes in cinædis barbatis exagitan dis & deridendis.

tuerunt placare morte sua inferos: quis plæbei essent. Vltimus regum bonorum: nam Seruio successit Tarquinius pessimus. Proditæ exactis regibus: Titus: & Tyberius Iunii consulis Bruti filii Marcus & Manlius Gellii uxoris Bruti fratres. L. M. Aquilii Colatini sororis filii: cum apud aquilios cōuenissent de reducendis regibus commentati sunt. Vindex Cecinensis aquiliorum seruus ad Publium Valerium rem detulit: a quo deprehensi iuuenes poenas dederunt Bruto filiis non parcentes: quorum supplicium cōstantissime iussit & spectauit: auctores Plutarchus & Dionysius. Cœlia inter uiginti obsides Porcenæ data est: qua duce reliquæ uirgines deceptis custodiis ad suos enatarunt: inde statuam equestrem prima meruit. Lucius tamen piso in annalibus scribit statuam equestrem contra Iouis statoris ædem fuisse publicæ Valerii consulis filia: quæ sola ad suos redierit: reliquis uirginibus: quæ obsides erant: interemptis. Lucius Tarquinius insidiis. Cocles: eodem bello statuam meruit equestrem: cum imperium hostilem sustineret: & in ponte soluendo quædam difficultas fuisset institutum est: ne ferro & clauis deinceps pons cōpingeretur: inde appellatus subliis: quod totus ex subliis esset. nam publica longiorē pertricam: ut apud Catonem significat: auctor Plinius. Prima securis: idest primum supplicium: quæ in consulatu primo post exactos reges fuit in filios. Securis prima legum: idest consulatus primus qui fuit inter leges exactis regibus. Vulcania: quæ fabricauit Vulcanus: ut scribit Horatius. Iōgo carmine Therfites: quem pugno Achilles interemit: ut scribit Quintus. Tamen ut repetas quod sequitur ex stomacho dictum est in consolatione eius nobilitatis. affirmat enim romanos omnes esse pari conditione ignobiles: cum aut a romulo pastore duxerint genus: aut a sce-

Marfia: signum erat in foro: ad quod litigantes uadimonia faciebant: ut Porphyrio in Horatio suspi-
catur. Marfia item meminit Pli. quem ait coronari solitum a filia Augusti. fuit ite marfia fabula no-
tus: qui nyssæis hominibus iudicibus: ut scribit Diodorus: cum Apolline certauit. & superatus ē: quoni-
am cum Apollo in certamine deficeret: addidit uocem oris & cantum: id cū obiceret Marfias: q̄ scili-
cet artem musicæ non cantu esset contēnendum: Respōdit ipsum quoque uri ore: quo. s. tibiam infla-
bat: uictus excoxiatus est conuersus in Marfiam flumen: quīs Strabo ad historiam hoc referens scribat

id factum ē: quoniam ad Marfiæ ripas
arundines nascantur aptæ tibiis. Rauo-
la: hunc sui temporis cunnilingum no-
tat. Rhodopes: Rhodope in thracia ē
a nomine reginæ mons rhodope item
meretricula: ut scribit Pli. cū serua Ae-
sopi: quæ tantum quæstum fecit in ægy-
pto: ut tumulo suo piramidem extruxe-
rit: eam Sapho doricā appellat in carmi-
nibus: cuius amore captū fuisse scribit
Carassem fratrem: cum lesbium uinū ne-
gociator ad Naucratem cōpararet eius-
dem memit Herodotus. Ille tamen græ-
ce scribit rhodopis. Strabo i ultimo rho-
dope. Sapho: Arsit inops frater meretri-
cis uictus amore: hic ponitur pro altera
meretrice temporum Iuuenalis: cuius
cunnum lingebat rabula: sed aliquādo
deprehensus erubuit: & contraxit fron-
tem: qualem nūc hēbat Neuolus. Nos
colaphum incutimus: Crustulum opus
dulciariū ē: ut Porphyrio in Horatium
interpretatur. hoc ait ex stomacho. Nos i-
quit cædimus seruos si lambūt crustula
nostra. nā sūt mellita: & tamē uidemus
rabulā & alios lingere cunnos. & id feri-
mus tēporibus nostris. Crepereius pol-
lio: Pollionē nepotem & luxuriosū in-
sectat: ut Hora. Meuiū. hic. n. cōlūptis
opibus mutuo & in fœnus pecuniā quæ-
rere cogebat: quod non agebat sine ma-
gno pudore & contractatione frōtis ob-
pristinā fortunā: a qua ob gulā erat deie-
ctus. Crepereius galli meminit Tacitus in
gubernaculis nauis agrippinæ. Polliōis
item Marti. An polliōis dulce currit ad
quartum. Agebas uernam equitem. i.
quāuis esses inter uernas & seruos: tamē
non miore hilaritate uiuebas q̄ si eques
diues fuisses. Calidi uisci. idest psilo-
tri: & dropacis: Nam ea remedia sūt ad
pilos euellēdos: tenacia: ut uiscus uariis
fiunt generibus: ut docet Pli. meges mā-
go psilotri usū excoluit quo pueros une-
ales leuigabat. Fruticāre pilos: idest fru-
ticis instar subnascente. Nam fruticare

Occurras fronte obducta: ceu marfia uictus
Quid tibi cum uultu: qualem deprehensus habebat:
Rauola: dū rhodopes uda terit inguina barba.
Nos colaphum incutimus lambenti crustula seruo.
Non erat hac facie miserabilior crepereius
Pollio: qui triplicem usuram præstare paratus
Circuit et fatuos non inuenit: unde repente
Tot rugæ certe modico contentus agebas
Vernam equitem: conuiua ioco mordente facetus:
Et salibus uehemens intra pomeria natis
Omnia nunc cōtra uultus grauis: horrida ficcæ
Silua comæ: nullus tota nitor in cute: qualem
Præstabit calidi circūlita fascia uisci.
Sed fruticante pilo neglecta et squalida crura
Quid macies ægri ueteris quem tempore longo
Torret quarta dies: olimque domestica febris:
Dependas animi tormenta latentis in ægro
Corpore dependas: et gaudia sumit utruque
Inde habitum facies igitur flexisse uideris
Propositum et uitæ contrarius ire priori.
Nuper enim ut repeto phanum isidis ut ganymedē
Pacis et aduectæ secreta palatia matris.
Et cererem: nam quo non prostat fœmina templo:
Notior aufidio mœchus celebrare solebas.
Quod taceo atque ipsos etiam incliare maritos.
Vtile et hoc multis uitæ genus: at mihi nullum
Inde opere precium: pingues aliquando lacernas
Munimenta togæ duri crassique coloris.
Et male percussas textoris pectine galli

Ad fanum isidis: de hoc ante dictum est: ut scilicet il-
lic conducereris a matronis futui uolentibus. Ganymedem pacis: Pacis templum Vespasianus ex-
truxit iuxta forum: in quo Syllam pictam a Nichomacho cum admiratione spectabant: & Venerem
incerti auctoris: & Ganymedem mira ueritate expressum. Palatia matris aduectæ: idest Cybe-
les aduectæ ex Pergamo. Quo non prostat: hoc dicit: quia nominauit templum Cereris: ubi
solent esse tantum castæ matronæ. Aufidio: Aufidius Chius. multi Aufidii fuerunt: sed hic adul-
teris nobilis: et matronarum omnium corruptor. Notatus est etiam a Martiale procuratorem uultu
qui proferat ipso: Acrior hoc chius non erit aufidius. Maritos: erat enim Draucus. Vtile & hoc
multis: uerba Neuoli drauci rōdētis: sub cuius psōa tota satyra exurgit. Munimēta togæ: lacernas: q̄
bus tegit mihi toga. Textoris galli: nā galli uiliores uestes & grossiores tēgebāt. Stra. gallis lanā aspera
ē scribit: uide sagula textūf. Mart. Me pīguis gallia uestit. alibi. Accipe seq̄nicæ pīguē tētrixis alūnā.

Tenue argētū. i. exiguū: ut ligulā. Venæ secūda: nā priā uenæ optimū argētū puſtulatū dicebat. Labello ſpumanti: nā qui appetit libra mouet ſpumantia. & Martia. de appetente draucū oculis de uorātibz draucos *ἡ οὐδὲ σ' ἀργυλῦοις ἀνδρα κινεῖ Δου*: i. deſt ſuaue moribz hominē cinædum: & dum hæc uerba græce inferit: oſtēdit eorum hominū mollitiem. effœminati enim erat græcis uerbis blandiri. Hæc tribui: uerba ſunt Virronis computantis cum Drauco. Sed tu ſane: ironice hoc dicit Draucus: ut oſtēdat ſibi nullā fuiſſe uoluptatem: cū ille eſſet hiſpidus. Vos humili aſſeclæ. q. d.

A ccipimus tenue argentum: uenæque ſecundæ
F ara regunt homines: fatum eſt et partibus illis
Q uas ſinus abſcondit nam ſi tibi ſidera ceſſant
N il faciet longi meſſura incognita nerui.
Q uāuis te nudum ſpumanti uiro labello
V iderit et blandæ aſſiduæ denſæque tabellæ
S ollicitet: *ἡ οὐδὲ σ' ἀργυλῦοις ἀνδρα κινεῖ Δου*
Q uod tamen ulterius monſtrū quā mollis auarus:
H æc tribui: deinde illa dedi: mox plura tulifti.
C omputat atque cauet: ponatur calculus: adſint
C um tabula pueri: numera feſtertia quinque
O mnibus in rebus numerentur deinde labores.
A n facile et pronum eſt agere inter uiſcera penē
L egitimum: atque illic heſternæ occurrere coenæ:
S eruus erit minus ille miſer: qui foderit agrum
Q uam dominum: ſed tu ſane tener et puerum te
E tpulchrum et dignum cyato coeloque putabas
V os humili aſſeclæ uos indulgebis unquam
C ultori iam nec morbo donare parati
E n cui tu uiridem umbellam: cui ſuccina mittas
G randia natalis: quotiens redit: aut madidū uer:
I ncipit et ſtrata poſitus longaue cathedra
M unera foemineis tractas ſecreta calendis.
D ic paſſer: cui tot montes: tot prædia ſeruas
A ppula tot miluos intra tua paſcua laſſos:
T etripholinus ager foecundis uiribus implet:
S uſpectumque iugum cumis: et gaurus inanis
N am quis plura linit uicturo dolia muſto?
Q uantum erat exhausti lumbos donare clientis
I ugeribus paucis melior nec hic ruſticus infans
C um matre et caſulis: et colluſore catello
C imbala pulſantis legatus fiet amici
I mprobuſ cum poſcis ait: ſed penſio clamat
P oſce: ſed appellat puer unicus: ut poliphemi

Quid poſſunt ſperare clientes a uobis o diuites: cum nihil donetis draucis: q ueſtræ ſeruiunt uoluptati. Indulgebis: i. deſt dabitis ne aliqd clienti. Nec parati donare morbo. i. cū nolitis libidini ueſtræ aliqd dare: hoc ē draucis. En cui: per irriſionē exagitat barbatū cinædū. alloquit enī Draucū tanq̃ eius amicum: cū nihil inquit det cinædus tuus o Drauce: nec tu debes ei mittere mune ra muliebria tanq̃ amice. nā mos erat: ut die natali umbella: electra: & huiuſmodi dona ab amicis foeminis mitteretur. En inq̃ ironice Drauce cui mittas. & cætera. Umbella: uelū erat ad arcendum ſolē in uſu præſertim mulieribus. Mart. Umbellā luſcæ ligdæ ſeras dominaæ. Succina: itē hoc ē electra mulierum erant delitiæ. Ouidius ea a nuribus latinis geſtari dicit. & Pli. de ſuccinis in his inquit uſus eſt aliquis in medicina. Sed hoc foeminis placet: quæ falerni uini colorē hēbant: præſtabant aliis. Foeminis calendis. i. martiis. nam tunc dabatur dona mulieribus: quod in Veſpaſiano ſcribit Tranquil. & Tibul. ad Neerā & uada nunc certa diſcurrunt undique pompa. Horatius: Martiis celebs quid agam calendis: & ſæpe apud Martia. Dic paſſer: paſſer loci propriū ē. Mart. Nō mollis ſi uieſſa ſeruideque fluctus paſſeris: aut ſuperbus anxur. poteſt & referre ad diuitem: quem appellet paſſerem ob ſalacitatem. Tot miluos intra: tam longū tractum agrorū: in quo uolantes milui laſſantur. æmulatio ē Perſii. Diues arat curribz quantū non miluus oberrat. Ager tripholinus: Fidentinus a trifolio deducit: & a τριφῶν: qd ē quattuor. Sed iam pudeat Fidentinū ſtultitiæ ſuæ quem piget totiens eludere. nos inſtitutos commētarios abſoluamus: ager tripholinus ī campania ē. Pli. uina trebellica appellarunt ad Quartū a Neapoli lapidē & iuxta Capuā Caulina mox tripholina. Cumis: de Miſeno poteſt itelliger q̃ cumis pximū ē pmōtorium: uel de Gauro monte: quod placet: Nam colles in Campania Maſtici Gaurani Surrentini uini præſtantia & copia ſunt nobilitati. Exhausti: clien

ris: exhausti drauci ſanguine in opera tibi præſtāda. Melius ne: i. deſt: poſſet ne uiliore precio Cybeleius ſacerdos ſcortum alere cū puero lenone. Colluſore catello: plane deſignat meretricem: Nam Catellus in delitiis ſcortorum erat. Martialis: O ſet labra tibi lingit Nūnera catellus. Appel lat: urget me ut alterum reperiam: quia ſolus non poteſt ſeruire. Ut poliphemi lata acies: arguta metaphora. non magis inquit unicus puer mihi ſatis eſt: quam fuit unicus oculus polyphemo: nam ſi alterum habuiſſet: non euafiſſet Vlyxes. Duo poliphemi fuerunt. alter q̃ cū argonautis nauigauit

Ilati filius teste Appollonio coniunx fororis Herculis. alter in Sicilia filius Neptuni: cui post quinque socios assumptos effossus est oculus ab Ulyxe adusto stipite. euasit autem: ut apud Home. narrat pendens sub utero arietis: quem postremum exeuntem retinuit Polyphemus. & est alio locutus in consolatione cecitatis. Verum ut dissimules: alteram operam exprobrat diuiti: qui cum mollis sit & operam uxori prestare nequeat: draucum submittit loco suo: de ea imbecillitate eorum hominum. Mart. ad gallam. Difficile est uero nubere galla uiro. Dissimules: id est simules te non intelligere quantum debes mihi pro opera drauci. Famam dediimus filiorum: quo possis ostendere te uirum esse & maritum: cum sis mulier & cinædus. Caducum: lex papia appellauit legatum relictum sub conditione: qua deficiente uel uiuo: uel mortuo testator id cadat & perueniat: uel ad testatorem uiuum uel ad substitutum: eo mortuo. Si tres impleueris: nam qui ius habebat trium liberorum: ut scribit Appianus: tesseram frumenti triplicem accipiebant. Idem in petitione magistratuum non habentibus filios eo numero anteponebant: ut innuit Plinius in epistola: horum habuit rationem lex iulia: ut refert Gellius. Apponere candelam ualuis: id est podici: hoc supplicii genus notauit Catullus: Ah tum te miserum malique fati. Quem attractis pedibus patente porta percurrent rafanique mugilesque patentem portam dixit Catullus podicem ut ualuam Iuuenalis. Nec cotenas aut despicias: hoc est & ueneficium potes timere: si offendis diuitem: Nam inter tantas opes nunquam deest copia ueneni: qua utuntur diuites in eos: quos oderunt. Ut curia martis: id est tanquam agerem tecum de re capitali: quemadmodum agitur in curia Martis Athenis. nam iudicium capit: auctore Plinio: primum constitutum est Athenis in Areopago: id est in curia Martis. O corydon: uerba Iuuenalis respondentis: ne uolo qui petierat ut taceret hemystichion Virgi. q. di. o stulte.

Lata acies: per quam solers euasit Ulyxes
Alter emendus erit: nanque hic non sufficit alio
Pascendi: quid agam bruma spirante quid oro:
Quid dicam scapulis seruorum mense decembri
Et pedibus. durate atque aspectate cicadas.
Verum ut dissimiles: ut mittas cetera: quanto
Metiris precio: quod mihi tibi deditus essem
Deuotusque cliens uxor tua uirgo maneret
Sic certe quibus ista modis: quam saepe rogaris
Et quae pollicitus: fugientem saepe puellam
Amplexu rapui: tabulas quoque ruperat: et iam
Signabat: tota uix haec ergo nocte redemi
Te plorante foris testis mihi lectulus: et tu
Ad quem peruenit lecti sonus: et dominae uox
Instabile ac dirimi coeptum: et iam pene solum
Coniugium: in multis domibus seruauit adulter
Quo te circum agas: quae prima aut ultima ponas
Nullum ergo meritum est ingratis ac perfide nullum
Quod tibi filiulus: uel filia nascitur ex me.
Tollis enim et libris actorum spargere gaudes
Argumenta uiri: foribus suspende coronas.
Iam pater es: dedimus: quod famae opponere possis
Iura parentis habes: praeter me scriberis haeres:
Legatum omne capis: nec non et dulce caducum:
Commoda praeterea iunguntur multa caducis:
Si numerum: si tres impleueris iusta doloris
Ne uole causa tui: contra tamen ille quid affert:
Negligit: atque alium bipedem sibi quaerit a sellum
Haec soli commissa tibi caelare memento:
Et tacitus nostras intra te fige querelas:
Nam res mortifera est inimicus punice laevis:
Qui modo secretum commiserat ardet et odit:
Tanquam prodiderim quicquid scio sumere ferrum
Fuste aperire caput: candelam apponere ualuis
Non dubitat: nec contemnas: aut despicias quod
His opibus nunquam cara est annona ueneni:
Ergo occulta reges: ut curia martis athenis.
O corydon corydon: secretum diuitis ullum
Esse putas: serui: ut taceant: iumenta loquentur:
Et canes et postes: et marmora: claude fenestras
Vela regant rimas. iunge ostia. tollito lumen
E medio clamant omnes: prope ne o recumbat.
Quod tamen ad cantum galli facit ille secundi

P roximus ante diem caupo sciet: audiet et quæ
 F inxerunt pariter liberarius archimagiri
 C arptores: qui. n. dubitant componere crimen
 I n dominos: quotiens rumoribus ulciscuntur
 B altea: nec deerit qui te per compita quærat
 N olētem: et miseram uinosus inebriet aurem
 I llos ergo roges quicquid paulo ante petebas
 A nobis: taceant illi: sed prodere malunt.
 A rcanum: quam subrepti potare falerni:
 P ro populo faciēs quantum lauseia iubebat.
 V iuendum est recte cum propter plurima: tunc his
 P ræcipue causis: ut linguas mancipiorum
 C ontemnas: nam lingua mali pars maxima serui.
 D eterior tamen hic qui liber non erit illis
 Q uorum animas et farre suo custodit et ære
 I ccirco ut possis linguam contemnere serui
 V tile consilium mihi: sed comune dedisti
 N unc mihi quod suades post damnū tps: et spes
 D eceptas: festinat enim decurrere uelox
 F losculus: angustæ miseræque bræuissima uitæ
 P ortio: dū bibimus: dū ferta ungueta: puellas
 P oscimus: obrepit non intellecta senectus
 N etrepida: nunquā patiscitibi deerit amicus
 S tantibus et saluis his collibus undique ad illos
 C onueniunt: et carpentis et nauibus omnes
 Q ui digito scalpunt uno caput altera maior
 S pes superest: tu tantum erucis imprime dētem.
 H æc exempla para foelicibus: at mea clotho
 E t lachesis gaudent: si pascitur inguine uenter
 O parui nostrique lares: quos tunc minuto
 A ut farre: et tenui soleo exornare corōna:
 Q uādo ego figā aliquid: quo sit mihi tuta senectus.
 A tegete et baculo uiginti milia foenus
 P ignoribus positis: argenti uascula puri:
 S ed quæ fabricius censor notet: et duo fortes
 D egrege moesolorum: qui me ceruice locata
 S ecurum iubeant clamoso insistere circo
 S it mihi præterea curuus cælator et alter
 Q ui multas facies pingat cito: sufficient hæc.
 Q uando ego pauper ero: uotum miserabile: nec spes
 H is saltem: nam cum pro me fortuna rogatur
 A ffigit caras illa de naue petitas:

Archimagirus magister coquorū & co
 quus iter seruos erat. olī uero cōduceba
 tur ex Marcello: ut scribit Pli. Baltea:
 idest habenas & flagra: qbus aliquando
 cæsi sūt. Pro populo faciēs: Lauseiam
 suoz tēporū ebriā notat. alii aliter sūt i
 terpretati. ego uero intelligo p populo:
 idest in sacris bōæ deæ: i qbus teste Plu.
 multa bacchanalibus similia inter se p
 agebant mulieres: ea appellat Trāgillus
 cerimonias publicas: ut in commētariis
 Tranquilli exposuimus. & Cice. Clodi
 um Appii filiū credo te audisse cū ueste
 muliebri deprehēsu domi Caii cæsaris
 cū sacrificiū pro populo fieret. i. i sacris
 bonæ deæ. Fidenti. hoc ex scriptis nris
 recitat: sed impfectū: ut dissimulet fur
 tū: aut certe: quod scribat nō intelligit.

Farre. i. pane. nā farre finxerūt romāi
 tercetū annis: ut scribit Verrius: auctor
 Pli. Qui digito scalpūt. i. molles: qd
 Plutar. ostēdit: cū scribat Ciceronē soli
 tum dices se nō posse suspicari aliquid
 de cæsare: quē uideret caput uno digito
 scalpentē: ex quo. s. cōficiēbat eū esse ho
 minē mollē. Erucis. s. herbis ad salaci
 tatem Veneris incitādā: ut scribūt Var.
 & Appitius. Foelicibus: respōdet Neu
 lus: ppōe iquit hæc pcepta his q possūt
 aliquid sperare. O parui nostrique la
 res: uotū quod sequit Neuoli optantis
 opes introducit a luue. p irrisionem: ut
 ostēdat eū nescire uiuere cōtentū puo
 & ppterea exercere turpes artes: qsi in
 nuat uitiosū hoīem a sapiēte in hoc dif
 ferre: q hic multa concupiscat: ille pau
 cis sit cōtētus. Parui: loq ex affectu.
 nam ei pui uidebant. Quæ fabricius:
 hoc ē supra decē pōdo: nā Fabricius lici
 nus cēsor senatu mouit Ruffinū: q bis
 cōsul fuerat & dictator: quoniā decē pō
 do argenti facti hēbat: scribūt Liuius:
 & Gellius. addit Pli. eū statuisse: ut ne
 bellici qdē impatores plusq pateram &
 salinū argenteū hērent. De grege moe
 sorū. i. i. duplex ē misia: altera Troa
 di phrygiæ finitima ducta origie ex eu
 ropa: ut scribit Pli. nam ide mysi phry
 ges & thyni pfecti misia phrygiā: bithy
 niam tenuerūt. altera europa: cuius me
 minit ptolæmeus iuxta panoniam. De
 grege moesolorū: idest de grege seruoz
 ex mysia. Pingat cito: uelocitate pingē
 di: Nemo anteuuit Nichomachū ariste
 gni filiū & discipulū. Votū miserabi
 le: itroducit eū ingēiscētē huic uoto: ut
 magis irrideat. Affigit caras: carmē ē
 i. xii. Odif. apd Home. ubi Vlyxes a Ci
 cerōe admōitus: ne pateres se allici cātu
 syrenum: pter q̄s erat nauigaturus: carā
 immisit auribus sociorum omnium.
 Iussitque se ad malum alligari: aper
 tis auribus imperās: ut si forte uel nutu

uel clamoribus rogaret se solui: nō parerēt: cū illuc applicuisset nauis innuēs uicula dissolui iubebat: uictus suauitate carminis: quod syrenes orsa sunt. & Cicero est interpretatus. O decus argolicum: quā puppim flebis Vlyxe.

Omnibus: Ignorantiam hominum accusat: qui per imprudētiā ea saepe a diis oporant: quā pernitiosa sunt: docetque quid hominē in uita expetere oporteat. A gadibus: id est ab occidente gades pheretides Erithram dixit. Insula est extra columnas herculeas ad hostium Betis erum

pentis in Oceanum stadiis cētū longa opibus insignis. nam supra quingentos aetate Strabonis: ut ille refert illic inuenti sūt equestris cētus: pascuorum fertilitate praestat iccirco Gerionis armenta illic fuisse fixerūt. Gāgē Indiae fluiū: alii scerto ortu eē dixerūt: alii i scythicis mōtibus habere fōtes i eū decē & nouē amnes ifluūt. Balena: maior delphiae apte cōpat magnitudinē cētus duabus immanibus beluis: ut ostēdat in his esse temeritatem & imperū fortunae. Balena britannica: i britanico Oceano balena expressit: quāuis innatet aliquando in nostra maria: ut scribit Plinius. Cassius lōginus iuriscōsultus: cui Drusillam collocatā imperator Caligula abduxit: i terfectus ē a Nerōe: quoniam Cassii pēus soris caesaris imaginē in stemmate suo haberet: sed p lōginū diuites oēs sublatos a Nerone intelligit. Plātius item la ceranus in cōiuratione neroniana deprehensus a Nerone iussus ē mori: ut Tacitus scribit. Tacitus p ximā necē Plantii. Laterani cōsulis designati nēo adiūgit &c. Idē Senecā pceptorē: quem Foenius Ruffus & Tigilinus post mortē Buri uariis criminatiōibus adorti sūt: q̄si augentem opes euectas ultra priuatū modū & hortorū amoenitate: ac uillarū magnificētia p̄cipē subgradiē ad necē con tulit. Coenacula nūero multitudinis dicunt sup̄ma tabulata domus: quoniam ut Var. scribit: maiores aliq̄do illic coenare instituerūt: eā partē locabāt in glanis qui paupes sunt. Rarus miles. i. rarus cēturio & tribunus nūcius ab imperatore necis. Venit in coenacula. i. ad iquilinos & paupes: q̄si deceret paucis i glinis: imittit p̄cussor. Alter Demo critū intelligit argistrati incertū an Damasippi: an Atenodori filiū. Thrax fuit ex Abdera urbe: ut Laertius scribit.

Flebat alter: receptū ē ut Diogenē intelligāus: sed nulla extat historia grāci ad Heraclirū: hoc referūt: quē fleuisse cōstat. Pli. uero i septio ita scribit. Exit hic aī tenor in rigore quēdā: toruitatēque naturā durā & inflexibilē: affectusque hūanos adimit: quales ἀπαιεῖσθαι grāci uocāt: & multos eius generis exp̄ti: quodque mirū sit auctore maximae sapiētiae Diogenē: cynicū pyrronē heraclitū. De lachrymis uero heracliti etiā extat epigrāma gr̄cū. Solius idē q̄ Pli. Prætexta: describit p̄torē p̄fidē ludis circēsis hītu triūphali. & deridet.

Quæ ficulos cantus effugit remige furdo.

Iunii Iuuenalis Aquinatis satyra decima

OMnibus in terris quæ sunt a gadibus usque Auroram et gangē pauci dignoscere possunt.

Vera bona: atque illis multum diuersa remota
Erroris nebula: quid enim ratione timemus
Aut cupimus quid tam dextro pede cōcipis: ut te
Conatus non poeniteat uotique peracti.
Euertere domos totas optantibus ipsis
Diis: faciles nocitura toga: nocitura petuntur
Militia: et torrens dicendi copia multis:
Et sua mortifera est facundia: uiribus ille
Confusus perit admirandisque lacertis.
Sed plures nimia congesta pecunia cura
Strangulat et cuncta exuperans patrimonium sensus:
Quanto delphinis balena britannica maior.
Temporibus diris igitur iussuque neronis
Longinum: et magnos senecæ prædiuitis hortos
Clausit: et egregias lateranorum obsidet ædes
Tota cohors: rarus uenit in coenacula miles:
Pauca licet portes argenti uascula puri:
Nocte iter ingressus gladiū cōtūque timebis:
Et motæ ad lunam trepidabis arūdinis umbræ
Cantabit uacuuus coram latrone uiator.
Prima fere uota: et cunctis notissima templi
Diuitiæ crescant: ut opes maxima toto
Nostra sit arca foro: sed nulla acconita bibuntur
Fistilibus tunc illa timecum pocula sumes
Gemmata: et lato setinum ardebit in auro
Iam ne igitur laudas: quod de sapientibus alter
Ridebat quotiens a limine mouerat unum
Protuleratque pedem flebat contrarius alter.
Sed facilis cuius rigidi censura. cachini:
Mirandum est unde ille oculis sufficerit humor:
Perpetuo risu pulmonem agitare solebat
Democritus: quamquā non esset urbibus illis
Prætexta: et trabeæ fascēs: lectica tribunal.
Quid si uidisset prætorem in curribus altis

Extantem: et medio sublimen in puluere circi
 In tunica iouis: et picta sarrana ferentem
 Ex humeris aulea togæ: magnæque coronæ.
 Tantum orbem: quanto ceruix non sufficit ulla:
 Quippe tenet sudans hanc publicus et sibi cōsul
 Ne placeat curru seruus portatur eodem.
 Da nunc et uolucrem septro quæ surgit eburno:
 Illinc cornicines: hinc præcedentia longi
 Agminis officia: et niueos ad frena quirites:
 Defossa in oculis: quos sportula fecit amicos:
 Tunc quoque materiam risus inuenit in omnes
 Occursus hominum cuius prudentia monstrat
 Summos posse uiros: et magna exēpla daturus
 Veruecum in patria crassoque sub aere nasci.
 Ridebat curas: nec non et gaudia uulgi.
 Interdum et lachrymas: cum fortunæ ipse minaci
 Mandaret laqueum: mediumque ostenderet unguē
 Ergo superuacua: aut pernitiōsa petuntur
 Propter quæ fas est genua incārare deorum:
 Quosdam præcipitat subiecta potentia magnæ
 Inuidiæ: mergit lōga atque insignis honorum
 Pagina descendūt statua: restemque sequūtur.
 Ipsas deinde rotas bigarum impacta securis:
 Cædit: et immeritis franguntur crura caballis:
 Iam stridunt ignes: iam folliibus atque caminis
 Ardet adoratum populo caput: et crepat ingēs.
 Seianus deinde ex facie toro orbe secunda
 Fiunt urceoli pelues sartago patellæ
 Pone domi lauros: duc in capitolia magnum
 Creatumque bouem: seianus ducitur unco
 Spectandus. gaudent omnes quæ labra: quis illi
 Vultus erat: nunquā si quid mihi credis amaui
 Hunc hominem: sed quo cecidit sub crimine quisuā
 Delator: quibus indicis: quo teste probauit.
 Nil horum uerbosa et grandis epistola uenit
 A capreis bene habet: nil plus interrogo: sed quid
 Turba tremens sequitur fortūa: ut semp et odit
 Damnatos. idem populus si nursia tusco
 Fauisset: et oppressa foret secura senectus
 Principis: ac ipsa seianum diceret hora
 Augustum iam pridem: ex quo suffragia nulli
 Vendidimus: effugit curas: nam qui dabat olim
 Imperium: fasces: legiones: omnia: nunc se

Togæ pictæ. i. triūphalis quæ pendet
 ex humeris prætoris. Seruus publicus
 tenet hanc. i. adiuuat eum ad sustinēdū
 coronā: nam a tergo triūphantis seruus
 erat qui sustentabat coronā. Pli. Et cum
 corona ex auro hetrusco sustineretur a
 tergo. ānulus tamē i digito ferreus erat:
 æqua fortuna triūphātis: & serui coro
 nam sustinētis. Da nunc & uolucrem:
 triūphalia hæc erāt ornamenta: aurea
 corona: sella: curulis eburnea. Scipio e
 burneus extāte aquila in capite: toga pi
 cta & palmata tunica. Liuius scribit: da
 idest adde. Cornicines: sūt qui præsi
 debant triūphātes: quod Polybius &
 Plutar. in Aemilio scribunt. Magna
 exēpla: & hoc pender ex stomacho supe
 rioris satyræ: qua ignobilitatē suam est
 tutatus. Si inquit Democritus fuit tāta
 prudentia natus in Thracia inter lacti
 fagos & agrestes possunt & alii: quis ob
 scura patria magni uiri esse. Fas est:
 dii inquit permittunt se rogari: & cōce
 dunt etiam pernitiōsa aliquando. Fas
 est: licet mortalibus. Incārare. i. rogā
 deos: in genibus putabāt: ut inqt Pli. in
 esse religionem quandam. nam in his i
 est quædam uitalitas: pprerea supplices
 genua amplectebātur. Quosdam præ
 cipitat: nimii etiam honores hoīes inqt
 aliquando perdidērūt: quod exemplo
 Seiani probat: hic enim præfectus præ
 torii: ut scribit philo: & tradit Eusebius
 temporibus Tyberii tantum ualuit au
 ctoritate apud principem: ut eius imagi
 nes aureæ passim colerentur: ut scribit
 Tranquillus: Natalisque eius dies publi
 ce celebraret: & collega fuerit principi
 in quinto consulatu: sed cum res nouas
 in eum moliretur: per coniurationē op
 pressus est tractus unco: & abiectus in ge
 monias: statuisque dilectis id agit Tybe
 rius. Senex datis ex capreis ad senatum
 litteris. Pone domi: introducit popu
 lum insultātem Seiano damnato: quo
 niam timebat. Nam ut refert Tranquil.
 Tyberius notos omnes & familiares seia
 ni persequabatur. Nunquam amaui:
 hoc dicit: ne uideret familiaris Seiani.
 Indicibus: indices sūt: qui conscii scele
 ris accusant socios. Nursia. non p for
 tuna accipio: quod nusquā legi: sed pro
 dea tuscorum: cuius meminit Liuius in
 septio ab urbe. Liuius: Volsinis quoque
 clauos indices numeri ānorum fixos in
 templo Nursiæ hetruscorum deæ com
 parere diligens talium monumentorū:
 auctor Cintiū affirmit. M. Oratiū cō
 sul ex lege &c. ut ēt Velleida numē quo
 rundā germāog. ut auctor ē Cornelius.

Pannum & circenses: codex meus antiquissimus hē panū: & ita est legendum. Est autē irrissio populi: qui ludis circēsis occupabatur: quorū spectacula auxerat Domitius. & Iuue. alibi Pliniusque ad Caluissium deridet: propositus erat pannus: quem aurigae uictores tollebant auratus & purpureus erat græcorū illic certatium: uiridis aliorum q̄ ergo fauorem & plausū captabāt. solebant donare tunicam: p̄pterea ita scribit Pli. de spectatoribus: pāno pannum amat: hoc ē applaudūt alicui ut ille assequatur panū: & sibi detur tunica. paulopost tanta auctoritas in una uilissima tunica. Ad martis arā. i. ad forū iuxta ædem Martis ultoris: q̄ si dicat: in uos ibat accusatus. Male defensus: Ajax sibi mortē consciuit: superatus in iudicio armorū ab Vlyxe. multi autē temporibus Tyberii: cum uo carentur in ius: sibi mortē consciuerūt: nihil dubitātes de damnatione futura: uel hauserūt uenenum in media curia: ut scribit Tranquil. quā historiā hoc loco designat. Ne quis neget: hoc est: ne quis ex seruis accuset nos: q̄ nō calcauerimus Seianū: & simus illius amici: hoc autem dicit: q̄ nulli delatori apud Tyberium fides ē abrogata: ut scribit Tranquil. Rupe caprearum: idest Tyberii: qui delectatus est secessu caprearum. & illic sedebat cū grege chaldæo: per gregem chaldæum Thrasylum mathematicum chaldæū intelligit: cuius monitis & auctoritate Tybe. multa uel ægit: uel neglexit. multorū autē distulit supplicia cum idem ei longiorē uitam polliceret sperans sibi liberū fore aliquādo eos punire. Castra domestica. i. castra praetoriana: quibus praefuit Seianus. De mēsuris uis dicere. i. esse ædilis: Nā ædiles p̄sunt mēsuris: & minimi sunt magistratum: adolēscētesque prima cōmendatione ædiles creabātur. Vlubre: uicis: de quo Hora. Quod petis hic: Est ulubris animus: si te nō deficit equus. Vasa minora frāgere: hoc erat ædilis officium. Perlius: Latio quod honre supinus Fregerit eminas areti ædilis iniquas. Quid crassos. i. Marcum Crassū & oēs similes Crasso: non autem patrem & filium: hos tres nominat: quoniam olim reipublicæ imperium inter se diuiserāt. Quinquatribus: quinquatria dies sacri Mineruæ: qui diebus q̄nque celebrant: ut Ouidius docet: ita appellata: quoniam quique diebus post idus fiebāt. Dies enim post idus ater erat: inde quinquatria: quasi quinque ab atro die ea celebrabat Domitius quot annis in Albā ubi erat oratorū & poetarum certamē: De oratoribus Palphurius Sura coronatus est. Tradebantur autē praecepta eloquentiæ tunc Romæ exigua mercede: & uix ternis denariis. nam tanti constabat: ut scribit Plinius: ut esses disertissimus: utrunque designat hoc loco Iuuenalis. Mineruam partam: idest in cuius ludis quinquatribus: ut possit certa re: adeptus ē uno asse: exigua mercede.

C onrinet atque duas tantum rex anxius opat
P annum et circēses perituros audio multos:
N il dubium: magna est fornacula: pallidulus mi
B rutidius meus ad martis fuit obuius aram
Q uam timeo uictus ne poenas exigit aiax
V t male defensus curramus præcipites: et
D um iacet in ripa calcemus cæsaris hostem
S ed uideāt serui ne quis neget: et pavidum in ius
C eruice astricta dominum trahat. hi sermones
T unc de seiano secreta hæc murmura uulgi.
V is ne saluari sicut seianus habere
T antundem: atque illi sellas donare curules.
I llum exercitibus præponere tutor haberi
P rincipis augusta caprearum in rupe sedentis
C um grege chaldæo: uis certe pila cohortes.
E gregios equites: et castra domestica quid ni
H æccupias: et qui nolunt occidere quenquam
P osse uolunt: sed quæ præclara et prospera tātū
V t rebus latis par sit mensura malorum.
H uius qui trahitur prætextam sumere mauis.
A n fidenarum: gabiorumque esse potestas:
E t de mensura uis dicere uasa minora
F rangere pannosus uacuis ædilis ulubris.
E rgo quid oprandum foret ignorasse fateris.
S eianum: nam qui nimios optabat honores
E t nimias poscebat opes: numerosa parabat
E xcelsæ turris tabulata unde altior esset
C asus et impulsæ præceps immane ruinæ
Q uid crassos: quid pompeios euertit et illum
A d sua qui domitos deduxit flagra quirites.
S ummus nempe locus nulla nō arte petitus
M agnaque numinibus uota exaudita malignis:
A d generum cereris sine cæde et uulnere pauci
D escendunt reges et sicca morte tyranni.
E loquium ac famam demosthenis: aut ciceronis
I ncipit optare: et totis quinquatribus optat.
Q uisquis adhuc uno partam colit esse minervā:
Q uem sequitur custos angustia uernula capsa:
E loquio: sed uterque perit orator utrunque
L argas et exundas lato dedit ingenii fons.

Cæsa: iussu, s. Antonii ex p̄scriptione a Polipio lenate piceno: quē in caula capitis Cicero defende-
rat. O fortunatā: uersus quem oppressa coniuratiōe Catillina Cice. cecinit: in quo derisus est p̄pter
ineptū carmen & arrogantiā. Philippica: Demosthenes in philippū regem multis actiōibus: quæ ex-
tant inuectus est Cice. cum in Antoniū scriberet Demosthenem imitatus dicendi libertate & eloquē-
tia: in æmulationē inscriptiōe fassus est. nā appellauit philippicas orōnes: in quibus: ut ad Atticū scri-
bit Demosthenes enituit. Proxima a prima, i. secunda, nā illic acerrime accusat Antoniū: & eū ma-
ximē cōmouet. Sæuus exitus: nā De-
mosthenes cū ob suspitiōē corruptio-
nis ab areopagitis danatus eēt effracto
carcere aufugit: pertulitque exilium in
ægina. deinde cum bene de patria senti-
ret: & loqueret̄ publico decreto r̄ductus
ē naui longa. Sed cum audiret Antipa-
trum & Craterum aduentare diuersæ
factionis principes: una cum hipperide
orator & aliis fugit: qui oēs a populo dā-
nati sūt: missoque Archia Tyrio tragœ-
do & hipperidis lingua ē abscissa, & De-
mosthenes cū in Calabriā thraciæ per-
uenisset in templo Neptuni accepto nū-
cio dānationis: cum spatium ad scribē-
dum petiisset: uenenum e calamo hau-
sit. Alius Demosthenes impator fuit: q̄
mortē sibi consciiuit in sicilia: ut scribit
Iustinus. Ad rhetora misit: immo ad
Iseum rhetorem post mortem patris se
contulit: allectus oratione: quam ha-
buerat Callistratus ad populum. Ar-
dentis massæ: fuit enim Macheropius,
& ita cognominatus est a faciendis ensi-
bus. Summo in arcu: Nam arcus dabā-
tur triūphalibus uiris: & ut puto notat
tempora Domitiani: qui gloriam arcu-
um supra quem decebat: affectauit: Nā
habuit quindecim: ut scribit Tranquil-
lus. Sterilis robora ficus: id est caprifi-
ci. nā enata caprificus solet findere mar-
mora: & delere titulos, Martialis: Mar-
mora messalæ fudit caprificus. Aphri-
ca: duplici mauritania ab occidente ter-
miat̄: n̄ cōtētus lybia hānibal. hispāiam
a p̄re & Asdrubale dōitā petiit. Aethio-
pū populos: q̄ sūt ī lybia. sūt itē aethio-
pes helperii: aethiopes perori: aethiopes
darithitæ. Alios elephātos: nā in mau-
ritaniæ saltibus sunt elephāti: ut scribit
Pli. hos aut̄ nominat: quoniā Hannibal
elephantibus in bello usus ē. Pirenæ
um mōtē inter hispāniā & galliā latere
uergeti: in hispāniā fertili & frugifero
altero ad galliam sterili. Natura oppo-
suit alpes: nā alpes dedit italiæ p̄ muris
natura aduersus imperū barbarorum:
ut Pli. scribit: & ut idē ē autor li. xxxvii.
p̄digii loco hīrū ē: cū hānibal eas sup̄a-
uit. Montē rupit aceto: ad hīto incen-
dio: & infuso aceto: ut scribit Liui. Sed
polybius tanq̄ fabulosū omittit. Qua-
li tabella: notat deformitatē: nā de for-
mes in risū aliquādo pingebant: ut Bu-
palus: & arctemus Hipponactem poe-
tam Ephesium esse effinxerunt ob ni-
miam deformitatem oris ut derideref.

I ngenio manus est: et ceruix cæsa: nec unquam
S anguine cauidici maduerūt rostra pusilli.
O fortunatam natam me consule romam.
A ntoniū gladios potuit cōtemnere: si sic
O mnia dixisset ridenda poemata malo
Q uam te conspicuæ diuina philippica famæ
V olueris a prima quæ proxima sæuus ad illum
E xitus eripuit: quem mirabantur athenæ
T orrentem: et plene moderantem frena theatri.
D iis ille aduersis genitus fatoque sinistro:
Q uem pater ardentis massæ fuligine lippus
A carbone et forcipibus: gladiosque parante
I ncude et luteo uulcano ad rhetora misit.
B ellorum exuuia: truncis affixa trophæis
L orica et fracta de casside buccula pendens:
E t curtum temone iugum: uictæque triremis
A mplustræ: et summo tristis captiuus in arcu:
H umanis maiora bonis creduntur. ad hæc se
R omanus grauisque ac barbarus induperator.
E rexit causas discriminis atque laboris
I nde habuit tanto maior fame sitis est: quam
V irtus: quis enim uirtutem amplectitur ipsam
P ræmia si tollas: patriā tamen obruit olim
G loria paucorum: et laudis tituli que cupido
H æsuri saxi cinerum custodibus ad quæ
D iscutienda ualent sterilis mala robora ficus:
Q uādo quidē data sūt ipsis quoque fata sepulchris
E xpēde hannibalem: quot libras in duce summo
I nuenies: hic est quem nō capit aphrica mauro
P erfusa oceano: niloque admota tepenti.
R urfus ad æthiopum populos: aliosque elephantos
A dditur imperiis hispānia pirenæum
T ransilit: opposuit natura alpemque niuemque
D iduxit scopulos: et montem rupit aceto.
I am tenet italiā: tamen ultra pergere tendit.
A ctum inquit nihil est: nisi pœno milite portas
F rangimus: et media uexillum pono suburra
O qualis facies: et quali digna tabella:

9

Bellua elephas: nā ut scribit Liuius: Elephanto uestus ē: qui unus superfuerat: ut altius extaret ī aq̃ palustribus. Ducem luscū: Hannibalem carentē altero oculo: quem amiserat in trāsitu alpiū apēnini. In exilium fugit: ut alii scribunt: statim post cladē acceptā a Scipione descendit ad littus: nauigauitque ad Antiochū regem Syriæ. Alii scribunt eum multo post fugisse: & dānatum exilio a suis: ab Antiocho fugit ad Prusiā regem Bithyniæ: pro quo bellum gessit aduersus Eumenem, iugulare: asfentiendo romanis: qui hannibalē reposcebant p̃ Flaminiū legatum: quod cū Hannibal audiisset: hausto ueneno sibi mortem cōsciuit.

Vltor annulus: uenenū quod gerebat ī annulo. Vltor. s. romanorū. Idemēs: honesta inhibitiō est per p̃missionem.

Pelleo: pella colonia ē in macedonia: & metropolis: ubi milites recensēbātur & alebantur equi: ut scribit Stra. Alexādro & philippo regibus claruit: ut scribit Pli. Philippus pelleus etiam dictus: Lucanus pellei proles uestana philippi Pelleus item Alexādrinus significat ab Alexandria urbe cōdita ab Alexandro.

Sarcophago. i. tumulo ex sarcophago lapide: q̃ ut scribit Pli. ī asso Troadis fili uena scindit: corporaque defuncto rum cōdita in eo absumi cōstat intra q̃ dragesimum diē: exceptis dentibus Mutianus auctor ē: quæ illata sūt una cum cadauer fieri lapidea dicīta σαρκοσ: q̃ significat carnē: & φῦω: quod est ædo: an hoc genere lapidis cōditus sit Alexāder: uidetur alii Stra. certe in ultio scribit in aurea urna eum prius fuisse cōditum: ut sarcophagum hoc loco accipias p̃ simplici urna.

Vrbē munitā a figulis: Babylonē intelligit in assyria cōditā a Semiramide ex lateribus & asphalte: idest genus bituminis: ut Trogus interp̃rat. scribit Diodo. in tertio: secutus Crestiā & Clitarchum scriptores Alexandri ex oī regno contuenisse hoies ad urbem condendā: de cuius magnitudine idem est auctor. scribunt Trogus & Stra. ī decimo sexto: Veneno illic perit Alexāder: q̃ Antipater dedit per Iolam ministrū: cōscio: ut nonnulli tradiderunt Aristotele: Olympias mater: cum sexto post āno id rescuisset Iolæ mortui cineres dissipauit: uenenū fuit aq̃ frigidissima: quæ manat ex nonacrina rupe Archadiæ: nec contineri potest ullo uase: nisi muli ungula. Plutar. nomen p̃termittit uenenū. Pausa. & Pli. & Herodo. id noīant. Fiden. quū hæc in cōmentariis nris legeret piguit hosē ignauū ea trāscribere. & ut breuius scriberet: ait de morte Alexādrī. Herodo. & alii scribunt: O stultū hominē ego dico stygē uenenū aperte ab Herodoto noīari. Tu uero me eo teste uti putas de alexādrī morte: de qua nihil tradidit. Athos: macedōia mōs: thracius aliquādo dictus p̃pter fines p̃ximos: diuulsus a cōtinēti impio Xerxis: nō tā necessaria expeditiōe: q̃ in eius potētiae monumētū: ut Herodo. auctor ē: in longitudinē patet mille & quingētis passibus: circūduxit classē Xerxes ad radices facta fouea: ut Herodo. tradit. Suppositumque rotis: hoc dixit propter potētiā: quem struxit Xerxes ad athon. & Sexton in Abido: per quem utrunque torum exercitum traiecit: ut etiam Trogus Herodotum sequutus scribit: Montes inquit in planū deducebat: in conuexa uallium æquabat: quædam maria pontibus sternebat. Defecisse amnes: exhaustos fuisse: quod Herodotus tradit lacum scilicet triginta stadiorum fuisse exhaustum Chidorum: Onochorum: & appidanum Thessaliæ fluuios exhaustos. Trogus: ut non immerito proditum sit: flumina ab exercitu eius siccata. Softratus hoc nomine sacerdos Veneris apud Tacitū & Softrati Gnidii: qui Pharum erexit: ut scribunt Plinius & Strabo: & Softratus: teste Plinio: qui signa ex ære & alia materia faciebat: & Softratus uates est: qui per furorē multa prædixit græcis. Nam bacchis Museus Softratus atheniēsis Xerxis aduentū p̃dixerūt carnibus: prodigia canētes: quæ apparerēt anteq̃ uenirēt: horū testimōio sæpe utī Herodotus: eorūque uersus tanq̃ responsa apollinea: recitat uaticiniū bacchis impetrauit ab Apolline: cum ab eo amaretur: ut planum sit de ea scribere Ouidiū. Hæc tantum clario bacchis amata deo. Madidis softratus alis: idest furens & ebrius: quasi dicat: Non modo: quæ tradunt in historiis: sed etiam p̃digia quæ p̃dixit Softratus furore concitus & madidus credimus: Fidentinus insanit hoc loco:

Cum gætula ducem portaret belua luscum.

Exitus ergo quis est. o gloria uincitur idem

Nempe in exiliū præceps abit: atque ibi magnus

Mirandusque cliens sedet ad prætoris regis.

Donec bithynio libeat iugulare tyranno:

Finem animæ: quæ res humanas miscuit olim:

Non gladii: non saxa dabunt: non tela: sed ille

Canarum uindex: ac tanti sanguinis ultor

Annulus: i demens: et sæuas curre per alpes:

Vt pueris placeas: et declamatio fias.

Vnus pellæo iuueni non sufficit orbis

Aestuât infœlix angusto limite mundi:

Vt gyaræ clausus scopulis: paruaque seripho:

Cum tamen a figulis munitam intrauerit urbem

Sarcophago contentus erit: mors sola fatetur

Quantula sunt hominum corpuscula creditur olim

Velficatus athos: et quicquid græcia mendax

Audet in historia cum stratum classibus iisdem

Suppositumque rotis solidū mare. credimus altos

Defecisse amnes: epotaque flumina medo

Prandente et madidis cantatque sostratus alis.

ut ubique: & cum alia a nobis didicerit: hanc non probat sententiam: & de Softrato sacerdote intelligē dum clamat qui multa prædixerit Vespasiano. O ineptum hominem: o temeritatem non ferendā: uide quo uerborum eum deduxerit praeceptor: quomodo de Vespasiano possumus intelligere: cū hæc omnia de Xerxe scribat Iuuenalis: Altos defecisse amnes & reliqua omnia. Salamine relicta: Salamin ante athenas insula ē dubiorū finium: nā & megarici & athenienses de eius possessione sæpe disceptarūt uicti autē sunt megarici uersu homerico: quo athenienses docuerūt Aiace cū atheniensibus naues misisset ad bellū troianum ex Salamine quāuis uersus non extet in omnibus codicibus homericis: ut scribit Fabius: illic superatus est Xerxes a Themistocle: postquā pugnam suadente Mardonio ducē diffugit: uenitque ad pontem quādragesimo quinto die: quē ad Abidon struxerat: ut scribit Herodotus: & inde in Asiam traiecit exercitum. Salamin præterea in Cypro est. Salamine relicta, id est post pugnam ad Salaminē. Barbarus: non ad ignominiam hoc dicit: sed ē perpetuū cognomen apud græcos: quod uolentes Xerxem significare barbarum: dicunt sæpe hoc apud Thucydidem & Herodotum Solitus scire: inde hæc Themistocles apud Herodotum octauo. Dii inquit uoluerunt hominem insanū impare toti Asiæ & Europæ: quod tanti sacra facit: quāti prophana deorum simulacra scēdit & deiecit mare. *εὐχόμενος*, id est flagellis diuerberauit. Tales poenas: quibus docuimus affectos fuisse Hannibalē: Alexandrū: & Xerxem. Da spaciū uitæ: alterque uotū confutat: & ostēdit in lōgitudine uitæ quā multi expetūt nō felicitatē: sed infelicitatē summā eē. Tabraca: cōdita ē in Libya a tyriis. Syllius. Tabracatū tyriū uulgus in Libya autē simiæ multæ sūt. & Possido. scribit: cū ex gadibus in Italiā nauigaret se in Libya oram delatū eē: uidisseque siluā iuxta mare simiis plenā: quarū alia arboribus insidebāt: alia humi: alia catulos & ubera hēbant pēdientia. alia caluæ erāt & herniosæ. Simia: Ennius: Simia quā similis turpissima bestia nobis.

Ille tamen qualis redis salamine relicta:
In quorum atque curū solitus scire flagellis
Barbarus æolio nunquā hæc in carcere passos
Ipsū compedibus qui iunxerat enno signum
Mitius id sane quod non et stigmate dignum
Credidit: huic quisquam uellet seruire deorum
Sed qualis rediit: nempe una naue cruentis
Fluctibus ac tarda per densa cadauera prora
Hastotiens optata exegit gloria poenas
Da spatium uitæ multos da iuppiter annos:
Hoc recto uultu solum hoc et pallidus optat.
Sed quam continuis: et quantis lōga senectus
Plena malis: deformem: et tetrum ante omnia uultū
Dissimilemque sui: deformem pro cute pellem:
Pendentemque genas: et tales aspice rugas:
Qualis umbriferos ubi pandit tabraca saltus:
In uetula scalpit iam mater simia bucca.
Plurima sūt iuuenum discrimina: pulchrior ille
Hoc atque ille alio: multum hic robustior illo.
Vna senum facies: cum uoce trementia membra
Et iam leue caput: madidique infantia nasi.
Frangendus miseris gingina panis inermi:
Vsque adeo grauis uxori: natisque: sibique
Vt captatori moueat fastidia cosso.
Non eadem uini atque cibi torpente palato
Gaudia: nam coitus iam longa obliuio: uel si
Coneris: iacet exiguus cum ramice neruus:
Et quāuis tota palpetur nocte iacebit
An ne aliquid sperare potest hæc inguinis ægri
Canicies: quid quod merito suspecta libido est
Quæ uenerem affectat sine uiribus: aspice partis
Nunc damnum alterius: nam quæ cātata uoluptas
Sit licet eximius citharoedus: situe seleucus:

Leue caput: expilatū propter caluitiem & caniciē. Studiosius autē senectutē describit Iuuenalis: suæ etatis redio: nā erat prope octogenarius. Captatori cosso: cos si ut Festo placet dicunt natura rugosi a similitudine uermiū ligno editorū: hic propriū nomē ē captatoris auarissimi: de quo ante dictū est. Ramice: ramicem Marcellus putat eē pulmonē adductus uerbis Plauti: qui ramicē inquit rapidū tussim: ex quo diligētius scribit Celsus: ramices eē partes intestinorum: quibus diffractis herniosi senes fiunt: quod & uerba Plauti indicāt: eius morbi duo sunt genera: enterocellæ: & hidrocellæ.

Suspecta libido: nam eos qui nequibant præstare operam in coeundo irrumatores esse suspicabantur. Martialis: Summa petas: id est os illic mentula uiuet anus: id est illic mentula anilis poterit arrigere propterea de sene paulopost dicit: cum describet fellatricem quam irrumat tantum artificis: ualet halitus oris. Alterius partis: id est aurium. Situe seleucus: Seleucus grammaticus fuit ætate Tyberii de quo scribit Tranquillus: hoc loco proprium nomen est tibicinis: quod insequēs quoque uersus apertius indicat: nam tibicines uariata ueste induti & ornati gemmis: quod instituit Hiesmenias tibicen Dionysiodorus: & Nichomachus eiusdem artis æmulus: per theatrum uagabatur canēdo. Hora. Luxu

riemque addidit arti Tibicē: traxitque uagus per pulpita uestem. Scribunt præterea Pli. & Valerius i secundo. Decurrere aurata palla: ita codex antiquus habet: palla uestis proprie dicebatur arte phrygio nū distincta. Plautus pallam ad phrygionem fert: confecto prandio ita appellari putat Var. quoniam palā gestaretur. Decurre: nā tibicem uagabat per theatrum: ut Hora. Vagū dixit. Seleucus optius tibicen & Choraules: q̄si fuit canus tēporibus Galbæ: inde q̄ iēpti sūt q̄ de seleuco grammatico legūt cum loquat̄ hic de citharadis tantū & tibicinibus hac uoluptate: quæ auribus percipitur in theatro: ubi grāmatici non disputāt: nec clamāt ut Fidētinus putat: q̄ non modo domi: sed in compitis oībus & popinis quoti- die p ebrietatē uociferat. Themison: notus ē carmine Martia, q̄ sororem pro uxore: hic pro medico accipit. nā The- mison medicus apud Herodo. & apud Pli. Asclepiadis discipulus Basilus inter percussores Cæsaris ab Appiano recen- setur. Basilus itē latrocinii infamistā cuius noīe spoliatorem prouinciæ Basi- lum appellat. Basili itē ante meminit: quādo licet Basilo. Irus: medicus itacē sis ab infātia arneus dictus teste Home. quem Vlyxes domū reuersus sub hītu mendici pugnis pstrauit per Irū. Iuue. intelligit pauperē tutorem. Fidēti. Irū ait fuisse inter procos Penelopes & uora- torē: quod in illo quidem falsum est in ipso autem uerum: nam Fidentinus ui- ta tota in uoracitate posita est. Quot maura exorbeat: id est quot uiros felle- ut in philenū lingētē. Martialis. Vnde nasuorat i die puellas: supra maura nu- merata est inter tribades. Amilus i eū dem Martia. Præclusis foribus grandes præcidis amile. Possideat nūc: Cinna mū tōsorē intelligit: de quo in priā sary- ra dixius. Ad phialē sui tēporis fella- tricem notat: ut Mar. gallam: Nā cū su- pra dixerit senē libidinōsū irumatorē subdit eū instituere hæredē fellatrice. nā hæc opponunt: fellator. f. & iruma- tor. Halitus oris artificis: describit fel- latricē. In carcere fornicis: fuit diu in summenio cū ea ut irrumaret. Rex pi- lius: Nestor Nelei filius Pilon urbē laco- niæ tenuit impio a p̄re cōditā: eā appel- lat Sra. pilon triphyliacā: hic tertiā ho- minū uixit ætatē: qd̄ n̄ri fabulose acci- pientes tercērū annos eū ægisse dicunt: Sed Plinii i. vii. & Eustachii i priō ilia. i terptatiōe admōemur: ut sērius eū pue- nisse ad nonagesimū ānum. hic i bello troiāo Antiochū filiū assit īterfectū ab hectore: ut n̄ri dixerūt: uel a Mēnōe: ut cecinit q̄ntus: sepultumque iuxta patro- clū: ad Sigeū huius mortē eū ægerrime tulisse scribit Proper. Mon ille antilo- chi uidisset corpus hūari: Diceret: aut o mors cur mihi sera uēis. Hora. At n̄r æuo fūctus amabilē plorauit oīs antilo- chū senex ānos. & Nestor ap̄d Home. in ii. Odissæ. Illic iacet meus carus filius fortis & clarus ātilochus: ut mirer q̄ntū poetā testari Nestorē filii obitū patiēter tulisse: Laertes absēte Vlyxe filio i agro se macerabat: qd̄ Home. ita i. ii. quē aiūt nōdū i urbē uēisse: sed seorsū dolores pati cū ancilla uetula: quæ panē & uinū ei ministrat. & in q̄ntodeciō Laertes nūc uiuit. rogat aut̄ assidue louē: ut aiām ex mēbris soluat. nā cōquerit̄ absēntē filiū. & Anticlia m̄r ad Vlyxē in. xii. de Laerte.

E t quibus aurata mos est fulgere lacerna.
Q uid refert magni sedeat qua parte theatri
Q ui uix cornicines exaudiat atque tubarum
C oncentus clamore opus est ut sentiat auris
Q uem dicat uenisse puer: quot nunciet horas
P ræterea minimus gelido iam corpore sanguis
F ebre calet sola circūfilit agmine facto.
M orborum omne genus: quorū si nomina quæras.
P romptius expedī quot amauerit ippia mœchos
Q uot themison agros autumnino occiderit uno.
Q uot basilus socios: quot circumscripserit irus
P upillos quot longa uirose exorbeat uno.
M aura die: quot discipulos inclinet amilus.
P ercurram citius: quot uillas possideat nunc
Q uo tondēte grauis iuueni mihi barba sonabat
I lle humero: hic lumbis: hic ossa debilis: ābos
P erdidit ille oculos: et luscis inuidet: huius
P allida labra cibum capiunt digitis alienis
I pse ad conspectum coenæ diducere rictum
S uetus hiat tantum: ceu pullus hirundinis: ad quē
O re uolat pleno mater ieiuna sed omni
M embrorum damno maior dementia: quæ nec
N omina seruorum: nec cultum agnoscit amici
C um quo præterita coenauit nocte: nec illos
Q uos genuit: quos educit: nam codice sauo.
H aredes uetat esse suos: bona tota feruntur
A d phialem tātum artificis ualet halitus oris:
Q uot steterat multis in carcere fornicis ānis:
V tuigeant sensus animi. ducenda tamen sunt
F unera natorum: rogos aspiciendus amatae
C oniugis: et fratris plenæque sororibus urnæ.
H æc data poena diu uiuentibus ut renouata
S emper clade domus multis in luctibus: inque
P erpetuo mœrore et nigra ueste senescant.
R expilius: magno si quicquam credis homero

Perpetuusque dolor circum praeordia sauit: Cui tua dant lachrymas incōmoda. A cornice: nam cornici: ut scribit Hesiodus fabulose dicta ē in nouē nostras aetates quadruplū eius ceruis. Posuit autē cornicem p re uiuacissima. q. d. si non ē affecutus uitā cornicis certe sit secūdo loco post cornicē. Fœlix nimirum: ironice. Dextra: ego ita intelligo hoc dici de Nestore: qm̄ apud Homerum iactat robur suum iuuenile: & multis ante annis ait se pugnasse cū Piritho: Driante: Polyphemo: & a dextrā robore suam ante actam aetatem designabat. Cui fas: imitatio græcorū est. Nam nos dicimus nobis esse fas:

E xemplum uitæ fuit a cornice secundæ.
F œlix nimirum: qui per tot sæcula mortem
D istulit: atque suos iam dextra computat annos:
Q uippe nouum totiens mustum bibit oro parumper
A ttendas quantum de legibus ipse quærat
F atorum: et nimio de stamine: cum uidet acris
A ntilochi barbam ardentem: nam quærit ab omni
Q uisquis adest socio: cur hæc in tempora duret
Q uod facinus dignum tam longo admiserit æuo:
H æc eadem pelleus raptum cum luget achyllem
A tque alius cui fas ithacum lugere natantem.
I ncolumi troia priamus uenisset ad umbras
A ffarici magnis solennibus hec tōre funus
P ortante: ac reliquis fratrum ceruicibus inter
I liadum lachrymas: ut primos edere planctus
C assandra inciperet: scissaque pollyxena palla:
S i foret extinctus diuerso tempore: quo iam
C oeperat audaces paris ædificare carinas.
L onga dies igitur quid contulit omnia uidit
E uersa: et flammis asiam: ferroque cadentem.
T unc miles tremulus posita tulit arma thyra
E truit ante aram summi iouis: ut uetulus bos
Q uid domini cultris tenue: et miserabile collum
P ræbet ab ingrato iam fastiditus aratro.
E xitus ille ut cunque hominis: sed torua camino.
L atrauit rictu: quæ post hunc uixerat uxor.
F estino ad nostros: et regem transeo ponti.
E t croesum: quem uox iusti facunda solonis
R espice ac longæ iussit spatia ultima uitæ.
E xilium: et carcer minturnarumque paludes:
E t mendicatus uicta carthagine panis:
H inc causas habuere: quid illo ciue tulisset
N atura in terris: quid roma beatius unquam:
S i circumducto captiuorum agmine: et omni

q si cōmiserimus dii non irascant: græci uero θεοῖσι: si hoc ē: fas ē. Accipiunt p eo quod ē decem & par ē. Home. Penælope inquit luger ευθεῖα 551: hoc est fas ē. & decet uirum absentem. Reliquis fratrum: Nam quinquaginta erāt Priami filii si Homero & Cicero, credimus.

Primos planctus: tanq̄ præfica. nā præficæ dabant signū lugēdi aliis uoce sua.

Palla: nā p̄textā palla utebant: ut scribit Pōpeius: q̄ funus curabāt. Ruit ante aram: Cicero Priamū tanta p̄genie orbatum cū in aram cōfugisset manus hostilis interemit: hic si uiuis filiis incolumi regno occidisset astante ope barbarica: tectis celatis: utrum tādē a bonis: an a malis discessisset. Tremulus tu, ar, ut illud Vir. Arma diu senior disueta trementibus æuo. Circundat ne quicq̄ humeris. Exitus ille ut cunque: Heccuba Dimanti filia: ut scribit Home. mortuo Priamo post mactatā Polixenā filiā ad tumulum Achillis: cū Pollidori mortē ulcisceret: & Polinestoris: q̄ eum necauerat obcæcasset insequētibus eam thracibus lapidibus in canē uersa est. Euripides eam filiam Cissei fuisse scribit: sed Aeschylus Cassiam matrē Menonis fuisse tradit. Solonis: Solon Tarquiniō p̄fco Romæ regnāte Athenis clariū legibus p̄mulgatis: cū ex ægypto reuerteret ad Croesum lidoḡ regem diuertit: quē omniū ditissimū fuisse fabulata ē antiquitas. Hic cū Soloni per ministros thesauros suos ostendisset: interrogauit an unq̄ uidisset beatiorē: respōdit Solon se tælū uidisse: q̄ & liberos suscepit & uiderit ex his nepotes mortuos honestissimē in bello p̄ patria dimicās interrogatus an alterum: respōdit Cleopim & Bithonē: quorū pietas in matrē spectata fuerit: & mors honestissima rursus qd̄ de eo sentiret: Te inquit multorū hominū regē arbitror: quod uero interrogas primum nō affirmauero q̄ audiuerō te uitā bene defunctū eē: postremo captus Croesus a Cyro: cū in Rogū cōicere ea in calamitate sentētiæ Solonis meminit scripta ē ab Herodoto historia i primo.

Exilium: Marius uictus a Sylla cū ad minturnas cōfugisset a sene in locis palustribus occultatus ē. Vnde mox in Lybiam nauigauit ad ope m implorandam

ab Lempfare rege Numidarum: cum autem in Carthaginēsi littore esset: fretus ueteri familiaritate ad Sextilium quem audiuit illic prætorē esse accessit: ille per littorē monuit ut statim abiret: quoniam erat hostis populi romani: interrogantique quid uellet renunciari Sestisio respondi Marius nunc iam te uidisse Caium Marium in ruinis Carthaginis exulem. Carcer: carcerem dixit: quoniam minturnenses ciues cum captum in custodiam Fanæ mulieris dederunt. unde postea eorū iudicio ē dimissus



Murmure: Minturnas olim scribit Stra. amplam urbem fuisse: sed postea redactam ad uicium. Opimā animā: allusio ē ad spolia opima: quæ dux duci detrahebat. Prouida pōpeio: Pompeius ante bellū ciuile Neapoli ægrotauit Cicerō: Pōpeio nostro familiari cū ægrotasset Neapoli melius ē factum. Coronati neapolitani fuerūt: nimirum etiam pu teolani: uulgo ex oppidis publice gratulabant: ineptū sane negotium & græculum: sed tñ fortunatum: utrum igitur si rum eēt extinctus a bonis rebus: an a malis discessisset certe a miseris nō cū socero bellum gessisset: denique non exercitu amisso i seruorum ferrum & manus incidisset. Vrbes: quæ susceperunt uota p eius salute Praxagore suasu: ut scribit Plutarchus. Vicerūt: pepererunt salutem Pompeio aduersus fatorū seriē: qua immissus ei erat morbus. Rutilæ gibbū: Rutila fuit puella deformis tempore Iuue. ut puto. Fuit item Liuiā Rutila: quæ ad nonagesimū septimū annū peruenit: ut scribit Plin. Non licet eē uiris: id est nō possunt uenire ad uirilītatē nam fiunt spadones. Nullus ephebū: castrabatur enim pueri ante decimum quartum annum ephebi. In arce: i prætorio: nā ad uoluptatē & libidinē principis fiunt spadones: id tamen Domitianus phibuit: ut scribit Tranquil. Strumofum: struma apostema est: uel abscessum: ut Celsus interpretat: quod ex pituita in collo pferit erumpit. Vnde ēt nomen accepit. nam ruma ē pars gutturis scrofulam uulgo appellat. Plusq̃ lex ulla dolori concessit: hoc plusq̃ per legem ulli dolori liceat. Necat hic ferro: æmulatio est horatiana. Hora. de adulteris: Hic se præcipitem tecto dedit: ille flagellis. Ad montē cæsus fugiens hic defiliit acrem prædonū i turbam. Cruentis uerberibus: lotis cædit mœchum usque ad sanguinē: ut cæsus ē Salustius ab annio milone: quod scribūt Varro & Gellius. Mugilis intrat: Mugilis piscis est: cuius natura ridef in metu. Nam ut Plini. scribit capite abscondito totum se occultari credit: antiquū aut supplicium ē in adulteros: qd̃a Catullo accepit Iuuenā. Catullus ah tum te miserū malique fati: quē attractis pedibus patēre. Porta percurrēt raphanique mugilesque: hoc Fiden. supra negauerat: sed nūc tādē edoctus a nobis accipit. Endimion: nomen conuenit adultero nocturno. nam hic dormiens amatus ē a Luna: de quo plura alibi. Seruilia hic ponit pro notissima mœcha tēporum Iuuenā. Fuit item seruilia filia Sotani uxor Pollionis de qua ante dictū est ex testimonio Taciti. Siue oppia. hoc est siue sit auara ut fuit Catulla: siue sit prodiga ut fuit Oppia omnino erit liberalis in adulterum: de Catulla Martialis.

Bellorum pompa animam exalasset opimam
Cum te theutonico uellet descendere curru:
Prouida pompeio dederat campania febres
Optandas: sed multæ urbes: et publica uota
Vicerunt igitur fortuna ipsius et urbis.
Seruatum uicto caput abstulit: hoc cruciatu.
Lentulus: hæc poena caruit: ceciditque cethegus
Integer: et iacuit catilina cadauere toto.
Formam optat modico pueris maiore puellis
Murmure cum ueneris fanum uidet anxia mater
Vsq̃ue ad delitias uotorum: cur tamen inquit
Corripas: pulchra gaudet latona diana:
Sed uetat optari faciem lucretia qualem.
Ipsa habuit: cuperet rutilæ uirginia gibbum
Accipere: atque suam rutilæ dare: filius autem
Corporis egregii miseros trepidosque parentes
Semper habet rara est adeo concordia formæ
Atque pudicitia: sanctos licet horrida mores
Tradiderit domus ac ueteres imitata sabinas
Præterea castum ingenium uultumque modestum.
Sanguine feruentem tribuat natura benigna
Larga manu: quid enim puero conferre potest plus
Custode et cura natura potentior omni
Non licet esse uiros: nam prodiga corruptoris
Improbis ipsos audet tentare parentes.
Tanta in muneribus fiducia: nullus ephebum
Deformem scaua castrauit in arce tyrannus:
Nec prætextatum rapuit nero loripedem: uel
Strumofum: atque utero pariter gibboque tumentē
Nunc ergo inuenis specie latere tui: quem
Maiora expectat discrimina fiet adulter
Publicus: et poenas metuet quascunque mariti
Exigere irati: nec erit foelicior astro
Martis: ut in laqueos nusquā incidat: exigit autem
Interdum iste dolor: plusquam lex ulla dolori
Concessit: necat hic ferro secatur ille cruentis
Verberibus: quosdam mœchos: et mugilis intrat.
Sed tuus endimion dilecte fiet adulter
Matronæ: mox cum dederit seruilia numos
Fiet illius quem non amat exuet omnem.
Corporis ornatum quid enim ulla negauerit udis
Inguinibus: siue est hæc oppia siue catulla:

Deterior totos habet illic foemina mores:
 Sed casto quid forma nocet: quid profuit immo
 Hippolyto graue propositum quid bellerophonci.
 Erubuit nempe hæc ceu fastidiata repulsa:
 Nec Stheneboea minus quam creffa excanduit: et se
 Concussere ambæ: mulier sæuissima tunc est
 Cum stimulos odio pudor admouet: elige quid nā
 Suadendum esse putes: cui nubere cæsaris uxor
 Destinet: optimus hic: et fortissimus idem
 Gentis patriciæ rapitur miser extinguendus
 Messalinæ oculis dudum sedet illa parato
 Fameolo: tyriusque palam genialis in hortis
 Sternitur: et ritu decies centena dabuntur
 Antiquo ueniet cum signatoribus auspex
 Hæc tu secreta: et paucis commissa putabis
 Non nisi legitime uult nubere: quid placeat dic:
 Ni patere uelis: pereundum est ante lucernas
 Si scelus admittas: dabitur mora paruula: dum res
 Nota urbi: et populo contingat principis aures
 Deducus ille domus sciet ultimus interea tu
 Obsequere imperio: si tanti est uita dierum
 Paucorum quicquid leuius: meliusque putaris.
 Præbenda est gladio pulchra hæc et candida ceruix
 Nil ergo optabunt homines si consilium uis
 Permitteres ipsis expendere numinibus: quid
 Conueniat nobis: rebusque sit utile nostris.
 Nam pro iucundis aptissima quæque dabunt dii.
 Carius est illis homo quam sibi: nox animorum
 Impulsu et cæca: magna que cupidine ducti
 Coniugium petimus: partumque uxoris: at illis
 Notum qui pueri: qualisque futura sit uxor:
 Attamen ut poscas aliquid uoueatque facellis
 Extæ: et candiduli diuina thomacula porci.
 Orandum est: ut sit mens sana in corpore sano
 Fortem posce animum mortis terrore carentem
 Quis spatium uitæ extremum inter munera ponat
 Naturæ: qui ferre queat quoscunque labores:
 Nesciat irasci: cupiat nihil: et potiores:
 Herculis erumnas credat: sæuosque labores
 Et uenere: et coenis: et plumis sardanapali.
 Monstro quod ipse tibi possis dare semita certe
 Tranquillæ per uirtutem patet unica uita
 Nullum numen abest: si sit prudentia: sed te

O quæ te fieri Catulla uellem formosam
 minus & magis pudicā. Deterior hæt
 illic totos mores: hoc est mulier: quæ in
 aliis rebus deterior ē: præstat se erga ad
 ulterū bene moratā & liberalē. De bel
 lerophōte: notissima ē historia apud Ho
 merū & Hyginū. Concussere se ambæ:
 idest erexere sese ī ultionē tractū a pug
 libus q̄ inrituri certamē manus cōcutiūt.
 Elige qd nā: historia a Tacito p̄scriptū
 affert ī exēplū: ut ostēdat formā abesse:
 nā Messalina absente Claudio marito
 Syllio iuueni formoso cōsule designato
 nupsit. Tacitus. Haud sum ignarus fabu
 losum uisum iri: paulopost cōsulē desi
 gnatū: cū uxore principis p̄dicta die: ad
 hibitis q̄ obsignarēt uelud suscipiēdog
 liberog̃ causa cōuenisse: atque illam au
 disse auspiciū uerba sacrificatum apud
 deos discubitu inter cōuiuas: oscula cō
 plexus: noctē denique actā licētia coniu
 gali. Hic. f. Syllius iuuenis consul desi
 gnatus forma: & dignitate præcellēs: ut
 scribit Tacitus. Rapiť miser: uel ad sup
 pliciū: quo affectus ē: uel ad nuptias ius
 su Messalinæ. Extinguendus. f. paulo
 post redeūte ex historia ad urbem Clau
 dio. Hortis: uel luculianis: nā illic in
 terfecta ē Messalina: uel Messalinæ hor
 tis. Antiquo ritu: nā antiquo ritu insti
 tuta ē dos: quasi mulier ita uideat eme
 re uirū: ut scribit Varro. Auspex: auspi
 ces q̄ solēt p̄esse legitimis nuptiis. Cū
 signatoribus. f. dotaliū tabularū. nā ob
 signatas fuisse tabulas dotis scribit Trā
 quillus. Ante lucernas: ante lucernas
 dixerunt antiqui pro in mediis conui
 uis & ludis nocturnis: idest in medio cō
 uiui nocturno: Plinius Loliam pauli
 nam se tanti apparasse scribit: ut specta
 res ad lucernas. Ultimus sciet: referen
 te ei calphurnia hostiæ: etiā hoc dictū ē
 ei. matrimoniū Sylli uidit populus sena
 tus & miles: ac ni propere agis: tenet ur
 bem maritus imperio Messalinæ: cuius
 iussu multæ cædes perpetratæ fuerunt:
 ut scribit Tacitus. Nil ergo optabunt ho
 mines: non debent petere & optare ali
 quid o lue. cū omia sint perniciofa: ut
 ostendisti. Si consilium uis: respondet
 Iuuenalis. Pro iucūdis: idest loco eog̃:
 quæ nos petimus ad uoluptatem. Ani
 morum: idest affectuum & elationis.
 Attamen ut poscas: Tomacula sunt far
 cimina porcinis carnibus cæsis & obuo
 lutis pingui. Mar. Tomacula figurate p
 tulit: meminit aut̄ huius uictimæ Iuue.
 potius q̄ aliarum: qm̄ ī nuptiis & re uxo
 ria: cuius paulo ante fecit mentionē: qua
 lisque futura sit uxor: porcus mactaba
 tur: ut Varro in re rustica scribit. Nul
 lum numen habes: si sit prudentia: hoc
 dī ad fortunā: quæ nullū numen. i. nul
 las uires & potētiās ī nos habet: si prudē
 tes sumus. i. si secundū uirtutē uiuimus

S

Sed: nos scilicet negligentes uirtutem: & q imprudentia ferimur. Facimus deam: & consecramus re
coelo. q. d. Fortuna ex imprudentia hominum nata est: & censetur. Sardanapali; lege Diodorum &
Strabonem: qui de hoc satis multa scribunt.

Atticus ex secta Epicuri frugalem coenam: & Tranquilli otii mensam Perfico: quē inuitauerat pol
licetur: sed Satyræ nō oblitus excādescit in gulam eorum: q mensas lautius parant: q̄ diuitiarum
modus ferat hanc mensæ frugalitatem & otium: Mar. Hora. & poetæ: q ex Epicuri sentētia agebāt ubi

que laudant & amplectuntur. Nam Epi
curus q ueram uitam in mētis tranquil
litate & uirtutis exercitatione ponebat.

Talem laudabat mēsam: ei uitæ scilicet
conuenientē: non igitur inuehitur in se
ctam Epicuri Iuuenæ. quod Fiden. Clu
nicus putauit: cum tñ ipse ex sententia
Aristippi iam diu uiuat: hoc ē inter epu
las: qbus ueram uolūptatem diffinebat
Aristippus: ut in Fidentinū porius inue
hi uideatur Iuuenæ. q̄ in Epicurū ex cu
ius sentētia describit mensam. Atticus
gētilicium: nomē ducit ab Attico equite
romano: & litteris & familiaritate Cice
ronis insignis ad hunc Mar. Attice quā
renouas facundæ nomina gentis: aliorū
atticorum meminit Tacitus: hic uero di
ues erat. Si rutilus: in Rutilum ex Ru
tilorum familia hominē inuehitur:
q cum tenuē haberet rem familiarē lau
tissimas parabat mensas: ut oēs iam palā
& sentirent & dicerent eum in extremā
paupertatem delapsurum & cōsumptis
rēbus omnibus fore lanistam & gladiā
torem: ut inde scilicet sibi pararet uictū
in quo alludit ad historiam. Nam Pu
blius Rutilius unus ex maioribus huius
Rutuli: Collega Cnei Manlii in consu
latū eruditione gladiatorum & lanista
rū: tradidit: quod Maximus ita scribit.
Armorū tractandorū meditatio a Pu
blio Rutilio consule Cnei Manlii colle
ga militibus ē tradita. Is enim nullius an
te se imperatoris exēplum secutus ex lu
do Caii Aurelii Scauri doctoribus gladi
atorū accersitis: uitādī atque inferendi
ictus subtiliorem rationē legibus inge
nerauit. Quā pauper apitius: Apitius
hic p̄ omni guloso accipit. sensus ē: Ni
hil magis deridet q̄ gulosus factus pau
per: ut erat Rutulus. Scripturus leges:
ueniet in paupertatē: & scriber leges gla
diatoribus. Erit enim lanista. Nā lanistæ dicebant: q̄ habebāt gladiatores: quos mercede locabāt ad ēti
bus mūnus. Ipse inqt erit lanista: & Regulus inter gladiatores: qbus impabit. Dū iuuenilia mēbra: ir
ridēdo hoc dicit. q. d. pperat ad paupertatē: ut cū sit futurus lanista ob inopiā sit saltē iuuenis. Suffi
ciūt galeæ. i. eruditioni armorū. Nō cogēte qdē: Tribunus plēbis cū consules habebāt defectū populi
ad militiā: aut cogebat qrites dare noiā: aut phibeat ob seditionē & odiū ī patres: q̄ lōga lectione Li
uii exploratissimū ē. Suspirās igit̄ satyrice Iuue. ait Rutulū lanistā habiturū multos iuuenes ad gladiā
turam: q dabunt noiā tribuno plēbis nō intercedēte: nec cogēte ut. s. ostendat oēm publicā militiæ di
sciplinā ēē extinctā: & meditationē armorū reledisse tñ in gladiatoribus. Matris imagine fracta: hoc
ē ex historia: ut ego qdē sentio. Notat. n. hominē sui tēporis gulosum: q partē statuæ maternæ uēdide
rat: ut cibos emeret delicatos. Miscellanea: Miscellus: Crotonē condidit ex oraculo: ut scribit Str. Mi
scelli itē ludi erāt quos ī gallia edidit Caius princeps: ut scribit Trā. unde miscellanea p̄mia: q̄ ī miscel
lis ludis dabāt dicta sunt. Sēsus Iuue. ē q pender ex eo q̄ dixerat de Rutulo: q. s. p̄ paupertatē aliq̄do
cogēret erudire gladiatores. Sic. i. cū hoīes pauperes fiāt ex gula. Ludi ueniūt ad miscellanea. i. ludi
gladiatorii ab his aperiūt ad p̄mia ludorū accipiēda: ut inde uiuāt. Vētidio: Vētidī ex infima sorte
euectū ad summos magistratus: ante est dictū. Fuit item Vētidius: d̄ quo ut puto nūc loquit̄: q̄ pfectus
galileorū nationi: ut scribit Tacitus cū foelice fratre Pallātis: qui præerat samaritis puīcias spoliavit.

Nos facimus fortuna deam: coeloque locamus.

Iunii Iuuenalis Aquinatis Satyra Vndecima

Atticus eximia si coenat lautus habetur:

Si rutulus demens: quod enim maiore cachino

Excipitur uulgi: quam pauper apitius: omnis

Conuictus: thermæ stationes omne theatrum

De rutilo: nam dum ualida: ac iuuenilia membra

Sufficiant galeæ: dumque ardens sanguine fertur

Non cogente quidem: sed nec prohibente tribuno

Scripturus leges: et regia uerba lanista.

Multos porro uides: quos saepe elusus ad ipsum

Creditur introitum solet expectare macelli:

Et quibus in solo uiuendi causa palato est.

Egregius coenat: meliusque miserrimus horum

Et cito casurus iam perlucēte ruina.

Interea gustus elementa per omnia quærunt

Nunquam animo precīs obstantibus: interius si

Attendas: magis illa iuuant: quæ pluris emuntur.

Ergo aut difficile est perituram arcessere summam

Lancibus oppositis: uel matris imagine fracta:

Et quadringentis nummis condire gulosum

Fictile sic ueniunt ad miscellanea ludi.

Refert ergo hæc eadem quis paret in rutilo: nam

Luxuria est in uentidio laudabile nomen

Sumit: et a censu famam trahit illum ego iure

Despiciam qui scit quantum sublimior atlas

Ex coelo descendit: *γωοιό εαυτορ*: hoc nō descendit de coelo: sed a Chilone lacedaemonio dictū ē: cuius respoſa p oraculis accepit antiquitas: ut ſcribit Pli. ea tria fuerūt. Cognosce te ipſum nihil nimis comes eris alieni: atque litis ē miseria: hāc cōſecrata ſunt delphis aureis litteris nōnulli Laertii uerba in Chilone ſecuti apud Pli. legūt nō miseriā: ſed ſpōſionē. Spōſioni inq̃ comes ē iactura. An curtiſ: Curtius mōranus cauſidicus: de quo Cornelius Tacitus: Occurrit truci oratione curtius montanus. & alibi Cēſuit curtius mōtanus: &c. Et ita cōiūgas ut legas: tu cogitabis an ſis orator uehemens: an talis: quales

Omnibus in lybia ſit montibus: hic tamen idem
Ignoret quantum ferrata diſtet ab archa
Sacculus e coelo descendit *γωοιό εαυτορ*
Figendum memori tractandum pectore ſiue
Coniugium quāras: uel ſacri in parte ſenatus
Eſſe uelis: nec enim loricam poſcit achillis.
Therſites in qua ſe traducebat ulyxes
Ancipitem: ceu tu magno diſcrimine cauſam
Protegere affectas te conſule: dic tibi qui ſis
Orator uehemens an curtius: an matho buccae
Noſcenda eſt menſura ſui: ſpectandaque rebus:
In ſummis minimiſque: etiam cum piſcis emetur
Nec cupias nullum cum ſit tibi gobio tantum
In oculis: quis enim te deficiente crumena
Et crescente gula manet exitus are paterno
Ac rebus merſis in uentrem: ſcēnoris atque
Argenti grauis: et pecorum: agrorumque capacem:
Taliſ a dominis poſt cuncta nouiſſimus exit:
Annulus: et digito mendicat pollio nudo.
Non prēmaturi cineres: nec funus acerbum
Luxuria: ſed morte magis metuenda ſenectus:
Hi plarūque gradus: conduſta pecunia roma:
Et coram dominis conſumitur: inde ubi paulum
Neſcio quid ſupereſt: et pallet ſcēnoris auctor.
Qui uertere ſolum baias: et ad hoſtia currunt
Cedere namque foro iam non deterius: quam
Aeſquiliās a ſeruenti migrare ſuburra.
Ille dolor ſolus patriam fugientibus: illa
Mœſtitia eſt caruiſſe anno circenſibus: una
Sanguinis in facie non hāret gutta: morantur
Paucriſ ridiculum: et fugientem ex urbe pudorem.
Experiēre hodie nunquid pulcherrima uiſu
Perſice non praeſtem uita: nec moribus: et re:
Sed laudem ſiliquas occultus ganeo: pultes
Coram aliis dictem puero: ſed in ore placentas.
Nam cum ſis conuiua mihi promiſſus habebis
Euandrum: uenies tyrynthius: aut minor illo
Hoſpes: et ipſe tamen contingens ſanguine coelum
Alter aquis: alter flammis ad ſydera miſſus.

ſunt Curtius & Matho: q nō ſunt oratores: ſed buccae: & uetofa uerba. Nec mulus: piſis dictus ē colore: ut ſcribit Feneſtella auctore Pli. ut mēdoſi codices Pli niani habēt molliorū calciamentorū: ut aut ſcribēdū ē muleorū calciamentorū. nā mulei calcei fuerūt regū albanorū prius ut ſcribit Feſtus: & poſt patritiorū. Gobio preciū: p gobione piſce: qui ut ſcribit Theophrastus ī regione Pōti caprus ex glacie: nō oſtēdit morū uitalē: niſi calore patiorū: in uenetas mēſas recipit: ſilicet exiguō p̄cio ganeo: Ganeū locū recōditū: & quali ſub terra putat Pompe, ex uerbis Terēti: ubi illū quārā. Credo abductū in Ganeū: Ganeones pprie dicti ſunt: q popinas gula ſectant. Annulus exit: annulus inſigne equeſtris dignitatis: quem geſtare nō poterāt niſi quatrिंगeta ſeſtertia haberet: & eo centu immi nuto annulū deponere cogebant. Mar. Dū donas macer annulos puellis: Deſiſte macer annulos habere. Exit ānulus: id eſt deponit annulus: inſigne equeſtre quem amplius geſtare nō poſſunt immi nuto cēſu. Hi plarūque gradus: hoc ē hūc ordinē ſape uideas Romae. Verte re ſolū: Vertere ſolū ē mutare patriam obas alienū. Siliquas: Siliqua ab iōnibus ceratia dicta ē: eadē nōnulli p errorem ſicū aegyptiā dixerūt: de hac Rutilius Aſtue: cū ſiliquae uiridi molleſcere ſuco. Et gremio palcunt cetera poma ſuo. Pultes: pultrē incōditū panē fuiſſe ſcribit Pli. qua romani are panis uſum diu uixerunt: teſtimonio ē Ennii ea ignota fuit grāciā. ueteri tñ iſtituto poſt panis uſum ſeruātū ē: ut dies natalis pulte fritilla celebraretur ī priſtini uictus monumentum. Pultes p̄erea excogitatae ſunt multis cōdimentis. Cato punica pultem cōdiri docet caſeo: ouo uno. Apitius pulres iulianas cōficit: & pultes tractogalas: nūc luue. intelligit d rudī illa pultrē: nō de hac cōdita. Placentas: luxurioſae gulae eē Cato docet: qui pluribus uerbis & magna cura cōſecturā placentae: quā appellat placentā ſemodialē ſcribit. An minor illo: id eſt tanquā Aeneas. Alter aquis: Nā ut ſcribit Diony. cū regnaſſet Aeneas tres ānos poſt obitū Latini: quarto & ipſe anno bello extinctus ē. Nā Rutil. in eum oēs cū Mezentio rege aethruſcorum impetum fecerunt: praetioque commiſſo non procul a Lauino multis caetis: eius corpus nuſquam apparuit. Aliique dixerunt eū ſtatim relatū fuiſſe in deos. Alii numico ſubmerſum: ubi tē plū ei aedificatum eſt hac inſcriptione.

S

patri indigeti: q fluuii numici undas gubernat. Alii id tēplū Anchisæ ab Aenea cōditū putāt. Tibullus Cū te uenerāda numici unda deū cōlo miserit indigete. Ornata nu.ma.i.nullis obsoniis: quæ i ma cellis uēdunt cōdita. Pinguissimus hædu. Mar. i coena frugali: Paruus i his una ponet: cœnula mēsa. Hedus in humani raptus ab ore lupi. Mōtani asparagi: ad differētiā asparagorū altiliū: q sunt luxu riosæ gulæ: Pli. Siluestres fecerat natura corrudas: ut quisque demeteret passim ecce altiles spectantur asparagi. & Rauēna ternis libris repēdit siluestre asparagū corrudā appellat Pli. Cato asparagos feri & coli docet: eo loco q nouissimus est eius libri: ut scribit Plini. ut ex hoc intelliga mus Catonis opus: qd in manibus ē per fectū eē. Nam pcepta de asparagis eo lo co legunt: quo Pli. scribit. Torto feno: in quo. s. gestant. idē Mar. Signinū pi rū: a patria dictū ē: ut scribit Pli. quod alii testaceū appellarūt a colore. Syriū: idē Mar. & nomē pyra: quæ ferū syro rū: eadē lactea dixerūt nonnulli: colore aut sunt nigro. Mala æmula picens. i. hæc poma sunt rugosa ut oliuæ picens: quæ cōditæ mēsis apponunt: nō ita sūt salubriora picens oliuæ maxime come dant cibis: & sunt rugosæ. Marti. Nec ru golarū uimen breue pisenarū. Pli. i Ita lia inqt picens: & fidicinæ pferūt. Ma la æmula. i. certātia rugis picens. i. cum oliuis picens. Sicutū frigore: ex ratione naturali ostēdit ea eē salubria. Vulua: ex carnibus porcinis fiebat: de qua in cō mētariis Marti. diximus optimi saporis iudicabāt. Hora. Nil melius turdo: uul ua nil dulcius ampla. Quū tremere fabios: luxū nūc carpit lecti discubitorii nā Caius Aruilius Pollio prodigii: & sa gacis ad luxuriæ instrumēta ingenii pri mus temporibus Neronis docuit secare putamina testudinū: ut scribit Pli. in lā mas & lectos discubitorios ita operiri ex testudinibus aut nonnullæ cheršinæ di cunt: d' qbus i cōmētariis Mar. diximus idē. M. Aruilius lectos operiri docuit argēto mox auro. Nemo inqt luue. cura bat operire lectos discubitorios lāmis te studinū: cū cēsores timebant: ut. s. osten dat luxuriā irrepsisse corruptis & depra uatis iam moribus publica negligentia. Clarū fulcrū. i. nobilem lectū discubi torium. Vile caput aselli: hoc dicit: ut ostendat priscos illos seueros ruri sæpe cœnasse: ubi i limitibus agroꝝ spectaba tur caput aselli ueteri superstitione. nā ætrusca disciplina ita incōmoda agroꝝ arceri putabant. Columella: Nūc caput arcadici nudū cute fertur aselli. Tyrrhe nus fixisse tages i limite ruris: & apte ait patres. p putaminibus testudinū: potuiss ie ostendere caput aselli: quod erat in li mite ruris: id enim cādore testudinum putaminibus simile ē: qd rūpitur. Fidē ti. a nostra discedēs sententia ait patres ex ossibus asinorū operuisse lectos: q q ridiculū sit: cū oēs intelligāt: prætereo. Farraca: cibaria ex farre dicta sūt: quo rū mētiōē facit: ut ostēdat q Verri. scri bit tercēū ānis romanos farre uictitasse

Fercula nunc audi nullis ornata macellis.
De tiburino ueniet pinguissimus agro
Hædulus: et toto grege mollior inscius herbæ
Nec dum ausus uirgas humilis mordere salicti.
Qui plus lactis habet: quam sanguinis: et montani
Asparagi posito quos legit uillica fuso.
Grandia præterea: tortoque calentia feno
Oua adsunt ipsis cum matribus: et seruata
Parte anni: quales fuerant in uitibus uua
Siginum: syriumque pium de cordibus iisdem
Æmula picens: et odoris mala recentis:
Nec metuenda tibi siccatum frigore postquam
Autumnus: et crudi posuere pericula succi
Hæc olim nostri iam luxuriosa senatus
Cœna fuit curius paruo quæ legerat horto
Ipse uocis breuibus ponebat holuscula: quæ nunc
Squalidus in magna fastidit compede fossor.
Qui meminit calidæ sapiat quid uulua popinæ.
Sicci terga suis rara pendentia crate
Moris erat quondam festis seruare diebus.
Et natalitium cognatis ponere lardum
Accedente noua: si quam dabat hostia: carne
Cognatorum aliquis titulo tibi consulis: atque
Castrorum imperiis: et dictatoris honore
Functus ad has æpulas solito maturius ibat.
Erectum domito referens a monte ligonem.
Cum tremere ante fabios: durumque catonem:
Et scauros: et fabritios: rigidique seueros
Censoris mores etiam collega timeret.
Nemo inter curas: et seria duxit habendum:
Qualis in oceano fluctu testudo nataret
Clarum troiugenis factura ac nobile fulcrum.
Sed nudo latere: et paruis frons ærea lectis
Vile coronati caput ostendebat aselli:
Ad quod lasciui ludebant ruris alumni.
Tales ergo cibi: qualis domus: atque suppellex:
Tunc rudis: et graias mirari nescius artes.
Verbis euerfis præclarum in parte reperta

Catino thusco, i. uase fictili. Nam aetinae ollae ex aeturia fictiles erant. Mar. Lautus erat tuscis porse-
na fictilibus. Et uox audita: uenturis gallis in Italia ita scribit Liui. in quinto. Eodem anno. M. Ceditius
de plabe nunciauit tribunis se in noua uia: ubi nunc sacellum est supra aedem Vestae noctis silentio audisse
uocem clariorem humana: quae magistratibus dici iuberet gallos aduenire. Fictilis Iuppiter: Iouem pri-
mum in urbe fictile fuisse testatur Plinius. Confecta statua a Thurio: quae & Herculi fictile formauit. Haec enim ut
ille scribit effigies: demum erant laudatissimae: nec poenitet nos illos: quod tales coluere. Aurum enim & argen-
tum: ne diis quod conficiebatur. Grade ebur:
nunc inuehitur in luxum mensarum citrearum:
quas Mauri romanis dederunt: ex citro
arbore: quae plurima apud eos nascitur:
tanto pretio: ut duarum altera quindecim li-
bris: altera paulo minus diuendita sit a
luba: eaque tamen latitudo non excedebat quat-
tuor pedes: & semipedem a uenis intercur-
rentibus & maculis. Aliae tricinae diceban-
tur: aliae pantherinae rotundae erant: & ele-
phantinis dentibus sustinebantur: tamquam a diis
nato iure: ut scribit Plinius. ut eodem ebore &
numinum ora spectentur: & mensarum pedes:
plura de hoc in Mar. diximus. Sra. in ul-
timo arboris quod meminit: & mensarum
sed non nominauit. Syenes: syennae est in aegy-
pto scribunt Plinius. Sra. Ptolemaeus. & omnes: sed il-
lud quaeritur quare dicat porta ego porta
syennes dici existimo: quoniam illic tres erant
cohortes romanorum ad praesidium aduersus
aethyopes: quod finitimi sunt: quod scribit Sra.
Fuisse autem elephantos illic indicio est. Ele-
phantis insula: & urbs: quae supra syennae
est. xvi. milibus passuum: ita appellata ab
elephantorum multitudine. Hero. & Strabo.
elephantina appellatur. Plinius. elephantidae. Et
mauri celeres: loca omnia describit: in quibus
fuerunt elephantae: nunc de mauris & indis:
quod sunt arabicis minores: ut scribit Plinius.
Iam nimios ostendit luxuriari romanos
exquisitis maximis quibusque dentibus ad
pedes mensarum. nam elephantum: aut senecta
& casu deciduos dentes deponunt: quod praegraves
sunt aut obsessi a uenatoribus eos ar-
bori impactos frangunt: hi autem sunt mino-
res. Nec tessellae: nam tali & tesserae ebur-
nae erant: ut diximus apud Mar. Manu-
bria cultello: haec eburnea solita fieri:
illa Plinii indignatio ostendit. Quid atti-
net inquit haec colligere? cum capuli militum
ebore et fastidito celentur argento. Sed nec
structor: structor proprie dicitur: qui perire
obsonia incidit ad gulam pertinere puta-
batur: ut obsonia rite secarentur: quod Plinius.
ostendit: cum de gallinis scribit: adeo ut iam
doctores structorum ludum aperirent: ut
Tripheros egit temporibus luue. Qui lu-
dum habebat iuxta suburrum hic tradens pre-
cepta dicentibus feras & aues: & obsonia ex
ligno formata habebat: & ferro cuius a-
cies ebes esset docebat quo gestu haec uel
illa fera incideretur: hoc est quod coenam
quae inciditur apud doctores structo-
rum. Ulmeam appellat: quoniam sci-
licet ulmo & ligno formata erant obso-

Magnorum artificium frangebatur pocula miles:
Ut phaleris gauderet equus: calataque cassis
Romulae simulacra ferax mansuescere iussit
Imperii fato geminos sub rupe quirinos:
Ancudam effigiem clypeo fulgentis: et hasta
Pendensque dei perituro ostenderet hosti:
Argenti: quod erat solis fulgebat in armis
Ponebant igitur thusco farraca catino
Omnia tunc: quibus inuideas: si liuidulus sis:
Templorum quoque maiestas praesentior: et uox
Nocte fere media: mediamque audita per urbem
Littore ab oceani gallis uenientibus: et diis
Officium uatis peragentibus: his monuit nos.
Hanc rebus latis curam praestare solebat
Fictilis: et nullo uiolatus Iuppiter auro.
Illa dominatas: nostraque ex arbore mensas
Tempora uiderunt: hos lignum stabat in usus.
Annosam si forte nucem deiecerat eurus.
Et nunc diuitibus coenandi nulla uoluptas.
Nil rombus: nil damna sapit putere uidentur
Vnguenta: atque rosae: latos nisi sustinet orbes
Grande ebur: et magno sublimis pardus hiatu
Dentibus ex illis: quos mittit porta syennes
Et mauri celeres: et mauro obscurior indus:
Et quos deposuit nabatheo bellua saltu:
Iam nimios: capitique graues: hinc surgit orexis
Hinc stomacho bilis: nam pes argenteus illis
Annulus in digito: quod ferreus: ergo superbum
Conuiuium caueo: qui me sibi comparat: et res
Despicit exiguas: adeo nulla uncia nobis
Est eboris: nec tessellae: nec calculus ex hac
Materia: quin ipsa manubria cultellorum
Ossea: non tamen his unquam obsonia fiunt
Rancidula: haud ideo peior gallina secatur
Sed nec structor erit cui cadere debeat omnis
Pergula: discipulis triphero doctoris apud quem

nia. Ridiculum enim est sentire magistrum emisisse quotidie has feras. Praeterea ait hebeti ferro. Nam
si uerae erant: & incidebantur: non opportuit ferrum ebes esse: reputatur Fidentinus: quod haec non percipit.

Pigardus: de genere caprearū ē: ut scribit Pli. in octauo eiusdē generis rupi: caprea ibices: strepsicero-
res. Et uolucres scy. phasiani & pōto alati: quos saginari docet Columella. Fidentinus olim exposuerat
grues. sed a nobis edoctus mutauit sententiā. Phoenicopterus: cuius linguā optimi esse saporis Apicius
docuit: de hoc plura in Mar. diximus. Cui omnis pergula: pergula p loco hic accipit: ubi Tripherus
magister structor habebat discipulos: ut legimus in Augusto apud Suetoniū: q scribit eum uenisse in
pergulā Theogenis mathematici: & Sueto. de Crassitio grāmatico: deinde ī pergula docuit Tinga Pla-
cētinus hāc dictionē perperā enūciabat

pertulam p pergulā: qd scribit Cice. re-
perit Fabius. Pli. eodem uerbo de Apel-
le scribēs usus ē comite Agrippa: cui oīs
pergula debeat cedere. i. peritior oībus
aliis discipulis. Orix: iter capreas nūe-
rat a Pli. Cōtrarioque pilo uestit: & ad
os uerso. Auisaphræ. i. gallinæ numi-
dicæ ora. Nō aphra auis: nō attagē ioni-
cus: Porphyrio illic recte iterprætaphræ
auem gallinā numidicā: quæ magnitu-
die alias superat guttis & maculis distin-
cta: de hac multa diximus ī Mar. ex Pli.
& Columellæ testimonio. Lautissima
cœna: quæ ē simulacrum & imaginē ha-
bet lautissimæ cœnæ. Nam hæc anima-
lia ex ligno erāt: ut diximus. Cœna ul-
mea. i. animalibus formatis ex ulmo &
ligno. Sonat: dum illi uersant anima-
lia lignea. Offellæ: offella fiebat ex car-
nibus suillis: pulmētum pauperiorū: ut
docet Varro. Nec agebat arte structoria

Calices plæbeios: Calices plæbei idem
dicuntur audaces: qm falsa specie imitabā-
tur crySTALLINA: uitrei erāt ad circun-
quē maximū uēdebant. Mar. Nō sumus au-
daces plæbeia toreumata uitri. Nostra
neque ardenti gēma feritur aqua. Nō
phryx aut lycius aut petitus a māgone. i.
non dabo tibi ministrū elegantē: quales
emūsa māgonibus: aut phrygiū: aut lyci-
nā ex oriente formosissimi ministri coe-
mebāt: aut delphici: aut mitilenei: aut
phrygiū: aut lyciū: atque id genus: ego in-
quit non habeo ministrum elegantem:
quem emerim: sed rusticum & natum ī
agro. Fidentinus ex Brothei præcepto-
ris consilio intelligit. Lycius: idest iu-
uenis nomine Lycius: quem scribit Trā-
quillus Augustum in ludis exhibuisse
nulla alia de causa: nisi quod erat uocis
immensa intra bipedalem staturam. O
homines insanos: & Lucio magis riden-
dos Augustus illum exhibuit: tanquam
monstrum. Iuuenalis autem nūc de for-
mosis ministris intelligit: quos ut in-
quit non habet: quo pacto igitur conue-
nit monstrum cum elegantī puero: de
quo nunc loquitur. Pugilares: idest nō
habet inguina grandiora: quæ propter
libidinis usum excreuerint testiculis in
magnitudinē pugni prægrandibus. Raucus: ppter coitū: qd si legas. Draucus: nā drauci & in balneis
potissimū spectabant: & erant mētulari. Martia. Oculis deuorantibus draucos: & alibi. Sæpe nō placet.

Nec præbuit alas uellendas: scilicet pilosas. i. nō ei ante ætatē orti sunt pili sub alis: qui solent frutica-
ri his: qui ante legitimam ætatem p libidinē uiri fiunt. Mar. Inde tragus celeresque pili mirandaque
matri barba: nec in clara balnea luce placent. Gutto: uase oleario: quo in balneis utebant. Gellius gut-
tum samium ortemus imprudens inanem: tanq̄ inesset oleum affert. Gaditana: de qua distichon ex-
tat. Martialis. Tam tremulum crissat: tam blandum prurit: ut ipsum Masturbatorē fecerit hyppolitū

S umine cum magno lepus: atque aper: et pigardus:
E t scytica uolucres: et phoenicopterus ingens:
E t getulus orix hebeti lautissima ferro
C æditur: et tota sonat ulmea cœna suburra.
N ec frustum caprea subducere: nec latus aphræ
N ouit auis noster tyrunculus: ac rudis omni
T empore et exigua frustis imbutus offellæ.
P læbeios calices: et paucis assibus emptos
P orriget incultus puer: atque a frigore tutus:
N on phryx: aut lycius non a mangone petitus:
Q uisquam erit: et magno: cum poscis: posce latine
I dem habitus cunctis tonsi: tectique capilli.
A tque hodie tantum propter conuiuia pexi:
P astoris duri est hic filius: ille bubulci
S uspirat longo non uisam tempore matrem:
E t casulam: et notos tristis desiderat hædos.
I ngenii uultus puer: ingenuique pudoris.
Q uales esse decet: quos ardens purpura uestit:
N ec pugilares defert in balnea raucus
T esticulos: nec uellendas præbuit alas:
C rassa: nec opposito pavidus tegit inguine gutto.
H ic ubi uina dabit diffusa in montibus illis:
A quibus ipse uenit: quorum sub uertice lufit.
N amque una ē: atque eadē uini patria: atque ministri
F orsitā expectes ut gaditana canoro
I nciat prurire choro: plausuque probata
A d terram tremulo descendant clune puellæ
I rritamentum ueneris languentis: et acres
D iuitis urticæ: maior tamen ipsa uoluptas
A lterius sexus: magis ille extenditur: et mox
A uribus atque oculis concepta urina paratur.

Has nugas: tam leues uoluptates. Orbem lacedæmoniū: alii nescio qd finxerūt hoc loco de ludo & saltatione. Ego uero sentio hoc dictū eē inuidiose i annulatos senatores. f. & equites: q annulis utebāt. nā πύρριος græce: latine ē sputo leui & crebro irrorare. & ὠτίσιμος: e leui sputo irroratio dicit: q autē gestāt annulos: ut ostendant crebro induūt & educūt: quod ut facilius agāt sputo & pyrtismate reddunt lubricos digitos. Mar. Per cuius digitos currit lenis ānulus. Pyrtismate. i. leui irro ratione sputi. Orbem lacedæmoniū. i. annulū. nā a lacedæmoniis annuloꝝ usus manauit: quod indicat Plī. his uerbis: hoc i

Non capit has nugas humilis domus audiat ille
Testarum crepitus cum uerbis nudum olido stans
Fornice mancipium: quibus abstinet ille fruatur
Vocibus obscœnis: omni que libidinis arte.
Qui lacedæmonium pyrtismate lubricat orbem
Namque ibi fortunæ ueniam damus: alea turpis
Turpe: et adulterium mediocribus: hac eadem illi
Omnia cum faciant hilares: nitidique uocantur
Nostra dabunt alios hodie conuiuia ludos:
Conditor iliados cantabitur: atque maronis
Alisoni dubiam facientia carmina laudem.
Quid refert tales uersus: qua uoce legantur:
Sed nunc dilatis auerte negocia curis:
Et gratam requiem dona tibi: quando licebit
Per totam cessare diem: non foenoris ulla
Mentio: nec prima si luce egressa reuerti
Nocte solet tacito bilem tibi contrahat uxor
Numida suspectis referens multitia rugis
Vexataeque comas: et uultum auremque calentem.
Protinus ante meum quicquid dolet exue limen
Pone domum: et seruos: et quicquid frangitur illis:
Aut perit ingratos ante omnia pone sodales.
Interea megalesiacæ spectacula palmae
Idaum solenne colunt: similesque triumpho
Prædo caballorum: prætor sedet: ac mihi pace
Immensa: nimiaque licet: si dicere plæbis
Totam hodie romam circus capit: et fragor aurem
Percutit euentum: uiridis quo colligo panni
Nam si deficeret mœstam: attonitamque uideres.
Hanc urbem ueluti cannarum in puluere uictis
Consulibus spectent iuuenes: quos clamor: et audax
Sponsio: quos cultæ decet assedisse puellæ.
Nostra bibat uernum contracta cuticula solem:
Effugiat togam: iam nunc in balnea salua
Fronte licet uadas quanquam solida hora supersit
Ad sextam: facere hoc non possis quinque diebus

Tarquinius maxime miror: quorū ē græcia fuit origo. Vnde hic annulorū uisus manauit: quanq̄ ēt nūc lacedæmone ferro utunt. Lubricat: apto uerbo usus ē cū pyrtismate. nā lubricare est lubricū facere humectatōne. sensus ē: Senatores & equites: q annulo ostētāt habeāt istos ludos. ego hāc sentētiā excogitaui. Fidē. in nostris qdē scriptis legit: nec ausus est p sua recitare: sed cū antiquas fabulas luasia ctaffer: denique ait: qdā de annulis intelligit. ego ille sum & hūc sensum lu uena. eē affirmo. Fortunæ. i. diuitibus q possunt frui hac uoluptate. Omnia cū faciāt: cū dēt operā adulteriis: & aleæ etiā ipsi. Quid refert. q. d. nihil refert an phonsci uoce: an rudi legant. Contrahat uxor: notat adulteria suorū tēporū. Aurēque calētē: nā rubētes aures in muliere sunt indices admissi paulo ante adulterii: quod Antonius notauit i octa uia: foeminā. f. consularē e triclino uiri corā in cubiculo abductā rursus in cōiuiū rubētibz auriculis incōptiore capillo reductā: quod scribit i suspitionē adulterii. Interea: iterū inuehit i circēies ludos: in quibus occupata erat tota ciuitas. Megalesiacæ mappæ: mappam intelligit q ueteri instituto a p̄ore ludorū circēsiū aurigæ uictori demitti solebat. Trāquil. de Nerone uniuersorū se oculis in circo maximo præbuit aliquo liberto mittēte mappā. Mar. Cretā p̄tor cū uellet mittere mappā: p̄tori mappam subripit Hermogenes. Similis triūpho. i. habitu similis triūphati. nā triūphalia gestabat ornāmēta i circēsiis: ut ante est dictū. Prædo. i. iniustus: & iniquus occupator. Caballoꝝ. i. ornamentorū & i signiū triūphaliū. q. d. q assumit sibi caballos & triūphalia insignia: cū ei nō debeat: sed triūphati. Colligo. i. cōiecto & dignosco. Euētū pāni uiridis. i. quis nā inter aurigas sit adepturus pānū uiri dē. Premiū. i. i ludis circēsiis: ut ante ē dictū. Fidē. Mappā cortinā uiridē itel ligit: & pānū uiride aulea q extēdebāt. dēique oīa cōfūdīt at̄gratis ignoratiōe p̄ter pauca: quæ a nobis accepit. Audax ip̄otio: sp̄otio apud hūc & Mar. dē ea cōtentio & altercatio quæ fiebat depositis pignoribus: cū alii aliū uictorem fore affirmarēt. Mar. sed cū ip̄otio fabulæque lassæ de scropo fuerint & incitato. Togā. i. labores rogatorū comitū. Iā nūc in

balnea. i. quis non sit sexta hora: potest tamē salua fronte: idēst sine pudore accedere ad balnea: ut postea cœnemus: hoc autem ait: quoniam sexta tantum hora lauabantur ante luxuriosi: aut dissoluti habebatur. Martialis: In modico sexta nerone calet. Salua fronte: sine pudore.

Natali pro Catullo: qui fracto
 naufragio enatauerat uota se
 perfoluturum diis pollicet:
 mox in satyrā exit: reprehendēs captato
 res: q uota solēt nūcupare nō p amico: q
 haberet liberos: ut Catullus: sed pro or
 bo aliquo: cuius hāreditatē captant pro
 priis nōibus infectat Neuiū & Istrū: quo
 rū uterque testamentorū captationibus
 erat locupletatus. Gorgone: maura op
 rinuit deprauatus usus: ut Hesperides &
 Gorgones eadē cēserēt: cū tñ gorgones
 aliā sint duā. s. q infulas gorgonas habi
 tarūt: bidui nauigatione distantes a cōti
 nēti cōtra Atlātē mōtē ad fines maurita
 niā: ut Xenophon scribit: in his fuit Me
 dusa: q̄ ut alii Perseus: ut Eumenis scri
 bit auctore Hygino Minerua interfecit.
 Hesperides uero hortos habuisse dicūt
 ad Lixon Lybiā malis aureis: ubi Pli. ni
 hil restare scribit pter oleastros. Mau
 ra. i. Medusa: q̄ olim tenuit fines mauri
 taniā. Virgi. Aegidaque horrifera turba
 tē palladis arma. Funē: nā uictima fu
 nibus ducebat humeris gestata nō litaba
 tur: ut scribit Pli. Maturus: exigebat ad
 hoc ut demississet caudā ad nodos usque
 suffragiū. Hispulla: hispullē mulierē
 pingue suorū tēporū notat: ut Mar. Spata
 lem mamofam: huius ante meminit Hi
 spulla tragœdo gaudet. Clitūni: hunc
 i phaliscis eē scribit Pli. cuius aqua pota
 boues reddit cādidos. inde eligeban sui
 ctimā mastādā Ioui capitolino. Syl. ad
 Meuania fluuiū eē scribit in Vmbria: Et
 sedet ingēte pascēs Meuania tauū dona
 Ioui. Virgi. Hinc albos clitūne greges &
 maxima taurus uictima. Poetica. i. q̄ta
 describit Homerus in Vlyxe. & Virg. in
 Aenea. Pars dira qdē: sed cognita mul
 tis. i. in quā calamitatē multi nauigātes
 inciderūt: ut. s. abiicerēt bona. Tabella:
 q̄ seruati erāt ex ualitudine genus mor
 bi tabella pingebāt: quā dicabāt in tēplo
 Aesculapii q̄ euaserāt naufragiū tabella
 picta casum exponebāt i tēplo Neptuni
 sed aucta superstitione ægyptia: in quā
 antea ē inuectus. Tabellā naufragiorū i
 fidiis phano pēdebāt. Decidere: dicūt
 debitores cū aliquibus rebus datis cū cre
 ditore paciscunt: & satisfaciūt: quo uer
 bo usus ē Mar. idem uidebat agere Ca
 tullus rebus eiectis. Imitatus castora: ca
 stor idē fiber ponticus dicūt: animal est
 cauda piscium cætera specie lutræ tantū
 morsus: ut dēribus arbores non secus ac
 ferro incidat a uenatoribus petitur ob
 inguen: ex quo fit medicamētum casto
 reū: id amputat piculo urgēte: ut ita se a
 uēatoribus redimat: q̄ scribit Pli. Tene
 ris mœcenatibus: nā Mœcenas mollitie
 uestitū notatus ē: & ob id appellatus. Ma
 lacinus ab Hor. ut i priā satyra diximus

Continuis: quia sunt talis quoque tædia uitæ
Magna uoluptates commendat rarior usus.
 Iunii Iuuenalis Aquinatis Satyra duodecima.

Natali coruinæ die mihi dulcior hæc lux.
 Qua festus promissa deis animalia cespes
 Expectat: niueam reginæ cædimus agnam.
 Par uellus dabitur pugnant gorgone maura.
 Sed procul extensum petulans quatit hostia funem
 Tarpeio seruata ioui: frontemque corruscat:
 Quippe ferox uitululus templis maturus: et aræ:
 Spargendusque mero: quē iam pudet ubera matris.
 Ducere: qui uexat nascenti robora cornu.
 Si res ampla domi: similisque affectibus esset:
 Pinguior hispula traheretur taurus: et ipsa
 Molle piger: nec finitima nutritus in herba:
 Lætā: sed ostendens clitumni pascua sanguis
 Iret: et a grandi ceruix ferienda ministro
 Obreditum trepidantis adhuc: horrendaque passus
 Nuper: et incolumem sese mirantis amici.
 Nam præter pelagi casus: et fulguris ictum
 Euasi densæ coelum abscondere tenebræ
 Nube una: subitusque antēnas impulit ignis:
 Cum se quisque illo percussus crederet: et mox
 Attonitus nullum conferri posse putaret
 Naufragium uellis ardentibus omnia fiunt
 Talia tam grauitur si quando poetica surgit
 Tempestas: genus ecce aliud discriminis audi:
 Et miserrere iterum: quāquam sint cætera sortis
 Eiusdem: pars dira quidem: sed cognita multis
 Et quam uotiuā testantur phana tabella
 Plurima: pictores quis nescit ab iside pasci:
 Accidit: et nostro similis fortuna catullo:
 Cum plenus fluctu medius foret alueus: et iam
 Alternum puppis latus euerterentibus undis
 Arboris incerto: nullam prudentia cani
 Rectoris conferret opem decidere iactu
 Cœpit cum uentis imitatus castora qui se
 Eunuchum ipse facit cupiēs euadere damna.
 Testiculi adeo medicatum intelligit inguen.
 Fundite quæ mea sunt dicebat cuncta catullus
 Præcipitare uolens etiam pulcherrima uestem
 Purpuream teneris quoque mœcenatibus aptam
 Atque alias quarum generosi graminis ipsum
 Infecit natura pecus: sed et egregius fons

Et beticus aer: Fide. & alii boetios quosdā fontes eē dixerūt: totū locū pervertentes. Ego hoc dici inteligo de ueste ex lana betica: hoc ē hispana. nam in pecudibus beticis uellus ē rutilum: ex quo nullo alio adhibito colore texebant uestes. Inde lacerna betica apud Mar. ita loquit: Nō ē lana mihi mēdax: nec mutator aeno: sic placeāt tyriæ me mea tinxit ouis. Iuuenalis rōem naturalē addit quare talis illic fiat lana: ex potu. s. illarū aquarū: & tēperie coeli. Lances: grādiora uasa erāt escalia quæ cērenis libris argēti aliquādo factæ sunt. Drusillanus rotūdus lancē habuit quinquagenariā cū seruus esset Claudii im-

Vrbibus occultis: et beticus adiuuat aer
 Ille nec argentum dubitabat mittere lances
 Parthenio factas: urnæ cratera pacem.
 Et dignum sitiente pholo: uel coniuge fusci
 Adde et bascaudas: et mille escaria multum
 Celati biberat quo callidus emptor olynthi.
 Sed quis nunc alius: qua mundi parte: quis audet
 Argento præferre caput: rebusque salutem:
 Non propter uitam faciunt patrimonia quidam
 Sed uitio cæci propter patrimonia uiuunt.
 Iactatur rerum utilium pars maxima: sed nec
 Damna leuant: tunc aduersus lugentibus: illic
 Decidit ut malum ferro summitteret: at se
 Explicat angustum: discriminis ultima quando
 Præsidia afferimus: nauem factura minorem.
 I nunc: et uentis animam committe dolato
 Confusus ligno digitis a morte remotus
 Quattuor: aut septem: si sit latissima tæda:
 Mox cum reticulis: et pane: et uentre lagenæ.
 Aspice sumendas in tempestate secures.
 Sed postquam iacuit planum mare: tēpora postquā
 Prospera uectoris fatumque ualentius euro.
 Et pelago: postquam parca meliora benigna
 Pensa manu ducunt hilares: et staminis albi
 Lanificæ modica non multo fortior aura
 Ventus adest: inopi miserabilis arte cucurrit
 Vestibus extensis: et quod superauerat unum
 Velo prora suo: iam deficientibus austris
 Spes uitæ cum sole redit: tum gratus iulo.
 Atque nouercali fodes prælata lauino
 Conspicitur sublimis apex: cui candida nomen.

peratoris: factæ præsertim sunt temporibus etiā Domitiani magno impēdio: qđ supra notauit: Cum lance beata cicus in scripto: & cætera. Parthenio: uel ab artifice sculptore: quem tñ Pli. non nominat inter alios: uel certe cubiculariū Domitiani intelligit: cui tātæ erāt lances.

Sitiēte pholo. i. quantā paterā debebat habere pholus ut eius sitim impleret. Is cētatus Herculé hospitio suscepit: ut Diodo. & Theocri. scribunt: & ei uinum ppinauit: qđ acceperat a Baccho: ea admonitione: ne ante Herculis aduentum depromeret: tūc eo odore reliqui cētauri ebrii facti aduersus Herculé impetū fecerūt. Coniuge fusci: coniugem fusci suoz tēporē notat ebrium. Bascaudas: bascaudæ uas nomine britānico ē. Mar. Barbara depictis uenit bascauda britannis. Fiden. ait lapides eē preciosos: mox sententiā nostram inserit tam inepte: ut neutrā percepisse uideat. Callidus emptor olynthi: designat poculū aureū. nā Philippus rex nūq̄ dormiuit: nisi poculo aureo puluino subdito: ut scribit Pli.

Emptor olynthi: emisse olynthū dicit a luena. nā olynthū ciuitatē Thraciæ allexit in societate: ut ē apud Demosthenem aduersus athenienses datis duobus oppidis: Atemonte. s. & Poridea. Fide. hanc sententiā nostram recitat: sed dicit nō conuenire: qm̄. s. percipit & insanit.

Multum cellati. s. auri: qđ designat de Philippo: p hoc quod diximus. Ut malū ferro summitteret. i. ut etiā incideret arbore nauis. Quādo p̄sidia ultima afferrimus: ultimū p̄sidiū & auxiliū. Nauē minore: nā incidimus arbore ut inde faciamus nauem leuiorē. Reticulis: panes reticulo gestabant apđ antiquos. Hora. Ut si reticulū panis uenales inter honesto forte uehas humero. sensus ē: Cū nauigas parum distas a morte: & paulo post. Cū incideris in tēpestatem: oīaque eieceris adeo ut tñ restēt tibi panes & lagena cogeris incidere arbore nauis: & facere nauem minorem: ut euadas: ut egit Catullus: qui malum ferro submisit sumendas. Secures: ut scilicet incidas ar-

borē. Ite igit̄ pueri exitū tempestatis: in qua extremo periculo laborauerat Catullus scribit: Sedata inquit tēpestate Catullus uestem extēdit p uelo: & alterū minus uelū: quod superfuerat in prora extēdit atque ita flante aura ad portum delatus est. Vectoris Catulli: postq̄ parce meliora: idēst posteaquam foelicitas ē restituta Catullo: ut in fatis erat. Inopi arti: idēst inopi p̄sidio. s. uestibus extensis. Velo suo: quod in ea seruatur ad differentiam ueli maioris: quod solet eē in medio nauis: & amissum erat. Lauino: nouercali post trigessimū annum: ex quo Aeneas tenuerat Lauinum. Ascanius mortuo patre relicto Lauino matri uel nouercæ. Nam id quoque ambigit Liuius: Albamque condidit ab Alba porca: huius meminit Dionysius & ut dicit Varro de re rustica: qui tradit scrofam peperisse triginta porcos in portentum: & simulachra eorum fuisse posita in publicum: de hoc alibi plura diximus.

9

Tandem intrat positas moles: portū hostiensem describit: ubi Claudius pharum erexit in æmulationem Phari Alexandrinæ. xi. annorum opere ut ad nocturnos ignes cursum nauigia dirigerent: cuius meminerūt Trāquillus & Plī. Pharum tyrrhenam. Fuit item pharus ad capreas: cuius meminit etiam Papinius: Tælæ bouūque domos tripidis: ubi dulcia nautis lumina noctiuagæ tollit pharus æmula lunæ. Longe italiā: quā procedūt in longitudinē: & procul uident distare ab Italia. Cymba baiana: hoc dicit ut ostēdat nauem Catulli tēpestare ita fuisse fractam: ut iam cymba uideret: quæ ingressa ē interiorē additum portus. Baiana: quali in lacu Lucrino utunt. Farra. i. molam: quæ fit ex farre. Coronas graciles: lares & publice in cōpitis colebantur tradito ritu a Seruio Tullio: quā ex lares conceptus ipse putabat. Nam cū Ocresta mater sederet ad focū Tranquillis genitale apparuit in cineribus. unde ea surrexit grauida: & cū postea flāma ī capite serui cōspecta eēt: cōfirmata ē opinio eū laris eē filiū: & priuatim inde erāt in honore coronisque ornabant. Plī. iam tūc coronæ deorū honos erāt: & Lariū publicorū priuatorumque. Ne suspecta tibi: non suspiceris de me ppter hoc: qd' uelis capere Catullū. Nō enim ē orbus: sed habet tres filios. Impēdat galli: sacrificat gallinā. Gallinæ autē ad rē sacrā idoneæ nō erāt: nisi eēt luteo rostro & pedibus ut ait Plī. Sterili: Nā steriles dicebant amici captatoris: q habebāt filios: qā nīhil erāt ei daturus: sed filii. Galli a: gal-lita orba diues fuit circa tēpora poetæ. Cornelius p idem tēpus ex postulatā ad suppliciū Gallita Crispinula. Postea totius ciuitatis gratiā obtinuit cōsulari matrimonio summissa: & apd' G. Iul. Iulianum Vitelliū illesā: mox potēs pecunia & orbitate: quæ bonis malisque tēporibus iuxta ualēt. Pactius: hic item orbus erat diues: de quo Mar. Artis ebur medicæ nartēria cernis: habebis munera: quæ cuperet pactius eē sua. Fixis: nā qui nūcupabat uota p alius rei euentū: ea libellis scripta tēploꝝ porticibus affigebat: quod in Octauio scribit Trāquillus ait enim eum noluisse nūcupare uota ī proximū lustrū: quis paratis iam & scriptis tabellis. Vestitur: regis. Porticus: scilicet templorū. Furua gente: segnitiam suorum temporum notat. nam elephantis: qui olim in bellorum usum ducebantur: nūc a Domitiano: & aliis imperatoribus in uoluptatem & theatrum exhibentur: quod Plinius scribit. Tradit enim in ludis germanici elephantos edidisse quosdam motus inconditos in speciem saltationis: & hæc sæpe in spectaculis leguntur. Furua gente: a mauris indiæ & æthyopibus. Nam ab his ueniebant elephantis. Regi molosso: idest Pyrrho in cuius aduētū Italiā primū uidit elephantos: ut Var. & Plinius scribunt. ccclxxii. anno urbis conditæ. In prœlia turbam: q ut uerisimile uideat Plī. scribit. xx. elephantos turritos cū sexagēis ppugnatoribus certasse ī theatro

S crofa dedit: lætis frugibus mirabile sumen:
 E t nunquam uis triginta clara mamillis.
 T andem intrat positas inclusa per æquora moles
 T hyrrhenæque pharon: porrectæque brachia rursus.
 Q uæ pelago occurrunt medio: longæque relinquunt
 I taliam: non sic igitur mirabere portus
 Q uos natura dedit: sed trunca puppe magister.
 I nteriora petit baiana peruia cymbæ.
 T unc stagnante sinu gaudent ibi uertice raso
 G arrula securi narrare pericula nautæ.
 I te igitur pueri linguis animisque fauentes:
 S ertaque delubris: et farra imponite cultris
 A c molles ornate focos: glebamque uiuentem.
 I am sequar: et sacro: quod præstat rite peracto
 I nde domum repetam: graciles ubi parua coronas
 A ccipiunt fragili simulacra nitentia cæra.
 H ic nostrum placabo iouem: laribusque paternis
 T ura dabo: atque omnes uiolæ iactabo colores.
 C uncta nitent longos erexit ianua ramos.
 E t matutinis operatur festa lucernis
 N ec suspecta tibi sint hæc coruinæ catullus
 P ro cuius redit tot pono altaria: paruos
 T res habet hæredes: libet expectare quis ægram
 E t claudentem oculos gallinam impendat amico
 T am sterili: uerum hæc nimia est impensa coturnix
 N ulla unquam pro parte cadet: sentire calorem
 S i coepit locuples gallita: et pactius orbi
 L egitime fixis uestitur tota tabellis
 P orticus: existunt qui promittunt hecatombem:
 Q uantinus hic non sunt: nec uenales elephantos
 N ec latio haud usquam sub nostro sydere talis
 B ellua concipitur: sed furua gente petita
 A rboribus rutulis: et turni pascitur agro
 C æsar's armentum: nulli seruire paratum
 P riuato si quidem tyrio parere solebant
 H annibali et nostris ducibus: regique molosso
 H orum maiores: et dorso ferre cohortes
 P artem aliquam belli: et euntem in prælia turbam.
 N ulla igitur mora p nouium mora nulla p histrum

Illud ebur: id est elephas. Nouium & iſtrū: Pacu. duo captatores erant: quos notat. Deis captatorum: qui. ſ. rogant pro ſalute gallitæ: id est elephas uictima digna eſt: quæ maſtet ab his: qui uolunt eē captatores gallitæ: quæ ē diſſima. Alter: ſcilicet Pacuuius: de quo in ſuperioribus ſatyris diximus.

Iphigenia. i. filia maſtāda: quæ admodū Iphigenia maſtata fuit: pro qua ſuppoſuit diana Ceruam & puella trāſlata i thauricā ſacerdos dianæ puella habita in ſūmo honore ē: ut Herodo. ſcribit: ea Iphianaffa a Lucretio dicitur: & ab Home. apud quē Agamēnon ſibi tres filias eſſe dicit: Chryſothemim Lao

P acuium: quin illud ebur ducatur ad aras:
E t cadat ante lares gallitæ uictima ſacra
T antis digna deis: et captatoribus horum.
A lter enim ſi concedas maſtare uouebit
D e grege ſeruorū magna et pulcherrima quæque:
C orpora: uel pueris: et frontibus ancillarum
I mponet uitras: et ſiqua eſt nubilus illi
I phigenia domi dabit hanc altaribus: et ſi
N on ſperat tragicæ furtiua piacula ceruæ.
L audo meum ciuem: nec comparo teſtamento
M ille rates: nam ſi libitinam euaserit ager.
D ebeat tabulas inſuſus carcere naſſæ.
P oſt meritum ſane mirādum: atque omnia ſoli:
F orſan pacuiuo breuiter dabit ille ſuperbus
I ncedet uictis riualibus ergo uide quā
G rande opere precium facit iugulata micenis.
V iuat pacuius quæſo: uel neſtora totum
P oſſideat quantum rapuit nero montibus aurū
E xæquet: nec amet quenquā: nec ametur ab ullo

Iunii Iuuenalis Aquinatis Satyra. xiii.

Exemplo quodcunque malo cōmittitur ipſi
Diſplicet auctori: prima eſt hæc ultio quod ſe
Iudice nemo nocēs abſoluitur improba quāuis

G ratia fallacis prætoris uicerit urnam.
Q uid ſentire putas omnes caluine recenti
D e ſcelere et fidei uiolate crimine: ſed nec
T am tenuis cenſus tibi contigit: ut mediocris
I acturæ te mergat onus: nec rara uidemus
Q uæ pateris caſus hic multis cognitus: ac iam
T ritus et e medio fortunæ ductus aceruo.
P onamus nimios gemitus: flagrantior æquo
N on debet dolor eſſe uiri nec uulnere maior
T u quauis leuium minimam: exiguāque malorū:
P articulam uix ferre potes ſpumantibus ardens
V iſceribus: ſacrum tibi quod nō reddat amicus:
D e poſitum ſtupet hæc qui iam poſt terga reliquit
S exaginta ānos fonteio conſule natus

dicem iphianaffam Lucretius Aulide quo pacto triuij ad uirgīſarā Iphianaf ſeo turparūt ſanguine ſcædæ Ductores danaū. Et ſi nō ſperat: quis nō ſperet captator deā ſuppoſituram ceruā pro ſi lia. Nec comparo mille rates teſtamē to: quaſi di. cenſeo pluris faciendum te ſtamentū: quod captat amicus meus: q̄ ſalus mille ratiū p qua maſtata ē Iphi genia. Inſuſus carcere naſſæ: naſſa in ſtrumentū ē piſcatoriū quo piſces egreſ ſu prohibent. Silius: haud ſecus ad ui treas ſolers piſcator ad undas: Ore leuē patulo texens de uimie naſſā. Cautius interiora ligat: uota inq̄ hæc nūcupat captator: ut cū orbus conualuerit eo me rito captus: & tanq̄ piſcis in naſſa cōclu ſus nequeat euadere quin ſcribat eū hæ redem aliis repudiatis. & Marti. Piſcem ordo cōparauit: & piſcatorem captatori & piſcatore piſcis amare poteſt. Quan tum rapuit nero hēbat iſinitas opes: Nā Nero publicas & priuatas opes rapuit: ut ſcribit Trāgl. Fidē. naſſā expōit p medi co: O ridiculū caput. nec quāuis ueram opionē in noſtris ſcriptelis gerit hō nul lius ingenii: iſinitæ ſtultitiæ ſuū uolu it emēdare errore. quod tamē multis in locis faceſ conatus ē: ſed ita mea ſuis ad dit: ut nō nō intelligat quæ recte dicit ſi qua ſūt aliena eē & male ab ipſo reci tari. lā ualeat Fidēti. cū pceptore.

Exemplo: Caluini: q̄ abnegata ſi bi pecūia uehemēter āgebat ita cōſolādo lenit ut tēpora ſua no ter: q̄bus frequēter id accidebat. Priā cō ſolatio ē eū: q̄ abnegauerit nō eē libera tū cruciatur: quis iudices nō dānauerint cū cōſciētia ipſa hoīem ſcleratum tor queat. Vrnā p̄toris: nā ſortes iurnā cō ſectæ in dānatos ducebant. Vir. Quæſi tor minos urnā mouet: licet inquit per gſam euaserit urnā. ſ. iudicū & dānatio nē prætoris fallacis: tamē non ē abſolu tus cruciatur. Te mergat: hoc ē obruat: & cogat i deſperationē. Quæ pateris: altera cōſolatio a cōmuni. ſ. fortūa. Se xagita ānos: redarguit leuitatē Caluini q̄ cū ſit natus ſexageſimū ānū nō didice rit uſu rerū ferre tā exiguam calamita rem Caluini. p̄terea memīt Mart. mali poetæ. Fōteio: Fōteius capito cōſul: de quo Tac. auaritiā fōtei capitois adimen diſignādīſque ſuæ militiæ ordibz i regre mutauerat. nec conſularis legatī mſura. &c. Pl. nup Viplano & Fonteio cōſul. Trāquil. natus ē. C. Cæſar patre ſuo: & Fonteio Capitone conſulibus.

Victrix fortunæ: sapiētia: eos inqt lau-
damus q in aduersis sua prudētia uicto-
res fortunæ casū & temeritatē cōtēnūt.

Quæ tā festa: hoc dicit: quoniā de sce-
lere diebus festis agere nō licebat. p̄dere
furem ut in ea nō audiat aliqd de fure.

Vix sūt totidē: quot thebarū portæ:
alludit ad septē sapientes: quos atiq̄tas
uenerata ē. portæ Thebæ in boetis se-
ptem fuerūt. Home. Et thebana simul
nostris cecidere sub armis Mœnia: quis
septē fuerāt portæ. Et Ouidi. Et septem
portas cū duce q̄que suo; Idē Hesiodus
Thebæ p̄terea in ægypto centum portis
nobiles: q̄s iter miracula refert Pli. The-
bæ ī cilicia patria Andromaches memi-
nit Thebæ ī Lucāo: ut Ca. scribit. No-
na ætas: nō nūq̄ secutus ē n̄ox de æta-
tibus: q̄ q̄ttuor tm̄ eē dixerūt: sed græco-
rū qui ad octauā pueniūt: heroicā & de-
orū & alias ætates iterponētes ad genera
metalloq̄ referre non placet: quæ septē
sūt. nō. n. dixiūs ætatē electri: aut stagni
aut plūbi. Nos hoīum diuūque fidē:
hoc ē desp̄ati hoīs: q̄si dicat: Tu clamas
quotidie desp̄ato aīo: Proh deum & ho-
minū fidē. Sportula uocalis: tēpox su-
orum morē notat. Nā poetæ & patroni
multis dabāt cœnā & sportulā: ut ab his
in actiōibus laudarent. Martia. Quod
tā grāde sophos clamat tibi turba toga-
ta. Nō tu pōponi cœna diserta tua ē.
Sportula uocalis. i. homines q̄ accipiūt
sportulā a Fessidio: ut uocē accōmodēt.

Fessidiū: malū. causidicū & ābitiosū
suox tēpox notat. Fessidii alterius me-
minit Hora. de quo hic intelligere ine-
ptissimi hoīs ē. Bulla dignissime. i. di-
gnæ habitu puerili: cū hēas animū pue-
rilem. Exigis. i. nēo ē q̄ te nō derideat
cū p̄tis ne aliq̄s peieret: & ne deos offē-
dat. deos. n. nullos eē oēs iā credūt. Ru-
benti sanguie: hostiag. Puer iliacus. i.
Ganymedes raptus ad locū: quē Harpa-
gum appellarūt: ab ἁρπᾶγος: q̄ ē rapio
inter cizicēos & priapenos fines. alii tm̄:
ut scribit Stra. ad Dardanū raptū fuisse
se tradunt. Paucis numibus: id hoīs
putabāt deos eē in cœlo: cū pauci eē di-
cebant: sed postea quā turbā deorum ī
cœlo esse traditum ē nullos putarūt.
Sicula cum coniuge pluto: cum Proser-
pina: quā rapuit ī Sicilia. i. nōdū hoīs
putabant eē factū deū maris Neptunū:
& Plutonē apud inferos: nec rotā Ixiōis
nec saxū quod. s. impēdet Tātalo: ut ait
Lucretius: uel Sisipho: qd̄ magis placet.

Prima pars: primus locus dignitatis.
Ouidius: Magna fuit quondam capi-
tis reuerentia canī. Et Gellius item
scribit a Lacedæmoniis acceptum.

Prodigiosa fides: idest prodigii loco.

A t̄nihil in melius tot rerum proficis usu:

M agna quidem sacris quæ dat præcepta libellis

V iatrix fortunæ sapientia dicimus autem

H os quoque fœlices qui ferre incommoda uitæ:

N eciactare iugum uita didicere magistra:

Q uæ tam festa dies: ut cesset prodere furem:

P erfidiam: fraudes: atque omni ex crimine lucrū

Q uæ situm et partos gladio uel pixide nummos:

R ari quippe boni: numero uix sūt totidem quot

T hebarum portæ: uel diuitis hostia nili.

N ona ætas agitur: peioraque sæcula ferri

T emporibus: quorum sceleri nō inuenit ipsa

N omen et a nullo posuit natura metallo.

N os hominum: diuumque fidem clamore sciemus

Q uanto fessidium laudat uocalis agentem

S portula dic senior bulla dignissima nescis

Q uas habeat ueneres aliena pecunia nescis

Q uem tua simplicitas risum uulgo moueat: cum

E xigis a quoquam ne peieret: putet ullis

E sse aliquod numen templis: aræque rubenti:

Q uondam hoc indigenæ uiuebant more priusquā

S umeret agrestem posito diademate falcem

S aturnus fugiens: tunc cum uirguncula iuno

E t priuatus adhuc idæis iuppiter antris

N ulla super nubes conuiuia coelicalarum.

N ec puer iliacus: formosa nec herculis uxor.

A d cyatos: et iam siccato nectare tergens

B rachia uulcanus liparæa nigra taberna

P randebat sibi quisque deus: nec turba deorum

T alis ut est hodie: contentaque sidera paucis

N uminibus: miserum urgebant atlanta minori

P ondere nondū aliquis sortitus triste profundū

I perium: aut sicula toruus cum cōiuge pluton

N ec rota: nec furia: nec saxum: aut uulturis attri-

P cœna: sed infernis hilares sine regibus umbræ.

I mprobitas illo fuit admirabilis æuo.

C redebant hoc grande nefas et morte piandum:

S i iuuenis uetulo non assurrexerat: etsi

B arbato cuicunque puer: licet ipse uideret

P lura domi farra: et maiores glandis acruos:

T am uenerabile erat præcedere quattuor annis:

P rimaque par adeo sacra lanugo senectæ:

N unc si depositum non inficietur amicus.

Tusci libellis: id est aruspina: ex qua prodigia procurabant. Tusci: quoniam ex hetruria primum aruspices uenerunt. Sub aratro: id est puto tanti prodigii esse: quia si pisces reperirentur sub aratro. Mulæ fetæ: mulam inquit Plinius peperisse in nostris est annalibus: sed in portento: quauis Theophrastus scribat eam parere in Archadia, peperit: ut scribit Herodotus sub expugnatione Babylonis. Longa confederit uia: apes ostentum & prodigium faciunt: ut scribit Plinius. Uua dependente: uel domibus: uel templis: confederunt: tamen in castris Drusi contrario euentu, nam prospere pugnavit ad Athelonem. Lōga uua:

Si reddat ueterem cum tota erugine follem:
Pro digiosa fides: et tusci digna tabellis:
Quæque coronata lustrari debeat agna.
Egregium sanctumque uirum si cerno bimēbri
Hoc monstrum puero: et miranti iam sub aratro
Piscibus inuentis et fetæ comparo mulæ
Sollicitus tanquam lapides effuderit imber.
Examenque apium longa confederit uua
Culmine delubri: tanquam in mare fluxerit amnis:
Gurgitibus miris: et lactis uortice torrens
Intercepta decem quereris sestertia fraude
Sacrilega: quid si bis centum perdidit alter
Hoc arcana modo: maiorem tertius illo
Summam quam patulæ uix coeperat angulus arcæ
Tam facile et prouum est superos continere testes:
Si mortalis idem nemo sciat: aspice quanta
Voce neget: quæ sit ficti constantia uultus.
Per solis radios: tarpeiaque fulmina iurat:
Et martis phræmæ: et cyrræi spicula uatis:
Per calamos uenatricis: pharetramque puellæ
Perque tuum pater ægei neptunæ tridentem:
Addit et herculeos arcus: hastamque mineruæ:
Quicquid habent telorum armamentaria cœli.
Si uero pater est: comedam inquit flebile nati
Sincipit elixi: pharioque madentis aceto.
Sunt qui in fortunæ iam casibus omnia ponant.
Et nullo credunt mundum rectore moueri
Natura uolente uices: et lucis et anni.
Atque ideo intrepidi quæcunque altaria tangunt
Est alius metuens ne crimen poena sequatur:
Hic putat esse deos: et peierat atque ita secum
Decernat quodcunque uolet de corpore nostro
Isis et irato feriat mea lumina fistro
Dummodo uel cæcæ teneam: quos abnego nūmos
Et ptyxis: et uomica putres et dimidium crus
Sunt: tati pauper locupletem optare podagram
Ne dubitet laudas: si non eget anticira: nec

dicunt facere uuam apes cum connexis pedibus pendere in specie racemi. Virgilius de apibus: Immensa que trahi nubes itaque arbore summa confluere: & densis uua dimittere ramis. Columella deinde quum examē glomeratum in proximo frondentis arbusculæ ramo cōsederit: aduertito an totum examē in spem unius uuæ depēdeat. Præceptor uero Fidentini: quod Plinius inter cetera loca deprauauit: ut in altera lucubratione ostendimus. & intra paucos dies ædes: hunc locum apud Plinium iuerit. nam ubi ille de apibus scribens ait eas ostentum facere uua depēdere: ipse deprauando una depēdes scripsit: quod inficiari non potest. nam eius manu in margine pliniano multis ostendimus. Impressi præterea codices Plinii eo exemplo: ita ut ille iuerit scriptum habet. & tamē non puduit hominem perditissimi animi nullius frōtis: in finitæ audaciæ: ut suum errorem dissimularer epistolam in me scribere: qua accusat: quod una depēdere legerim: cum hunc locum luuenalis interpretaretur. Tu hoc audes bene pater: tu homo id dignitatis & ætatis tam aperte mēturis: tu quod a nobis didicisti in malum uertis: sed de te satis multa altera lucubratione: quod mihi crede tuas calūnias: cauillationes ignorati in lucem perferet. tamē si omnes iam nouerunt. Sinciput elixi nati: aliquid ad caput ueruecinum quod ædebat elixum aceto madefactum: ut ante est dictum.

Aceto phario. id est aceto optio niliaco. Nam ægyptium acetum præferebat cunctis. Martialis. Amphora niliaci non sit tibi uilis aceti. Effet cum uini uilior illa fuit. Sunt qui fortunam iam lapsibus: ita codex antiquus habet. Alii inquit putant deos non esse: sed mundum fortunæ & casu gubernari. & hi deos non timētes peierant. alii itē qui putant deos esse peierant: timētes quidem iram deorum: sed tamen ei pecuniam anponētes. Quæcunque altaria: iurant per quæcunque numina: et si falso iurant. Isis: præfati numine ferire putabat periuros: quotiens per eam iurantes fidem non seruabāt. Martialis: luro per syrios tibi tumores: id est per Isidem.

Vomica: uomica apostema est. Si non eget anticira: id est si non est omnino insanus: uerba sunt periuri. Duplex est anticira: altera ad sinum malliacum & Oetam montem: altera iuxta Chrysantham non procul a delphis: ad superiorem nascitur Helleborum purgandæ insaniam remedium: de quo intelligit Ouidius. Quicquid & in magna nascitur anticira: in altera helleborum præparatur: ita ut illic

tuto sumi possit: ut scribit Plinius: propterea Drusus tribunus eo descendit: cum purgatus esset. Anticira olim Cyparissus dicebatur: ut scribit Pausanias. Sed mutauit nomen ab Anticyro Herculis socio.



Nec archigenæ: qui scilicet est medicus curandæ infantiæ. Oliuæ piscæ: idest oleastri; Nam ad Pisam in olympo athletæ uictores oleastro coronabátua: quam arborem secuit Hercules primus; non tam ad coronamenta: ut scribit Pindarus: q̄ ad arcendos radios solares. Superest: idest abúdat. Fíducia: idest recta conscientia. Mimmū agit: non exponas: facit te mimmum: ut nōnulli; sed ille clamat: quasi mimmus recitaret phasma Catullis: in quo clamore opus est: ut ante diximus. Tu. s. ex altera parte o caluine. Urbani: cognomen Catulli est. Stentora: Stentor in græcorum exercitu & uiribus: & magnitudine uocis nobilis fuit ut scribit Homerus: nam tantum clama bat solus: quantū alii quinquaginta: p̄prea luno obiurgatura græcos magnis uocibus Stentori assimulata ē. Gradi uus homericus: Mars apud Homerum a Diomede uulneratus: clamauit q̄tum uocem uel decem milia uirorum solēt: cum pugnam ineunt. ut Ho. scribit. Labra: nam cū Iuppiter irascitur inflat buccas dicit: & mittere fulmina magna uociferatione. Hora. Vt Iuppiter amabas inflatus buccas. Iecur: idest exta. nam iecur obtinet primū locū in extis.

Statuā barilli: uilissimi hois; de quo ante est dictum. accipe quæ cōtra hunc torū locum peruertit Fiden. nec emēda uit suas ineptias ex nostris scriptis: cum posset: sensus ē: Audi quas rōnes possit tibi afferre ad consolandū in amissa pecunia: etiam is qui non disputat ex sētētia: aut cynicorum: aut stoicorū: aut epicuri: qui scilicet omnes opes contempe runt. Qui nec cynicos. i. qui etiam nō utat auctoritate cynicorū in te consolādo: ut. s. doceat opes esse contemnendas cynicorum sententia: qui eas adeo neglexerunt: ut ne uestē quidē habere uoluerint. Stoica dogmata: distantia a cynicis: sola tunica. i. qui non afferat tibi sētētiā stoicorū: qui dixerūt opes eē contemnēdas: appellātes diuitē quicumque coelo tegeret: ut scribit Cice. hi solū tunica distabant a cynicis: quoniā eiusedē erant sētētiæ in opibus contēnendis: neque earū uidebant magis auidi: nisi hac una re: q̄ ipsi habebant uestē: q̄ carebant cynici. Letū plantaribus horti: idest ex sententia Epicuri: q̄ uixit contētus exiguo horto. nā Epicurus primus i urbe hortos habere docuit: unde hortorum magister est appellatus: quod scribit Pli. Papini. Deserto senior gargetius horto. & alibi. Quantū epicure tibi par uis suffecit in hortiis. Curen̄ medicis &c. i. non afferam tibi rationē philosophicam in tam exigua iactura: sed si afficereris grauiore dolore: idigeres: & es securandus etiā doctiore consolatore

Vel discipulo philippi: ut ab imperito medico: qualis est Philippus. Potes curari: dest dolor tuus: etiam ab imperito consolatore potest leniri. Taceo: idest non prohibebo te dolore.

A rchigenæ quid enim uelocis gloria plātæ
P ræstat: et esuriēs piscæ ramus oliuæ.
V t sit magna tamen certe lenta ira deorum est
S i currāt igitur cunctos punire nocentes:
Q uando ad me ueniet sed et exorabile numē
F ortasse experiar: solet his ignoscere: multi
C ommittūt eadem diuerso crimina fato.
I lle crucem precium sceleris tulit: hic diadema:
S ic animum diræ trepidum formidine culpæ
C onfirmat tunc te sacra ad delubra uocātem
P ræcedit: trahere immo ac uexare paratus
N am cum magna malæ superest audacia causæ:
C reditur a multis fiducia: mimmum agit ille:
V rbani: qualem fugitiuus scurra catulli.
T u miser exclamas: ut stentora uincere possis.
V el potius quātum graduius homericus: audis
I uppiter hæc: nec labra moues: cum mittere uocem
D ebueras: uel marmoreus: uel aneus: aut cur
I n carbone tuo cartha pia thura soluta
P onimus: et sectum uituli iecur albaque porci
O menta: ut uideo nullū discrimen hēndum est
E ffigies inter uestras: statuamque barilli.
A ccipe quæ contra ualeant solatia ferre:
E t qui nec cynicos: nec stoica dogmata legit
A cynicis tunica distantia: non epicurum
S uspicit exigui lātum plantaribus horti.
C urentur dubii medicis maioribus agri.
T u uenam uel discipulo committe philippi:
S i nullum in terris tam detestabile factum
O stendis: taceo nec pugnis cadere pectus
T e ueto nec plana faciem contundere palma:
Q uando quidē accepto claudēda est ianua damno:
E t maiore domus gemitu: maiore tumultu
P languntur nummi: quā funera: nemo dolores
F ingit in occasu uestem diducere summan
C ontentus uexare oculos: humore coacto.
P loratur lachrymis amissa pecunia ueris:
S ed si cuncta uides simili fora plena querela

Si decies lectis diuersa in parte tabellis
 Vana superuacui dicunt chirographa ligni:
 Arguit ipsorum: quos littera: gemmaque princeps
 Sardonicus: oculis quæ custoditur eburnis.
 Te nunc delitias extra communia censes
 Ponendum: quia tu gallinæ filius albae
 Nos uiles pulli nati in foelicibus ouis.
 Rem pateris modicam: et mediocri bile ferendam.
 Si flectas oculos: maiora ad crimina confer
 Conductum latronem incendia sulphure coepta
 Atque dolo: primos cum ianua colligit ignes.
 Confert: et hos ueteres qui tollunt grandia templi:
 Pocula adorandæ rubiginis et populorum
 Dona: uel antiquo positas a rege coronas.
 Hæc tibi si non sunt minor extat sacrilegus: qui
 Radat inaurati foemur herculis: et faciem ipsam
 Neptuni: qui bracteolam de castore ducat.
 An dubitet solitus totum conflare tonantem.
 Confer et artifices: mercatoremque ueneni:
 Et deducendum corio bouis in mare: cum quo
 Clauditur aduersis innoxia simia fatis
 Hæc quota pars scelerum: quæ custos gallicus urbis
 Vsq̃ue a lucifero donec lux occidat: audit
 Humani generis mores tibi nosce nolenti
 Sufficit una domus: paucos consume dies: et
 Dicere te miserum: postquam illinc ueneris: aude
 Quis tumidum guttur miratur in alpibus: aut quis
 In meroe crasso maiorem infante mamillam?
 Carula quis stupuit germani lumina flauam
 Cafariem: et madido torquentem cornua cirro?
 Nempe quod hæc illis natura est omnibus una
 Ad subitas thracum uolucres: nubemque sonoram
 Pygmæus paruis currit bellator in armis:
 Mox impar hosti: raptusque per aera curuis
 Vnguibus a saua fertur grue: si uideas hoc
 Gentibus in nostris risu quatere: sed illic
 Quamquam eadem assidue spectentur proelia ridet
 Nemo ubi tota cohors pede non est altior uno
 Nulla ne periuri capitis: fraudis que nefandæ
 Pœna erit abreptum crede hunc grauiore cathena
 Protinus et nostro quid plus uelit ira necari
 Arbitrio: manet illa tamen iactura nec unquam
 Deposuit tibi sospes erit: sed corpore trunco

Tabellis: pugilares intelligit ligneos: quos uanos appellant debitores: quis in his mām eorū scriptū sit d̃ pecūia his cre dita. alibi: Debitor aut sūptos p̃git non reddere nūmos: Vana superuacui dicēs chirographa ligni. Radat inaurati: nā solebant fures lammas: uel aureas: uel argēteas ex statuis uel lectis discubito riis unguibus eradere. Martialis: An magis astuti derafa est ungue ministri Bra rea: de fulcro: quam reor esse tuo: ut in cōmentariis Martialis diximus: testimo nio etiam Tranquil. de seruo eo crimīe damnato. Custos gallicus: alii anserē exposuerunt. & Fiden. eundem errorē secutus in suis cōmentariis ita scripsit: Sed postea addidit hanc sentētiā nrām quæ uera ē: ei tamen non plane assentiē sed de asere affirmat intelligendū esse: O miserum hoīem: qui nec in mediā lu ce oculis uti: sed cæcus fertur. Custos gallicus: ego Rutilium gallicum intelli go: pro quo Soteria scribit Papinius hic apud Domitianum secundas dignitatis partes obtinebat: ad eumque omnia ur bis iura ab aliis magistratibus deferēba tur: unde custos urbis est appellatus. Pa pinius: Dubitataque sydera cernit galli cus. Es coelodis: es germāice cordi. Quis neget erubuit tanto spoliare mīstro im perium fortūa tuū paulopost. Quippe manet: longumque æuo redeūte mane bit: Quem penes intrepide mitis custo dia romæ. Audiebat igitur gallicus plu ra scelera: quam dixerit hactenus lūe. Nam cum reddat iura foro causæ nocē tum apud eum agebantur. In meroe: insula ægypti distans a Syenne quique milibus stadiorum. Timosthenes aucto re Plinio scribit id esse iter sexaginta di erum insula ipsa: ut scribit Diodo. ābit tria milia stadiorum: pater ī latitudinē mille. Incolæ dimidio plus aliis uiuunt & foemina illic auctore Mella: Mamil las habent pares infantibus: urbem con didit. Cambices a nomine matris ita ap pellatam Pygmæus: pygmæi montana Indiæ incolunt: ut scribit Plinius. Ter nas sp̃itamas in longitudinem nō exce dentes a gruibus infestantur: locus est ī septimo naturalis historiæ lege. Nul la: uerba Caluini ad Iuuenalem. Per iuri capitis: amici: qui ī me fuit piurus.

S

Crisippus; solensis; uel ut alii scribunt
tarfensis fuit: Apollonii filius subtilita
te disputandi adeo acer; ut ille iactatum
sit deos si dialectice uterentur preceptis Cri
sippi usus fuisse: hic ex sententia stoico
rum laudabat uacuitate affectuum. Socra
tes de hoc arte dictum est. Thales; pre
fatio natus primus sapiens appellatus est:
& iter septem principatum obtinuit: cum cer
tamen gymnici spectaret; siti; aestu; ua
litudine periit. Hymeto; hymetus mos
melle & marmoribus nobilis iuxta A
thenas. Animo tortore. id est animo ipso praestante
officium tortoris: nam conscientia punit eum.

Caditius; nomen iudicis est apud luue.
in ultima est satyra: quae acerbioribus sup
pliciis reos sepe afficere cupiebat. De
quo ut ostenderet factam mentionem a Taci
to Fidentinus affert illius uerba de quo
dam Cecilio; & inepte & non necessario.

Sparthano cuidam; per historiam ostendit
fieri non posse; ut quia abnegauerit pecu
niam euadat supplicium: cum Glaucus La
cedaemonius tota prole interierit: non so
lum: quia non reddidit depositum: sed quod
cogitauit aliquando de eo non reddendo
haec historia ab uno Herodoto prescribi
tur in sexto; adduciturque in exemplum
apud athenienses Aleutichide. Glaucus
inquit Epichidis filius iustitia insignis
fuit Lacedaemoniae uir Millestus per
motus hominis fama ad eum accessit:
& cum patria assiduis bellis fluctua
ret; diuendita dimidia parte bonorum
pecuniam apud Glaucum deposuit: ut
scilicet illic tuto seruata; aliquando uel
sibi; uel suis; qui symbola afferrerent; resti
tueretur. huius filii repetentibus post ali
quos annos negauit Glaucus se meminisse:
sed tamen melius consideraturum re
dilata in quattuor menses iuuenes abie
runt; amissam existimantes pecuniam;
Glaucus delphicum oraculum consu
luit; respondit deus: Fortasse utilius ad
breue tempus uideri: & paulo post iurif
iurandi filius; qui caret nomine; pedibusque
& manibus celer ad puniendum non de
fistit: priusquam perire totam prolem & do
mum perdat. Sancti autem hominis ne
potes perpetuo uigent; petiit ueniam glau
cus; quod de scelere consulisset. Respondit
oraculum tentasse deum & commississe
scelus idem esse. accersitis ergo filiis de
positum restituit; eius tamen domus ita
interiit: ut nec lares sub illius nomine; nec
nepote ulli reperirentur: qui a Glauco
oriundi essent. Pythia uates; id est del
phicum oraculum graece dixit. Cui
dam spartano; id est Glauco Lacedae
monio. Probauit ueram; sensit uerum
esse quod audiuit ex oraculo. nam periit.

I nuidiosa dabit minimus solatia sanguis.
A t uindicta bonum uita iucundius ipsa:
N empe hoc indocti: quorum praecordia nullis
I nterdum aut leuibus uideas flagrantia causis.
Q uantulacumque adeo est occasio sufficit ire
C rysippus non dicet idem: nec mite thaletis
I ngentum: dulcique senex uicinus hymeto.
Q ui patrem acceptae saue inter uincta cicuta
A ccusatori nolle dare plurima foelix
P aulatim uitia: atque errores exuit omnes:
P rima docēs rectum sapientia: quippe minuti
S emper et infimi est animi: exiguique uoluptas
V lio: continuo sic collige quod uindicta
N emo magis gaudet quam foemina: cur tamen hostu
E uasisse putes quos diri conscia facti
M ens habet artonitos: et furdo uerberare cadit
O ccultum quatiēte animo tortore flagellum.
P oena autem uehemens: ac multo sauior illis:
Q uas et caditius grauis inuenit et rhadamanthus
N octe dieque suum gestare in pectore testem
S partano cuidam respondit pythia uates.
H aud impunitum quondam foret quod dubitaret
D epositum retinere: et fraudem iure tueri
I urando: quarebat enim quae numinis esset
M ens: et an hoc illi facinus suaderet apollo.
R eddidit ergo metu: non moribus: et tamen omnem
V ocem aditi dignam templo ueramque probauit:
E xinctus tota pariter cum prole domoque:
E t quauis longa deductis gente propinquis:
H as patitur poenas peccandi sola uoluptas
N am scelus intra se tacitum qui cogitat ullum
F acti crimen habet: credo si conata peregit:
P erpetua anxietas nec mense tempore cessat
F aucibus ut morbo siccis: interque molares:
D ifficili crescente cibo: sed uina misellus
E xpuit: albani ueteris preciosa senectus
D isplicet: ostendas melius: densissima ruga
C ogitur in frontem uelut acri ducta falerno
N octe breuem si forte indulset cura soporem:
E t toto uersata toro iam membra quiescant
C ontinuo templum et uiolati numinis aras:
E t quod praecipuis mentem sudoribus urget
T euidet in somnistua sacra: et maior imago

H umana turbat pauidum: cogitque fateri.
 H i sunt qui trepidant: et ad omnia fulmina pallent
 C um tonat exanimes quoque primo murmure coeli
 N on quasi fortuitu: nec uentorum rabie: sed
 I ratus cadat in terras: et uindicta ignis.
 I lla nihil nocuit cura grauiore timetur
 P roxima tempestas: uelut hoc dilata sereno.
 P raterea lateris uigili cum febre dolorem
 S i coepere pati: missum ad sua corpora morbū
 I nfecto credunt a numine saxa deorum
 H æc et tela putant: pecudem spōdere sacello
 B alantem et laribus cristam permittere galli
 N on audet: quid enim sperare nocētibz agris
 C oncessum: uel quæ nō dignior hostia uita:
 M obilis et uaria est ferme natura malorum.
 C um scelus admittunt: superest constantia quid fas
 A tque nefas: tādē incipiūt sentire peractis
 C riminibus tamen ad mores natura recurrit
 D amnatos: fixa: et mutari nescia: nam quis
 P eccandi finem posuit sibi? quando recepit
 E iectum semel attrita de fronte ruborem?
 Q uisnam hominū est: quē tu cōrētum uideris uno
 F lagitio: dabit in laqueum uestigia noster
 P erfidus: et nigri patietur carceris uncum:
 A ut maris ægei rupem: scopulosque frequētes
 E xulibus magnis: poena gaudebis amara
 N ominis inuisi. tandemque fatebere lætus
 N ec surdum: nec tiresiam quēquam esse deorū

Iunii Iuuenalis Aquinatis satyra. xiiii.

Purima sunt fuscine et fama digna sinistra
 Et nitidis maculam: ac rugam figētia rebus
 Q uæ monstrant ipsi pueris: traduntque parētes.
 S i damnosa sedem iuuat alea: ludit et hares
 B ullatus: paruoque eadem mouet arma fritillo:
 N ec de se melius cuiquam sperare propinquo
 C oncedit iuuenis: qui radere tubera terræ:
 B oletum condire: et eodem iure natantes
 M ergere ficedulas didicit nebulone parēte
 E t cana monstrante gula: cum septimus annus
 T ransierit puero nondum omni dente renato.
 B arbatos licet admoucas mille inde magistrōs
 H inc totidem cupiet lauto cōenare paratu

Cristam galli: gallorum inquit Pli. A
 bræ gratissimæ sūt diis. lares præcipue
 & penates his placabant. Quæ non di
 gnior hostia uita. i. putāt uictimas eē di
 gniores uita: quā ipsi sint. & ppter ea eas
 non mactāt. Natura malorū. i. scelera
 torū. Superest cōstantia. i. abundat cō
 stantia. q. di. cōstātissimi sūt in sceles
 pagendo. Finē posuit sibi: idest quis
 unquā coepit peccare: ut postea sua spō
 te desisteret. Attrita de fronte: idest p
 fricata. Nā perfricare frōtē est pudorē
 deponere. Pli. perfricui frōtē & nihil p
 feci. Martia. Etsi perfricuit frōtē: posu
 itque pudorē: hoc ait Iuue. ut spem inli
 ceat caluino perfidū illum daturū pœ
 nas: quia cōmittet alia scelera: in quibus
 dephēdes. Magnis exulibus. i. magnis
 ciuibz qui missi sūt in exiliū: notat tē
 pora sua Tirrhēsia: thebanus: in alia p
 te fabulæ notus in morte non satis. Pau
 sanias uero scribit eū fuisse captiuum
 græcorū cū filiis Polynicis. & cū dicere
 tur delphos bibisse ex fōte Thilfusa: un
 de perit: plura de hoc scripsimus in cō
 mentariis Propertii.

Purima: causam affert hac sa
 tyra quare tot existant quoti
 die scelerati. & inuehit in par
 tes ipsas: quoq; exemplo ait te
 neras liberorū mentes ad uitia formari
 Inscribe igitur satyra de praua libero
 rum institutiōe ad Fuscinū scribit ami
 cum: Et quod maiorū uitio: sequiturque
 minores. nō in oībz codicibus hic uer
 sus extat: nec puto eē inferendū: Nā ar
 gumentū hoc uersu: & altero qui nō ap
 paret cōprehendebat: sed temere infer
 tus ē satyræ q. series elocutionis indicat:
 bene. n. sequit & fama digna sinistra: &
 nitidis maculam arque rugam. Dam
 nosa alea: Nā grandis pecuniæ acruus
 aleæ cōmittebatur rēporibus Iuuenalis
 supra poita: sed ludis alea. & hoc carpit
 eo etiam inuidiosius: quoniam Domiti
 anus: quem sæpe notat usque ad repre
 hensionē ea oblectabat. Eadem arma:
 eadem instrumenta lusoria. Fritillo:
 porphyrio interpretatur alueolū: hoc ē
 tabulam in qua discurrūt tesserae. Var.
 magida etiam appellat paruo puero cō
 uenienti. Sperare melius: sperare se fo
 re frugaliorem & meliorem patre. Fi
 cedulas: ficedula auis frer ganeata obso
 nia ab apitio iure conditur ingenti pati
 na. Gula cana: idest patre sene guloso.

Renato: rem naturalē exprimit. Nā
 ut scribit Pli. homini septimo mēse na
 scuntur dentes: mutāturque & renascū
 tur homini: cani: leoni: iumēto ruminā
 tibus. Barbatos: bonosq; studiosos
 Perfricui: Barbatū credē magistrū dicebat.

Modicis erroribus, i. pater paulatim ducit filiū per errores quibus sit idoneus: & aptus propter tenerā aetate. Rutilus: ponit rutilū pro quocūque cādente: quoniam niam lanista docuit laniatores: quos cādebat. Antiphates: antiphates homines solitos uesci carnibus hūanis tradiderunt nostri: & in Scythia multa eorū genera fuisse scribunt: & in sicilia cyclopes idem fecisse: in quo miror grauis historiae auctores diffetire: Nā Thucydides in septimo historiae Cyclopes fabulosos fuisse scribit Plinius, item in septimo pro uera historia tradit eos & fuisse aliquando & comedisse homines: in Italia laestrigones & caeteram idē fecisse phibent, teste Homero, qui scribit Vlyxē peruenisse domū Antiphatae regis laestrigonum: quē uxor e foro accersit: & unum ex sociis missis ab Vlyxe ab eo fuisse absumptū: reliquis terrore diffugietibus. Propter duo linteae: amulatio est catulliana: nā & catullus in fure inuehit linteae: hoc ē sudarii: quo tergebant corpora in thermis. In scripta, i. notatis signis in fronte. Carcer rusticus: id est in quibus ergastuli uincuntur serui tanquam in carcere ad opus rusticum. Larga mulieris moechae: & adulteriorum infamia notae nomen ē temporibus Iuue. Fuit itē largorum familia quibus nonnulli codices habeant Titus largus: non largus: sed hic larga: ut dixi nomen propriū est moechae. Fidentinus praetoris consilio largae cōtendit legēdū pro aduerbio: quāuis nunquā filias aduerborū legerimus: quae, n. fuit filia indoctae: aut filia tunc: aut filia humiliter. Hac dictate: ego non intelligo quid mater dictaret quotidie: sed quod ipsa exemplo materno iam didicerit scribere ad adulescentos: & ita scribat tanquam mater dictaret. Pusillas caeras: in pugillaribus uittellianis. Cinædis, i. spadonibus mollibus: Nā mulieres spadonibus seruis utebantur: de quo extant epigrammata Martialis. Sic natura iubet: natura inquit comparatum ē ut potius formemur ad scelera & uitia quam ad uirtutē: & legas coniūctum cum inferioribus. Magnis auctoribus, i. quos non pudet: cum uideant eorū scelerum esse auctores uiros magnos: & quos obseruant. Catillina: hūc ponit pro malo ciue: quasi di, sponte sua mali ciues nascuntur & fiunt. Brutus & auunculus Bruti, i. Cato: hoc ē: non replet boni ciues quales fuerit Brutus & Cato. Tabulas mutare parabis: haec sunt minae praenae: nā praes foret filiis minari deliquetibus se mutatu- ros testamenta: & alios scripturos haeredes

Semper et a magna non degenerare culina
Mitem animum: et mores modicis erroribus aequus
Pacipit: atque animos feruorū et corpora nostra:
Materia constare putat: paribusque elementis.
An sœuire docet rutilus: qui gaudet acerbo
Plagarum strepitu, et nullam syrena flagellis
Comparat antiphates trepidi laris: ac polyphemus:
Tum foelix quotiens aliquis tortore uocato
Vritur ardenti duo propter lintea ferro.
Quid suadet iuueni laevis stridore cathenae
Quem mire afficiunt inscripta ergastula carcer
Rusticus expectes: ut non sit adultera largae
Filia: quae nunquam maternos dicere moechos:
Tam cito: nec tanto poterit contexere cursu:
Vt non ter decies respiret conscia matri
Virgo fuit: caeras nunc hac dictante pusillas
Implet: et ad moechos dat eisdem ferre cinædis
Sic natura iubet: uelocius et citius nos
Corrumpunt uitiorum exempla domestica: magnis
Cum subeant animos auctoribus unus et alter
Forfitan haec spernant iuuenes: quibus arte benigna
Et meliore luto finxit praecordia titan.
Sed reliquos fugienda patrum uestigia ducunt:
Et monstrata diu ueteris trahit orbita culpa:
Abstineas igitur damnis huiusce: etenim uel
Vna potes ratio est: ne crimina nostra sequatur
Ex nobis geniti: quoniam dociles imitandis
Turpibus ac prauis omnes sumus: et catilinam
Quocunque in populo uideas: quocunque sub axe
Sed nec brutus erit: bruti nec auunculus usquam:
Nil dictu foedum uisuque haec limina tangat
Intra quae puer est procul hinc: procul inde puellae
Lenonum: et cantus pernoctantis parasiti.
Maxima debetur puero reuerentia: siquid
Turpe paras: ne tu pueri contempleris aenos
Sed peccaturo obsistat tibi filius infans:
Nam siquid dignum censoris fecerit ira.
Quando quidem et similem tibi se nunc corpore tantum
Nec uultu dederit morum quoque filius: et cum
Omnia deterius tua per uestigia peccet.
Corripies nimirum: et castigabis acerbo
Clamore: aut post haec tabulas mutare parabis:
Vnde tibi frontem: libertatemque parentis

Cum facias peiora senex? uacuūque cerebro
 Iam pridē caput hoc uetosa cucurbita quærat
 Hospite uenturo cessabit nemo tuorum.
 Verre pauimentum nitidas ostēde columnas:
 Arida cum tota descēdat aranea tela:
 Hic lauet argētum. uasa aspera tergeat alter:
 Vox domini fremit instantis. uirgamque tenentis.
 Ergo miser trepidas ne stercore foeda canino
 Atria displiceāt oculis uenientis amici:
 Ne perfusa luto sit porticus: et tamē uno
 Semo dio scobis hæc emendat seruulus unus.
 Illud nō agitas: ut sanctam filius omni
 Aspiciat sine labe domum: uitioque carētem
 Gatum est quod patriæ ciuem: populoque dedisti:
 Si facis ut patriæ sit idoneus: utilis agris:
 Vtilis et bellorum: et rebus pacis agēdis.
 Plurimū. n. itererit quibus artibus: et quibus hūc tu
 Moribus instituas: serpente ciconia pullos
 Nutrit: et inuēta per deuia rura lacerta:
 Illi eadem sumptis querunt animalia pennis.
 Vultur iumento et canibus: crucibusque relictis
 Ad foetus properat: partemque cadaueris affert.
 Hic est ergo cibus magni quoque uulturis: et se
 Pascens propria cum iam facit arbore nidos
 Sed leporem aut capreā famulæ iouis et generosæ
 In salto uenantur aues: nunc præda cubili
 Ponitur: inde autem cum se natura leuabit
 Progenies stimulatē famæ festinat ad illam
 Quam primum prædam rupto gestauerit ouo.
 Aedificator erat centronius et modo curuo
 Littore caietæ: summa nunc tyburis arce:
 Nunc prænestinis in montibus alta parabat
 Culmina uillarum græcis longeque petitis
 Armoribus uincens fortūa: ac herculis ædem.
 Vt spado uincebat capitolia nostra posides.
 Dum sic ergo habitat centronius imminuit rem:
 Regit opes: nec parua tamen mensura relictæ
 Partis erat: totam hanc turbauit filius amens
 Dum meliore nouas attollit marmore uillas
 Quidam sortiti metuentem sabbata patrem
 Nil præter nubes et coeli numen adorant.

Cucurbita uetosa: cornu ē uel uitre
 um uasculū quo sanguis educit: uetosa
 dixit: quoniā flammæ uetō corpori &
 carnibus ad mouēt. Cucurbitam fructū
 Vir. appellat seminosa. Celsus idem
 uas per diminutionē cucurbitulā dixit.
 Caput tuum. i. mediam uenā quæ solet
 expurgari ifaniētibus. Vasa aspera. i.
 anaglypta et exculpta in asperitatem
 Serpente ciconia pullos: per uaria ex
 empla ostendit tales esse filios q̄les a pa
 rentibus instituūtur. Serpente: ægypti
 ibyn habet: quā colunt aduersus serpē
 res: de hac ex sērentia Herodoti multa
 diximus in cōmentariis Ouidii in ibyn.
 Ciconia itē ob exitium serpētium tanto
 in honore habetur in thessalia: ut eam
 occidisse illic sit capitale. Vulture ca
 dauera ita sectat: ut triduo ante dica
 uolare eo ubi futura sint: auctor est Pli.
 Propria arbore. Atqui nō in arboribus
 nidificāt uultures: sed in altissimis rupi
 bus. Famulæ iouis: aqlæ dictæ famulæ
 iouis: quoniam fulmine non tangunt:
 auctor Plinius: & id propterea dicunt
 ministrasse Ioui in bello giganteo. Cé
 tronius: hic impēis ædificiorum ingēs
 patrimoniū absumpsit. filius patrē imita
 tus quod relictū erat sine ullo calculo
 rū respectu eadē effudit pdigalitate.
 Curuo littore caietæ: idē Srra. caietam
 appellatā dixit a curuitate littoris: quo
 niam lacedæmōes: qui formias cōdide
 runt illic curua oīa κει & appellāt: quū
 alii caietā a nutrice Anchisæ dixerunt.

Græcis: Papinius: Graiis effulta me
 tallis culmina. Aedē fortunæ: nā for
 tunam ornauit tēplo Nero princeps ex
 marmore phengite: is ē lapis repertus i
 cappadocia duritia marmoris ut scribit
 Pli. cādus & trāslucēs: adeo ut foribus
 aptis claritas diurna in tēplo existeret:
 idēst cōplexus domo sua aurea. Hercu
 lis: ædē Herculis itelligit cōditā a Mar
 tiale. Philippo: ut ē apud Ouidiū i fa
 stis: & Sueto. ut in eius cōmētariis dixi
 mus. Posides: Spado libertus fuit clau
 dii impatoris: de quo Sueto. libertorū p
 cipue suspexit Posidem Spadonē: quē e
 britānico triūpho inter militares uiros
 hasta pura donauit: & notat tēpora sua
 inuehiturque in opes libertorū. Qui
 dā sortiti: iudeos sæpe tumultuātes Ro
 mæ religiōis cultu coercuerūt supplicio
 i primis Claudius & Nero. iusi quoque
 fuerūt Domitiano: & ad tributum acer
 be coacti: nec tamen deerant: qui eorū
 sacris initiarent: & illorum seruarēt ri
 rus. Iuue. in hos inuehitur publico odio
 adductus: & eorum religionē sublanat
 ac deridet. Metuētē. sabbata. i. obfer
 uantē sabbata ieiunio: uide iudæi sabba

tarii a Mart. dicunt. Præter nubes & numē coeli: nam iudæi: ut Tac. scribit mēte sola unū tm numē
 itelligūt pphanū: q̄ deorū imagies mortalibus materiis in spēs hominū effingat solū illud & æternū:

neque mutabile; neque iteritum: igitur si
mulacra urbibus suis nedū tēplis hēnt.
Fidē. his a nobis acceptis deliramēta sua
ātepōit nubes exponēs. i. legē obscurā iu-
dāorū. Præputia ponuntur. i. circunci-
duntur ritu iudāorum & more ægyptio.
Nā ægyptii soli: ut scribit Herodotus &
qui ab his didicerunt circūcidebantur:
ut puriores eēnt in deorum cultu. Mo-
sis: ut scribit aduersarius Iosephi: Orse-
phus prius dicebatur: Osiridisque fuit
sacerdos in Neliopoli dux iudeis exeūti-
bus ex ægypto: leges his promulgauit: ne
deos colerent ægyptios: ne aīalibus absti-
nerēt: quæ in ægypto sacra erāt. & ne cū
aliquo uersarentur: nisi quia eadē sacra
coleret. Quæsitū fōrē: hoc dicit ex hi-
storia. Nā ut scribit Tacitus: septimo die
iudāorū multitudo: quæ Mose seque-
batur penuria aquarum imprimis labo-
rabat: sed moyses secutus gregem asinoge-
agrestiu: qui e pastu in rupē nemore opa-
cam concessit coniectura herbidi soli
largas aquarū uenas aperuit: sensus ē le-
gibus iudaicis adeo prohibentur a Mose
uersari cū aliis: ut ne uia quidē mōstret
ab iis etiā ad fōrē illū quo sedarūt sitū:
nisi eadē sacra colētibus. i. iudæis. Draco
historia habet fuisse flexuosū sinū ma-
ris: qui ābibat hortos hesperidū: ut scri-
bit Pli. Minutal: genus condimenti est
quod ex rebus minutim concisis fiebat:
ut docet Apitius uariis generibus & no-
minibus iter cætera minural unū fiebat
marino pisce: liquamine oleo: uino por-
ris capitatis: coriādro: & reliquis dicebat
tarentinum: Apitianum: marianū dul-
ce a uarietate rerum uarium dicitur a
Mart. autumnno intempestiuum erat &
sub exitu æstatis: Fidenti. minutal partē
& frustum cœnæ exponit: quom ipse ta-
men uix tota cœna sit contentus. Con-
cham. i. fabam uiridē de qua diximus in
commentariis Martialis. Signatam cu-
stoditam etiam signo impresso. Marti.
hæc signata mihi quinque diebus erunt
.i. seruabuntur. Lacertus: pīlcis ex bethi-
ca saxetanus dicitur: a patria ubi rapiste-
nui mensæ cibus & pauperis cū concha
apponebat. Mart. Cū saxetani ponatur
cauda lacerti. Et bene si cœnas conchis
iniuncta tibi. De ponte. i. mēdicus: ut
alibi exposuimus. Qui n̄ hēt: hoc ē qđ
scribit Pli. Sed a nūmo iqt priā ē auari-
tiæ origo excōgitata fœnore quæstuo-
sæque segnitia: hæc paulatī exarsit rabie
qđā: non iam auaritia sed fames auri.

Nec distare putant humana carne suillam.
Qua pater abstinuit mox et præputia ponunt:
Romanas autem soliti contemnere leges
Iudaicum ediscunt: et seruāt: et metuunt ius
Tradidit arcano quodcūque uolumine mosis
Non monstrare uias eadem nisi sacra colenti.
Quæsitum ad fontē solos deducere uerpos.
Sed pater in causā cui septima quæque fuit dux
Ignaua: et partem uitæ non attigit ullam
Sponsa tamen iuuenes imitātur cætera: solam
Inuiti quoque auaritiā exercere iubentur.
Fallit enim uirium specie uirtutis et umbra:
Cum sit triste habitu uultuque et ueste seuerum
Nec dubie tanquam frugi laudatur auarus:
Tanquā parcus homo: et rerum tutela suarum
Certa magis: quam fortunas si seruet easdem
Hesperidū serpens: aut ponticus: adde quod hūc de
Quo loquor: egregiū populus putat atque uerēdū
Artificem: quippe his crescunt patrimōia fabris
Sed crescunt quocunque modo: maioraque fiunt
Incude assidua: semperque ardente camino:
Et pater ergo animi foelicis credit auaros
Qui mirantur opes qui nulla exempla beati
Pauperis esse putant iuuenes hortantur ut illā
Ire uiam pergant: et eidem incumbere sectæ.
Sunt quædam uitiorum elemēta his protinus illos:
Imbuit: et cogit minimas ediscere sordes
Mox acquirendi docet insatiabile uotum.
Suerorum uentres modio castigat iniquo
Ipse quoque esuriēs: neque enim oīa sustinet unquā
Mucida carulei panis cōsumere frustra.
Hesternum solitus medio seruare minutal
Septembris: necnō differre in tempore cœnæ
Alterius concham æstiu cum parte lacerti
Signatam: uel dimidio putrique siluro.
Filaque sectiui numerā includere porri:
Inuitatus ad hæc aliquis de ponte negabit.
Sed quo diuitias hæc per tormenta coactas
Cum furor haud dubius: cum sit manifesta frenesis
Vt locuples in oriaris egenti uiuere fato.
Interea pleno cum turgent sacculus ore
Crescit amor nummi: quantum ipsa pecunia crescit
Eminus hanc optat qui non habet: ergo paratur:

Arbusta: arbutū habere folia similia thamarici scribit Theophrastus: arbusta uero scribit Caro prædia esse in quibus arbores tantum consistant. Columella ex nouem generibus prædiorum octauo loco ponit arbutum: nono siluam glandariā. Noctē boues macri: ex ueteri iniuria loquitur de malo uicino: nam ut scribit Hesiodus: & repetit Columella: ne si bos quidem amittendus est: uicinus malus est habendus: adeo ut eodem auctore multi prætulerint carere penatibus: & propter iniurias uiciorum sedes suas profugerint iberi: achei: albanī: sabinī: arcades: denique in suum inuehitur uici-

A ltera uilla tibi: cum rus non sufficit unum
E t proferre libet fines maiorque uidetur.
E t melior uicina seges: mercaris et hanc: et
A rbusta: et densa mōtem qui canit oliua:
Q uorum si precio dominus nō uincitur ullo:
N octe boues macri: lasloque famelica collo:
A rmenta ad uirides huius mittuntur aristas:
N ec prius inde domum quam tota noualia fauos:
I n uentres habebant: ut credas falcibus actum:
D icere uix possis quam multi talia plorent:
E t quot uenales iniuria fecerit agros:
S ed qui sermones: quæ foedæ buccina famæ.
Q uid nocet hoc inquit tunicam mihi malo lupini:
Q uam si me toto laudet uicina pago.
E xigui ruris paucissima farra secantem.
S cilicet et morbis: et debilitate carbis.
E t luctum: et curam diffugies: et tempora uitæ
L onga tibi post hæc fato meliore dabuntur:
S i tantum solus culti possideris agri:
Q uantum sub racio populus romanus arabat.
M ox etiam fractis ætate et punica passis
P roelia: uel pyrrhū immanē: gladiosque molosos.
T andem pro multis uix iugera bina dabantur
V ulneribus merces ea sanguinis atque laboris
N ullis uisa unquā meritis minor: haud ingrata
C urta fides patriæ saturabat glebula talis.
P atrem ipsum: turbæque casæ: qua foeta iacebat
V xor: et infantes ludebant quattuor unus
V ernula tres domini: sed magnis fratribus horum
A scrobe uel sulco redeuntibus altera coena
A mplior: et grandes fumabant pulvis ollæ
N unc modus hic agri nostro nō sufficit orto.
I nde fere scelerum causæ: nec plura uenena
M iscuit: aut ferro crassatur sæpius ullum
H umanæ mentis uitium quam fæua cupido.
I ndomiti census: nam diues qui fieri uult
E t cito fieri uult: sed quæ reuerentia legum?
Q uis metus? aut pudor ē unquam properatis auari?
V iuitē contenti casulis et collibus istis

nū: qui nec arborem prolixiorē stare:
nec inuiolatum seminariū: nec pedamē
tum adnexum uineæ: nec etiā pecudes
negligētius pasci sinebat. Quid nocet:
æmulatio horatiana: nā Hora. auag. ita
loquentem introducit: populus me exi
bilat: at mihi plauto ipse domi simul ac
nūmos contemplet in arca. Scilicet &
morbis: ironia ē poetæ respondentis aua
ro. q. di. etiam si fueris diues nō poteris
carere aliis incommodis. Quātū sub
racio: sub Romulo: ut inquit Pli. Bīa iu
gera singulis satis erāt: nullique maiore
modum agri attribuit populus romāus
Dona uero eodem auctore imperatorū
& fortiū ciuium amplissima habebant
quā q. s. uno die plurimū circūrauiſſet.
Liuio in septimo auctore: lata demum
est lex: ne plus quingētis agri iugeribus
alicui possideri liceret. Vel pyrrhum
immanem. i. qui passi esset uulnera ad
uersus Pyrrhum regem epīrotarum: q.
ad Asculum in agro piceno cū Dentato
consule bis prælium conseruit: in quo
ceciderunt sex milia romanorū: ut Hie
ronymus historicus tradit. Dionysius
uero auctor est semel tantū pugnatum
fuisse: cessasseque præliū uulnere Pyr
rhi brachio uasta transfixo utrinque ce
cidisse supra quindecim hominum mi
lia. Bina iugera: immo septem iuge
ra accepit dentatus cōsul: ut scribit Co
lumella: Pyrrho italiæ finibus pulso.
Haud ingrata: propterea quia tantū bi
na iugera darentur. Tres domini: allu
dit ad communem habitationem & ius
triū natorum. Nostro nō sufficit hor
to: id est habemus ap̄iores hortos: nūc
quam at̄ique agros. Pli. Viridia & pisci
nas iuuat habere maiores: gratumque
si non aliquem & culinas: hortus in le
gibus. xii. tabularū prisca dictiōe hære
diū dī: uñ hærediolū ap̄d Columellā.

S

Marsus; Fiden. Marsum poetam intelligit & uestinum; cuius in Nerone meminit Tacitus: O stultum hominem & amētiorem futurum; nisi has ineptias suas sētētia nostra addita emēda tentasset. Nos de Marso sene ex marsis populis; & uestino ex uestinis intelligimus; nā Marci uestini hernici colēdis agris pater ceteros olim intēti fuerūt; ex frugalitate igitur antiquorum; & hōesto diuitiarum studio sui tēporis luxū uiruperat & cupiditatē. Introducitque uerba Marci senis & Vestini ad filios. De marsis & uestinis populis alibi diximus ex sētētia Strabonis. Quorum ope & auxilio; periphrasis est Bacchi & Cereris;

& carmine uirgiliano; quibus Macrobius & Probus per liberum illic solem interpretentur; per Cererē lunā; quasi dicat cum liber & ceres dederūt nobis panem & uinum; agere ferrent si nō hāc colerētus Virgilius. Caoniā pingui glādem mutauit arista. Perone; pero ex crudo corio calciamentum erat; quo & in bello utebatur. Vir. crudus tegit altera pero. & in uenationibus aduersus niues; ut scribit Horatius. Post finem autūni; quia tūc homines uigilare & lucubrare incipiunt. Rubras; id est miniatas; Nā minium; ut etiam Plinius scribit in uoluminum scriptura usurpabatur. Posce uitē. i. cēturionatū; in quo uitis gestabat; ut ante est dictum. Posce. s. ab impatore libello supplici. Nares pilosas; nā pilosi homines maioris roboris existimantur. Lælius; lælium ponit pro eo quod militiæ curā suis tēporibus habebat. Fac inquit ut Lælius a quo es scriberis cēturio; & in militiā te negligētem cultum corporis; nā ita putabit idoneum militē. Quid suspicatur Fidentinus duce preceptore suo Lælium accipi hoc loco pro eo cuius meminit Marci; nā ille locutius dicebatur. & theatri; nō militiæ curā habebat.

Buxo. i. pectine; nam ex buxo fiebat. Martialis; Multifido buxus quæ tibi dēte datur. Grādes alas. i. gradibus pilis hispidas. nā uiriliter indiciū datur ex pilis; cum alibi fruticantibus; tū sub alis quo tēpore adulti dicuntur hircosi ob fetorem hircinū. Dirue maurorum atteias; id est in mauritaniam extremā; aut ad caput rhēni ubi sūt brigantes populi; & illic euer sis oppidis age ingentē prædam; quia. s. in his locis tunc arma erant romana.

Atteias; alii accipiunt digna maurorum atteias mappalia significare. ego potius intelligo hoc significare mauritaniam ad extremam partem Lybiæ. Dionysius ad summam Lybiam habitant atteios undas Alcide quæ sūt statuæ maurusia plebes. Castellæ brigantium; Brigantes populi iuxta caput rhēni. Ptolæmeus ad caput rhēni tagetium brigantium. Sexagesimus annus; nam sexagesimo anno mittebatur a militia; ante missio nō concedebatur. Quod uendere possis; nūc docet filium exercere uilissimam etiā negociationem modo faciat lucrum.

Soluunt uentrem; ex re naturali; Nam ex timore aliquando solui uenter. Ablegandæ; etiam si ea merces sit quæ fuerit mittēda ultra tyberim; intelligit negociationē coriorum; nam animalia excoriabantur trans tyberim. Mart. Verum trans tyberina cutis. Odor lucri; potest uideri notare etiam auaritiā Vespasiani; qui reprehendenti filio; quod uestigal etiā urinae cōmentus esset; pecuniā ex prima pensi one admouit ad nares; interrogans an odore offenderetur illo negante. Atqui inquit tibi lotio est. Poetæ; scilicet Ennii; nā quod uersus sequitur ē Ennii festinatio. i. quod cogit te uergeri filium ad auaritiā.

O pueri marsus dicebat et hernicus olim.
Vestinusue senex panem quæramus aratro
Qui satis est mensis laudant hoc numina ruris:
Quorum ope et auxilio gratæ post munus aristæ.
Contingunt homines ueteris fastidia quercus
Nil uetitum fecisse uolet quem nō pudet alto
Per glaciem perone tegi; qui sum mouet euros
Pellibus inuersis; peregrina ignotaque nobis:
Ad scelus atque nefas quæcūque ē purpura ducit
Hæc illi ueteres præcepta minoribus; at nunc
Post finem autumnus media de nocte supinum
Clamoribus iuuenem pater excitat accipe caras
Scribe puer; uigila; causas age; perlege rubras
Maiorum leges; aut uitē posce libello
Sed caput intactum buxo; naresque pilosas
Annotet; et grandes miretur lælius alas
Dirue maurorum atteias castella brigantium
Vt locupletem aquilam tibi sexagesimus annus
Afferat; aut longos castrorum ferre labores
Si piget et trepido soluunt tibi cornua uentrem
Cum lituis audita; pares quod uendere possis
Puluis dimidio; nec te fastidia mercis
Vilius subeant ablegandæ tyberim ultra:
Nec credas ponendum aliquid discriminis inter
Vingenta et corium; lucri bonus est odor ex re
Qualibet illa tuo sententia semper in ore
Verferetur diis; atque ipso ioue digna poetæ.
Vnde habeas quærit nemo; sed oportet habere.
Hoc monstrant uetulae pueris poscentibus assem:
Hoc discunt omnes ante alpha et beta puellæ:
Talibus instantem monitis quæcūque parentē
Sic possunt affari; dic o uanissime; quis te
Festinare iubet; meliorem præsto magistro

D iscipulum securus abi uinceris ut aiāx
 P raterit thelamonem. ut pelea uicit achilles
 P arcendum est teneris: nōdum impleuere medullas
 N aturā mala nequitia: cum pectere barbā
 C œperit: et longi mucronem admittere cultri:
 F alsus erit testis: uendet periuria summa
 E xigua careris tangens aramque pedemque:
 E latam iam crede nurum: si limina uestra
 M ortifera cum dote subit: quibus illa præmetur:
 P er somnum digitis: namque: terraque: marique:
 A cquirenda putes: breuior uia conferet illi
 N ullus enim magni sceleris labor: hæc ego nunquā
 M andauī dices olim: nec talia suasi:
 M entis causa malā: tamen est et origo penes te
 N am quisquis magni census præcepit amorem:
 E t lauo monitu pueros producit auaros:
 E t qui per fraudes patrimonia conduplicari
 D at libertatem: et totas effudit habenas
 C urriculo: quem si reuoces subsistere nescit
 E t te contempto rapitur: metitisque relictis
 N emo fatis credit tantum delinquere: quantum
 P ermittas: adeo indulgent sibi latius ipsi
 C um dicis iuueni stultum: qui donet amico
 Q ui paupertatem leuet: attolatque propinqui:
 E t spoliare doces: et circumscribere: et omni
 C rimine diuitias acquirere: quarum amor in te est.
 Q uantus erat patriæ deciorum in pectore quantum
 D ilexit thebas: si gratia uera menicheus.
 I n quorum sulcis legiones dentibus anguis
 C um clypeis nascuntur: et horrida bella capeffunt
 C ontinuo: tanquam et tubicen surrexerit una.
 E rgo ignem: cuius scintillas ipse dedisti
 F lagrantem: et late rapientem cuncta uidebis
 N ec tibi parceret misero: trepidumque magistrum.
 I n cauea magno fremitu leo tollit alumnus
 N ota mathematicis genesis tua: sed graue tardas
 E xpectare colos: morieris stamine nondum
 A brupto: iam nunc obstas: et uota moraris:
 I am torquet iuuenem longa et ceruina senectus.
 O rius archigenē quare: atque eme: quod mitridates
 C omposuit: si uis aliam decerpere ficum.
 A tque alias tractare rosas medicamen habendū est
 S orbere ante cibum: quod debeat aut pater: aut rex

Ut Aiāx: apertissimam ironiam. Aiāx non contendit uitiis cum patre Thelamone: sed uirtute. Longi cultri: periphrasis est nouaculæ: id est cum cœperit radere barbā. Careris: ad aram careris. Nam illic habebatur sanctissimum iusiurandum: ubi castis tantum: & puris hominibus locus erat. Quibus digitis: ueneficium per aconitum intelligit. nam aconitum uenenum est: ut ante diximus ex Plinii sententia: qđ si genitalia foemini sexu attigerit statim necat. idē Marcus Cecilius obiecit Calpurnio bestia: quod uxores dormientes necasset: & omnes mortuas esse eius digito: quo scilicet genitalia earum cū aconito tetigerat. Relictis metis: hoc est ultra metas. Nam aurigarum disciplina erat: ut a carceribus discedentes ad metā celerius peruenirēt: quæ rotūda erat & eam lustrarent septies: quem ambitū qui primum absoluerent: declarabant uictores indomiti equi ad metā nō sustinebant. Filius inquit non solū ad metā perueniet: sed præeribit suo impetu elatus. Menicheus: Thebanus p salu te priā morti se obiecit: ut scribit C. sed Epaminundæ Thebani gloria efficit: ut huius laus obscurior sit. Nam Thebani solum Epaminundā prædicāt. In quorū sulcis: designat fabulosam historiā Cadmi: ut & quod de Minicheo dixit: fabulosum ostēdat: uel certe ut Thebas designet eius patriā hac periphrasi: qđ placet. Alumnus: hoc dicit fortasse ex temporum historia. Nam leo mansuetus temporibus Domitiani ī theatro magistrum: a quo fuerat educatus lacerauit Martialis: Leserat ingrato leo perfidus ore magistrum. Nota mathematicis: hoc est: quamuis ex astrorum ratione: quam mathematici nouerunt uita tua pendeat: tamen filius astrorum cursum interpellabit. Nam te interficiet ante destinatum tibi diem a fatis. Obstas: molestus es filio: tanquam obstes quo minus agat: quicquid uelit. Senectus ceruina: quæ ei molesta es: ac si uixisses diu: ut ceruus. Plini. Vita ceruis in confesso longa post ceterum annos aliquibus captis cū torquibus aureis: quos Alexander magnus addiderat ad opertis cute in magna nobilitate. Quod mithridates: id est Antidorum: de quo ante dictum est.

Pater aut rex: id est quo remedio non minus indiget iam pater in tanta filioꝝ prauitate: quam qui habet regnum.

Nummi ponēdi ad castora uigilem: ostēdit imprudētiā auarorū: q̄ periculo uitæ pecūnias acquirunt: quas sæpe solent amittere depositas apud nummularios. Nam paulo ante inq̄t mēfarii q̄ erāt in tertio foro: ad ædem Martis ultoris spoliati oēm depositam apud se pecūniam amiserūt: adeo ut iam ad alterū forum sint deponendæ: ubi est ædes Castoris: quod nonnulli dicunt de ærario publico: quod prius fuerit in æde Martis: & postea trāslatum ad ædem Castoris: plane falsum ē. Nā ærariū publicū in æde semp̄ fuit Saturni: nec hic de pecunia loquit̄ publica: sed de priuata. Ad castora. i. apud nūmularios: q̄ sunt ī altero foro ad ædē castoris: ædē

Castoris in foro fuisse scribit Tranquil. & Stra. Mars. i. mēfarii q̄ sūt ī tertio foro: ubi templum est Martis ultoris cuius meminit Trāql. Galea quoque. i. ornamēta ēt tēpli. Omnia flore. i. relinque ludos florales cæreris & megalesiacos & spectata humana negocia: ī q̄bus maiores sunt ludi: & maior uoluptas spectandi.

An: cōparat nūc ludos q̄ exhibentur in theatro cū his quæ in rebus humanis rīdēda sunt: & hæc ostēdit eē maioris uoluptatis si spectent̄ q̄ ludos theatrales.

Petaurus: a Marcello petaurista ēt dicitur: is ē: qui corpus p̄ circulos immittit a πύτεϊμα: quod ē uolo. Nam uolare uidet̄. Mar. Quid si p̄ graciles uias petauri. & alibi: Qua rota trāsmissio totiēs impacta petauro meminit Firmicus ī astro nomico: quæ affirmat tales hoīes nasci sub delphine. Fidē. scripserat Petaurū eē montē: & nescio quas ineptias more suo: sed scriptis nostris nugas suas emendauit: ubi nō omnino uel pertinax fuit: uel præceptore caruit: sensus ē: an maiorē uoluptatē affert Petaurus in theatro quum iacit corpus p̄ circulos: uel Funabulus: q̄ incedit p̄ funem q̄ mercator: q̄ nauigat p̄pter opes maiorē periculo uitæ q̄ Petaurus: & Funabulus in theatris ludāt. Puppe coritia. i. errabunda & piratica. Nam cilices piratæ erant: ut ante ē dictū: uel coritia exponas. nam permanet in similitudine theatri. Theatrum enim croco & uino spargebat̄: ut in comētariis Mar. diximus: & tūc lubricum erat. Mar. Lubrica coritio: quīs sint pulpita nymbo. Ait igit̄ Petaurus: & Funabulus nō magis lubrico loco sunt: quum ludunt & præcipiti ad fallenda uestigia in mortem: quam tu cum es ī nauī: quæ quidem coritia est: & lubrica in mor-

tem: tanquam sparsa croco: ut etiam theatrum. Sacci olentis: crocum ut puto intelligit. Nam siculi ut scribit Stra. frumētum: crocum: mel: pecora: pelles: lanas in urbem mittebant: & siccanium crocum appellat. Papinius in siluis. Passum: passum uini genusest: quod olim e Creta mittebatur ex uua: quam ὄκωv græci: nos apiam & sirpulam appellamus: fit pluribus modis: sed diligentiores uuas siccant sole donec paulo amplius dimidium pondus supersit: grana eximunt: quæ madefacta uino donec intumescant exprimunt: inde uinum est passum. Columella ex disciplina Mangonis aliter conficit. Hic tamē: scilicet Funabulus. Carpathium: mare: quod est inter Rhodum: & Aegyptum tempestate & naufragiis insigne. Aequora getula: idest mare lybicum: quod syrtibus prætenditur: ut scribit Strabo: & Aegypto finitur. Sed longe calpe relicta: sensus est: Etiam exhibit ī oceanum ex freto gaditano. Nam calpe mons dextra parte occurrit nauigantibus in oceanum alto cacumine: ad radices habet oppidum Calpem: quod Thimosthenes scribit conditum fuisse ab Hercule: & olim appellatum heracleam. Stridentem solem: nā Possidonius auctore Strabone ait in oceani littoribus sole illic occidēte strepitū aquarum fieri: quasi eferuescant igne solari immisso. Opereprecium: irrissio ē ex ironia in auarum. Aluda tumida: idest crumena: quæ ex aluta ē tumentī & plena pecuniis: idest est quod dixerat: Tenso folle. Fidentinus uero ex præceptoris consilio legit Aluta tumida: quia nobiles aluta utebantur tumidi: in hoc bene mecum agitur: quod ii contigerunt aduersarii: quorum insania & ignorantia non tam a me refellenda fuit multis uerbis: quam breuiter pponēda: ipsa enim se ex omni parte ostendit.

Monstro uoluptatem egregiam: cui nulla theatra

Nulla æquare queas prætoris pulpita lauti:

Si spectas quanto capitis discrimine constant

Incrementa domus: ærata multus in arca

Fiscus: et ad uigilem ponendi castora nummi:

Ex quo mars ultor galeam quoque perdidit: et res

Non potuit seruare suas: ergo omnia flore:

Et cæreris licet: et cybeles aulea relinquant:

Tanto maiores humana negocia ludi.

An magis oblectant animum iactata petauro

Corpora: quique solent rectum descendere funem:

Quam tu coritia semper qui puppe moraris

Atque habitas coro semper tollendus: et austro

Perditus a siculis sacci mercator olentis.

Qui gaudes pingui antiquum de littore cretæ

Passum: et municipes iouis aduexisse lagenas.

Hic tamen ancipiti figens uestigia planta

Victum illa mercede parat: brumamque famemque

Ille recte cauet: tu propter mille talenta:

Et centum uillas temerarius aspice portus:

Et plenum magnis trabibus mare: plus hominum ē iam

In pelago ueniet classis quocunque uocat te

Spes lucri: nec carpathium: getulaque tantum

Aequora transiliet: sed longe calpe relicta

Audiet herculeo stridentem gurgite solem.

Grande opere precium est: ut tesso folle reuerti

Inde domum possis: tumidaque superbus aluta

O ceani monstra: et iuuenes uidisse marinos.
 Non unus mentes furor agitat ille sororis
 In manibus uultu eumenidum terretur: et igni
 Hic boue percusso mugire agamemnona credit:
 Aut ithacum parcat tunicis licet atque lacernis
 Curatoris eget: qui nauem mercibus implet
 Ad summum latus: et tabula distinguitur uda.
 Cum sit causa mali tanti: et discriminis huius
 Conscium argentum in titulos: faciesque minutas
 Occurrunt nubes et fulgura: soluite funem
 Fumentum dominus clamat: piperisque coemptor
 Nil color hic coeli: nil fascia nigra minatur
 Aestiuum tonat incoelix ac forsitan ipsa
 Nocte cadet fractis trabibus: fluctuque praemetur.
 O brutus: et zonam laeua morsuque tenebit.
 Sed cuius uotis modo non suffecerit aurum:
 Quod tagus et rutila uoluit pactolus arena:
 Rigida sufficient uelantes inguina panni:
 Exiguusque cibus merfa rate naufragus assem
 Dum rogat: et picta se tempestate tuetur.
 Tantis parta malis cura maiore metuque
 Seruantur: misera est magni custodia census.
 Dispositis praediues hamis uigilare choortem
 Seruorum noctu licinus iubet: attonitus pro
 Electro: signisque suis: phrygiaque columna:
 Atque ebore: et lata testudine: dolia nudi
 Non ardens cynici: si fregeris altera fiet
 Ras domus atque eadem plumbo comissa manebit
 Sensit alexander testa cum uidit in illa
 Magnum habitatorem: quantum foelicio: hic qui
 Nil cuperet: quam totum qui sibi posceret orbem:
 Passurus gestis aquanda pericula rebus.
 Nullum numen abest: si sit prudentia: sed te
 Nos facimus fortuna deam: mensura tamen quae
 Sufficiat census si quis me consulat adam:
 Inquam tum sitis atque fames: haec frigora poscunt:
 Quantum epicure tibi paruis suffecit in hortis:
 Quantum socratici coeperunt ante penates:
 Nunquam aliud natura: aliud sapientia dicet.
 Acribus exemplis uideor te claudere: misce
 Ergo aliquid de nostris moribus effice summam

exemplis: id est uideor tibi fortasse: quod uelim te cogere ad nimiam frugalitatem dum suadeo: ut sis contentus rebus naturae necessariis. De moribus nostris: id est secundum cupiditatem nostrorum tempore

Non unus metes: multa inquit sunt stultorum genera. Alii enim alia re insaniunt: ut etiam Fidentinus falsa auctorum interpretatione: & hoc quoque inquit. Insanie genus est: quod si nauigat tot periculis: ut acquirant opes. Ille sororis: Orestis furorem notat: qui furias expauescebat: quum etiam in manibus iphigeniae sororis esset: a qua purificatus est. Alii electram intelligunt: quum tamen id absurdum sit: nec huic loco conueniat. Igni: id est facibus furialibus. Hic. f. Ajax. Ajax. n. superatus in armorum iudicio uersus est in furorem: & sumpto flagello boues caedebat: quos per amemiam putabat esse modo Vlyxem: modo Agamemnonem. extat Sophoclis tragoedia: quae Ajax ferens flagellum inscribitur. Tunicis & lacernis: id est quis non infectetur lacernatos & tunicatos iudices & homines: & neminem caedat: tamen eget curatore qui nauigat: id est est insanus. Conscium argentum in titulos: hic torus uersus est periphrasis pecuniae. Nam pecunia signata est uariis imaginibus & titulis: ut bigis: quadrigis: nauis: iano: pecude uictoria. unde nummi uictoriat: quod Plinius scribit: ne paginam illius recite. Aestiuum tonat. i. tonitrua haec non minantur tempestatem ait scilicet auarus sunt tonitrua inquit qualia sunt aestate. Sufficiet. i. necesse erit sit contentus pannis uelantibus inguina.

Picta tabula id est pendere ex collo more naufragi. Persius: Cantas quum te in trabe pictum ex humero portes. Electro. i. phialis suis ex electro. Electrum aut aurum est ubi sit quinta argenti portio. Homerus regiam Menelai fulsisse scribit electro: auro: argento: ebore. Columna phrygia. i. ex marmore sinadico: quod phrygium est: ut scribit Strabo. Ebore per pedibus mensarum eburneis. Lata testudine: id est per lectis discubitoriis rectis putaminibus testudinum: ut ante est dictum.

Alexander: Alexander cum Corinthum uenisset: ut scribit Plutar. illicque esset Diogenes cynicus philosophus: & ab eo non salutare: ipse ad illum accessit: interrogauitque an aliqua re indigeret: nulla inquit nisi ut ne solem mihi occupes quo apricor. Mirantibus aliis respondit Alexander: Diogenes esse uellem: nisi esset Alexander. Magni habitatoris. i. ex celleri animo opes continente Diogenem.

Nullum numen. i. nullam potentiam. Nam numen proprie dicis dei potentia: ut scribit Varro. Sufficiat: hi omnes uersus qui sequuntur ostendunt eum qui non sit contentus rebus necessariis non posse expleri ulla diuitiarum magnitudine. Epicurus & Socrates rebus necessariis uixerunt contenti: ut est apud Laertium. Acribus



Bis septem ordinibus, i. habeas tibi quadringenta cēsum equestrem; ob quē permittit Roscius otho: ut in quattuordecim sed eas. Duosequites; id est octingēta seltertia. Pāditur ultra; id est si adhuc plu ra quāris. Narcisci; narciscus libertus Claudii imperatoris; cuius meminerūt Trāquil. & Tacitus: in in uidiosum diuitiarum cumulū rapinis locupletatus est: Claudio permittēte eodem auctore interfecta ē Messalina imperatoris uxor. nam deprehēsa in adulterio cū Syllo & famosis illis nuptiis ueniam da turus erat Claudius. Sed Narciscus Cornelio auctore profiliit; & cēturionibus q̄ aderāt Messalinæ cā dem imperauit; affirmauitque impera torē ita iubere. Indulsi; concessit. Ius sus. i. Narcisco nam ius ē iubere.

Q Vis nescit; ex ægypto quo mis sus fuerat sub specie honoris militaris duas satyras scripsit; & hanc quæ ultima ē in antiqs codicibus; & alterā de cōmodis militiæ. Inuehit autē nunc in mutua hominum odia & feritatem. Notans. s. Paridem; cuius odio fuerat eiectus sumpta occa sione ex se gesta; quā in ægypto uiderat. Nam ægyptii inquit cum p̄ numinibus bruta & res uilissimas colant; tāto inter se laborant odio; ut hostem finitimum captū & disceptū membratim me spe ctante ederint. Inscribebatur igitur satyra nō de uana superstitione ægyptiorū. nā inde nō sumitur argumentū de feritate ægyptiorum. Hæc enim prima pars saty ræ; quæ ē de superstitione ægyptia sumi tur a Iuena. ut augeat inuidiam ferita tis eorum; q̄ cum uilissima animalia co lāt in hominem morsu sæuiant; nec ut dixi superstitionem illorū insectatur; sed mutuū odium humanum & ferita tem. Crocodilon adoratur pars hæc; qm̄ scilicet non oēs ægyptii adorāt crocodi lon. nam tētrix eum necant; ut ē apud Strabonē, & Plini. Animal est qd̄ ex ouo simili asserino ad. xvi. cubitoꝝ lōgitudinē excrescit; ut alii scribūt uiginti sine lingua; in aqua acutissi me uidet; extra habet hebetes oculos; ab eius nomine urbs ē in ægypto; quæ urbs crocodilloꝝ dicit; scri būt de hoc Hero. Diodo. Plin. Soli. Ibyn; Ibyn Diodori interpres male trāstulit ciconiā. Nam ibys ægy pti tm̄ auis ē duplici genere; ut scribit Hero. & diuersa a ciconia colit; q̄ serpētes necat; hæc occidere il lic ē capitale; ut tradit Euse. ut etiā in Thessalia ciconiā. Cercopithecus; Cercopithecus simia caudata ē; κοπιτοῦς enim significat caudā τρυφισσοῦ simiā. Dimidio mēnone; hūc inter cætera loca nobis ab sumimus; quæ ab aliis uel neglecta; uel nō intellecta exposuimus; nec Fidē. rudi ingenio; & discipulus quinquagenarius; quis scripta nostra uiderit; hic suū potuit errorē emēdare. Dimidio mēnone; hæc hi storia uix uno i loco a Stra. subobscurē tradita ē. nā ut scribit Thebæ urbs i ægypto; quæ postea Diospo lis appellata ē; euerfa p̄ uicos habitabat; ita ut pars altera eēt i Arabia. Altera pars in ulteriore ripa; ubi mēnoniū erat. i. sepultura Mēnonis; illic duæ erāt statuæ Colossi; quarū altera mutilata; & dimidiata erat ruina superioris partis; i cuius basi exaudiebat quotridie sonitus qdā ignota cā. Aitque Stra. se illic affuisse cū Helio gallo; & sonitū eē factū; sed se ignorare & causam & auctorē; nec posse credere; q̄ ex cōpositione lapidū nullo impulso fieret. Dimidio mēnone. i. dimidiata & mutilata statua mēnonis ut scribit Stra. Resonat; scilicet in eius basi. Chordæ magicæ. i. sonitus qui arte magica fieri putat. Nā nec causa; nec auctor agnoscit; ut tradit Stra. Plinius eandē historiā his uerbis aliter rettulit. Nō absimilis; illi narratur in Thebis delubro Serapis; ut puto Mēnonis statua dicatur; quē quotridiano so lis ortu cōtractū radiis crepare dicūt. Effigies aurea; Nam simii multi; ut scribit Solinus iuxta Nilū nascuntur & adoratur Cercopithecus in Arabia ad Mēnonium. Vetus thebæ; de cuius magnitudine scribūt Strabo & Plinius & Homerus diuitem appellat. Homerus; Nec quot diuitias ægyptia theba re condit. Obruta ruinis; Nam erat euerfa; ut scribit Strabo cum centum portis; quas olim habuit; ut scribit Homerus. Cane; canem adorant; ut scribit Herodotus; & Cicero & alii adeo ut rota domus; in qua canis extinguitur toto corpore radatur; quod maximi apud illos luctus indicium est eum colunt; ut scribit Diodorus; quoniam canis dicitur adiuuissē Isidem indagando Osiridis cadauere; qua de cau sa in sacris Isidis canes præcedunt. Nemo dianam; hoc falsum est. Nam ut scribit Herodotus; Buba stis dea colitur in ægypto; quæ apud græcos Diana est; sed hoc ait Iuuenalis; alludens ad canes; q̄bus Diana utitur in uenatione. Porrum & cepē; idem tradit Diodorus; q̄ ait ægyptiis id instituisse causa ualitudinis; ut scilicet lente; faba; porris; cepis abstinerent. Colunt etiam scarabæum; ut tradit Plinius.

B is septem ordinibus; quam lex dignatur othonis
H æc quoque si rugam trahit; extenditque labellū
S umme duos equites; fac tertia quadringenta.
S i nō impleui gremium; si panditur ultra
N ec cresci fortuna unquam; nec persica regna
S ufficient animo; nec diuitiæ narcisci
I ndulsi cæsar qui claudius omnia; cuius
P aruit imperiis uxorem occidere iussus.

Iunii Iuuenalis Aquinatis Satyra decimaquinta.

Q Vis nescit uolusi bytinice qualia demens
Ægyptus portenta colat; crocodilos adoratur
P ars hæc; illa pauet saturam serpentibus ibyn.
E ffigies sacri nitet aurea cercopytheci;
D imidio magicæ resonant ubi mennone chordæ.
A tque uetus thebæ centum iacet obruta portis.
I llic cæruleos; hic piscem fluminis; illic
O ppida tota canem uenerantur nemo dianam.
P orrum et cepæ nefas uiolare et frangere morfu

Lanatis animalibus: in delitiis uero habent uirulum & anserem: ut ait Herodotus. Carnibus humanis: hinc totius satyræ indignatio affurgit: q̄ cū rebus uilissimis abstineant: sæuiant in homines. Carnibus humanis uesci liber: hoc refert ad rem gestā: quā est narraturus: ubi. s. ægyptii hostem comederūt. Dicit aut̄ ex stomacho nephas putāt uesci his animalibus: & tñ carnibus humanis uescunt tanq̄ fas sit. Fiden. uero ex p̄ceptoris disciplina ait ægyptios uesci parētibus: & hoc affirmādo legit dignus fortasse ipse: q̄ in æpulas cædatur: si qua tñ etiam fera tam foedis carnibus uesci posset. Vlyxes in nono odisse eā

apud Homerū post cœnam narrat Alcinoo: a quo fuerat susceptus hospitio cursum suum ex Troia: & ut primū peruenit ad ciconias populos i Thraciam: deinde ad Iothophagos: ad Iestrigonas ubi socium absumpsit Antiphates: ad Poliphemū: ubi sex amisit. Tale facinus: id est hoīes fuisse absumptos a Poliphemo & Antiphate. Aretalogus: is dicit q̄ fingēdis mendaciis auditores mouet ab arte uerbos. Nam ἀρετή significat uirtutem: & λόγος uerba. unde Aretalogus & Tranquillus scribit Augustū post cœnam Aretalogis delectatū eē: & Porphyrio scribit Plocium Crispinū dictū eē Aretalogū: qm̄ garrula carmina scripserit. Iestrigonas & Cyclopos: qui. s. edērunt homines. Syllā: qualem nobis narrat: ubi fecit naufragium: ut ē apud Homerū. Saxa concurrētia. i. q̄ simplega desiter se concuriāt & collidāt: ut scribit Home. & narat Vlyxes. Utres plenos: nam Vlyxes narrat Aeolum sibi descēdenti dedisse utrē: i. quo erat uētī omnes aduersi: & liberum reliquisse Zephyrum: qui nauiganti secūdus erat: sociosque suos eo dormiente arbitratos inesse thesaurum soluisse utrem: & uentis exutribus se tempestate relatum ad Aeolum: quo tempore ut ait cogitauit de cōfiscēda morte. Helpenora: Helpenor ut idem narrat una cū quibusdam aliis sociis a Circe conuersus est in suem: sed oēs restituti fuerunt in pristinā formam percussī tenui uirga a Circe: quod ip̄e p̄cibus impetrauit. De corcirea: nam in corcyra hæc narrabātur ab Vlyxe. sub nullo teste. i. cū nullus ārea tale mōstrū uidisset. Cōsule iunco: quasi uelit narrare ueram historiā ponit nomē cōsulis: ut ei fides habeatur. Mœnia copti: coptos cōis est ægyptiis & arabicis urbs: ut scribit Stra. Ultra copton inqt. nā erat i extrema ægypto: i. uel ad fines Arabiæ cū cohortibus. Callidæ: ob regionē calidam. Nullus populus: in tragœdiis inquit unius tantum aut certe paucorū scelus refertur: quod scilicet hominem apposuerint i æpulas: sed ego ostēdā populū uno cōsensu hominē comedisse. Tētira: inde tētirite incolæ dicti sūt post paruā Diopolim urbs ē: ut scribit Stra. ex qua homines a crocodillis timentur: ut p̄ylli populi aphricæ a serpentibus: quod i spectaculis Romæ sæpe uisum ē: ut ait Stra. Qui. mutauit syllabā saltus

O sanctas gentes: quibus hæc nascuntur in hortis.
N umina animalibus lanatis abstinet omnis
M ensa: nefas illic foetum iugulare capellæ
C arnibus humanis uesci licet: attonito cum
T ale super cœnam facinus narraret ulyxes
A lcinoo: bilem: aut risum fortasse quibusdam.
M ouerat: ut mendax aretalogus: in mare nemo
H unc abiicit sæua dignum: ueraque caribdi.
F ingentem immanes læstrigonas: et cyclopos.
N am citius illam: uel concurrentia saxa
C yanes: plenos et tempestatibus utres
C rediderim: aut tenui percussū uerbere circes:
E t cum remigibus grunisse elpenora porcis:
T am uacui capitis populū pheaca putauit.
S ic aliquis merito nondum ebrius: et minimum qui
D e corcyrea temetum deduxerat urna.
S olus enim hoc itacus nullo sub teste canebat.
N os miranda quidem: sed nuper consule iunco
G esta super calidæ referemus mœnia copti
N os uulgi scelus: et cunctis grauiora cothurnis
N am scelusa pyrrha: quāquam oīa scirmata uoluas
N ullus apud tragicos populus facit: accipe nostro
D ira quod exemplum feritas produxerit æuo.
I nter finitimos uetus: atque antiqua simultas.
I mmortale odium: et nunquam sanabile uulnus:
A rdet adhuc cumbos: et tentira suminus utrique
I nde furor uulgo: quod nomina uicinorum
O dit uterque iocus: cum solus credat habendos
E sse deos: quos ipse colit sed tempore festo
A lterius populi rapienda occasio cunctis
V isa inimicorum primoribus ac ducibus: ne
L ætum hilaremque diem: ne magnæ gaudia cœnæ
S entirent positis ad templa: et compita mensis:
P cruigilique thoro: quem luce ac nocte iacentem

tētira petēti: Combos: mēdosa dictio apud Prolameū ombos p cōbos. Nomina uicinorū odit. nā ut Diodorus scribit: diuersorum finium homines inuicem dissentiūt mutuo sibi impietate obiciētes.

Horrida sane ægyptus: sensus est. Hæc pars ægypti: in qua ego sum: & res gesta est: inculta quidem est: & horrida: sed tamen non minus luxuriatur & lasciuit: quam ea pars ægypti: quæ est ad canopum nam ut alibi ex Strabonis sententia recitauimus: illic est Serapidis templum: quo nauigatur per fossam: quæ die & nocte plena est nauiculis mulierum & uirorum imprudentissime canentium & lasciuietium. Papinius: Curue therapnei lasciuiat ora canopi. Fidentinus ex præceptoris sententia intelligit: quamuis tota ægyptus sit inculta: tamen ad canopum lasciuit. O præceptor æmentissimo discipulo æmentiozem: non hic loquitur Iuuenalis: de his qui lasciuiunt ad canopum sed de combis & tentiritis: quorum Iuenum comparat cum canopensibus: ut exponas ægyptus: hæc pars ægypti ubi sunt tentiritæ. Nigro tibiae: æthyope scilicet uel Arabe. nam ad eos fines sunt tentiritæ. Sanaque: hoc est putant neminem esse uulneratum: nisi aliquem interfecerint. Domestica tela seditione: id est saxa cōtorquent: quæ sunt tela familiaria: & in prōptu agentibus seditionem. Virgilius: iamque faces & saxa uolant. Fidentinus per ignorantiam exponit domestica: quæ habentur domi: quasi uero alibi non reperiantur saxa. Tu expone ut dixi domestica: id est solita familiaria: consueta in seditione. Turnus & Ajax: hic locus est partim ex Virgilio nota historia de Saxo Turni aduersus Aeneam: partim ex Homero usque ad æmulationem. Nam Homerus in sexto iliados scribit Aiace multo maius saxum torxisse aduersus Hectorem: & in quinto. idem est auctor Diomedem torxisse in Aeneam quantum duo homines mea inquit ætate non tollerent. Percussit coxam: idem scribit Homerus. Iovidem coxendicen. Quem ualeat: hoc dicit in æmulationem Homeri. Nam ille ait quantum duo homines mea ætate non tollerent. Decrescebat: Nam Homerus ait ex persona Nestoris: & alibi: Sæpe homines quotidie nasci minores: quod ex illius auctoritate repetitum est a Plinio. Palmæ: Nam palmarum prouentus illic est. Hic gaudere liber: id est in hoc ego lætor quod non coxerint captiuum mortuum ne. s. pollueret igne tanto scelere

S eptimus interea sol inuenit: horrida sane
A egyptus: sed luxuria quantum ipse notauit
B arbara famoso non cædit ripa canopo.
A dde quod et facilis uictoria de madidis: et
B lefis: atque mero titubantibus inde uirorum
S altatus nigro tibiae: qualiacunque
V nguenta: et flores: multæque in fronte coronæ
H inc ieiunum odium: sed iurgia prima sonare.
I nciunt animis ardentibus: hæc tuba rixæ
D ehinc clamore pari concurritur: et uice tæli
S æuit nuda manus: pauca sine uulnere malæ
V ix cuiquam: aut nulli toto certamine nasus
I nteger: aspiceres iam tota per agmina uultus
D imidios: alias facies: et hiantia ruptis
O ffa genis: plenos oculorum sanguine pugnos.
L udere se credunt: tamen ipsi et pueriles
E xercere acies: quod nulla cadauera calcent.
E t sanæ quot tot rixantis milia turbæ
S ic uiuunt omnes: ergo acrior impetus et iam
S axa inclinatis per humum quæ sita lacertis
I nciunt torquere domestica seditione:
T æla: nec hunc lapidem: quali se turnus: et aiax
E t quo tyrides percussit pondere coxam
A eneæ: sed quem ualeant emittere dextræ:
I llis dissimiles: et nostro tempore nata
N am genus hoc uiuo iam decrescebat homero.
T erra malos homines nunc educat: atque pusillos
E rgo deus quicumque aspexit: ridet et odit.
A diuerticulo repetatur fabula: postquam
S ubsidis auctis pars altera promere ferrum
A udet: et infestis pugnam instaurare sagittis.
T erga fugæ sceleri præstantibus omnibus instant.
Q ui uicina colunt umbrosa tentata palmarum.
L abitur hic quidam nimia formidine cursum
P ræcipitans: capiturque: ast illum in plurima sectum
F rustra: ac particulas: ut multis mortuus unus
S ufficeret: totum corosis ossibus edit
V iatrix turba: nec ardenti decoxit ahenis
A ut uerubus longum usque adeo tardumque putauit
E xpectare focos contenta cadauere crudo.
H inc gaudere liber: quod non uiolauerit ignem:
Q uem summa coeli raptum da parte prometheus
D onauit terris: elemento gratulor: et te

E xultare reor: sed qui mordere cadauer
S ustinuit: nihil unquam hac carne libentius edit
N am scelere in tanto ne quæras: et dubites an
P rima uoluptatem gula senserit: ultimus autem
Q ui stetit absumpto iam toto corpore: ductis
P er terram digitis aliquid de sanguine gustat.
V ascones ut fama est: alimentis talibus usi
P roduxere animas: sed res diuersa. sed illinc
F ortunæ inuidia est: bellorumque ultima: casus
E xtremum: longe dira obsidionis ægestas.
H uius enim quod nunc agitur miserabile debet
E xemplum esse cibi: sicut modo dicta mihi gens
P ost omnes herbas: post cuncta animalia quicquid
C ogebat uacui uentris furor: hostibus ipsis
P allorem: et maciem et tenues miserantibus artus
M embra aliena fame lacerabant esse parati:
E t sua quisquā hominū ueniā dare: quisue deorum
V itibus abnuerit dira atque immania passis:
E t quibus illorum poterant ignoscere manes:
Q uorum corporibus uescantur: sed melius nos
Z enonis præcepta monent: nec enim omnia quædā
P ro uita facienda putat: sed cantaber unde
S toicus antiqui præsertim ætate metelli:
N unc totus graias: nostrasque habet orbis athenis
G allia causidicos docuit facunda britannos.
D e conducendo loquitur iam rhetore tyle.
N obilis ille tamen populus: quem diximus: et par
V irtute atque fide: sed maior clade saguntus
T ale quid excusat: mæotipe sæuior ara
A egyptus: quippe illa nefandi taurica sacri
I nuentrix homines: ut iam quæ carmina tradunt
D igna fide credas: tantum immolat: ulterius nil
A ut grauius cultro timet hostia: quis modo casus
I mpulit hos: quæ tanta fames: infestaque uallo
A rma coegerunt: tam detestabile monstrum
A udere: an ne aliā terra memphitide sicca
I nuidiam facerent nolenti surgere nilo:
Q ua nec terribiles cymbri: nec britones unquam:
S auromata: que truces: aut immanes agathyrsi
H ac seuit rabie imbelli: et inutile uulgus
P aruula fictilibus solitum dare uela phaselis:
E t breuibus pictæ remis incumbere testæ.

beant: alibi præterea idē auctor pactonē eē in ægypto nauiculæ genus testæ ex uiminibus. Hæc autē

Qui sustinuit: q primus ausus fuit ini
cere morsus tanta auiditate comedit: ut
nunq̄ quicq̄ comederit auidius. Ne du
bites. q. d. ut certo scias fuisse etiā i eo gu
læ uoluptatē. Vascones: Vascones Hi
spaniæ populi sunt post mōtes ex taraco
nēsi Hispania ad Oceanū: q olim bellis
sertorianis obsessi extrema fame: ne fi
dē in populū romanū uiolarēt in suore
cadauera morsum iniecerūt: Quo tēpo
re. Qu. Metellus aduersus Sertoriū bel
lum gerebat. Syl. Aut nasco insuetus ga
leæ. Melius nos zenonis p̄cepta. i. nunc
fortasse id non agendū eē a uasconibus:
uel a nobis etiā in extrema fortuna: cū
iam didicerimus a philosophis stoicis
nō omnia eē agēda p uita: sed ea tm̄ quæ
nō repugnāt cū honesto. Zenonis: Ze
no stoicorum princeps ciciēsis fuit ex cy
pro stoicæ sectæ auctor & magister Mi
nassei filius: uel ut alii scribunt Demæ

Quædam quæ. s. nō repugnāt cum ho
nesto. Cantaber: cantabri hispaniæ po
puli oceani refusione ab asturibus se
parāt tam immani feritate: ut plerique
ab hospitibus capti: & suffixi crucibus
pæana cecinerint: domiti ab Augusto:
auctor Srra. Vnde Stoicus: hoc ē ignora
bant p̄cepta philosophiæ Vascones & cā
tabri: propterea ederūt hominē in obfi
dione. Metelli antiq̄: ad differentiā ali
rum metalloꝝ: de qbus Pli. multa i. vii.
hic fuit q aduersus Sertorium pugnavit:
extrema ætate luxuria notatus: de quo
hystoriam scripsit Sa lustius. Athenas
græcas: id est disciplin. as græcas & philo
sophicas. q. d. iam oēs nouimus p̄cepta
philosophiæ: ut excusatio non sit: si ho
minē edimus. Maior clade: nam Sagū
tus i hispania ab Hānibale obsessa est: &
ad extremā famē cōpulsus: ut Li. scribit:
& Syl. cecinit. Ara meothide: meothis
palus Sythiæ: quā accolæ temerradā ap
pellāt: qd̄ significat matrē maris: auctor
Pli. i ea regione mactabant hospites ad
arā Dianæ notissima historia: & albanī:
ut auctor ē Srra. supra pontū seruū sagi
natū pannū lunæ mactāt. An ne alia:
. i. si dii irati ægyptiis nollēt Nilū inūda
re ægyptū: ægyptii nō possent ulla maio
re ac magis impia ultione trahere eos i
iuuidia: quam uelci carnibus humanis.

Nolēti surgere nilo. i. inundare agros
ægyptios: unde feracitas ægyptia cōstat.

Britones: populi germaniæ a Britone
filio terræ: cuius Mannus fuit filius: au
ctor est Corne. de saurimat: ante dixi
mus. Agathyrsi: populi scythiæ ab Aga
thyrsio Her. filio: auro & opibus luxuriā
tur: ut scribit Hero. de his plura alibi.

Phaselis: fictilibus Strab. scribit fossas
eē i ægypto: quæ tāta facilitate nauigāt:
ut in nullæ scaphas testaceas. i. fictiles ha

ait ut ostendat tanto minus his ignoscē
dum est; cum molles & effoeminati ue
scantur carnibus humanis: quod nō fa
ciunt feri populi. Dignus face arcana:
cereris. s. de qua multa diximus illic: q
lia secreta coluerunt orgia teda. Papini
us uotiuam taciti lassamus lāpada my
stæ: est autem periphrasis hominis pii.
nam impij uoce præconis submouetur
a sacris Cereris: ut scribit Tranquillus i
Nerone: quasi dicat Iuena. quis nunc
est pius: qualem oportet esse in sacris ce
reris. Fidentinus uero clunicus hunc
locum a præceptore suo non discedens
ita interpretatur: q. debemus existima
re mala aliena nostra esse: quemadmo
dum mala cereris fuerunt mala atheni
ensium: qui laborarūt sterilitate rapta
Proserpia. Vide quo supplicio dignus
sit qui hunc locum ex malis expōit: qd
enim bona diceret: cum prauē expone
ret credo eum uoluisse blandiri præce
ptori: ne eo doctior aut sapientior uide
retur.

Nec poenam sceleri intuenies: nec digna parabis
Supplicia his populis: in quorum mēte pares sunt
Et similes ira: atque fames: mollissima corda
Humano generi dare se natura fatetur.
Quæ lachrymas dedit: hæc nostri pars optima sensus
Plorare ergo iubet causam lugentis amici
Squaloremque rei: pupillum ad iura uocantem
Circūscriptorem: cuius manantia fletus
Ora puellares faciunt incerta capilli:
Naturæ imperio geminus cum funus adultæ
Virginis occurrit. uel terra clauditur infans
Et minor igne rogi: quis. n. bonus: et face dignus
Arcana qualem cereris uult esse sacerdos.
Vlla aliena sibi credat mala: separat hæc nos:
A grege mutorum: atque ideo uenerabile soli
Sortiti ingenium: diuinorumque capaces:
Atque exercendis capiendisque artibus apti:
Sensu a cælesti demissum traximus arce:
Cuius egent prona: et terram spectantia: mundi.
Principio indulget communis conditor illis
Tantum animas nobis animū quoque: mutus ut nos
Affectus petere auxilium: et prestare iuberet:
Dispersos trahere in populum. et migrare uetusto
Denemore: et proauis habitatas linquere syluas
Aedificare domos: laribus coniungere nostris
Tectum aliud: tutos uicino limine somnos
Vt collata daret fiducia: protegere armis
Lapsum: aut ingenti nudentem uulnere ciuem
Communi dare signa tuba defendier iisdem.
Turribus: atque una portarum clauē teneri.
Sed iam serpentum maior concordia: parcit
Cognatis maculis similis fera: quando leoni
Fortior eripuit uitam leo: quo nemore unquam
Expirauit aper maioris dentibus agri:
Indica tigris agit rabida cum frigide pacem
Perpetuam: seuis inter se conuenit uris
Ast homini ferrum letale incude nefanda
Produxisse parum est. cum rastra: et sarcula tantum
Assueti conquere: et maris: ac uomere lassī
Nescierint primi gladios excudere fabri.
Aspicimus populos: quorum non sufficit iræ
Occidisse aliquem: sed pectora: brachia uultum
Crediderint genus esse cibi: quid diceret ergo.
Vel quo non fugeret: si nunc hæc monstra uideret

Pythagoras: Samius cum sentiret animos hominū post mortem migrare in noua corpora: uel hominum: uel brutorum carnibus abstinuit: ne scilicet edendo in animos humanos senuiret abstinuit & fabis: quibus Aristoxenus auctore Gellio Pythagoram fabas edisse: & ædis teneris porculisque solitū uesci scribat: sed Callimachus & Cicero & Laertius eum abstinuisse testantur. Non omne legumē: nam faba

Qabstinuit: quoniam ut scribit Cicero: inflationem affert: unde perturbatur animus & mens.

Quis: penultimo loco hæc satyra edita est a Iuuenale: sed librariorū culpa in finem translata: quæ

Pythagoras: cunctis animalibus abstinuit qui
Tanquam hoīe: et uentri indulgit nō omne legumē.

Iunii Iuuenalis Aquinatis Satyra decimasexta.

Quis numerare quærat foelicis præmia gallæ
Militiæ: nam si subeantur prospera castra
M e pavidum excipiet tyronem porta secundo
S ydere plus et enim fati ualet hora benigni:
Q uam si nos ueneris commendet epistola marti
E t samia genitrix: quæ delectatur harena:
C ommoda tractemus primum communia quorum
H aud minimum illud erit: ne te pulsare togatus
A udeat: immo et si pulsetur dissimulet: nec
A udeat excussos prætori ostendere dentes
E t nigram in facie tumidis liuoribus offam:
A tque oculos medico nil promittente relictos.
B ardiacus iudex datur hæc punire uolenti
C alceus: et grandes magna ad subsellia furræ
L egibus antiquis castrorum et more camilli
S eruato: miles nec uallum litiget extra:
E t procul a signis: iustissima centurionum
C ognitio est igitur de milite: nec mihi deerit
V ltio si iuste defertur causa quærelæ.
T ota cohors tamē est inimica: omnisque manipuli
C onsensu magno officiunt: curabitis ut sit
V indicta grauior: quam iniuria: dignum erit ergo
D eclamatoris mutinensis corde uagelli
C um duo crura habeas offendere tot caligatos

errorem ex codicibus antiquis facile dignoscas: hanc scripsit: cū primū uenit in ægyptum in Paridis pātomimi inuidiā: a quo legatus fuerat falsa honoris specie cohortis præfectus: primū sub obscuræ calamitatē suā designat: tum laudat cōmoda militiæ: ne Paris miserū eū putet & in foelicem: quod maxime optabat ad Gallū amicū scribit. Militiæ foelicis: nō calamitosæ: qualis ē mea. Subeātur prospera castra, i. Si daretur ut iremus in castra sine calamitate: ut nūc ueni. Porta: nam duæ erāt castrorum portæ: quarum altera decima dicebat. Excipiat: optantis est. Pavidum: epytheton tyronis. Secūdo sydere: nō aduerso: ut nūc ueni. Mar. A quo diligitur Venus. Samia genitrix, i. Iuno mater Martis: quæ colitur in samo. Nam ut scribit Ouidius in fastis: Natus Mars ex Iunone: facta grauida tactu flog. Quæ delectatur harena: Alii aliter exposuerūt: ego intelligo esse allusionem nominis ad Samum: ut dicat Iuno Samia: quæ delectatur Samo nam αμοσ significat harenā: unde Samos. Srra. tñ Samum putat appellatam a sumitate: quia inde spectatur Ida & regia Priami: uela suis præscis Thraciæ cultoribus: quorū etiam meminuit Archilochus. Togatus, i. qui nō est ascriptus in militiam. Bardiacus hūc locū deprauatum emēdauimus. Codices enim ferme oēs habent. Bardiacus: ut etiam Fidentinus legit: affirmatus esse propriū nomen iudicis: & nescio quas fabulas afferens: licet demū addiderit sententiā nostram: sed confusam & imperfectam a ueteri enim & stulta discedere non poterat: nos bardiachum legimus ex uersu Mar. Lassi bardiacus: q. euocati bardiacus enim ē sagulū militare ex pilis caprog: ut ex Varrone Vir. Columella illic diximus: Discit ab hirsuta iaculum torquere capella. hic accipio bardichū

epitheton calcei: ut ex habitu designet Centurionem: qui & calceis ciliceis utatur: & grandioribus tibialibus tales calcei udone apud Martialem inscribuntur. Calceus bardiacus: id est ciliceus: & grandes furræ datur iudex: id est Centurio utens calceis bardiacis: & grandibus tibialibus eligitur iudex tibi togato: si uolueris accusare militem: a quo sis pulsatus: quasi dicat miles de milite erit iudex: & ei fauebit. More camilli: Nam camillus post septimum annum Veientanæ obsidionis: cum illuc missus esset: ut acrius obsessos urgeret: quos decimo tandem anno redegit in ditionem: milites in castris diligentissime continuit non patiens eos euocari ulla: uel iudicii: uel aliarum rerum necessitate. Iustissima cognitio centurionum: id est merito igitur Centurio eligitur iudex: quibus uerbis ostendit se eo loco designasse Centurionem: ubi ait: Bardiacus datur. Hæc & cætera: ut exposuimus. Nam hoc ad illud refertur. Corde uagelli: Vagellum sui temporis audacissimum notat causidicum: qui malas causas audebat suscipere inquiens: Persuasio ista & defensio: ut scilicet cum sis togatus: & inermis audeas offendere accusando militem: boni oratoris non est: sed temerarii: qualis est Vagellus mutinensis. Tot caligatos: id est tot manipulares. Nam caliga erat manipularium: ut scribit Tranquillus: Caligula inquit dictus: Quoniam manipulari habitu inter milites est educatus.

Tot milia clauorum: idest tot milites qui tibialibus utuntur multis clauis fabricatis: q̄ in armis Achil-
lis scribit Home. Tam pcul ab urbe: idest q̄s est tam rudis & rusticus: ut hoc ignoret nō esse agendum.
Tam pylades: idest quis ē tam amicus uolens subire periculū pro amico: ut Pylades pro Oreste. Vi-
tra molem agetis: idest intra castra. Amici: togati. Lachrymæ siccant: ostēdit nullū genus fauoris i iu-
dicio esse togato aduersus militem: esto inq̄t omittamus q̄ non possis flere & lachrymis tuam causam
facere miserabilem: esto q̄ nō possis adducere amicū: q̄a nemo audet uenire: si etiā iure agere uelis: es

erit utrumque: nam esto q̄ iudex
etiam uelit admittere testem tuum: q̄ ui-
derit te pulsari: nullus erit testis: qui au-
deat illud testificari: hunc totū sensum
ignorant Fidentinus & eius præceptor
legentes: Da iudex dixerit: da testē: quē
subaudi das: & ita sensum confundentes.
nos uero ita exponimus: Da testem idest
esto q̄ a te sit pducendus testis uerborū
tuorū: quem iudex dixerit se accepturū
nam do dico: addico: tria uerba erāt iu-
dicis: ut ē apud Macrobiū. Dignum
barba: numerādus inq̄t erit inter auos:
maiores nostros: q̄ seuerissimi fuere: si
ausus fuerit hoc testificari. Paganum
idest nō initiatū militiæ. Pagani enim
dicuntur nō initiati sed rustici & rudes.

Sacramentorum: idest militum: q̄ in
militiam iureiurando sunt ascripti: &
hoc uerbum opposuit ei quod dixit: Pa-
ganum. Expectādus erit: hūc uersum
male ut puto a Seruio acceptum. Alii in-
terpretes illū sequuti non uere exposue-
runt. Morem enim fuisse aiunt: ut ini-
tio anni perscriberent: q̄ eēt litigaturi
toto anno: quorum causæ nisi essent de
finitæ alii nō possent nouas lites inchoa-
re: hoc & nusq̄ repperi & perabsurdum
uidetur: sed decepti sunt: quod ait poe-
ta. Totius populi: nō intelligentes hoc
referri ad centū uiros iudices. nam cen-
tum uiri ex trigintaquinque tribubus: i
quas totus populus erat diuisus eligebā-
tur terni ex singulis: centū di: ut scri-
bit Pompeius: quis essent centū & quin-
que: hi iudicabant de rutelis agnationi-
bus: deposito: finibus: ut scribit Cice. aliisq̄ civilibus causis: quales hic cōmemorat Iuena. sed lōgis

interuallis ad iudicandū cōueniebant: nec enim centum iudices facile cogeant oēs: nec perpetuo ius
dicebant: iccirco lites: quæ apud eos agebant i multā differebant diem: inde ita Tranquil. in Vespasia-
no elegit: q̄ iudicia centū uiralia: q̄bus peragendis uix suffectura litigatorū ætas uidebatur extra ordi-
nem diiudicarent: redigerentque ad breuissimū numerum: & in Domitiano ambitiosas centum uiro-
rum sentētiās rescidit. Lites totius populi: idest quæ agunt apud iudices electos ex tribubus & toto po-
pulo. Annus: nō duodecim menses: hoc loco significat: sed longissimā morā & interuallū iudiciorū
centum uiraliū: ut illud apud Terentiū: Dum comunt: dum ornant annus est: si inq̄t uolo agere cau-
sam aliquā civilem: ut de finibus: de deposito: & id genus necesse ē expectē diutissime anteq̄ cōueniāt
ad iudicandū centū uiri: apud quos scilicet litigandū est. Sacrum: nam sacra fiebant in finibus agrorū
quæ ambarualia dicta sunt: qualia celebrat Tibul. Quisquis adest ualeat fruges lustramus & agros.
Fiebant item sacra intra quintum & sextum lapidem: qm̄ illic fuit aliquando finis agri romani locus
est appellatus festi sacrum amburbiale: auctores Strabo & Pompeius. Subsellia: scilicet centum uiro-
rum parantur: & nihil ipsi audiunt. Lacernas: lacernas lege non lucernas: rato inquit indicant cen-
tum uiri: & tum quoque conueniunt iudicaturi sedent otiosi: donec Ceditius. Hic autem fuit iudex
temporibus Iuuenalis: de quo ante est dictum: qui ostentat lacernas suas tedio more affectus eas de-
ponere cupit: & Aurelius fuscus alter iudex & potu oblectatus post longam moram cupit Meienus: hu-
ius iudicis ebrietatem notat: ut Martialis: Sextiliani: Sextiliane bibis quātum subsellia quinque & Ce-
dicii ostentationem in lacernis carpit. Fusci meminit Plinius: aitque eum fuisse motum equestri ordi-
ne. Parati digredimur: idest discedimus a subsellis centum uirorum non dicta causa: sed tantum
parati ad dicendum. Lenta harena: idest antequam causam possimus agere in foro diu iactamur:
quasi scilicet meditemur pugnam: & simulachra belli uenturi tandem aliquando in ueram litem.

Milia clauorum: quis tam procul absit ab urbe

Præterea quis tam pylades molem agetis ultra

Vt ueniat: lachrymæ siccantur protinus: et se

Excusaturos non sollicitemus amicos.

Da testem iudex: quem dixerit: audeat ille

Nescio quis pugnos uidit: qui dicere uidi:

Et credam dignum barba: dignumque capillis

Maiorum citius falsum producere testem

Contra paganum possis: quam uera loquentem

Contra fortunam armati: contraque pudorem.

Premia nunc alia: atque alia emolumenta notemus.

Sacramentorum: conualem ruris auiti

Improbis aut campum mihi si uicinus ademit

Aut sacrum effodit medio de limite saxum:

Quod mea cum uetulo coluit plus annua libo

Debitor aut sumptos pergit non reddere nummos:

Vna superuacui dicens chyrographa ligni.

Expectandus erit: qui lites inchoet annus.

Totius populi: sed tunc quoque mille ferenda

Tedia mille moræ: totiens subsellia tantum

Sternuntur iam facundo ponente lacernas

Ceditio et fusco iam uieturi parati

Digredimur: lentaque fori pugnamus harena:

A stillis quos arma tegunt: et balteus ambit
 Q uod placitum est illis præstatur tempus agendi:
 N ec res atteritur longo sufflamine litis
 S olis præterea testandi militibus ius
 V iuo patre datur: nam quæ sunt parta labore
 M ilitiæ placuit non esse in corpore census:
 O mne tenet cuius regimen pater ergo coranum
 S ignorum comitem: castrorumque æra merentem:
 Q uâuis iam tremulus crpat pater: hūc labor æquus
 P ouchit: et pulchro reddit sua dona labori
 I psius certe ducis hæc referre uidentur:
 V t qui fortis erit: sit foelicissimus idem:
 V t læti phaleris omnes: et torquibus omnes.

pellasse Cærerem Cocyn: quam Iuuenalis Cocyto dixit. Nam ut testimonio Ouidii docuimus coniuncta erant Cæreris cum Baccho sacra, Cocytia sacra commemorat etiam Porphyrio.

Domitii Calderini Veronensis Secretarii apostolici in satyras Iuuenalis ad clarissimum uirum Iulium Medicum Laurentii fratrem Petri Cosmi filium Florentinum editi Romæ: quum ibi publice p. fiteretur, Kalen. septembris, M. cccc. lxxiii.

Lōgo sufflamine: idest lōgo ambitu litis. Coranum: hunc ponit pro eo: qui captatur æmulatione Horatii. Horatius Captorque dabit risus nasica corano. Corani alterius meminit Martialis: sed hic pro eo tantum: qui captatur. Merentem æra: castrorum: idest qui locupletatur stipendiis laudat legem, quod scilicet bona castrensia sint tantum filiorū.

Torquibus: Torques militares erant sumpto more a gallis, unde torquati Strabo in decimo ita scribit similia sunt & quæ apud Thraces celebrantur. Quæ cocytia & mendidia dicuntur: apud quos & orphica initium habuerunt: ipsam sane Cocyn: quæ apud edoneos colitur: & eius instrumenta memorat Aeschylus. Hic manibus bombicam tornatam tenens digitis tactilem modulos implet. Quo ex loco planum est Aeschylum ap.

Nihil mihi in toto opere perficiendo molestius fuit: quàm quod Fidentinus ita perun- que occurbat suis ineptiis: ut eas refellere pigeret. nam quum scripta nostra aliquando legisset: quæ a ducentis ferme auditoribus excepta sunt: hoc anno Brotheo duce & præceptore suos commentarios: quos olim ei dicauerat emendare conatus est. Quod facile agnoscas. Nam ubi in ueram incidit sententiam: quam a nobis accepit: suam illam ueterem proponit: falsam quidem & ridiculam: tum aut meam non probat: quam non percipit: aut alios aliter sentire affirmat. Recte quidem: nam quotiens bene sentiendum est ad alios refert auctores. Ipse enim bene nunquam sensit: nisi quum nuper ex Academia romana magno auditorum consensu explosus: in triuio ludum aperuit: ad prima rudimenta tradenda uix receptus. Sed ira me deus amet: pudet de homine uerba facere. Est enim non modo indoctus: sed etiam quod ex eius scriptis facile agnoscas parum prudens: ab omnibus ludibrio habetur. Brotheum excipio: qui similis ingenii & doctrinæ hominem magni facit. Ridebamus nuper cum quibusdam iuuenibus doctissimis: quum Fidentini paradoxa in manibus essent. Nam sponcione certa in prima pagina eius quinternionis: quem forte exciperet: tres errores indicaturum pollicitus sum: quod profecto tam foeliciter agi: ut ex primis decem uersibus quattuor sese obtulerint. Quid omnes numerem: sunt enim prope infiniti. Vna litura totus liber emendari potest: ut lepidissimus poeta ait. Quod Choraules sit proprium apud Tranquillum in Nerone. Quod Clunicus apud Martialem legatur a Clunia oppido Hispaniæ: ubi nos Clinicus legimus pro medico. Quod Zelotæ sint armeniæ populi: idque scribat Martialis: Trāscurrunt zelotæ leuesque lances: quū illic Gabatæ legatur. Quod Crispinus piscator fuerit Neronis filius. Sed nolo aliis redarguendi & ridendi materiam omnem præripere. In iis quoniam aliter nos scripsimus. Ait se centum loca repræhēdisse portenta sunt: quæ multis etiam auctoribus aut falso: aut non necessario nominatis in Iuuenalē edidit: & plane paradoxa: quod ipsa inscriptione ingenue fassus est. Sūt enim πᾶσι δοξα. Et sententiā Iuuenalis. Equidem hæc non scripsissem. Si in urbe tantum de hoc ageretur: ubi contemnitur. Sed quoniam ad alios hæc fortasse aliquando peruenient: nolui eos ignorare quis sit Fidentinus: ne hominis ignorantiam Academia romanæ: unde hæc emittuntur ascribendam iudicent.

Domitii Calderini Veronensis Secretarii apostolici defensio aduersus Brotheum grammaticū Cōmentariorum Martialis calumniatorem: cum recriminatione relaxationis Plinianæ: in qua Brotheus ducentis & septuagintaquinque locis præstantissimū scriptorem deprauauit.

Utinam Heli & Marce consilio meo mihi uti licuisset: q̄ ab ineūte ætate sp̄ore suscepi: & oī tempo re secutus sum libētissime. Nulla enim nobis cōtentio eēt: cū aduersariis istis: q̄ nec suæ dignitatis ullā rōem habēt: nec studioꝝ meoꝝ: & otii: q̄ me p̄fecto tātōpere delectat: uix ut multis cōtumeliis: cō uitiis: clamoribus tandē aliquādo excitari potuerim: & i hāc disceptationē impelli turbulentissimā q̄ dem: & istoz odio incredibili: animique prauitate agitātā potius: q̄ ulla litterarū cura: uel susceptam: uel cōfirmatā. Nā ut sæpe ex me audiuiſtis: nō dissentiūt perditissimi hoīes: sed oderūt. Nō docēt sed inuidēt. Nō disputāt: sed obiurgāt: & insectant. Nōne uidetis q̄ solliciti sint: q̄ta cōcursatione oēs præ sent. Per totā urbē errātes: duo leuissimi asseclæ: q̄ suā famā iamdiu p̄diderūt: ut nūc obesse meā cona rent. Hi Brothei grāmatici epistolarū inani numero gloriant: libellū prægrādē fore denūciāt in cōpi tis ostentāt. Denique duæ alieni furoris faces: ad optimi cuiusque interitū cōparatæ omniū oculis sese obiiciūt. Hæc & si a multis quoridie mihi nūciabant: q̄ monebāt & rogabāt: ut tam perditā maledicen di licetiā & temeritatē aliquādo coercerē. Tamē i aīo erat dissimulare tātisper: dum teritiū & quartum lucubrationis nostræ: quæ i manibus ē: absoluerē libros: in q̄bus nō solū quæ multis epistolis calūniar do & inuertēdo obiiciūt: facile cōfutuimus. Sed ita eorū coarguimus ignorantia: ut in. cc. & lxxv. locis Plinianū codicē: quē Brotheus imprimi iussit: deprauasse fateat: necesse sit. Sed quum librarius meus nūc absit ab urbe: quē infra triduū spero affuturū: eoꝝ sentētiæ & auctoritati nō nihil concedendum fuit. Qui interea aliqd a nobis emittendū censuerūt: quo suæ leuitatis & ignoratiæ moneat: cuius de decus & infamiā libris nostris editis: uix ferre poterit miser rectis sensibus: nisi oīo dissolutus sit: & pla ne perditus: qualis si ē: qd aut in me: aut in alios dicat: nihil laboro: quum in se quid dici possit: peni tus iamdiu neglexerit. De asseclis nihil nūc quidem scribo. Parū enim me mouet eorū demētia: cuius mihi credite: & pœnas dederunt hætenus: & paulopost eos grauius pœnitebit. Brotheo tū grammati co respōdebo: q̄ si me Timonē nominat: q̄ ut ille oēs odio habeat: se Brotheū iustius appellari nō igno ret: quem ne parētes quidē amare potuerūt: huius epistolæ numero quidē multæ: grauitate uero & pō dere: nullæ ferunt. Ex iis septem sunt: q̄bus quantis contumeliis dei maximi fidē: q̄ indignis personæ: quam sustinet: q̄ inhonestis ætati iam ingrauescenti: septem in commentariis nostris loca labefactare: euertere: tollere studet: & in eo oēs ingenii neruos contendit. De his igitur nunc agemus: reliquis in al terū opus coniectis. Primus est de Talis ac Tessaris: de quibus quid aut nos scripserimus: aut Brotheus damnet paucissimis explicabo. Tessara ut in nostris est cōmentariis quattuor laterum erat: Talus sex: in quibus canis afferebat iacturam. Erat enim unius puncti: ut scribit Pollux. Venus & senio lucrum. Persius: Quid dexter senio ferret. Scire erat in uoto damnoſa canicula quantū raderet. Augustus præ terea ita scribit: Talis iactatis ut quisque canem aut senionem miserat in singulos talos: singulos dena rios conferebat in medium: quos tollebat uniuersos: q̄ Venerem iecerat. Multa præterea ex antiquoꝝ monumentis luculenter repetimus: quæ q̄ uolet illic requireret. Talus in q̄ κυβος græce dicitur. Tessa ram græci nō habēt: sed αὐραχὺον. At inquit Aulus Gellius testimonio Varronis ait κυβον tessa ram dici latine: quod Festus quoque affirmat. Festi quidem & Gellii auctoritas apud me plurimū ua let: sed uide ne apud te nimium. Non enim a talo tessaram distinxerunt: aut certe quid omnino esset talus in ludo docuerunt: quum uero utrunque nomen apud Martialem legerem: ita ut semper Tessa ra talo inferior designet. Non mea magnanimo depugnat tessara talo. alibi: Non sum talorum nume ro par tessara. Iulium Pollucem scriptorem apud græcos diligentissimum sequendum putauī. Nā ut Martialis talum & tessaram nominat. ita ille docet: quid sit κυβος & αὐραχὺο: q̄ aut Astragalus: quem puto eē tessaram. quattuor tū latera haberet: uel ex eo docet Pollux: q̄ ait duo latera decesse in Astragalo: hoc ē duo puncta & quinque: quæ in hoc ut scribit non sunt: ut in κυβοῖς. Astragalus qui dem talus in pede dicif: sed idē in ludū: trāsſatus a nostris Tessara appellatus ē: a quattuor scilicet la teribus: quæ tū habet: ut perspicere licet: in q̄bus iactatus consistat. Tessara autē quattuor significat: unde Astragalus nomē tessaræ accepit. Occurrer Brotheus in illa particula: quam ait. Nam q̄ Pollucē scribere affirmat uno latere Astragali duo puncta: alitero quinque nō esse: ut sunt in talo: aperte men titur. Remittas uelim aliquid mihi de persona tua in hac altercatione: & æquo animo feras. Audes ne homo id ætatis & dignitatis: quod uel nō legisti: uel nō percepisti: in eo clamore aliquem mētiri? Es ne tam duræ frontis: ut si tibi Iulii Pollucis uerba indicauero: te nō pudeat: si Iulium Pollucem habes: re quire i nono libro: ubi quum multa de Astragalo deseruisset Δυσσφορῖς πεντασθενος τῶν αὐραχὺοῖς ὡς περὲν κυβοῖς οὐκ ἐνεστὶν. i. ut hæc quoque ex nobis discas: q̄ græce nescis. Duo at & quinque i astragalis: ut i talis nō sūt. Recognosce hæc uerba & aude negare: aut uerū eē q̄ nos tradidimus: aut fal sum: quod tu disputasti tantis contumeliis: & tam longa epistola: quæ tota hac una Pollucis sententia explosa est. Quid enim aliud in nobis infirmare cōnatus es: quam q̄ diximus tessaram pauciorum la terum eē q̄ talum: ut tu contrariū astrueres. Iulius Pollux aduersus te testimoniū dicit. Mar. Accusar: præuaricatio tua est deprehensa. Quid in causa aut mihi amplius ē desiderandū: aut tibi præterea re linquit: Esto inqt tessara: q̄ nō sim par numero taloꝝ: qui sex lateribus sunt: immo se imparem ait: si Brotheum audimus: qm̄ plures in ludum tali: quam tessaræ iactari soleant. nam Euripides quadragin ta taloꝝ numerū in ludo instituit. O uecordiā: o ignorantia nō ferēdam. Pollux a quo iste peruerſe ac cipis. In tessaris inquit aliquādo pūctus fuit: qui octo significabat: sed quum Euripides inter quadra-

ginta eiectis triginta impasset Athenis numerū ad quadraginta collegit & auxit. auctor. n. fuit quod
 Pollux apertissime docet: ut quū olim punctus octo tātū significaret: iā eēt qui pro quadraginta acci-
 peret: quē euripidius dixerūt. Tu uero qđ de puncto ille scribit ad talog: numex per linguā grācā
 ignorationē & stultitiā tuā refers: quā de cane senione: Venere Turricula talo: arrogatissime pñunci-
 as: ea oīa in cōmentariis nostris per scripta sūt: cū tertiūdecimī initio: tum in sequētibz distichis: ut ea
 inde discere potueris: qđ in luue. quoque sēntia explicāda nō erubuisti: nā quū eo uersu: Et latū me-
 dia sulcū deducit harena. supplicium designari tradidissē: eius qđ unco in gemonias abiicitur: cuius
 tractu media harena deducit & designat sulcū. addidissēque duo eē pōnarū genera eorū qđ ad pa-
 lum dānarent: repetitis illic multis antiquorū monumētis: quod auditores nři exceperunt. Tu cuiusdā
 sēntiā me auctore statuens: quā nec dictaui unqđ: nec aīo concepi: nostrā accipis p tua: & a nobis i eū
 locum tradita epistolā tuā inserere nō uereres: ac pro tuis ostentare: quā tamē iam deprehēsa sūt: &
 ad suum auctore nō sine tui furri irrisione reuertunt. Sed iā de altero loco differamus: is est ex eo uer-
 su. Hoc opus ē subito fias ut sydere mutus. & alibi: zoile percussa ē subito tibi sydes lingua: ubi nos sy-
 dus p morbo accipiēdum eē docuimus: a quo syderati dicunt. His: ut Pli. scribit: Vrina pulli asinini
 nardo admixto per coiunctionē prodesse dicī Brotheus sydere p fato exposuerat. nunc interpretatiōe
 nostra admōitus aliquid addit: ne oīa discere uideat. Syderatio inquit: quā grāci στρολιαν appel-
 lant: nō sydus ē morbus. Quid deliras bōe pater? Quid tergiuersaris? Quin mihi agas grās: qđ te tāto
 errore liberaui: qđ sydere pro fato illic acceperas: atque ut altero quoque te liberē primū dicas: uelim
 ubi στρολιαν syderationē: quā in hoīe aliquādo ē: morbū esse didicisti? Quis scribit: Theophra-
 stus quidē ait: στρολιαν in arbores aliquando cadere: in hoīem nemo. syderatio uero hominū &
 arbori cōis est: ut scribit Pli. Sed dictiōē grācā inculcare uoluisti: quam non recte didicisti ab eo qui
 te nuper docuit id quod ipse dicere solet. De morbo inquā Martia. intelligit: quē sydus appellat. Pli.
 autē ex deriuatiuo syderationē. Audias obsecro subito sydere fias mutus: quo pacto interpretabimur:
 nisi subito sydere. i. morbo: quē Pli. syderationē. Martia. sydus uocat primitiuo usus pro deriuatiuo:
 ut Pli. quoque carbunculū morbū appellat: & ex eo carbunculationē Vermiculū & uermiculario-
 nem. Quid clamas? Quid āgeris ātequā hinc discedo tui erroris puerilis te pudeat necesse ē. Nā dum
 recte a nobis tradita auidius criminariis tuam prodidisti ignorantia bone pater: quū syderationem
 quā in hoīem cadit a sydere nomen deducere ostēdere uelles. hāc Pli. uerba attulisti. Syderatio tota
 e cōelo constat. Tu ne ita Pli. uerba intelligis? Tu sensū auctoris ita interpretaris: tu isto ingēio ita elatus
 es: hoc nō de hoīs: ut putas: sed arbore syderatiōe ille scribit. Cōes enī quidā morbi sūt: ut ait homini
 & arboribus: ut cū aliū tum syderatio & carbunculatio mox addit. syderatio. s. in arboribus tota e cōe-
 lo constat. i. ex iniuria & intēperie aeris: unde grādo in eius causis intelligi debet: & carbunculatio quid
 aptius: & tamen nō intelligis: sed cōfundis: iactas: trāffers: deriuas: puertis. & qđ ille de causis syderatio-
 nis in arboribus dixit. Tu de noīs deriuatiōe scriptū p ignorantia putas. Vidētis qđ inanis qđ arrogas: quā
 temeraria Brothei de hoc reprehensio fuerit iā hoc tertio loco de quo disputabimus: nō tā insectāda
 ē hoīs ignorantia quā prauitas indicanda: & puaricatio quā facile ab oībus dephēdi poterit: quū nō
 rum cōmentariorum particula: in qua calumnia recitata fuerit. De corde bubulo est distichon in ul-
 timo libro. Pauper causidicus nullos referētia nummos. Carmina cum scribas: accipe cor: quod hēs:
 ubi ita scripsimus de crumena puto intelligēdum esse in formam cordis. nam & bullam legimus for-
 mam cordis habuisse: auctore Macro. quā nōnunquam ex loro fiebat. Mittitur nunc causidico: qui
 poetice interdum operam dabat causis omīssis. Reprehensor carmīs Martia. supra: Carpe causidicus
 fertur mea carmina. Datur ergo ei cor bubulum angustissima crumena: quum male scribēs carmina
 nullam consequatur pecuniam. Vel si placet intellige de corde bouis. Cor quod habes. i. accipe cor
 bouis. quia imprudēs es & alter bos. Brotheus ex duabus sēntiis in priore accusanda longam epi-
 stolam consumit: & multis quidem contumeliis additis: quā a nobis facillime refelli possunt. Nihil
 enim diximus quod uel ab auctoris sensu alienum sit: uel teste careat: sed alteram tantum sēntiam
 probat: ut dicas: cor quod habes: quia imprudēs es: a nobis scriptā fuisse non refert: ac p sua recitat.
 O isignē calūniā: o ipudētiā an hūc diē iaudiat. sexcēti sūt codices cōmentariorū nřorū: qđ p me testio-
 niū dicūt. En hoīem dignū quo cū i tenebris mices cū tot tabellis obsignatis palā ificiari n erubescat.
 Sperasti te furto abusug: at dephēsū ē: te coarguit: derideris: & tñ eadē temeritate uerba mea illic de
 alica scripta cōfūdis atque iueris: nā de eo quoque loco nō nihil ē scribēdū. Lōgā contruēliosa supbia
 plenā epistolā cōposuit: quā obiurgat: qđ aquā mulsā i tanto pōio eē tradideris: ut Var. morbū regiū
 dictū scribat: qđ ea pōiosissimo fmedio curaret: ubi hoc legisti in cōmēta. nris turpissime puaricator.
 Ain tu nos ignorasse: qđ tribus in locis cōmentariorū p scripsimus. De alica qđ affirmauis ea dari solitā
 aq mulsā elotā Pli. secuti sumus auctore ita scribētē. Alica res romana ē nō pridē excogitata. Mox:
 nondū arbitror Pōpeiū magni aetate in usu fuisse: tū esse qđ eximie utilē nō dubitat: siue elota detur
 ex aq mulsā: siue in forbitiōe decocta. hāc Pli. Nos uero ita in cōmētariis. alica ab alēdo dī: ut scribit
 Festus. Tū aetate Pōpeiū magni nō erat in usu. utilis tamē hīta ē & saluberrīa. Siue potāda daret i mo-
 dū ptyfanē: siue aq mulsā elota. Mox quū eēt explicādū id uerbū distichi. Mulsū poterit tibi mittere
 diues. Hāc uerba subieciimus: i tāto pōio erat: ut Var. scribat morbū regiū dictū eē qđ mulsō pōiosissi-
 mo remedio curabāt: licet aliter ātea dictū sit ex snia Cornelii celsi. requirit prater ea hāc i cōmēta.
 nris scripta i. xiii. ubi de mulsō hāc: quū de passo scriberēs. Dulce hoc qđ ē: sed mīoris pōii qđ mulsū:
 ut Varro. &c. Ac ne oīo dubitares nos plane quid sit mulsū intellexisse eodem libro ille locus te mo-
 nere potuit: ubi ita scripsimus. Mulsū uinum: de quo paulo ante est dictum: magno impendio fie-
 bat attrico melle temperatum. huius confecturam docent Colu. & Pli. Nō ē: ut arbitror: qđ ex his uer-

bis nō plane intelligat me quid inter aquā mulsam & mulsū inter sit cognitum habuisse. Brotheus uero ita uerba mea recitat: ut nō tā error meus in his appeat: q̄ eius nefariū calūniā scelus. In tāto precio ē aqua mulsā: ita nō scripsi. nec in cōmentariis meis ē falsarie impudētissime: sed quū mulsū iterpretarer illud addidi. In tāto precio erat: ut Var. morbū regiū. nec illic ē aqua mulsā: de q̄ paulo ante eodem disticho scripserā ex Pli. nō modo auctoritate: sed uerbis: ita ut docerē q̄re mulsū cū alica miteretur. Non pōt enī non uideri cōmerciū mulsū cū alica: quū ea elueret aqua ēt mulsā. Tu uero hō ad inanē doctrinā iactantiā: q̄ nullā habes cōparatus uerba Pli. Tota pagina recitas qd sit mulsū: qd mellitēs de Polliōe Romulo: qd Augusto respōderit. nec tamē indicas unde ea accepis: ut inuētorū gloriā & doctrinā laudē Pli. prācipias. Nēo ē q̄ impudentiā tuā nō accuset: iactantiā nō oderit: furta nō derideat. Ego uero de mulso satis habui digitū ad fontē intēdere: unde haurirēt q̄ uellent ea oīa: quā tu tanq̄ libris sybillinis legēdis. Quindecim uir creatus recitas: & p̄ tuis arrogātissime usurpas. Equidē oēm tibi accusationē hoc loco remitto: tāetsi ea obiicis quā sine flagitiorū tuorū reprehensione diluere nō possim. Nā ut me demulso recte sēsisse & scripsisse demonstrare calūniā tuā indicāda fuit: q̄ uerba mea in cōmentariis puertisti. Illud uero q̄ stulte obiicit & accusat: q̄ apud luue. ita carmē illud Iegerimus. Cōtentus fama iaceat Lucanus in hortis marmoreis: & Serano tenuique saleio gloria q̄ta libet. Quid erit si gloria tātū ē. ipse. n. Salino legendū cōtēdit. Credo ut Fidētino blādiret: ad quem scribit: quē iure & merito uatē suū appellat. Is. n. Therfites tali Home. dignus est: aut certe hominī grām referē uoluit ob paradoxa & portēta i luue. ei quā inscripsit & dicauit: hō litteratorū ludibrium triuiorū dedecus. Ex acadēmia romana risu & sibilis iādiu explosus. Sed qd me agit si uterque isanus ē: si alter alterq̄ ita extollit: ut uterque ab oībus cōtemnat. Nos q̄ in eo luue. carmine interpretādo secuti sumus: uel inimicis iudicibus. pbaturos cōfido. Atque ut inde incipiā codex meus pantiqus: quē ex gallia attuli: uobisque ac multis aliis iā ostēdi: saleio scriptū hēt: nō salino. Vidisti alterū eiusdē uerū statis & fidei librū: quē Manilius auditor meus uobis aperuit: ubi eadē dictio ita ut in nō legis. Iccirco in cōmentariis nris in luue. ita dictauimus. Poeta diuitibus respōdet: q̄ conquerētī & indignanti nihil poetis dari: obiicere poterāt: q̄ eos laude cōtētos eē oporteret. Diuitē poetā: q̄lis fuit Luca. fama cōtentū esse posse inter opes: cū rebus ad uictū necessariis mīme indigeat: nihil uero prodeē laudem Serano & Saleio tenui ac pauperi: si p̄terea nihil hēant. Seranus nomen poetā tēporū luue. cuius scripta ad nos nō puenerūt: ut Bassi: Vmbri: Caluini: multorū p̄terea quos Mar. noīat. Salei memīt Quin. & Cornelius: qui quū eū ostendat maxio in honore apud Vespasianū fuisse: hāc quoque de eodē ait Securus sit Aper & Saleius Bassus: & quisq̄ alius studiū poetice & carminū gloriā fouet. Brotheus uero ait Salino sarano. i. uitreo cōtentū eē oportere Lucanū in hortis marmoreis. Enim uero Brotheus isto salino tuo nihil insulsus ē: quin istam uocem compescis ignorantia iudicē: stultitiā testē. Si Luca nus diues ē: & in poetā diuitis exemplū afferē: quo modo salino uitreo & tenui debet eē cōtētus: q̄si uero uictū Lucano luue. illic p̄scribat: & eius diuitias opibus p̄mis: quarū etiā Tacitus memīt non potius cōmēoret: ubi apud poetā legisti unq̄: salinū tenui pro mēsa diuitis. omitto Horatiū: Papiniū: & alios apud quos salinū de frugali & paup̄e dici legere potuisses: nisi puincialiū negociorū quāstus te occupasset. Quid p̄terea cōueniunt salinū uitreū & horti marmorei. Operditā audaciā & multorum annorū impunitate confirmatā. Tu nobis interpretandi leges scribis. Tu tāta dignitatis tuā iactura de Mar. nō tādem disputare cōepisti: in quo mihi crede parū uidisti qd te aut tuū ordinē deceat: cuius nisi rationē ducere maximā: ea audires: quā a uerecūdo inimico uix cōmemorari possent. Sed iā ad eā quoque epistolā respōdebo: qua eius uersiculi siue leuē cursu uicere quāris Atam. Interpretationē nostrā carpit & obiurgat. Ea ē: Ata puer fuit: qui Vipfano consule a meridie ad uesperū. lxxv. milia passuū cucurrit magna oīum admiratōe. Memīt historiā Pli. omisso pueri noīe. Si Pli. inq̄t nomen omisit quomodo pōt augurari Domitius Atā illū eē: de quo Pli. scribit. Ego ita suspicor: quoniam id ille pro miraculo refert. & ait nuper. i. intra hos ānos. hāc autē erāt Mart. tēpora: qui quū uelocissimū noīare uellet: hūc magnā admiratōis accepit. nec mirū si nomē ille suppressit: hic rettulit: quod in multis aliis fieri uidēus. solēt enī poetā studiosissime noīa uel representare: uel p̄ ueris fingere. Atq̄ inquit Brotheus nomē ab Ata deductū putat: qui ut Festus affirmat: terrā uix sūmis uestigiis attingit. nec in hoc mētutus sū: nōne ille ita scribit: Atā q̄ attingūt magis terrā: quam ambulāt. Id inq̄ es accidit propter uitiū erurū: nec id me mouet. Ego hoc tantū accipio: q̄ ait: terrā magis attingunt: q̄ ambulant: quod in altero propter uitiū: i. altero ex uelocitate accidere pōt. Vt Solinus ait Ladam Alexandri cursorē tātā fuisse agilitatis: ut harenis pēdentibus nulla indicia relinqueret uestigiorū. Ego antiquorū sequor auctoritatē: tu nullius. ego quā poetā sensui cōueniāt: tu quā absurda & alienissima sūt. p̄der. n. referre q̄ scribis legēdū eē Atam: & hanc fuisse filiā Scinei: ubi obsecro: legisti unq̄ Atam: ubi poetarū oīum hostis & ignare atalātes duas fuisse: alterā Lasi: alterā Scinei filiā. Ex Apollonii interprete in Proptii cōmentariis recitauimus. Atalantā Apollonius in argonautis Qui. poetā oēs grāci latinique dixerūt. Tu Atam inculcas. Tu Atla audes proferre. Tu Atam noīas. sed demus hoc infātiā tuā: uersū quoque faciāus longiusculū: atque ut uis legāus: siue leui cursu uincere quāris Atlantē: qui erit poetā sēsus. Certabat ne Mart. amicus uincere Atlātā: quā post tot hoīum saecula uix ex fabula agnoscebat. Nimis urgeo: iā ut puto erubescis. An ubique Brotheus uel calūniatur: uel suā prodit ignorantia. Illud me quoque ad risū imprimis puocat: q̄ ubi pueriliter gēstir: ubi sibi ipsi applaudit: ubi de curru uictoriā saluat: in eo potissimū ē ridiculus. nec ab ignominia ullo praesidio uindicat. Id q̄ stultis accedere aiūt: q̄ tū sibi maxie sapere uident: quū plurimū insaniūt. Idem nisi de Brotheo oī luce clarius demōstro me de tota cā deiectū ludibrio haberi facile patiar. Per lōgā

epistolā scribit in expositionē nrām illius loci Sardonyca uerū lychnitēque ter unctū duasque simi-
les fluctibus maris gēmas. Dedisse bassā oeliāque iurabas: ubi nos ita scripsimus: lychnites lapides sūt
a lucernarū splēdore dicti: quē prae se ferunt. cōtra lychnites dicit marmur q̄ lucernarū lumine sub
terra fodiebat. Var. auctor & Pli. codex ātiquus hēt lychnitēque ter unctū. Ego aut legēdū puto per-
unctū: hoc ē nitidū & maxie splēdētē. nā λυχνος grāce latine dicit lucerna: uide & lapis ipse lych-
nites dicit. lychnusa aut siue lucerna quo magis uncta ē eo plus flamine emittit. Ex ea igit metaphora
lychnitē perunctū. i. splēdidū & flāmas lucernae perunctae emittētē appellat i distichis: Nō notat par-
cos uncta lucerna p̄ses. Gēmas. i. smaragdos. Denique illud addidi. placet smaragdos itelligas. Quid
hic accusas Brotheu: an q̄ smaragdos illis uerbis designari suspicatus sim: duasque similes fructibus
maris gēmas potius q̄ saphyros ut tu cēses intelligēdū cur ābigēdū mihi nō sim: nā multae gēmae simi-
les fluctibus maris eē possūt. Amethistus quū maf purpureū dicat. Saphyrus quū cerusca sit Smarag-
dus quū uiridis: nā ceruleū dixi: nō tā ut smaragdi colorē q̄ ut maris significare. Frequentius. n. mare
ceruleū: q̄ uel purpureū uel uiride legimus: quum āt smaragdi a Mart. sēpissime inter p̄ciosos lapil-
los numerent. Saphyrus nusquā apud eundē poetā legi: Malui de smaragdis quā de saphyro interp̄-
tari. sed hoc nō te mouet. Illud accusas q̄ lychnici scripserim p̄ lychnite. Ego nō ita scripsi id qd mul-
tis statim ostēdi: a Pli. ea accepi uerba. In nullo autē pliniano codice lychnicus ē: sed lychnites i oībus
Qui igit potui aliter referē quam Pli. ex cuius praecripto ea docebā. Illud tantū explicauī diuersis de
causis marmur & lapillū lychnitem dici: quāuis utrūque a lychno. i. lucerna deducat q̄ aliter flāmas
lucernae prae se ferat: atq̄ lucernae lumine: ut Var. tradit sub terra fodiebat. Pli. ex genere arden-
tium lychnites appellata a lucernarum accensae: praecipua grā. Nascit circa Orthosiā: totaque carmi-
na ac uicinis locis: sed p̄batissima in indis: quā quidē remissionē carbunculū eē dixerunt: sed in hoc
nō uersat Brotheus: alibi hēt accusatōis arce: ex qua totā cām agit. alibi ē iurgiorū caput: alibi eius furo-
ris sedes: q̄ eū uersiculū sardonica: uerū lychnitēque perunctū ita legeri: ut uerū & perunctum p̄ epi-
thetis gēmarū exposuerim: sardonica. s. ueg & lychnitē perunctū. Hic clamat: multisque cōtumeliis
uociferat. Veg & perunctū eē ppria noīa: a quibus se gēma accepisse dicebat Mancinus: a uero sardo-
nicem a teruncto lychnitē. Dico oro interpres uerus q̄s fuit: an impator: an qui nunquā mentiretur?
Aut certe tandē expedi si potes q̄s hic fuerit: Hæresos cōponis: māus demittis. O ineptū hoīem: Non
ne uides sardonica frequētē epitheto ueg a Mart. dici: q̄si primae sortis in suo genere: quū multi repe-
riant non ueri: nec eius dē praestantiae. Veros inquit Pli. non oīo sardonicas nasci. Idem de Onyce un-
de nomen deduxit sardonix. Verā autē onycem plurimas uariasque cum lacteis zonis habere uena.
Idē poeta alibi. Veros sardonicas sed ipsa tradat. alibi: Sardonicas ueros menses quāsiuit in omnes.
Non uides inquam per epitheton a Martiale sardonica uerum appellari. Non audis: quod si uerum
sardonica per epitheton legitur: ne tu quidem aduersaberis quod sequitur: lychnitemque perunctū.
Eodem modo esse accipiēdum: siue aut perunctum: siue terunctum legas: nihil impedit: nā utrūque
uim superlatiui habet modo admodum splēdentem ex metaphora: ut diximus exponas. Nā lychni-
tes lapillus a lucerna dicitur: cuius accensae fulgorem prae se fert. Inde quod lucernae conuenit: ad la-
pillum qui ab ea nomen est sortitus: poeta trāstulit. Quid inquires: Vestes perunctas dicemus lucidas
Quid nī si eadē lychnitae appellarentur. Non enim perunctum nitentem ubique simpliciter expo-
no: sed uel in lychno: idest lucerna: uel in nomine ab ea deducto. Hic est ille locus in quo me tātis con-
tumeliis onerasti. Vbi triumphum tibi finxisti: ubi si deo placet etiam in me deridēdo facetus eē uo-
luisti. Nam perunctum inquis hunc appellabimus. Miror quum tā mihi infensus sis tanto odio spon-
te tua: nulla quidem culpa mea suscepto isecteris. Cur perunctum appelles nomine proximo tuo gē-
tilitio. Nam perunctus & perosus finitima admodum sunt: atque eadem. Immo hoc plane tuum est.
Nam Poggius uir eruditissimus: quum in te olim elegāntissima epistola inueheretur: perunctum ap-
pellauit alia ut puto de causa: quam ut splēdentem significaret. Epistola in manibus est tuarum uir-
tutum testis & aestimationis. Itaque quod Poggius tibi honorifice detulit: nimium liberaliter ad alios
remittis. Nam si est honestum: cur te eius pudeat? Si contumeliosum: tibi tantum conuenit. Vel ob
nomen gentilitium: quod paucis litteris immutatis idem est. Hæc septem in commentariis nostris ac-
cusat Brotheus: in quibus satis: ut arbitror hominis & prauitatem refellimus & indicauimus ignoran-
tiam: in qua mihi credere nunquam tam turpiter esset lapsus: si ab officio non discedens mecum de
his disputasset aliquando: ut quotidie solebat: quamprimum e prouincia rediit. Hectorem enim Po-
milionem suum singulis pene horis ad me mittebat: consulebatque de rebus nonnunquam in qui-
bus docendis me eius uice pudebat: adeo peruulgatae erant & pueriles. Nam uel negotiorum occupa-
tionibus oblitus esse: uel quod magis existimo nunquam didicisse aliquid uidebatur. Renūciauimus
ei more maiorum amicitiam: quod an ipsius culpa: an certa concilii mei ratione acciderit: aliquando
explicabimus. Nunc aliis eadem hac epistola respōderem: nisi ad grauiorem illam actionem redeun-
dum esset. Vbi toto agmine non modo leues Brothei incursiones repressimus: sed omnino uictum ac
fugientem castris exuimus. penetrauimus enim in commentationem illam plinianam: ubi tercentū
ex locis irrupimus: quae sua imperitia penitus concusserat & profligauerat. Quo in genere nunc tan-
tum septem proponam: ut causas agere a nobis discat: nam iudiciorum & fori rationem non satis per-
spectam habere uidetur: quum ea aduersari obiticiat: quae & facillime dilui possint: ut eum grauiori-
bus reum agant: id quod in praesenti causa demonstraui. Si quem accusare uis Brotheu: quod a
puero adamasti: ea tibi colligenda sunt carmina: quae nulla translatione: inficiatione: disputatione

iuris denique nullo defensionis genere uel eueri possint: uel debilitari: ne odio & nefario tuo institu-
to potius q̄ honesto studio in cam descēdisse uidearis: & non tā potuisse accusare q̄ uoluisset: q̄ ab oī
uiri officio alienissimū ē: in te uero etiā impium: haud q̄ simpliciter nos in te agemus Pli. a doctissi-
mis uiris emēdatū: ru in ducētis & septuagitaq̄nque locis puertisti. A proemio orsus libris de cosmo-
graphia intermissis: quā uix attingere ausus es. Ad septimū accurristi. Inde ad opis usque exitū: alia
inuertēdo: alia demēdo: alia addendo: pulcherrimā historiā deprauasti. Negas te in eo laborasse: At
manus tua in margine codicis pliniani ē: quē librariis pro exēplo tradidisti. hic apud me esset in tuā
ignorantiā testimoniū multis ad me uenientibus saepe p̄fert: inficiaris: At q̄ dringēti codices: q̄ ex tuo ex-
emplo manarūt testes sūt. Itaque aut quā cōmisisti defēdas: necesse est: aut culpā fatearis: quū nullus
inficiāti locus relictus sit. In principio statim proemii: ubi de Catullo hāc Pli. Ille enim: ut scis p̄mu-
tatis prioribus syllabis duriusculū se fecit: q̄ uolebat existimari a tuis uernaculis & famulis. Ita codi-
ces oēs hēnt: & legendū est. Nā quasi Pli. Catulli exēplo qui duriusculos uersus fecit: ut alter quoque
Pli. in epistola scribit: sui opis obscuritatē a familia impatoria abhorrentē: cui exposita & facilia prae-
ponēda erāt excusare uelit. Illius obiicit & p̄ponit uersus: sed mutatis nūeris. nō enim eo ordie uersū
recitat quo ille scripsit: Hinc ait. Ille p̄mutatis prioribus syllabis. Accusabit inqt Catullus duritiem
meā: qui & ipse duriuscule scripsit: q̄ a tuis uernaculis & famulis existimari uellet: q̄ si dicat: & ille du-
ra scripsit: & insolita tuis famulis & uernaculis ut ego. Tibi nō dixit: ne uideref: aut poscere ut lege-
retur ab impatore: aut illius ignorantia dānare. Brotheus uero sup̄cilio cāsorio: quū totū sensum
ignoraret: ita inuertit: quā uolebat existimari a uernaculis suis quod aut sequebat: & famulis deleuit.
O stultū hoīem: scribebat ne Catullus uernaculis suis an ciuiū auribus? Totū Pli. sensū eo errore cō-
fudisti. Sed hoc & reliquos in proemio errores omitto. In libris q̄ de cosmographia sequuntur pauca
quādā immutare ausus es: quā utinā praeuideres: ne in tot libris deprauata legerent. In tertio: procli-
ta inquit Pli. nō ab Aeneā nutrice: sed q̄ profusa ab aenaria erat. Apertū est qd' sentiat Pli. paroclytā
dici a βροχέω: quod ē profūdo. fuit enim p̄fusa & diuulsa ab aenaria: quā eadē in arime & pythecusa
dici: quod & ipse alibi scribit: & docet Strā. Nō āt nutrice Aeneā: quā proclita diceret. Huius memit
Dionysius Halycarnaseus: qui ait a proclita muliere troiana proclitā in sulā dici: cui sententiā aduer-
sans Pli. occurrit Brotheus ita scripsit proclita non a Caieta Aeneā nutrice. Vide hoīs imperitiā: q̄
putauit fieri posse ut a Caieta proclite nomē dicat. Quā malū: hic caietā mentio ē: aut quā cū pro-
clita litterarū cognatio uel similitudo. Caieta quidē ab Aeneā nutrice Caieta dicta ē: nō autē proclita.
Tācti illā quoque caietā nōnulli auctore Strā. appellatā putarunt: quod καρυα lacones dicūt
q̄ illic phormias in litore curuo cōdiderūt. & paulopost Pli. hāc inter pausilippū & Neapolim Me-
garis. Brotheus uero ita inuertit inter puteolanum sinum q̄ & Neapolim. Nimirū pausilippū nusquā
terraḡ eē putauit: hō adeo locorū oīum ignarus: ut nec ubi terrarū sit satis adhuc nouerit: cū tamen
oēs codices pausilippū p̄ferant. q̄ si de pausilippo adhuc dubitas: lege Pli. in fine noni libri ubi hāc
reperies: pausilippū nulla ē capania: haud p̄cul Neapolī. In ea in cāsaris piscinis a polliōe Vedio cōie-
ctum piscem sexagesimū post anū expirasse scribit Anneus Seneca. Iā tuū errorē uel inuitus agnoscis.
Hoc nō ē a Domitio in epigramatis interpretatione dissentire: quāuis in eo quoque turpiter labaris:
ac nō accusēs: sed tete accusandū offeras. Pli. uerba puertis quā nō itelligis: ut cū illic sententiā aliquā:
uel ridiculā p̄ponere possis: hic ignorantia tantū fateri hēas. Sed iā ad septimū uenio ubi tuā deprā-
uationis initiū ē: q̄ eadē temeritate in totius opis calcē perducit Pli. ubi de hoīe generādo & parcedi
tēpore scribit. hāc tradit āte septimū mēse: haud unq̄ uitalis ē septimo nō nisi pridie posteroue ple-
nilunii die: aut interlunio cōcepti pascunt. Translatitiū in aegypto ē: & octauo gigni. Iā quidē & in Ita-
lia tales partus eē uitales. partus inqt octauo mēse latalis ē. ita. n. ē intelligēdū: sed tamē in aegypto in-
differēs: q̄ nec in aduersū: nec in p̄perū magis accipiat euentū q̄ si alio tēpore gigneret. Iā inqt: ut ī
Italia indifferēs ē tales partus eē uitales. Nā nō habet miraculi loco: si octauo mēse nati uiuūt. Trāsla-
titiū idifferēs significat: quo uerbo Gellius utit & Trāquil. eo loco: sed aduersāte conatibus suis. Mar-
Antonio cōsule: quē uel p̄cipuū adiutorē sperauerat: ac ne publicū quidē & trāslatitiū ulla in re sibi si-
ne pactiōe grauissimā mercedis ipartiēte ad optiātes se cōtulit: ubi trāslatitiū p̄ indifferētē dixit. nec
me fugit p̄dianū ita scribere trāslatitia ueteres dixerūt: nō noua nec nup̄ inuēta sed aliūde trāslata:
ut ēt apd Pli. pro nouo possis accipe trāslatitiū. q̄. di. nup̄ obseruatū: nā p̄ nouo accipi testat p̄dianus
quāuis ātiquiores aliter accepisse idē affirmēt. hāc quoniā Brotheus nō legerat: nō itelligebat: ita im-
mutauit. Relatū in aegypto ē & octauo gigni: quā quod a Pli. sēsu alienū sit: aliorū sit iudiciū. Tu Bro-
theu codices oēs ita scriptos peruertis magna studiosorū iactura pacerba pliniani dignitatis iniuria
grauissimo tuo dedecore & infamia. eodē uolumine pli. corpore uesco eē: sed eximiis uiribus uescum
qd' sit Festus docet. Vescū inquit p̄ pusillo utebant: quāuis Lucillius edacē Vescū dixerit. Mart. Ve-
scum exigū interpretat & minutū. Gellius. Ouidius: idē Brotheus quū uescū qd' eēt: non itelligeret:
ita inuertit. Corpore neruofos cōstat eē eximiis uiribus. O temeritatē tu uerborū Solini nō p̄cipis um-
bram quādā secutus a Pli. recte scripta in tuā ignorantia leges ducere audes: si me audies operam da-
bis: ut quā ex tua deprauatione sunt edita exēpla oīa uel cōburant: uel si quis tātū laborē ferre possit
emendēt: ne pliniani uigiliae sua dignitate p̄ tuū flagitiū defraudatae in posteros p̄pagent. Egdem
uereor: ne si oīa eius deprauatiōis testimoniā ex septio tātū libro nūc sup̄sero: de reliquis silere uidear
q̄ bene emēdauerit: quū multo grauius in sequētibz peccauerit ubi Pli. historia & magis recōdita ē:
& exq̄sitoris doctriā artibus istructa. Sed ita p̄fecto res hēt: ut initio scripsimus nos hāc epistolā q̄ si
feriātes & ludētes scribere. nā ī altero ope qd' paulopost edet tota actiōe singuli librorū oīum eius ex-

88

rata psecuti sumus. Id cū nup Brotheus ex quodā cui opis pculā ostēderē: audiuiſſet fuiſſetque ab eodē monitus: ut locū undecimī emādarer: cuius reprehēſionē ī libris noſtris forte ipſe legerat ſta- ti trepidus ad malas artes cōfugit: & dolū nouūque cōmētus ē mēdaciū: epistolāque q̄primū edidit q̄ me ī eo accuſat: ī quo ipſū nō mō reū hēo: ſed dānauī cūctis docroꝝ hominū ſuffragiis. Nā ī unde cimo ubi de apibus plī. ita ſcribit. Tūc oſtēta faciūt priuata & publica una dependēte ī domibus tē plīſue ſāpe expiata magnis euētibus. Brotheus nō itelligēs qd ſit una ī apibus ita deprauādo ſuppo- nit una dependentēs: p una depēdēte. Hūc aut locū apud Iuue. explicauimus eo uerſu. Examēque apīū lōga cōfederit una. Culmīe delubri. Vbi hāc auditoribus dictauimus: recitatis primū Plī. uer- bis. Vūā apes facere dicūt: quū cōnexis pedibus ī racemi ſpeciē depēdet. Vir. de apibus. In mēſaſque trahi nubes iāque arbore ſūma cōfluere: & dēſis uuā dimittere ramis. Columella aīaduertito an to- tū examē ī ſpeciē unius uuā depēdeat. Tu uero Brotheū ī margīe codicis plīnīani q̄ apud me ē una depēdētes ſcripſiſti. Quadrigētī codices iſtis mēdis tuis ipreſſi: ita hñt Theodorus uir doctiſſimus Ioānes alleriēſiū preſul alii preterea etiā tui aſcle: hoc ſciūt: locū hūc legerūt dānarūt ignorātiā: & tñ tu audes mētiri calūniādoque affirmare: uel te nō ita ſcripſiſſe: uel me pperā auditores eū locū docuiſſe. ſed ad ſeptimū redeo. Eodē libro cū de prodigioſis partubus ſcribere uellet ita exorſus eſt. Tergeminos naſci certū ē. Horatioꝝ curatioꝝque exēplo. Supra iter oſtenta adduciſ preterq̄ ī aegy- pto: ubi ſcētifer potu. Nilus. Nā illic octo ſine oſtento ut Solinus expreſſit naſcūtur. Vt uero Plī. de mōſtrarēt plures tribus eodē partu naſci oſtētū eē. Addit pxime ſuppremiſ diui Auguſti annis fau- ſta quādā e plebe. Oſtiā duos mares totidē femīas enixa: ſamē quā ſecuta ē: portēdit haud dubie. Atq̄ Brotheus q̄ muſas ore ſuo locuturas fuiſſe: ſi ore hūmāo loquerēt: exiſtimat nec plī. aliter ſcri- pſiſſe: quā ipſe ſoler. Vbi Plī. ait. Supra. hoc ē ultra ternariū numēꝝ iter oſtēta adduciſ deprauan- do ita ſcripſit. ſed hoc iter oſtenta adduciſ. Nō uidēs tātū abeſſe ut quā uult Plī. ſētias: ut etiā aduer- ſeris. Nā quod ille ex hīſtoria affirmat. Tu p ignorātiā negas tergeminos īquit naſci nō ē portētū. Nā Horatios Tergeminos & curatios ī hīſtoriis legimus. Tu uero a Plī. diſſentiens. Tergeminos quo- que naſci affirmas eē oſtentū. Eſt ne hoc Plī. codices emēdare: an eū uocare ī ius & ignorantia accu- ſare: quod ex tua ſētētia nō ſcribat. Quid nō ne cū de rōne partiū eodē libro pceperūt: tu quaſi no- uas naturā leges ex etruria accitus aruſpex. pmulgaſ. Ita eius ſnīam ſuſtulīſti: ut nec qd ille uolue- rit: percipi poſſit: neque qd aruſpicina tua pſcribat. ulla ex parte itelligamus. Ille hāc de dētibus ī ſeptimo. Quibus ī dextra parte gemini ſuperne a canibus cognomiati fortunā blādimēta pollicent̄ ſicut ī agrippina Domitii Nerōis matre Cōtra ī leua. qd ſibi uelit Plī. ſatis percipimus: niſi tu hāc deprauaueris. Nā quū ī hoīe q̄ ſunt iter molares & priores dētes tēdētes ī acutū canini dicātur. qui hoſ īquit Plī. hñt gemios ſuperne ī dextra pte fortunā fauor his portēditur. Cōtra qui ī leua. Idem Solinus ex Plī. uerbis ut ſolet: quos cynodontas uocat qbus gemini pcedūt a dextra pte fortunā blā- dimēta pmittūt. qbus ab leua uerſauice. Brotheus hūc locū una uerbi labefactione totū euertit. Nā ita hō rudis emēdauit: bus ī dextra parre genuini ſuperne a canibus cognomiati. ubi uno uulne- re duobus locis Plī. cōfūdīt. Nā ſi ī dextra parte genuinos habētibus fortunā fauor portendit̄ quis erit q̄ aliqd nō ſperet. Nemo. n. ē qui uel genuinis careat niſi qbus uel ætate uel caſu aliquo decide- rint. Oībus pterea tā ī dextra parte q̄ ī leua ſūt genuini: ut iſdem ex brothei ſnīa & blādimēta for- tunā & iniuria portendatur. O ignorātiā: nec genuini a canibus nomē acceperūt ut Brotheus Plī. af- firmare cogit. De caniniſeū loq̄ uel uno uerbo Solinus te monere potuit. Nā Cynodontas dixit qua- ſi κυνός οδογός. i. canis dentes. In his portēti diſcrimen eſt. Si aut ī dextra aut ī leua genuini fu- erint & tñ tu genuinos duobus ī locis ut multi apud me uiderūt ī media pagina & ī margīe ſcripſiſti & qdem grādiſoribus litteris ne oīo dubiū relinqueres ignorātiā tuā & temeritatis. Sed ne ſci o quo pacto ppoſitū tuoꝝ erroꝝ nūēꝝ uō ſeruauī. Nā qui ſeptē tātū promiſeram: nouem recensui. Nimi- rum hi duo me imprudente & inuito ex tanta turba elapſi ſunt. Properāt in lucem uenire omnes. Sūt aut ducenti & ſeptuagintaquinque ut cito audiantur. Nam incredibili conſenſu cōſpirarūt ut te tā preclari auctoris Sicariū accuſent & dānent: id ut celeriter fiat operā dabo. Opus noſtrū iam pe- ne abſolutū eſt quod ſimul ac editū fuerit: citcūſtabūt irati: & tāq̄ Eumenides ut ī fabulis ē: faces ad monebūt: ac flagitiorū tuoꝝ cōſcientia te torquebūt & cruciabūt. Ego me his patronū. pſiteor. His adero: tā piā & iuſtā cauſam non deſeram: ī qua non tam doctrinā aut ingenii fructus a me queren- dus eſt: quā officiū in ciuem meū & pietatis: quem per ignorantiam de priſtinā laudis dignitate dei- cere conatus es. Vos uero Heli & Marce phoſphore dabitis ueniam ſi Brothei inſolentia me a uobis abduxit: ut quum ad uos ſcripſerim in hunc tamen unum: omnē ferme contulerim orationē. In qua ſi aliquando acerbior fui: teſtor uirtutem ipſam: me id non ſponte ſed neceſſario egiſſe. Non quidē quod illius cōtumeliā: qbus me inſolētīſſime inſectatur quotidie. ſtomachum aliquē fecerint q̄ uel ipſa iniuriarum diuturnitate in eo iā mihi penitus cōuulſus ē: ſed qm̄ ea quā uel obiecit: uel cōmiſit eius ſunt generis: ut aliter nec refelli poſſe: nec accuſari debere uiderentur. Valere.

Venetiis per Baptiſtam de tortis.
M.cccclxxxiii. die. xxii. Iulii.

Registrum.

a **Prima alba**
Iuuenalis
Erone

b **Pauonem**
peribonius
has uestes

c **Minus clara**
quando in
perficus

d **Si te**
gemmatum
Antonia.

e **Porticibus**
quis nescit
concubitus

f **Cuius nutu**
si qua
nisi uendat

g **Hæc satis**
in sanguine
illud dedecus

h **Extantem**
cæsa iussu
ut ubique

i **Catino**
has nugas
& beticus

k **Humana**
cum facias
arbusa

l **Qui sustinuit**
pithagoras
ast illis

Finis.

colorchecker DIGITAL SG

DCSG - UBU # MX - 7181

